

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Joseph Ægypti Pro Rex Descriptvs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

Omniam ministerium huius officii non solum supplet ea, que A desunt sanctis, sed etiam abundat per multas gratiarum actiones in Domino. Noëmus beneficiis divinis gratissimus, vix egressus est arcam, mox in gratiarum actione sospitato- ri tot munda animalia sacrificavit. Immolemus Deo, & nos hostia laudis sacrificemus sacrificium iustitiæ. Sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum Deus non despiciet. Hoc illud mundum est animal quod Numini gratissima est victima. Quantã possumus submissione animi, gratissimus in omnibus & pro omnibus gratias agentes. Hæc est enim voluntas Dei. Sed alterum hîc documentum instillo.

II. Omnia cum Deo incipe, omnia fini cum Deo. Noëmi hoc ingressus in arcam & egressus significat. Eò nimirum vitæ actiones omnes dirigendæ, ut quidquid ordimur vel terminamus, ad Dei nutum arbitriumque fiat. Ecclesiæ quotidianum votum est: Cuncta nostra oratio & operatio à re semper incipiat, & per te cæpta finiat. Priscæ sapientiæ monitum est: A Iove principium: Deus non decimas tantum, sed & primitias petit. Quod Bernardus ad mores Christianos trahens, surgentibus nobis, inquit, ad laudes Dei, om-

nis exinde tenor operis nostri, in ipsius laudibus formetur & vivificetur. Omnes vitæ nostræ actiones, præsertim principio sui & fine, consecrandæ sunt Deo. Alio- qui multum agimus, & finem parum agimus, quia deest actionum anima; nec enim ille formantur, nec vivificantur, quæ Deo non consecrantur. Ita non- nunquam totis triginta, quadraginta, quinquaginta annis laborantibus, sed ubi laboris nostri? si non cum Deo cepti, aut finiti saltem cum Deo perierunt. Vo- luit olim Deus, ut Aaron ad ingressum & egressum sanctuarii campanulis aureis officii sui moneretur. Umbra fuit sanctissimæ præceptionis, quæ Dei nos meminisse jubet ad omne actionis principium & fi- nem. Quod Christus Ioannis ore ac calamo cõmen- dans sepius, Ego sum ostium, inquit, per me si quis introie- rit, salvabitur: & ingredietur, & egredietur, & pascua in- veniet. Ego sum alpha & omega, principium & finis, dicit Dominus Deus. Omnium igitur actionum nostrarum princi- pium & finis sit Deus. Atq; hoc est, quod ad eò Pau- lus inculcat: Omne quodcumque feceritis in verbo aut in ope- re, omnia in nomine Domini Iesu Christi facite. Quocirca omnia cum Deo incipe, & fini cum eo.

Exod. c. 27. vers. 35.
Ioan. c. 10. vers. 9.
Apo. c. 1. vers. 8.
Aa Col. c. 3. vers. 17.

FINIS NOEMI.

I O S E P H
A E G Y P T I P R O R E X
D E S C R I P T V S.

C A P V T I.

Historia de Iosepho laus meritisissima.

I O S E P H U M, MI L E C T O R, Ægypti nominatissimum Pro- regem, sub oculos, & in lucem educimus. Historia est multo nomine cõmendatissima. Nam 1. Fecundissima rerum est. Non opus hîc Rhetorum purpuris- so ac stibio, res ipsa loquitur: co- pia dicendi abundantissima. Hîc verba rei decant, non res verbis. In sacris paginis vix quidquam ube- rius ad dicendum. Hîc seges disserendi multo quàm amplissima.

Elogia hi- storiarum Iosephi & Ægypti pro- regis.
1. Lucan-
2. Curiosis-
3. Curiosis-
4. Curiosis-
5. Curiosis-
6. Curiosis-
7. Curiosis-
8. Curiosis-
9. Curiosis-
10. Curiosis-

C sci Patres tam pro suggestu, quàm in scriptione hi- storias profanas, gentium mores, litteraturam Ethni- cam rebus seriis ac sacris inferuerunt. Augustinus de civitate Dei viginti duos libros, quos suum partum agnoscit, & grande opus nominat, ita conscribit, ut quidquid in Romanâ, & Græcâ historiâ eruditum, elegans, memoratu dignum, iis appositisimè infe- ruerit. Idem Cyprianus, Basilius, Hieronymus, idem & alii fecerunt. Paulus, Ecclesiastes orbis, carmina, poëtas, & Atheniensium Deum modicis cæteroque scriptis immiscet. Sutor non sinit setâ sed filo, aut cheleumate, eo tamen soleas non confueret, nisi se- tam adhiberet. Ita veterum profana eruditio, quan- doque libanda, sed libanda tantum, non avariter ingurgitanda. Elegantiæ priscae velut Ægyptiorum vaia sunt populo Dei commodata. Nos ad contex- tum rectius intelligendam aliquid scientiæ curiosio- ris adspersimus.

Aug. l. 2. Re-
tract. c. 43.

4. Aptissima hæc historia Iosephi omnibus Ordini- num hominibus, summis, infimis, opulentis, ege- nis, nuptis, innuptis, senibus, juvenibus, viris, diuini ho- minibus. Hîc omnis ætas, sexus, status documen- torum satis habet, quæ combibant, satis habet. Iose- phus venditus virtutum maximarum Magister. Quem Hebræus Psalter commendans: Constituit eum, inquit, dominum domus sue, & principem omnis possessionis sue. Ut erudiret principes ejus sicut semetipsum & senes ejus pruden- tiam doceret. A Iosepho eruditur omnes.

4. Aptissi-
ma est om-
nibus or-
nibus ho-
minibus.
Psal. 104. v.
21. & 22.

5. Compositisissima & ordinatissima est historia. Alterum ex altero pendet, velut torquis annulus ex annulo. Neque hîc opus ordine artificioso, natura- lis, sed decorus est. Ut quæque suo sunt gesta tempore, ita narantur. Neque nos alium quàm historiæ ipsius & rerum gestarum ordinem servabimus.

5. Compos-
itisissima &
ordinatifi-
sima est.

Iosephus fraternam invidia, malo insana- bili exerceatur.

6. Compendiosissima est.

6. Compendiosissima est, & velut archivum earum maxime præceptionum omnium, quas de Conformatione humane voluntatis ad divinam, cum in Heliotropio, tum tibi spasm tradidi. Hæc una historia divina Providentiæ vigiliis infopitas falli necias sub unum collocat aspectum.

7. Utilissima politica.

7. Utilissima politica. Philo Iudæus vir eruditissimus universè quadraginta sex libros scripsit, inter eos decimus nonus est, quem inscripsit: Vita viri civilis Iacobi filius, Prorex Ægyptus, integerrimus Iosephus; vir verè civilis, civilissimus fuit, qui non solam Ægyptum, sed & orbem pene univèrsam à famis interitu servavit incredibili prudentiâ; qui adversa, & prospera, amara & dulcia, læta & tristia liberalissimè gustavit; qui summi Magistratus forma, qui optimi Principis idea, qui virtutum effigies existit viva. Hanc Moses in libro Geneseos ex asse pinxit.

8. Utilissima sanctis moribus simul & pulcherrima.

8. Utilissima sanctis moribus simul & pulcherrima. In libris divinis nulla, reor, historia est, quæ ad mores sanctos componendos magis faciat. Si quis pictorum primæ indis colores non satis possit exprimere, secundæ forsitan poterit aut reflexæ, vel certè tertie, quæ non tam colores quam eorum umbram refert. Ita si Christi sanctissimos mores, cuius vita nihil fuit unquam in terris sanctus, quæ virtutum omnium absolutissimum fuit exemplar, ad imitationem proponam, arduum videbitur sublimissimam hanc perfectionem imitari. Ergo Apographum ostendo, Iosephum Christi Domini tyrum. Hic suum quisque penicillum expediat, & pingat, quod facere poterit, imitatione multò faciliori. Hoc certè Pater cœlestis in conari vult. Nam quos præscit & prædestinavit conformes fieri imaginis filii sui. Ideo vociferatur Paulus: Imitatores mei estote, sicut & ego Christi. Sic horter & ego, imitatores estote Iosephi, sicut ille in plurimis imago fuerat Christi. Hic certè virtutū nobilissimarum cernere est contextum. Hic vera imago illustri patientiæ, charitatis magnæ, castitatis admirandæ, singularis constantiæ.

Rom. c. 8. vers. 29. 1. Cor. c. 11. vers. 1.

9. Plenissima affectibus.

9. Plenissima affectibus. Benedictus Fernandus Lusitanus Theologus: Historiam Iosephi venditi, agebat, nunquam memoro, nunquam lego, quin mihi ubertim lacrymæ prorumpant. Non miremur; Homini etiam sicco oculo hi fontes fluant necesse est, cum cœperit legere Iosephum in collo Benjamin lacrymantem. Si vis me flere, flendum prius ipsi tibi est. In hac historiâ nobilissimi flent oculi: Quid mirum si alii sequantur. Præsertim cum nihil hic fabularum, aut figmentorum, auxes, aut exaggerationes nullæ; nihil per hyperbolen dictum. Omnia ex asse verissima. Spiritus sanctus dictavit, Moses amantissimus fuit. Ecclesia, ut cetera Geneseos scripta, recepit. Historiæ animam ajun esse veritatem. Hic ipsa fermocinatur veritas. Hinc

10. Efficacissima est ad persuadendum.

10. Efficacissima ad persuadendum. Divinæ paginæ immensum sapientiæ mare, & incredibile dicendi pondus continent: hic infinita latent mysteria: sua vis vel singulis, usque minimis vocalis, vel syllabis, vel litteris, vel ipsis punctulis. Christus id pronuntians: Amen quippe dico vobis, donec transeat calum & terra, jota unum aut unus apex non præteribit à lege, donec omnia fiant. De hac divini sermonis efficaciâ Paulus: Vivus est, inquit, sermo Dei & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti. Eam ob rem consultum, credo, fecerim, & multis utile ac gratum, si historiæ sacræ contextum suo cuique capiti præmittam. Latinus ille ac elegans est, præ aliis divinarum legum libris. Quamvis scripta cœlestia his ornamentis non egeant.

Matth. c. 5. vers. 18. Hebr. c. 4. vers. 12.

Ioseph cum sexdecim esset annorum, pascebat gregem cum fratribus suis adhuc puer; & erat cum filiis Bala & Zelæ uxorem patris sui, accusavit, fratres suos apud patrem suum crimine pessimo. Israël autem diligebat Ioseph super omnes filios suos, eo quod in senectute genuisset eum: fecit ei tunicam polymitam. Videntes autem fratres eius, quod à patre plus caritatis filius amaretur, oderunt eum, nec poterant ei quidquam pacifice loqui. Accidit quoque ut visum somnium referret fratribus suis, quæ causa majoris eadè seminarium fuit. Dixitq; ad eos, Audite somnium meum, quod vidi. Putabam nos ligare manipulos in agro, & quasi confurgere manipulum meum, & stare, vestrosque manipulos circumstantes adorare manipulum meum. Responderunt fratres eius: Nunquid Rex nos ter eris? aut subiciemur ditioni tue? Hæc ergo causa somniorum atque sermonum invidia & odij fontem ministravit. Aliud quoque vidit somnium, quod narrans fratribus, ait: Vidi per somnium quasi solem, & lunam, & stellas undecim adorare me. Quod cum patri suo, & fratribus suis retulisset, increpavit eum pater suus & dixit: Quid sibi vult hoc somnium, quod vidisti? Num ego, & mater tua, & fratres tui adorabimus te super terram? Invidabant ei igitur fratres sui: Pater verò rem tacitus considerabat.

Ioseph ocellus patris sui, inter fratres suos oppiliones optio, invidiam eorum evitare non potuit. Cùmque duplex somnium, & cœleste commemorasset, magis furebat invidia velut stimulis agitata. Fratrem hoc odium & invidiam triplex tormentum accendit. Primum, Impatientia; nequibant illi ferre se accusatos. Accusavit autem Ioseph fratrem apud patrem de crimine pessimo, vel quod assiduis diligitibus ac rixis frangerent, vel alias immemoribus Numinis verecundiam pensi non haberent, & pene in bestias degenerarent. Ne scrutemur hic plura. Alterum, Superbia; nam somnium narrans: Vidi, ait, nos ruri colligare manipulos, porro meum erigi & à vestris circumfusis adorari. Vidi etiam, inquit, à Sole & Lunâ, & venerabundis undecim sideribus me coli. Hoc Germani Ioseph ægerimè ferentes: Nunquid Rex nos ter eris? Inquirit, num ad genia tua supplices advolvemur? Tertium, Invidia; Patri omnium charissimus erat. Invidabant ei igitur fratres sui. Nec leviter invidorum oculos vestis polymita iussit, quam adolecenti Iosepho parens fecerat. Hæc odiorum causæ.

Hic velim, mi Lector, novam in hac descriptione methodum, sed rei accommodatam observes. Dixerat Ioseph fratribus: Somniabam nos in campis ligare manipulos, & manipulum meum stare sublimem & erectum, eumque à vestris in terram pronis saluati. Ad Iosephi animum nos in singulis dissertationibus manipulos ligabimus, ad historiam enucleatiùs proponendam. Ita demum supra septuaginta præceptionum moralium manipulos collecturi. Placet hoc ei nomen indere, eam etiam ob causam, quod in quavis dissertatione plures quidè manipulos ligaturi, non nisi unum tantum alterumve soluturi sinus in spicas, & pensculatiùs de iis locuturi, ut historiæ mysteria melius in lucè eruamus. Manipulus plurium spicarum fascis collectus est. Ad hunc ritum nos documenta, præceptiones, monita dabimus, velut manipulos, quos Lector solvat, acuratiùs singula perpendendo. Exemplo rem monstramus. Hoc capite nobis consideranda hæc monita, hi manipuli.

1. Homo homini demon: Non tantum homo homini lupus. Ferarum nullam, sed nec ullum diabolorum demon homo

homo: jure metuatur, atque hominem inimicum, infidiatorem, invidum. Daniele in leoninum cavum dejecto, ex annulo suo, & optimatum suorum os spelunce signavit, n. quid fieret contra Daniele. Qui a leonibus tutus, not. item ab hominibus erat. Leones ab eo dentes & ungues suos abstinerunt, homines invidi autem lapidibus eum obruissent; aut telis confixissent, aut extratum gladii confodissent, si ullo modo potuissent.

2. Ambitio iniquissimum malum: Optimè dixit Ba-filius in epistolis: ambitio demon pessimus. Subi aulas, ingrediere curias, egredere ad castra, Ambitionem calamitatum fecundissimam parentem ubique reperies. Omnes hominum ordines, orbem universum turbat. Vbi ambitio, ibi nihil non malorum est.

3. Humilitas honoris mater: Dum Saul parentis sui asinas quarit, regnum israelis invenit. Iosephus nunquam eò fastigiũ fuisse erectus, nisi prius in carcerem dejectus, in humilitate infimã suspirasset. Ab ore veritatis oraculum est: Qui se exaltaverit, humiliabitur, & qui se humiliaverit, exaltabitur. Singuli horum trium manipulorum singuis succiferent dissertationibus. Sed nos quartum solvemus.

4. Invidia malum insanabile Invidia sanè principium fuit totius de Iosepho Tragœcœdiæ. De hac nos dissertationem istam instituemus, quia, ut Nazianzenus loquitur: Invidia non solum multos sed & optimos tangit.

§. I.

Verbo veteri ferebatur. Plurimi habent in horto suo arborem Timonis. Hic omnibus invidebat, actiones omnium arodebat, nullo eum hominum homo, misanthropos, hominum vestigijs vitans, soli Alcibiadi adolecenti familiaris, quod non nemini mirum videri potuisset. Rogatus igitur causam hanc assignabat: Hic adolefcens Atheniensis suo tempore ingens conflabat malum. En invidiam malo alieno gaudentem. Timonis epitaphium ad mare, hoc fuit: Hic sum post vitam miseramque inopemque sepultus, Nomen non quæras; Dii, Lector, te malè perdant. Hic Timon arborem in suo horte consistam habebat, quam erat succifurus, idcirco pritis vulgari voluit: arborem sibi esse, in quã se aliquot miserorũ hominum suspenderint. Nunc illam esse succidendam, ideo properandũ illi, qui sui in eã suspendendam cogitaret. Timonibus orbis plenissimus. Vbiq; locorum & invidiæ, & invidiorum ingens numerus.

Beatus Prosper in rem nostram differens: Invidus certè, inquit, alienum bonum, suum facit invidendo supplicium. Bernardus de nimia fallaciã præsentis vitæ: Er-raverunt, inquit, in solitudine, in iniquo. Solitudo hæc superborum est, quia solos sese estimant, se solos appetunt reputari. Litteratus est? odit socium. Astutus est in negotiis secularibus? Neminem velle sibi similem inveniri. Pecuniosus est? Si discescere viderit alterum, cruciatur. Fortis aut formosus est? Da ei parem, & contabescit. Solitarius est, sed erroneus, errat in solitudine sua. Cor ei elatum, durum, expers pietatis, ignarum compunctionis, secum ab omni rore gratiæ celestis. Quis facile potest, quale sit hoc malum, verbis exprimere, quo invidus odio hominis prosequitur divinum munus in homine. Tancos porro invidus penã justã habet tortores, quantos invidiosus habet laudatores. Siquidem invidiosum facit excellentia meriti, invidum pena peccati. Nec ei ab homine potest remedium adhiberi cujus est occultum vulnus. Considerate, obsecro, qualiter invidos punitura sint mala sua, quos etiam bona puniunt aliena. Vbi isti fieri poterunt boni, qui sunt in bono mali: aut quando malis bene usuri sunt, qui male bonis uti non desunt. Rem omnem paucis dixit: Invidi desiderant soli esse docti, soli consulti, soli gratiosi, soli formosi, soli opulenti: Verbo, soli soles.

Tom. II.

Alexander Macedo, cum ei Darius in fœdus amicissimum, magnam regni partem, & triginta millia talentũ auri obrulisset cum precibus; Amicè illud acciperet. Danielem auri talentum, Lector, sex millia septingentos quinquaginta philippes continet; Tu jam triginta millia talentorum ad calculos revoca. Sed Dario respondit Alexander: Cœlum unum non fert duos soles; nec Asia una duos reges. En errantem in solitudine. Ita invidi omnes, sed in suã solitudine solos se Magnificos, Excellentes, Eximios esse cupiunt. Invectus in hos Iobus: Ergo vos estis soli homines, inquit, & vobiscum morietur sapiens. Rex Macedo, quem dixi, cum in Oceano admirandis progressibus ultra solitum proveheretur, ad Insulam appellens Neptuno fecit, hoc unum singulariter votis omnibus agens. Ne quis mortalium ultra progrediatur. Votum profus invidum. Hæc rabies est invidiæ, quæ non tantum vivos, sed necdum natos la-ceratur. Cum autem Aristoteles mundum censerit æternum, credible illius etiam discipulum id sensitse. Sic infinita erat invidiã, quæ innumeros sæculis futuris homines, ab ulteriore progressu in malũ arceret conabatur. Erravit & rex Macedo in suã solitudine Malitia invidiæ infinita.

§. II.

Invidia inventum diaboli nobilissimũ, pernicissimã est omnium affectionũ. Pelagus orator Chry-sostomus jure merito graviter in eam commotus: Invidia, inquit, pestiferum malum, hominem in diaboli conditionem ac in demonem immanissimum convertit. Nam tale malũ invidia est, quã nulla unquam malignitas pejor invenitur. Addit in diversis orationibus: Fera venenosa est invidia, omni veniã & excusatione indigna, omnium malorum & mater & auctor. Quamobrem radicibus eam evellamus. Nam invidus ipso diabolo magis diabolus. Invidet Satan, sed hominibus, socio jam nemini: tu verd homo cum sis, hominibus invidet, odium adversus genus, naturamque communem exerces, quod ne Satan quidem facit. Quam igitur veniam assequeris, quam tandem excusationẽ præterdes; si fratris successum videns pallestas. Diabolus videm omnes in paradiso insidias ad nutum exasciavit; summa votorum assecutus est. Non sine tripudio audivit: Terra es, & in terram ibis. Sed ulterius paratragediare placuit, plura invidiæ spectacula hic Editor paravit, eò certe machinas perduxit, ut frater in fratrem irer, filius in oculis patris caderet, frater fratrem jugularet. Invidia insatiabilem diaboli mentem explevit. Finit & hortatur Chrysofostomus: Fugiamus hanc pestem. Non licet illum ignem diabolo paratum evadere, ab hoc malo non liberatis.

In orbe graviora non fuere mala, quàm Adami lapsus, & Christi excessus, acerba mors. Vtrumque ab invidia ortum. De primo sapientia testatur: Invidia diaboli mors intravit in orbem terrarum. De altero Mattheus loquitur: Sciebat enim (Pilatũ nominat) quod per invidiã tradidissent eum. His malorum maximis addamus tertium, dicamũsque: Adami lapsus, Christi excessus, Iosephi servitus invidiæ sunt impulsus. Sine omni ratione furit, qui huic belluæ fidit, qui huic terribissimo monstro se committit.

Germanorum vetus verbum est: Invidia in Aulis nascitur, in monasteriis educatur, in Xenodochiis moritur. Si Aularum invidiæ multiplices olerent moschum, reverã nemo vel gratissimi odoris tam assiduũ, & potentem ferre posset afflatum; Aulis exigerentur omnes nimium illic odorifero cœlo. Beatissimus ille, qui animo potest dicere: Nihil hujus moschi mecum fero: Omnes mihi invident, aut pluri-mi; ego nulli. Sed è dictis triplex nobis documentum emergit.

T 3

§. III. Pri-

Invidia est inventum diaboli. Chryf. to. 1. hom. 46. in c. 21. Gen. 10. 2. ho. 41. in c. 12. Matth. 10. 3. in c. 9. Ioan. ho. 54. fine. & 10. 4. in 2. Cor. c. 12. hom. 31. mibi p. 495. & 10. 5. ho. mil. 53. ad Amioch. mibi p. 303.

Gen. c. 6. Daniele a leonibus tutus, not. item ab hominibus erat. Leones ab eo dentes & ungues suos abstinerunt, homines invidi autem lapidibus eum obruissent; aut telis confixissent, aut extratum gladii confodissent, si ullo modo potuissent.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

§. III.

1. Invidia
malum in-
sanabile.

Primum, quod diximus, *Invidia malum insanabile.* In Saule pertinacissimè invidio id perquam luculentum. Quoties rex impius non solum statuit, sed & promissit, sed & iuravit, Davidi non amplius sese nociturum. Mox ad ingenium rediit. Post illam certè puellarem *Qlam: Percussit Saul mille, & David decem millia, nunquam non lividis fuit oculis. Insanabile malum invidia.* Quàm ipsi fratres Germani Davidis invidi? Venerat in castra David parentis iussu; continuo proximis natu frater Eliab verbosam bilem in eum evomens: *Puer improbe, inquit, quid hic negotij habes? Siccine custodis oves: Ego novi superbiam & nequitiam cordis tui. Sola te curiositas huc egit. Accurristi, ut videres castra. O zelus, ait Chrysothomus, o invidia omni materia cumalata! Invidia ignis oculatus, pervigil, vix ullis artibus sopiendus. Vti teredo lignum, & vestem tinea consumit, ita hominem exedit invidia, quem occupavit. Quoties Christus invidis Pharisæis os ita confuit, ut vel responsis, vel quaestionibus Dominicis in ruborem dati abierint, & tamen usque redierunt. Pervicax malum, & impudens; invidia; Millies contusa, millies superata, usque tamen revertitur, & aggreditur hostem. Malum insanabile. Papinius canebat olim:*

1. Reg. c. 17.
vers. 8.

*Qui summam impacata consanguinitate ligavit
Fortunam invidiamque Deus, qui iustus iniquas
Æternam bellare Deas?*

Statius l. 5.
Silvar.

Apologus est ingeniosus: *Fortuna & Invidia* mancis ligneis sunt colligatae, veluti duæ vulgati corporis femellæ. Invidia nimium oculata, *Fortuna nihil, quia cæca.* Mirabile par mulierum noxtiarum. Sed prudenter unâ vincitæ sunt, nam cæca get oculato duce. Hoc ajo: invidorum sermones, oblectationes, technæ dirigunt felicitatem nostram, alioquin erraturam & perituram. Quisquis invidorum linguis petitur attentus est & cautus, ne nudum hosti latius præbeat. Vexatio dat intellectum. Qui multos habet æmulos, multos habet oculos, qui eum vigilantem faciunt, & cautè ambulantem.

2. Invidia
clariorem
facit eum,
cui invidetur.
Chrys. to. 1.
hom. 46. in
Genes.

Invidia in
altum evehit
innocentem.

Est testi-
monium
virtutis.

Alterum documentum *Invidia clariorem facit eum cui invidetur.* Chrysothomus id explicatè asserens: *Ne, inquit, ad principium eorum quibus invidetur, sed ad finem respice, & attende, quia malitia invidentium, eos, quibus invidet, clariores efficit.* Is namque qui invidiam insons patitur, Deum habet sibi faventem & pro se stantem: Ille alter invidus, Deo exosus à suismet verbis corroditur miserè ac consumitur, nec aliud habet expectare, quàm grande malum, & ipsum avernale supplicium. Invidia in altum evehit, & cælo attollit innocentem, nec unquam plus ulli incommodat quàm Deus permittat. Quid opus testibus? Nunquam Ioseph ad sublimissimam Proregis dignitatem ascendere potuisset, nisi eum fraterna invidia ad illud culmen extulisset. Homini homo invidet; Deus dirigit & promovet infontem. Ita mali bonis felicitatem struunt. Arbor honori sibi ducat & laudi, si fructus illius vellat, & vermes: hoc genus prædonum fructibus delicatioribus insidiatur: sic invidia plurimum est testimonium virtutis, signum innocentie, argumentum laudis. Misera fortuna, quæ caret inimico, dicebant præci. Virtus agitata crescit; mareet sine hostibus; Invidorum dentibus limatur & exacuitur ad perfectiora. Animus vereri qui scit, tutò scit ingredi. Cur igitur ad eò nos turbat malevolorum invidentia? Homines lividi alienâ laude dolent, alienis bonis mœrent, cladibus alienis gaudent? Opes, eruditio, honores, virtus habere solent invidiam. Non enim in invidiam rapiuntur, nisi qui meliores creduntur invidiosis. Aliena invidentia bonis est deco-

A ri, cautioni, profectui, commendationi emolumento grandi, et si videatur nocere, & acerbum vulnus infligere. Veteres, sed sanè parum trætates veterisculi moment:

*Tempore felici multi insurgunt inimici,
Cum fortuna perit, nec livor ullus erit.*

Sola sine invidia miseria est. In ceteris ubi mel, ibi fel; ubi uber, ibi tuber. Vbi mel gratæ, virtutis, doctrinæ, ibi fel invidiæ; ubi uber opulentie, ac prosperitatis, ibi tuber indignationis & livoris. Nimirum dulcia vertuntur in bilem. S Ioseph minis parenti charus, minis verecundus & castus, minis integè & sanctus fuisset, fratrum avidiâ facile caruisset. Sed eâ carere noluisse, si rrum sese consequentium seriem præcivisset. Princeps & summa ipsius faulrix fuit invidia. Absque lac fuisset, nunquam in Ægyptum, nunquam in Pharaonis palatium, nunquam ad secundum sceptrum & solium, nunquam ad orbis patrociniurn pervenisset.

Cato Censorius, Phœnicæ Romanæ gentis, Prudentis dictus, moribus & vitâ optimus, nihilominus tamen neminem in urbe ædium & invidia tam dire, & frequenter exagitavit, atque hunc ipsum Catonem. Quadragies sexies accusatus, & in jus ambulare iussus, semper absolutus est. Summa erat ei gloria, multiplex invidia. Iosephus omnem suam felicitatem debet Deo, ut artifiâ optimo, & invidiæ, ut instrumento ad eam rem: ðimodissimo. Dixit Iosephus: *O Magnifica & d'ces! o felix & præpotens invidialtu me Dominum; tu principem, tu alterum à Pharaone regem effecisti: tibi gratias ago, tuisque machinationibus iniquissimis. Huc ego nunquam penetrassem, nisi tua me improbitas in has terras evomisset. Tu mihi profectò plus profuisti, quàm omnis parentum amor.*

Tertium. *Invidus ipse sum est carnifex.* Certissimum. Malevolus retractator seipsum varia commentando exhaurit, eisecat, consumit. Quæ de re Gregorius Nazianzerus: *Invidia, inquit, rabes possessorum, virus ac rubigo eorum, qui eâ agitantur; sola aquisima, simul & iniquissima.* Quisquis alium in invidiam trahit, seipsum ad supplicium rapit. Invidere & non dolere, nimis quàm rarum. Anacharhis invidentiam, animæ ferram appellavit, quæ animum miserrimè non tantum in multas partes divideret, sed etiam laceraret. Invidia Socrati est Vleus animæ, quod nunquam non suppurat. Invidus altero tantò miserior, quàm animæ quisquis alius; alij namque propriis malis, iste alienis etiam bonis cruciatur. Salomon multa paucis complexus: *Vita carnum, inquit, sanitas cordis: puredo ossium, invidia.* Non carnes tantum, sed & ossa commolitur invidia. Eliminandum hoc venenum toto pectore. Hortatur & urget Petrus: *Deponentes igitur omnem malitiam, & omnem dolum, & simulationes, & invidias.*

Augustinus dicta luculentè confirmans: *Sicut erugo ferrum, inquit, ita invidia illam ipsam animam, in qua est, interimit, & consumit. Et sicut, ajunt, viperas dilacerat, & disrupto illo ipso materno utero, in quo conceptæ sunt, nascitur & invidia natura illam ipsam animam, à qua concepta est, & consumit, & perdit. Qualis hac anima tinea est? Que cogitationum rabes pectoris? Quanta rubigo, zelare in homine donum Dei, & in malo opprobrio bona aliena convertere, aliorum gloriam sacere penam suam, velut quosdam pectori suo admovere carnifices, cogitationibus, & sensibus suis adhibere tortores, qui se intestinis cruciatibus lacerent. Non cibus talibus latus, non potus potest esse jucundus. Suspiratur semper & ingemiscitur ac doletur: diebus ac noctibus pectus obsessum sine intermissione laniatur. Et quantum ille, cui invidet successu melior profecerit, tantum invidus in majus incendium livoris ignibus exardescit, pallor in facie, tre-*

moj in labiis, stridor in dentibus. Quisquis ille est, quem in zelo suo persequitur invidus, subterfugere eum forsitan poterit, & vitare: Invidus vero fugere non valebit. Ubiqueque fuerit, adversarius suus secum est hostis in pectore semper inclusus. Denique Dominus in Evangelio, cum eum discipuli interrogarent, Quis inter illos major esset, respondit: Quisquis fuerit, inquit, minimus in omnibus his, hic erit magnus. Quo verbo omnem causam & materiam mordacis invidie eruit, & abscondit. Christiano ergo populo zelare non licet.

CAPUT III.

Vitia esse catenata, Iosephi fratres sua monstrant perfidia

Cumque fratres illius in pascendis gregibus patri morarentur in Sichem, dixit ad eum Israel: Fratres tui pascunt oves in Sichem, veni, mittam te ad eos. Quo respondente: Præsto sum, ait ei, vade & vide si cuncta prospere sint erga fratres tuos, & pecora, & venuntia mihi quid agatur. Misus de Valle-Hebron venit in Sichem, cum vir errantem in agro, & interrogavit quid quæreret. At ille respondit: Fratres meos quæro, indica mihi ubi pascant greges. Dixit, ei vir: Recesserunt de loco isto, audivi autem eos dicentes, Eamus in Dothaim. Perrexit itaque Ioseph post fratres suos, & invenit eos in Dothaim. Qui cum vidissent eum procul antequam accederet ad eos, cogitaverunt illum occidere. Et mirum loquebantur: Ecce somniator veterem: dicemusque, fera pessima devoravit eum, & tunc apparebit quid illi profint somnia sua. Audiens autem hoc Ruben nitebatur liberare eum de manibus eorum & dicebat: Non interficiatis animam ejus: nec effundatis sanguinem, sed projicite eum in cisternam hanc, quæ est in solitudine, manusque vestras servate innocias: hoc autem dicebat volens eripere eum de manibus eorum, & reddere patri suo. Confestim igitur ut pervenit ad fratres suos, nudaverunt eum tunica talari & polymita, miseruntque eum in cisternam veterem, quæ non habebat aquam. Et sedentes ut comederent panem, viderunt Ismahelitas viatores venire de Galaad, & camelos eorum portantes aromata, & resnam, & stactem in Ægyptum. Dixit ergo Iudas fratri suo, Quid nobis prodest si occiderimus fratrem nostrum, & celaverimus sanguinem ipsius. Melius est ut veniatur Ismahelitis, & manus nostra non polluantur, frater enim caro nostra est. Acquieverunt fratres sermonibus illius: Et praterierunt Madianitis negotiatoribus, extrahentes eum de cisterna, vendiderunt eum Ismahelitis viginti argenteis, qui duxerunt eum in Ægyptum. Reversusque Ruben ad cisternam non invenit puerum, & scissis vestibus pergens ad fratres suos, ait, puer non compareret, & ego quid ibo? Tulerunt autem quinquam ejus, & in sanguinem hœdi, quem occiderant, tinxerunt: Mentes qui ferrent ad patrem & dicerent: Hanc invenimus, vide utrum tunica filij tui sit, an non? Quam cum agnovisset pater, ait: Tunica filij mei est, fera pessima comedit eum: bestia devoravit Ioseph. Scissisque vestibus indurus est cilicio, lugens filium suum multo tempore. Congregatis autem cunctis liberis ejus, ut lenirent dolorem patris, noluit consolationem accipere, sed ait: Descendam ad filium meum lugens in infernum. Et illo perseverante in fletu, Madianita vendiderunt Ioseph in Ægypto Putiphari euncho Pharaonis Magistro militum.

Iosephum pater amandans ad fratres pascendis gregibus occupatos (hoc olim usitatissimum negotiandi genus) iussit, videret, quid agerent, Iosephus imperij paterni tenacissimus sollicito oberrabat, dum inveniret non jam fratres, sed pæne carniifices. Vix enim procul venientem intuitu, continuo de illius cæde deliberarunt. Collatisque capitibus: En, inquit, somniator adest, occidamus illum, & videamus, quid ei somnia profuerint. Ut autem patri

os oblinerent, à ferâ discerptum dicere statuerunt. Hic mitior Ruben: Ne fratrem, inquit, jugulemus, potius cum cisterna glutia, Placuit consilium. Veste igitur polymita exutum in sicca foveam demiserunt. Non diu post transeuntibus mercatoribus, Iudas ad ceteros versus: vendamus illum, inquit, Madianitis. Ita venditis argenteis viginti, & ductus in Ægyptum. Colligamus manipulos.

1. Latitia sceleris, signum damnationis. Iocabantur Iosephi fratres, En venit somniator. Mox ore tragico cruenti: Venite, ajunt, occidamus eum. Ore ridente cogitant fieri parricidæ. Cumque jam projecissent in cisternam, læto animo sedentes comederunt panem. De his Salomon locutus: Latantur, inquit, cum male fecerint, & exultant in rebus pessimis.

2. Famulus minoris venit, quam Dominus. Ioseph famulus viginti, Christus Dominus argenteis triginta venditus est. Non decuit, ait Hieronymus, tanto servum, quanto Dominum vendi pretio. Si Iudas, statim, argenteus, idem sunt, seu quatuor drachmæ Græcorum, quatuor Iulij Romanorum, quatuor reales Hispanorum, sive octo nostrates victoriatii.

3. Officiorum usus antiquissimus, Protophæti è ficulis mordacibus foliis prima sibi contexerunt cilicia. Neque statim abolevit horridum hoc indumentum. Siquidem in luctu Jacob, scissis vestibus indutus est cilicio. Luctus & penitentia vestis cilicium in veteri lege usurpatissimum.

4. Immortalis animus ruinofam casam habitat. Iacob nuntiata filij morte, amiculum jam lugubre indutus: Descendam, inquit, ad filium meum lugens in infernum. Corpus filij mei fera glutiit; melior illius pars ad plures abiit, illuc & ego penetrabo, congregatio majorum notiorum adscribendus.

5. Vitia sunt catenata. Iosephi fratres non unum solum flagitium commiserunt, sed facili compendio sex septemve nexerunt. Hæc vitiorum natura est, vitium vitio velut in catena annulus annulo, coheret. Vix unquam invenitur scelus solum ab aliis sceleribus incomitatum. Quod in hæc ipsa Iosephi historia hoc capite luculente monstrabimus.

§. I.

Tam Philosophorum, quam Theologorum lites ac disputationes hoc sibi habent proprium, ut qui assatum unicum ineraditum, non verum profert, ita dictis & sententiis urgeri possit, ut horule unius spatio, aut citius, sex septemve pronuntiata non vera, inepta cogatur agnoscere sua, quia primo congressu nimium liberalis aberravit à vero. Hinc una super aliam sequitur absurditas, ita necatur catena. Philosophorum vetus verbum est: uno admisso absurdo, multa sequuntur absurda. Ita profus in peccatis fit: peccatum ex peccato trahitur, facto initio alia super alia audemus. Hinc longa sed horribilis catena. Catenata sunt vitia, & invicem nexa. Iosephi fratres videte, quam illi scelerum catenam traxerint, flagitium junxerunt flagitio.

Primum fuit Invidia, basis ac fundamentum ceterorum. Invidiam concitarunt, singularis amor patris in hunc unum filium, amiculum polymitum; narrata somnia. Augustinus pulcherrimè: Invidia, inquit, filia est superbia, sed ista mater superbia nescit esse filia; ubi fuerit continuo parit. Suffoca matrem & sustulisti filiam. Tolle invidiam & tuum est quod habeo; tolle invidiam, & meum erit quod habes. Hæc suavissima vivendi ratio erit in celo.

Alterum, Odium capitale. Sanguinis fraterni sitiens. Ioannis Apostoli assertio est: Omnis, qui odit fratrem suum, homicida est. Nam est non statim sicam expectat

Resistit Ruben.
Venditur.
Quinque monita.
1. Latitia sceleris si-
gnu damo-
nationis.
Prov. c. 2.
vers. 14.
2. Famulus minoris venit, quam Dominus.
3. Sani ve-
les Hispani
80. aurei
Lusitani 8.
Floreni Bra-
bantici 20.
Nostrates
floreni 10.
4. decem
baci, Chri-
stus ita ven-
ditus est,
36. nostra-
tibus floren-
tis.
5. Cilicio-
rum ulus
antiquissi-
mus.
6. Im-
ortalis anti-
mus rui-
solum cal-
sam habi-
tat.
7. Gen. c. 37.
vers. 35.
8. Vicia
sunt cate-
nata.

Catena
scelerum
fratrum
Iosephi.
1. Invidia.
Aug. id. 10.
de verbis
Domini ser.
33. c. 9. p. 78
2. Odium
capitale.
1. Ioan. c. 3.
vers. 15.

diat, inimicum latus hauriat; mortem inferat, hoc tamen mente agitet, animo iam homicida est. Accedit & illud, quod odium sit prodromus & dispositio ad homicidium, sicut animi libido ad adulterium.

3. Homicidium ipsum. *Gen. c. 27. vers. 20.* Tertium, *Homicidium ipsum*: Venite, inquit, occidamus eum, & mittamus eum in cisternam veterem. Consensus in homicidium expressus. Facturi erant, quod destinarent, & Ruben velut tribunus plebis intercessisset. Nec ille tamen eos adeo multum mitigavit. Nam miserunt eum in cisternam veterem, fame, siti, frigore periturum. Odium non utitur balneo nisi sanguinis: Odium nemini parcat.

4. Mendacium letale, multiplex. *Ibid. v. 32.* Quartum, *Mendacium letale, multiplex*, aliquot inter se figmenta connexerunt. Polymita Iosephi vestem hœdind sanguine tinxerunt, & miserunt patri per hominem facinorosi consilii non cōscium, iusseruntque dicere: *Hanc invenimus*. Mendacium est: Non invenistis, sed fratri eam vi detraxistis. Conscientiæ tamen etiamnum gliscebant hinc scintilla; nolebant crassissime mentiri, ac dicere: Fera devoravit eum. Sed satis fuit mendacii re dicere, quod verba non exprimebant.

5. Simulatio & Hypocrisis. *Aug. in psal. 63.* Quintum *Simulatio & Hypocrisis*. Solari patrem venerunt, tanquam si valde dolerent fratris interitum. En simulatores nequam & hypocritas! Chryso-*Chryso- 7. Matth.* mus hanc hominum luem exagitant: *Hypocrita*, inquit, *si bonum est, bonum esse, quid vis apparere, quod non vis esse? Si malum est, malum esse, quid vis esse, quod non vis apparere? Ergo aut appare, quod es, aut esto, quod appares.* Augustino *simulata equitas, non est equitas, sed duplex iniquitas.*

6. Impietas in patrem. *Gen. c. 37. vers. 35.* Sextum, *Impietas in patrem*. Seni optimo luctum viginti trium annorum creârunt. Gravissimi erat mœroris filiorum charissimum amisisse, & quidem tali modo amisisse, ut illius fuerit sepulchrum bellum. Vestis cruenta oblivionem doloris prohibebat. Nil miri fuisset, si senem hunc mœror confecisset. Has certe cogitationes mœrissimus pater animo volvens: *Vadam, inquit, ad filium meum lugens in infernum.*

7. Injustitia. *Exod. c. 21. vers. 17.* Septimum, *Injustitia*. Turpissimum commiserunt plagium; furati hominem vendiderunt, vero nomine plagiarij. In quos divina lex ita decrevit: *Qui furatus fuerit hominem, & vendiderit eum, convictus noxe morte moriatur.* Lex Fabia plagiarjos non minùs capitis damnavit. Sed non impune plagium tam fœdum tulerunt. Arguebantur in Ægypto heilem scyphum sublegisse, & in carcerem rapiebantur. Quæ quidem in re insontes erant, sed furtum gravis commiserant.

8. Divinae præsentiae contemptus. *Fernandus 10. 3. in Gen. pag. 732.* Octavum, *Divinae præsentiae contemptus*. Ignorans, rude, impium fuit illud sæculum, si cum ævo pietatis Christianæ conferatur. Videte viri; vos ut putatis, fallit senem? certe non fallitis Deum, omnia videntem, rebus omnibus præsentem. Hoc apud nos pueri puellæque norunt, & notum sibi carmen canunt:

— Deus omnia cernit.

Hæc & Iosephi fratres utcumque scire poterant, divinis oculis nihil abscondi posse. Sed illi Deum, aut non cogitârunt, aut contempserunt. Invidia & odiû eos excæcârunt. Vbi hæ pestes sunt, ibi necessariò catena vitorum est.

In eam rem Benedictus Fernandus Lusitanus Theologus memoratu dignum commemorans: Vlyssipponæ, inquit, unus aliquis ducebatur ob patrum homicidium extremo supplicio afficiendus. Afluxus hominum ingens. Dum per urbem ducitur, divi Sebastiani templum transit, ubi marmoream columnam humi temerè projectam conspicit, & consistit, cumque illo feralis comitatus omnis. Hic reus oculis fixissimis locum intuens: Audite, ait quotquot adestis: Numen supremum testor; me ab eâ cæde, ob

quam à magistratu duci jubeor, penitus immunem esse. Sed ô justissime Deus, qui cernis, quidquid uel parietes, vel tenebræ tegunt, ad hoc ipsum saxum hominem ignotum hic in tenebris sedentem furiosè jugulavi. Facinoris nemo mortalium nisi solus Deus conficius, hanc innocentem cædem modò vindicet & punit. Ah discant omnes, quàm Dei oculus nihil non videat, quàm nemo Dei justitiam effugiat! Ita promptus ad mortem perrexit.

§. II.

Hinc Dei oculum omnia cernentem fratres Iosephi non attenderunt, Dei providentiam non respexerunt, ideo scelus sceleri nexerunt. Vitia sunt catenata. Humanæ gentis mater Eva celeri compendio triplex mendacium struxit. Primum; *De fructu ligni*, ait, *quod est in medio paradisi*. Arbor vite paradisi medio erat locata; non autem arbor illa scientiæ boni & mali vetita. Alterum; *Præcepit nobis Deus ne comederemus, & ne tangeremus illud*. Comedi prohibuit, non verò tangi. Tertium; *ne forte moriamur*. Cum tamen Deus non dubiè, sed severissimè prohibuerit: *In quacumque die comederis ex eo, morte morieris*. Trigeminum figmentum uno pæne halitu prolatum. Vitia sunt catenata.

Idecirco David contentis vocibus ad Deum succlamat: *Libera me de sanguinibus, Deus, Deus salutaris meus*. Recordabatur David, quam ipse nexisset scelerum catenam. Primum erat otium, noxarum seminarium, ab otio fluxit curiositas, à curiositate libido & cupiditas, à cupiditate adulterium, ab adulterio homicidium: inde alia & alia promanarunt. Quemadmodum verò vitia, sic & virtutes sunt catenatæ. Vbi vera se prodit humilitas, ibi & patientia, ibi & charitas. Vbi hæc regina est, ibi comites & pedissequæ sunt, humilitas pars charitatis, charitas pars humilitatis est. Catenatæ sunt virtutes, sicut vitia. *Ibunt de virtute in virtutem*. Ibunt de flagitio in flagitium. Diabolus ut lupus quod in fabulis est, quò pedem infert, mole totâ sequitur.

Ebrietas & Temulentia vix unquam sola. Comitatur eam sermo petulans, procax, maledicus, jurgiosus, lascivus, immodestia, inverecundia, libido, contentiones, vulnera, cædes, & plurima fatuitas. Eruditè dixit Ambrosius & verè: *Primum ebrietas malum pudicitie periculum*. Et quot alia inde vitia nascuntur? Hinc illa criminis stultissima est excusatio: *Ebrius feci, hoc est bis peccavi*. Adulterium nunquam solum est; multiplex illud comitatur injuria tam in proprium, quàm in alienum matrimonium; sequuntur injustitiæ horribiles, supposititij hæredes, mendacia & juramenta falsa, sui muneris, & divinæ rei contemptus, confessiones sacrilegæ, furtiva & aperta homicidia, multa malorum series. Sic injustitia potens regina, nunquam incedit in comitata, quot enim illam falsitates, doli, fraudes, perjury, technæ, captiones, rixæ, circumscriptioes, sycophantiæ, proscriptioes, præstigiæ sequuntur grandi comitatu? Vbi unquam sola seu graditur, seu volat superbia? Cingunt illam cæcitas & ignorantia tam Dei, quàm sui, contemptus aliorum, laus propria, cæcus furor, propago vitorum amplissima. Nimirum catenata sunt vitia. Sapientiæ vox est: *Vna septem catenatæ tenebrarum omnes erant colligati*.

— Deus omnia cernit.

Hæc & Iosephi fratres utcumque scire poterant, divinis oculis nihil abscondi posse. Sed illi Deum, aut non cogitârunt, aut contempserunt. Invidia & odiû eos excæcârunt. Vbi hæ pestes sunt, ibi necessariò catena vitorum est.

In eam rem Benedictus Fernandus Lusitanus Theologus memoratu dignum commemorans: Vlyssipponæ, inquit, unus aliquis ducebatur ob patrum homicidium extremo supplicio afficiendus. Afluxus hominum ingens. Dum per urbem ducitur, divi Sebastiani templum transit, ubi marmoream columnam humi temerè projectam conspicit, & consistit, cumque illo feralis comitatus omnis. Hic reus oculis fixissimis locum intuens: Audite, ait quotquot adestis: Numen supremum testor; me ab eâ cæde, ob

§. III.

Atque Gregorius suo quoque calculo confirmans, *Peccatum, inquit, quod per penitentiam non cito tollitur, suo mox pondere trahit ad aliud*. Parvus error in principio, magnus in fine. Eadem Theologorum doctrina: *Vnum peccatum est alterius & causa & poena*. Invi-

Invidit Cain Abeli fratri, hæc certe invidia fuit causa patrati homicidii; homicidii autem prioris poena, & desperationis causa. Petrus Apostolus olivetum cum Domino aditurus, primo nimium sibi præfidens, & arrogans fuit; deinde, cum precandum, dormit; eum quiescendum, pugnavit; cum standum, fugit; cum liberè confitendum, negavit: juravit, anathematizavit. Catenam fabricavit, sed non virtutum. Iudas Iscariotes non statim sceleratissimus, sed primo tenax æris cupidus, dein avarus, & custos stipsis infidus, hæc poena prioris, causa sequentis. Deinde murmurator, fur obtinatus, Christi inimicus è discipulo, dominicæ cenæ impius conviva, Christi proditor & venditor, Dux & antesignanus sicariorum. En firmâ scelerum catenam. Hoc autem omne malum inde suam trahit originem, cum Deus gratiam subducit, homo velut ebrius huc illic lapsando corruit, vacillat, repit, coeno se volutat, dum in profundum abeat. Ita profusus, h vir religiosus vel unicam lealem noxam patrare audeat, brevi audacior seipso alteram patrat, paullatim illam frequentat. Iam actum est, brevi transfugam, desertorem, apostatam videbitis. Ita miser homo sibi met relictus, in omne vitiorum genus provolvitur. Vara Vibiam sequitur. Vno lupo ululante ululant omnes; vitia sunt catenata. Quâ in re homini fit, quod ædificiis. Si subtrahatur domui columna, cui nititur, cadit fornix, fornix enim superius conclave sequitur, ruente conclave ruit tectum; unum trahit alterum: subductâ homini divinâ gratiâ, remanet voluntas ad vitium pronissima; voluntate jam depravatâ quid nisi lapsus & præcipitium?

Quocirca manibus, pedibusque resistendum, ne lupus acheronticus ostiolum vel minimum, ne vel unam solùm rimulam reperiat sibi patentem; principis obsta, aut victus es. Caveamus ne ulli peccato consentiamus, quod filium Tobias fidelissimè monens: Cave, inquit, ne aliquando peccato consentias. Possumus labi nostris viribus, sed non resurgere. Qui catenâ tenebrarum colligari non vult, caveat, horreat, que si vel unicam catenâ videat juncturam aut anulum. Peccatum primum januam referat secundo, secundum tertio, tertium quarto. Sic in longum itur, & peritur. Iosephus nos præter, De virtute ire licet in virtutem. Hæc certa est ad cælum semita.

CAPUT IV.

Quam grande sit libidinis malum, castissimi Iosephi docet exemplum.

Igitur Ioseph ductus est in Ægyptum, emitq; cum Putiphar eunuclus Pharaonis Princeps exercitus sui, vir Ægyptius de manu Israelitarum, à quibus perductus erat. Fuitq; Dominus cum eo, & erat vir in cunctis prosperè agens, habitavitq; in domo domini sui. Qui optimè noverat Dominum esse cum eo, & omnia, qua gereret, ab eo dirigi in manu illius. Invenitq; Ioseph gratiam coram domino suo, & ministrabat ei: à quo prepositus omnibus gubernabat creditam sibi domum & universâ, que ei tradita fuerant. Benedixitq; Dominus domui Ægyptij propter Ioseph, & multiplicavit tam in adibus, quam in agris cunctam ejus substantiam. Nec quidquam aliud noverat, nisi panem, quo vesceretur; erat autem Ioseph pulchra facie, & decorus aspectu. Post multos itaque dies iniecit domina sua oculos suos in Ioseph, & ait: Dormi mecum. Qui nequaquam acquiescens operi nefario, dixit ad eam: Ecce Dominus meus omnibus mihi traditis ignorat, quid habeat in domo sua. Nec quidquam est, quod non in meâ sit potestate, vel non tradiderit mihi, præter te, que uxor ejus es: quomodo ergo possum hoc malum facere, & peccare in dominum meum? Hujusmodi verbis per singulos dies, & mulier molesta erat

A adolescenti, & ille recusabat suprum. Accidit autem quædam die, ut intraret Ioseph domum, & aperisset quippiam absque arbitrio faceret: Et illa apprehensa à lacrima vestimenti ejus diceret: Dormi mecum. Qui reliquos in manu ejus pallio fugit, & egressus est foras.

Ductus est igitur Ioseph à Madianitis, à quibus emptus, & venditus in Ægypto, Putiphari viro principi militiæ dæci, Pharaone regi. Nec Deus Iosephum suum peregrè destituit, cui in rebus omnibus successum dedit. Hinc Iosephi herus Putiphar famuli sui indolem & industriam admirari hominem Deo charum credere, miros in eo successus observare, prudentiam & fidem suspicere, sed & ceteras in illo virtutes venerari, ei denique totius domus curam committere, eumque, non ut mancipium, sed ut animam suam amare. Accessit Dei liberalitas, quæ omnes Putipharis complexa facultates, penora, agros, horrea, cellas, prædia, pecus, gazophylacia maximis augmentis locupletavit, propter unicum hunc famulum Ioseph. Ipse Putiphar in suâ domo velut beatus infans, curarum securus fruebatur mensâ, quam illi Ioseph struxerat.

Sed ô nihil tutum in rebus humanis, nil ab omni parte beatum! Erat Iosephus eleganti formâ. Hæc dominam ad amorem non pudicum sine Iosephi culpa impulit. Et quia vigilantiissimus est amor, observavit amans hera tempus, quo Iosephus absque arbitris posset ad flagitium inuitari. At ubi castissimus juvenis hoc agi sensit, animo à verecundiâ obarmatus: En, inquit, dominus meus, domum omnem, præter te, suam conjugem, meâ curâ commisit, quomodo igitur in herum tam benevolam ego tam malevolus sum? Non possum hoc facere. Nec tamen improba mulier, eisdem juvenem blanditiis, identidem oppugnare desit. Ita solum aggressa, victoriam à suis precibus speravit. At ille pallio quod improba prehenderat relicto, profugit foras, celeris purissimè. Ex uberi hac messe manipulos colligamus.

1. Admiranda est forma, ac pudicitia mixtura. Iosephus licet servus, formosus tamen & castus, rarum orbis prodigium, Romanus olim satyricus: Rara est, inquit, mixtura pudicitia & formæ.

2. Prudentia fortior est fortunâ. Verecunda Iosephi prudentia malebat pati omnia, quàm fortunam recitare per nefas.

3. Non raro servitus libertate nobilior. Serviebat Ioseph, sed hominibus, non vitis, sibi ipse imperabat, Nobilio omni Pharaonis Palatini familiâ.

4. Quo afflictior, hoc Deo vicinior. Iosephus peregrè ab omnibus demum desertissimus, samentissimum semper, & sibi Proximum Deum habuit. Fuitque Dominus cum illo.

5. Felicitas heri, fidelitas servi. In Putipharis domum Iosephus omnem secum Felicitatem intulit: Benedixitq; Dominus domui Ægyptij propter Ioseph.

6. Ioseph servorum omnium solarium & exemplum. Per egrinus hic juvenis, totam sibi domum creditam, fidelissimè gubernat, ut rem suam, servis exemplat & dominis.

7. Virtutes non triumphant nisi oppugnare, per tela, per ignes. Illesâ currit virtus ad destinatum sibi bravium; modò id assequatur, quo labore non curat.

8. Præstat mori, quàm libidine inquinari. Iosephus maluit à Dominâ suâ odio haberi, maluit falsò accusari, in carcerem rapi, in vinculis triennio detineri, maluisse & mori, quàm pudicitia non servatâ reus fieri. Atque hoc uberius explicabimus, ut nemini non liqueat, quàm tetrum & abominabile sit libidinis & lascivia vitium.

Ioseph de-
nuo ven-
ditur.
Dei erga
Iosephum
cura.

Dei libera-
litas erga
Putipharè
propter
Iosephum.

Iosephi ca-
pitas ab
hera im-
petita.

Octo ma-
nipuli.
Primus.
Rara est ad-
cordia for-
mæ, atque
pudicitia.
Invenit sat,
19. v. 2. 97.
Secundus.

Tertius.

Quartus.

Quintus.
Gen. c. 39.
v. 5.

Sextus.

Septimus.

Octavus.

§. I.

J. Servile & turpe vitium impudicitia & libido.

Dan. c. 13. vers. 63.

Ephes. c. 5. vers. 3.

Servile maxime & proprio nomine turpe vitium impudicitia & libido. Omnia quidem vitia suo genio servilia & turpia, hoc autem singulari modo. Hinc à sacris paginis & prifeis Patribus iure merito vocatur turpitudine. Cum Susanna ad tribunal Danielis innocens esset pronuntiata. Helcias & uxor eius laudaverunt Deum pro filia sua cum Ioachim marito eius, & cognatis omnibus; quia non esset in ea inventa res turpis. Præceptum Pauli est: Fornicatio, & omnis immunditia aut turpitudine, ne nominetur in vobis, sicut decet sanctos. Nec turpe solum, sed & servile vitium immunditia. Homo impurus, & libidinosus non nescit hęc talibus peccatis Dei gratiam perdi, pergit interim & peccat; non nescit cœlestem beatitudinem amitti, pergit tamen, & peccat; non nescit æternum se supplicium mereri, nihilominus pergit securus & peccat; nihil in seipsum habet imperi, neque hoc unum à se impetrat, ut sibi dicat: recede ab immunditiã. En miserissimam sũs carnis mancipium! En bovem ut à diaolo se duci patiatur in macellum! Sapienter dixit Ambrosius: Nobilitas vera, Castitas. Ille dominus est, qui amantis non excepit faces, qui lenocinantis vincula non sensit.

Dei odium, diaboli gaudium lascivia. Ang. 10. 10. ser. 249. de temp. init. pag. 395.

Dei odium, diaboli gaudium lascivia. Qui Christo movere nauscam & horrorem, qui diabolo gratum spectaculum & tripudium cupit excitare, lascivia se dedat, & tam Deum habet inimicum, quàm amicum satanam. Quod Augustinus clarissimè asserens: Vbi immunditia est corporis, inquit, ibi habitatio diaboli spiritus, qui maxime gaudet in iniquatione carnis nostra. Omnes immunditia Deo displicent. Castitas Angelica est vita, Castitas cum humilitate spiritus sancti reperitur habitationem, quam expellit immunditia libidinum. Illi miseri sunt, quorum corda sunt carnali concupiscentiã polluta, quia æternas merguntur in penas.

Deus horret hominem libidinibus ancillantem. Gen. c. 6. vers. 3.

Nauseat Deus (sic loquar) & horret, hominem libidinibus ancillantem. Si Deus post filij ingressum in orbem, post latas Evangelij leges, post exhibitam castimoniam tot exempla, post innumeras ad pudicitiam exhortationes dixisset: Non permanebit spiritus meus in homine in æternam, quia caro est, nemo admodum mirari potuisset. Quod autem Deus vitium carnis tantopere averfatus, id Orbis initio, & sub ipsa nascentis primordia pronunciarit, hoc nemini non mirum videri potest. Sed præoccupare voluit Deus hominum mentes, & mature promulgare orbi potissimum istud: Homines carnales & spurcitiã deditos non fero. Minas secutum est supplicium. Hinc orbem totum omnem humanam gentem libidinibus involutam contactu aquis præfocavit. Hinc Sodoman, Gomorrhã, Sebrim, Adamam, & Segor quinque nobilissimas, sed carnalibus vitiiis inquinatas civitates flammis hausit cœlestibus. Hinc electi populi tot sæpe millia ab hostibus trucidari voluit in vindictam lasciviã: Nimirum Deus in carnis spurcitiã aquis, ferro, flammis pugnat.

Pentapolis caelestis igne consumpta. Gen. c. 19. vers. 24.

Inmendabile peccatum vigili carnis est.

Virgil. l. 6. Æneid. proptus suum.

Inmendabile peccatum vitium carnis est. Quædam vitia, hoc autem maximum gangranam emulatur, magis magisq; serpit, & novis semper auditibus se diffundit. Et quomodo persanetur ulcus, si ulcerosus omnia mœx malagmata ab ulcere revellat? quomodo convalescat ægrotus, si pharmaca necefario sorbenda effundat? Ed reverà miseros mortales hoc vitium videtur deduxisse, ut omnem mali medicinam respiciant, monitoribus asperni: Silete, ajunt, & hæc acerba omitite, vos ipsos inspicite, quisque

§. II.

A suos manes patitur. Ita furdus canitur fabula. Spes nulla sanitatis est, cum etiam remedia spernantur. Experimentiam è bibliopolarum officinis sumere licebit. Sunt, qui ejusdem auctoris omnes emant scriptiones, eam solum nimis quàm sagaciter excludant, quæ incontinentiam & lascivos mores proferunt. Ab ipsis religiosis viris, feminisq; subinde hi tales veluti strictioris disciplinæ libri repudiantur. O munde immunde, Insanabilis fractura tua, pessima plaga tua. Peccata carnalia pene immedicabilia. Hinc Gregorius miranda narrans de quodam Stephano Eleemolynas, inquit, amaverat, sed vitis carnis perfectè non restiterat. Constat, quia idem Stephanus, postquam & infera loca vidit, & ad corpus rediit, perfectè vitam minimè correat. Hoc lascivæ vitio litati solennè est, nec cœlum, nec inferos curare, divinas, humanas leges in minimis ponere, calcare jura, monita omnia nauci habere. Homo libidinosus in apertas tartari fauces concitato cursu cæcus irruit. Desperata est plaga ejus. Vtique Iosephus dominas rationes attulit, cur non debeat, non possit assentiri tam in probæ postulationi. Quid effecit? Malum irritatus sensit.

IV. idololatriæ supplicium libido & lascivia. Quid dici possit gravius? Idololatria noxarum gravissima hæc tamen in orbe nostro sæpius punitur turpitudine, ut malo maximo. Permittit Deus cæcas gentes ob crimen idololatriæ ac tantæ impietatis prolabi in probum turpitudinis & impuritatis, ut ipsos pene cogere erubescere. Clarissimè Tarcensis Paulus: Quia, inquit, cum cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunt, propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum, in immunditiam, ut contumelias afficiant corpora sua in semetipsis. Quid turpius? Hoc explicans Ambrosius: Quomam idololatria, inquit, principum & gravissimum delictum est, tantum & compensatio ejus horrenda, & profudida passio est. Propter quod, ait Paulus, hoc ipso quia simulacrorum cultores, ideo turpissimè Veneris mancipia. Quisquis hanc rationem capit, pene securus est ab hac peste. Sed quomodo Iosephus restitit tentatrici tam improbæ? Videmus, obsecro, periculossimam tentationem tentamenti.

I. Periculum fuit à juventute. Agebat tunc Iosephus annum vigesimum septimum. Nam anno ætatis decimo septimo fuit venditus, adusque undecimum servivit. Ætate tam floridã non opus oleum affundere camino; à se ardet.

2. Aspectus Domine quotidianus, qui obrudebatur vel invito, blandi oculi, vel illecebrosa forma in oculis erant.

3. Verba dulcissima, admittis forsitan lachrymis, verba ponderosa, in invitatis aures instillabantur quodammodo fide.

4. Diuturnitas tentationis & importunitas, quæ non unum dumtaxat diem, hebdomadem aut mensem, sed annos sibi sumpfit, ut vel tandem castissimus juvenis animus expugnaretur.

5. Munuscula & dona, lautissimis promissis aucta. Nihil intentatum, nihil inausum Venus reliquit. Rinas quærît, si ocludantur janua.

6. Fiducia latendi. Notæ sunt sceleratorum voces: Soli sumus, nemo resciet, parietes loquantur. Nemo arbiter, nemo proditor infidiatur.

7. Terrores ac minas frequentes: Nisi assentiaris, Ioseph, certus tibi carcer, certa crux.

§. III.

SI tentationem tam robustam, tam multiplicem, tam diuturnam peniculationis cogitemus, animam & virtutem Iosephi nunquam satis mirabimur. Desunt hæc verba laudandæ tam constanti castimonie. Hanc

Hanc D. Chrysoſtomus iure merito extollens: *Magis A* miror, inquit, Iosephum in hoc igne penitus illasum, quam tres pueros in fornace Babylonica non combustos. Fuit enim Divi Dominici familia, qui etiam Dominicus audiit, vir summæ continentia: huic generosissimè certanti demones acclamârunt: Vicisti, vicisti, quia in igne fuisti & non aruisti. Idem acclamandum Iosepho: Vicisti Ioseph, vicisti, quia tot flammæ extinxisti, tot incendia compeſcuisti. Quid nos Christiani tot exemplis incitati, tot documentis eruditi? non raro tentariuncula cedimus levissimâ.

Quibus ergo artibus vicit Iosephus, quibus nos vincemus, quas servabimus præceptiones? Compendio eas hic fugerò.

I. Timor Dei. Vbi nulla Numinis reverentia, ubi formido iudicii divini nulla, ibi minimè secura est pudicitia, ibi frustra sunt omnia. Quod optime Terullianus dixit: Emendatio nulla, ubi nullus est metus. Illi procassissimè tentatrici Ægyptiæ, Dii creverunt in horto, cur eos timuisset? Verum Deum timuit Iosephus, & casto timore isto venera tentamenta vicit. Ipsius animo assidue illud observabatur: Deus videt; si peccas, Deus punit.

II. Fuga matura. Non fugit tantum Iosephus, sed & pallium fugæ testimonium reliquit. Apostoli, Petrus, Paulus, Iacobus, alii, cum adversus diabolum, & vitia nos amant, illud identidem inclamant, Resistite diabolo, resistite. Animum invadit ira? Resistite. Invidia mentem impugnat? Resistite. Avaritia & pecuniæ amor lacellit? Resistite. Arrogantia supercilium erigit? Resistite. Acedia & torpor depravat? Resistite. Libido & lascivia vellicat? Hic aliud armorum genus capescendum: Fugite, clamant, fugite; ita vociferatur Paulus: Fugite formationem. Ipsissima hæc Augustini præceptio est: Quid libidinem fugendam esse suggerimus, inquit, Apostolus Paulus evidenter ostendit: qui cum omnibus viris prædicaverit resistendum, dum contra libidinem loqueretur, non dixit, Resistite, sed fugite fornicationem. Ergo contra libidinis imperum apprehende fugam, si vis obtrivere victoriam. Nec tibi verendum sit fugere, si castitatis palmam desideras obtrivere.

III. Finis consideratio. Quisquis libidinum insultus pateris; vide, obsecro, quis patrati sceleris sit finis. Dummodo quis à seipso istud impetret, ut sibi ipse dicat: Quid inde nascatur, cogita; quæ poena hanc culpam sequatur, respice. Libidini assentiris? Deum capitalem tibi statuis hostem, animum diabolo transferbis. Istius noxæ reus moreris? In omnes æternitates celo excluderis; & corpus & animus æternum huent brevem & spurcam oblectatiunculam. Vis te ipsum huc tormentorum præcipitare? Pauca mensis guttulas tam eard vis emere? Vis datam Deo fidem violare? Quid enim tibi noxæ intulit, aut injuriæ, ut illum tam graviter his spurciis lædas? Prius igitur poenam expendas, quam noxam audeas. Vide quid sequatur. Reverà libidinis initium continebit, qui exitum considerabit. Sapienter & piè dixit Annæus:

Non sum tam ineptus, ut Epicuream cantilenam persequar, vanos esse inferorum metus. At verò certè sunt tam inepti & fatui homines libidinosi, ut quidquid dicatur de inferorum incendiis, de suppliciis æternis, omnia illis sint somnia & fabulæ. Non sine causâ altum ingemiscent. Augustinus: Quanta iniquitas, inquit, & quam lugenda perversitas, ut animam, quam Christus sanguine suo redemit, luxuriosus quisque propter unius momenti delectationem libidinis diabolo vendat. Verè enim nimium plangenda & miseranda conditio est, ubi citò præterit, quod delectat, & per diabolum in cruce manet, quod sine fine cruciat. Libidinis impetus momento transiit, & opprobrium infelicis animæ semper permanet.

IV. Intuitus exemplorum. Si Iosephus alium ante se Iosephum tam strenuè pro pudicitia certantem habuisset, tam grande mirum castitatis defensionem non fuisset. Sed nulla illum aramabat exempla: Primus fuit, Phoenix fuit in Ægypto. Nos innumeris omnium sexûs exemplis amantur ad eandem virtutis pugnam. Tot casti juvenes, tot pudicæ virgines maluerunt mori, quam turpe quid facere aut mori, aut etiam solo animo succumbere turpitudini. Quid dicis ad hæc Christiane, quid ais impure? Tu non poteris, quod isti & istæ? Sed Christianam generalitatem taceo. Iudex supremus orbis fatali die per ipso idolorum latras Christianorum libidines damnabit. Spurina, Democriti, Scipiones, alii terribilem incurient pudorem pessundatæ verecundiæ reis. Cum Spurina suam formam animadvertisset esse illicitum ad inhonestam, oris decorem vulneribus condidit; maluitque tantam elegantiam, quam minimam verecundiæ jacturam facere. Democritus oculos licentiosos evagari, nec redire sine sædis cogitationibus deprehendens, seipsum oculis privavit, ut potius esset cæcus, quam impudicus. P. Scipio Africanus captivam virginem, ob formæ excellentiam ævi sui miraculum, nec quidem ad oculos voluit admittere, ut eam, inquit, Gellius, nec suis quidem oculis contingeret, ne scilicet à libidine vincere ur, qui tot civitates expugnasset. O Spurina, o Democrite, o Scipio, o vos tot alii homines verecundissimi, quam turpes reperientur Christianorum plurimi vobis collati? Tam sapienter, quam religiose dixit Tullius orator: *Graves domine cogitationum libidines insinuat quedam cogitatio, atque imperant, quæ quia expleri ac satuari nullo modo possunt, ad omne facinus impellunt, quos illecebris suis incendunt. Hæc aliter nec Hieronymus aliquis nec Chrysoſtomus dixerit. Hoc Ethnici, quid nos Christiani dicere habemus, aut scribere?*

Balduinus Orientis Imperator, viâ continentissimi, quod Nicetas memorat, nec unâ solum exitum virtute, frequens in precibus & ardens, afflictis pronissimus, æquo animo auduit suæ sententiæ adversantes, absente conjugè nec aspexit quidem ullam feminam, bis quavis hebdomade proclamari sui fit: Ne quis in Palatinâ domo dormiret, qui alienâ feminam attigisset. In cogitationes nihil sibi esse juris testatus, se facere, quod posset, divino tribunali arcana cordis relinquenda. *O quam pulchra & casta generatio cum claritate! immortalis est enim memoria illius: quoniam apud Deum nota est, & apud homines. In perpetuum coronata triumphat, incommutabilem certaminum præmium vincens. Vivunt Iosephi, vivunt Balduini, vivunt æternâ sui memoriâ tot homines casti. Sed Balduino non in parvis virtutis feminam jungamus.*

Cambrænsis proepiscopus Thomas hoc castimonie admirandum narrat. Elisabetha de Wans femina ad omnem sanctimoniam exulta, annum unum egit in conjugio, sed virgo. Alio dein convertit curas, & Christo servire cepit, quem è cruce pendentem visa sibi est semper videre: ita quidem ut quotiescumque sequior cogitatio animum vellicaret, suâ manu Christus præcordia illius tegeret, velut hostem arceret. Hæc certè manus & oculos Iosephi & pectus protegit. Hinc Ioseph turris Veneri & omnibus illius Cupidinibus inexpugnabilis. Hinc illæ voces cædro & auro imprimendæ: *Quomodo pessum hoc malum facere, & peccare in dominum meum.*

O Ioseph, Ioseph, supremâ die iudicii, Christianorum quanti ad tuam castimoniam eubescunt? Tu nullum habebas, quod imitareris exemplum, solam secutus rationem acerrimè defendisti pudicitiam: Nos autem tot accendimur exemplis, tot exhortationibus erudimur, tot urgemur monitis;

4. Tortius exemplum. Ioseph castitatis defensionem primus Phœnix in Ægypto.

Gell. l. 6. Noct. Attic. c. 8. mihi pag. 217.

Cic. l. 6. frat. dominæ cogitationum libidines insinuat quedam cogitatio, atque imperant, quæ quia expleri ac satuari nullo modo possunt, ad omne facinus impellunt, quos illecebris suis incendunt.

Paradigmata continentia, in Balduino Orientis Imp.

Sep. c. 4. v. 1. & 2.

Cambræ. lib. 2. Anam cap. 50. p. 4. 5. 6. In Elisabetha de Wans.

Gen. c. 39. vers. 9.

tot præceptionibus instrumur, tot subsidiis iu-
mur, tot Dei precibus terremur, tot Dei promissis eri-
gimur, tot stringimur legibus, & tamen contempro-
res horum omnium pudicitiam toties tam turpiter
violamus; non raro moribus in speciem sancti, cogi-
tationibus impurissimi. Altissimè infigendum est ani-
mo, quod dixit Seneca: *Quid est præcipuum in rebus hu-*

manis? Animus luxuria non adversus tantum, sed & infestus.
tural. quasi. Fugite fornicationem, fugite, fugite. Qui colubrum
presat. mibi
pag. 708. ubi
divina prorsus
instillat
documenta.

CAPUT V.

Iosephus falsò accusatur, & in carcerem mittitur.

Cumque vidisset mulier vestem in manibus suis, & se esse
conceptam, vocavit ad se homines domus sua, & ait
ad eos: *Est, introduxit virum Hebræum, ut illuderet nobis: in-*
gressus est ad me, ut ciret mecum: cumque ego succlamas-
sem, & audisset vocem meam, reliquit pallium, quod tene-
bam, & fugit foras. In argumentum ergo fidei reverentum pal-
lium ostendit marito reverenti domum. Et ait: Ingressus est
ad me servus Hebræus, quem adduxisti, ut illuderet mihi;
cumque audisset me clamare, reliquit pallium, quod tenebam,
& fugit foras. His auditis Dominus & nimium credulus ver-
bis conjugis, iratus est valde, tradiditq; Ioseph in carcerem,
ubi vincit regis custodiebatur, & erat ibi clausus.

Iosephus apud Putipharem accusatur.

Ægyptia mulier, Putipharis conjux, famuli vir-
tutum, sui contemptum interpretata, pallium, quod
impudica invaserat, marito exhibuit, velut certum
severæ conjugalis fidei argumentum, simulque
famulum innocentissimum accusans: Vide, inquit,
marite mi, qualem servum conduxeris. Homo ille
Hebræus, homo nequissimus huc intro, ut dominae
sue vitium offerret. At ego solis clamoribus pudici-
tiam defendi posse arbitrata, excivi huc domestico-
cos. At ille territus, quod expeditior se hinc proripe-
ret, fugæ impedimentum reliquit pallium. Et en vel
ipsis oculis fidem facio. *His auditis Putiphar, fallacis*
improbissimæ uxoris, nimium credulus, mox horren-
dum excandescens in Iosephum, in regium carce-
rem iussit eum abripi, suo tempore pro meritis ple-
ctendum.

Novem manipuli, seu moneta.

Complures hic manipulos habemus, quos colligamus. Singuli singulas desiderant disertationes. Nos quidem ordine omnes, sed breviter, summatimque describemus, singulos ad compendium posituri.

§. I.

I. Impudicus amor non est amor, sed odium. Affectus cupidinei sunt prorsus indigni, quos honestissimum amoris nomen concederet. Nobilissimum atque sanctissimum est affectus Amor. Neque hoc nomen libidini tribuendum. Nam quid est amare? Alteri bene velle. At qui impuris in alium ardet affectibus, non alteri bene vult, sed sibi. Animum suum exsaturare, cupiditatem explere cupit. Ab exemplo, quod narramus, res liquet: *Ægyptia hæc lupa, Putipharae, certè non sui famuli felicitatem, sed suam quæsit voluptatem, sibi suoque genio voluit gratificari: ubi lasciva cupiditas non successit, insanire cœpit, & vociferari: Hebræo carcer, servo crux, Iosepho malum maximum. Numquid hoc amoris fuit? Sibi bene voluit nequissima, non alteri. Libidinis impetus cæci & furiosi. Quod Ambrosius luculentè testatus: Perturbatâ mente, ait, latius se ac longius fundit appetitus, & tamquam efferato impetu, frenos rationis suscipit. Hispaniæ Rex Rodericus Cavam Comitiss Juliani filiam vitando perdidit Hispanias. Ipse*

in prælio cæsus perit, cadaver ejus nusquam, sed vestis, corona, calceus & equus ad flumen sunt inventa. Epitaphium illi hoc scriptum: *Hic jacet ultimus Rex Gothorum. Memoria ejus in omni ore amarescat, & nomen ejus in æternum putrescat. Libidinis impetus furiosus, cæcus, nimis quam extiosus.*

II. Hostis est quisquis ad peccandum invitat. Amicus Plato, amicus Socrates, sed magis amica veritas. Rogaverat Periclem amicorum quispiam, ut patrocinii aliquid suggereret ad palliandum figmentum. Huic Pericles sine furo: *Amicus sum, inquit, sed usque ad aras: Quamdiu nil contra jus salvè à me petis, tamdiu amicum habebis; sin autem injuriæ me cupias esse patronum; experieris adversarium. Ita quisvis Christianorum dicat: Quamdiu herus meus, aut heras, cognati aut amici, sorores aut fratres mei, nihil à me petunt, quod Deo, quod rationi aut conscientiæ adversetur, tamdiu gratificari conabor pro viribus; sin autem quidquam postulent, quod Deum, & conscientiam lædat, hic ego nec dominum nec dominam; non cognatos non amicos, non fratres, non sorores vel hilum curo; hostes fumus: hostis est quisquis ad peccandum hortator est. Ita Iosephus dixerit: Non agnosco dominam, non audio heram, quæ flagitium suadet, famularum postremissima, maleficarum prima est, quæ malum tam grande audet imperare. Non obsequor.*

Cum Moses lascivientes choreas ad aurei vituli pyramidem spectaret: *Si quis est Domini, proclamat, jungatur mihi. Et ingenti manu collecta: Expedite, inquit, gladios, & irruite in castra, hæc dicit Dominus Deus Israël: Occidat unusquisque fratrem & amicum, & proximum suum. Factum strenuè, quod imperatum fuerat à Mose. Et cæsi sunt eâ die triginta tria millia hominum. Copiosam hanc cædem laudans Moses: Consecratis, inquit, manus vestras hodie Domino, unusquisque in filio & in fratre suo, ut deret vobis benedictio. Non amicus est Iosepho; non ulli homini probus, quisquis inimicus est Deo.*

III. Virtus in afflictione clarior. Eleganter dixit Bernardus: *Stella in nocte lucent, in die latent; sic vera virtus, quæ sepe in prosperis non apparet, eminet in adversis. Quis Lobi virtutes nosset, ni cas afflictionis æstus aperuisset. Nervus belli pecunia, virtutis ærumna. Iosephi virtus nunquam ad eum eminisset, ni prius tot adversis conflictata fuisset: Iosephus ipse nunquam ad illud fastigium ascendisset, nisi eum prius ærumna multiplex depressisset. Vera virtus in adversis eminet, virefcit vulnere virtus. Iosephum seva fratrum invidia, falsa domine accusatio, diuturna carceris injuria, in solium exereant, & iusserunt esse Proregem Ægypti. Titulus longè speciosissimus, nomen prorsus augustissimum est, *Salvator mundi.* Ambis hos titulos Iosephe? Impetrabis: prius tamen abiciendus es in foveam, trahendus in servitutem, rapiendus in carcerem, accusandus adulterii tentati, collocandus inter fures & homicidas: Prius tibi toleranda sunt plurima. Necesse est tua virtus antè in adversis eniteat, quàm in prosperis fulgeat. Enituit & fulsit utrimque. Quod Ambrosius dilaudans: *Ioseph, inquit, humilis usque ad servitutem, recundus usque ad fugam, patiens usque ad carcerem, remissor injuria usque ad remunerationem. Hic Dei mos est suos è tenebris in lucem educere, & è stercore erigere pauperem, ut collocet eum cum principibus populi sui.**

§. II.

IV. Virtuti semper in acie standum. Non dormit vera virtus, sed vigilat & excubat, ut cum opus intrepida se det in hostis conspectum. Iosephum jam confiderate: *Neminem habet amicum; desertissimus est;*

est, hera odit, herus punit, confervi maledicunt: quisquis audit Hebræum servum hoc sceleris attentasse, detestatur nequitiam audacissimi capitis. Plurima in eum mala conjurarunt; accusatio falsa, confictæ calumnia, dedecus, & ignominia, tot carceris mala, tot pæne hostes, quot homines, solus ei amicus erat Deus.

Ad animosum cum ærumnis congressum Siracides providè cohortatus: *Fili, ait, accedens ad servitutem Dei, sit in timore, & prepara animam tuam ad tentationem. Sine plagis non exabis: pulsaberis, contunderis, conqualaberis. Ideo maturè arma corripe, sta in excubiis & vigila, ut ad omnem hostis motum occurras non imparatus. Standum in armis, & vigilandum; pugnam animosè. A Prophetis, à Christo, ab Apostolis undique acclamatur: Vigilate, viriliter agite. Ira Moyses: Viriliter agite, inquit, & confortamini: Nolite timere, nec paveatis ad conspectum eorum: quia Dominus Deus tuus ipse est ductor tuus, & non dimittet, nec derelinquet te. Ita & David exhortatur: Viriliter agite & confortetur cor vestrum, omnes qui speratis in Domino. Ita & Paulus: Vigilate, stete in fide, inquit, viriliter agite & confortamini. Virtuti semper in acie standum.*

V. *Stulta credulitas noxa semper proxima.* Ægyptius dynasta Putiphar sui famuli Iosephi fidem ac sanctimoniam annis undecim exploratissimè perspectam habuit: nunquam illum mendacem, nunquam perfidum, nunquam furacem comperit, nullam in eo vel umbram lascivie observavit, fidem semper & pudicum, semper obsequentem, & castum deprehendit, nec in eo aliud unquam nisi summam pudicitiam ac verecundiam curam peripexit; nunc subitò ad uxoris, quam utique procaem esse satis noverat, falsissimam accusationem, inaudita causâ sententiam præcipit, & in vincula rapit servum in omnibus fidelissimum. Nimia, stulta credulitas. Nisi virtuosè credulus, stolidèque præceps fuisset Putiphar, examinasset utique factum: Qui enim verò fieri potuit, ut pallium reliquerit: siquidem ad eò impudens & ad audendum projectus fuit, ut suæ dominæ vim affere voluerit, quomodo tam timidus exiit, ut sine pallio profugerit? Nil horum est quaesitum, nil examinatum. Et an non rationis fuisset dicere: Audiamus, obsecro, & ipsum, quid fingat, quid respondeat, num trepidet, an expalleat, aut erubescat? Istorum nihil stulta credulitas admisit: abruptè & præcipitanter egit. Mox ad fontes famulum Hebræum ablegavit. Iosephus historicus opinatur, hunc Putipharis famulum acriter flagellatum, dein primum carceri mandat. Hæc nimis credulitatis impetia fuerant. Sapienter dixit Seneca: *Vtrumque vitium est, & omnibus credere, & nulli. Extrema sunt, & tardè nimium, & nimium citò credere.*

VI. *Carceres subinde Angeli, calum quandoque habitant diaboli.* Carcerem Tertullianus domum diaboli appellat, cum illuc plerumque homines scelerati trahantur. Nihilominus in hoc diabolorum ergastulo nonnunquam Angeli, in beatorum domicilio deprehenduntur diaboli. Joannes Baptista moribus & vitâ Angelus in carcere jacebat, Herodes & Herodias in suo cælo epulabantur. Petrus & Paulus vinculis atinebantur in ergastulo: Nero deambulabat in aureo palatio. Christiani bonâ conscientia freti cacerem ut templum subeunt. Certè tot centena millia sanctorum Martyrum ergastula & carceres jam pridem consecrarunt innocentiâ. a Supremis Orbis iudex de seipso dicturus est: *In carcere eram, & venistis ad me; in carcere eram & non visitastis me. b Libera est in ipsis carceribus vitæ integritas, & quod Ambrosius dixit: Captivitas nescia est pudicitia. c Melius est, indignus carcer, quam indigna libertas; multoque satius, immeritum mala pati pro justitiâ, quam per scelus bonis affluere. Et quis carere non clauditur, aut quis inde digreditur, nisi cum moritur? Verus hæc nostrum omnium fors est. Ex quo die nati sumus,*

A imò antequam nasceremur, in carcere & in vincula missi sumus illius imperio, cui omnis soli ambitus exigua domus est.

Carcer non paucos ad irignem gloriam, alios ad eximiam fortunam, ad regnum alios, multos ad cælum misit, ad sepulchrum omnes: nullum cepit, quem non redderet. Vtne tibi fontus omnis amplissima videatur? Sepulchrum cogita. Nullum virtus habitaculum spernit, nisi vitis occupatum.

§. III.

VII. *Suis Deus nusquam deest.* Sicut Deus fuit cum Iosepho in Putipharis domo, quod historicus facer asserit: *Fuitq, Dominus cum illo: ita eundem Deus protegit in ergastulo. Eodem teste: Fuit Dominus cum Ioseph, & misertus est illius, & dedit ei gratiam in conspectu principis carceris.* Nimirum gubernatrix Dei Providentia, quod liber Sapientia canit, *venditum justum non dereliquit, sed à peccatoribus liberavit eum, descenditq, cum illo in foveam, & in vinculis non dereliquit illum; donec aperiret illi sceptrum regni, & potentiam adversus eos qui eum deprimebant: & mendaces ostendit, qui macularunt illum, & dedit illi claritatem æternam.* Ad amissum omnia de Ioseph dicta. Descendit cum illo in foveam. Ad eò nunquam suos æterna Providentia usquam deserit, ut cum illis & carceres, & foveas, & ignes ingrediatur. Triennium Iosephus cum suis virtutibus pæne sepultus delitescerebat; Deus illi semper aderat; demum etiam è sepulchro illo eduxit in lucem vitam. Ita Deus tres Hebræos juvenes in togo Babylonico defendit. Tres quidem in flammis sunt immissi, sed species quartis similis filio Dei. Quandoquidem Christus in Orbem erat venturus, flagellandus, crucifigendus, immolandus pro humana gente, cruentam hanc tragediam ab ipsis Orbis incunabulis velut apparatu prævio in suis probavit: sic in Abele iusto, ceterisque suorum omnibus usque ad Joannem Baptistam mortem perculit. *occisus est ab origine Mundi.* Ita in suis passus plurima, cum suis semper fuit. Hunc in adversis præsentissimum adiutorem monstrans Ambrosius: *Non turbentur, inquit, innocentes, cum falsis criminibus appetuntur. Visitat Deus suos & in carcere, & ideo ibi est plus auxilii, ubi est plus periculi.* Jam olim Deus sanctissimè promittens: *Cum ipso, inquit, sum in tribulatione.* Sed unde scimus, ait Bernardus, quòd nobiscum sit in tribulatione? Ex eo utique, quòd in ipsa tribulatione nos simus. Multi, liceat dicere, affliguntur, qui tamen in afflictione non sunt, quia esse in eâ nolunt. Sicuti quidam pœnâ proseriptionis afficiuntur, qui tamen illam aut vi aut contemptu excutiant, quia delictum non agnoscunt: ita multi acerbitatibus uruntur, qui tamen in hoc igne non sunt, quia esse in eo nolunt, atque ad eò suâ impatientiâ Deum à se repellunt.

VIII. *Summum vitæ presidium, divina Providentia veneratio.* Putiphar uxoris calumniis in Hebræum servum durissimus, atque acerbissimus redditus absque dubio vehementer sævit; quod autem hunc servum non statim pugione confoderit, aut in crucem attolli jussit, sed in vinculis solum custodierit, divinæ Providentiæ in Iosephum benevolentia fuit. Putiphar vir militaris, regii exercitus princeps, summus militia magistratus in levi habuisset hominem Hebræum, exterum, servum, & quidem emptitium in crucem astigere, nisi Providentia divina obstitisset. Hæc *venditum justum non dereliquit.* Utinam, ah utinam tandem caperemus, quomodo divina Providentia per omnes tamque multiplices errores nostros suavissimè sua omnia perficiat decreta. Nos milies erramus, & impingimus quotidie, Deus tamen nihilominus sua consilia inoffensio pede ad finem pulcherrimè deducit.

Hic jure quæsitum: Quid in Orbe rerum omnium longè admirabilissimum? Hoc ipsum certè, quòd Deus

7. Suis Deus nusquam deest. Gen. cap. 39. v. 2. Ibid. v. 21. Sap. cap. 10. v. 13. & 14. Dan. cap. 3. v. 92. Apoc. 5. 13. v. 8. P. salm. 90. v. 15. 8. Summum vitæ presidium, divina providentiæ veneratio.

In Iosephi carcerem duo ex aula Pharaonis conduntur. Omnia humana Somnium.

Deus ipse inter innumeras hominum errationes & culpas, suam ipsam innumeris hominum culpas suam voluntatem ad exitum suavisimè adducat. Ex omni malo Deus aliquid boni eliquat. Quis non miretur patrem familias domum optimè gubernare, & semper quod domui utilissimum est facere, cum tamen domesticos habeat pessimos, qui quotidie plurima negligant; in plurimis offendant? Deus hic paterfamilias est, cuius providentia nanquam fallitur, nunquam errat, etsi erret in dies familia gravissimè. Divinam hanc Providentiã credere, est etiam simul credere, omnia mala, quæ ab hominibus, aut aliunde proveniunt, in bonum vertenda illi, qui ipse fuerit bonus.

Rom. cap. 8. v. 28.
1. Pet. cap. 3. v. 13.

Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum; & quis est qui noceat, si boni amulatores fuerimus. Exempli gratiã: Hic nequam homo tribus millibus florenorum me decepit. Quis primus huius non dico peccati, sed mali, seu pœnæ auctor? Certè, Deus, qui ex hac ipsa, quam queror, fallaciã, boni aliquid in meum bonum eliciet, modò ego non malus sim. Res certa, idem omnino in infinitis aliis in peccatis, fraudibus, nequitis, imposturis sentiendum. Considerate cadaverosam & prope perditam Germaniam, quæ bellis intestinis ardet, eam hæc scribo, jam annis viginti. Sed nec dum finis calamitatum. Aliud ex alio malum nascitur. Quæ prima horum omnium origo? Jam dixi; Deus. Numquid enim in civitate malum est, quod Dominus non fecerit? Hoc autem bellicum malum infinita suo complexu trahit mala. Et quanti diebus singulis errores, quæ non flagitia committuntur? quantæ negligentia, ambitiones, iniustitia, libidines, rapina, cædes flagitiosæ, quot prava, noxia miscentur consilia, quot diversa cumulantur scelera, & tamen Deus omnia optimè gubernat, dirigit, remunerat, punit, ad nutum omnia conficit, ad suum quæque finem felicissimè perducit, & nec punctulo à suã ipsius voluntate aberrat. *Tua, Pater, Providentia, ab initio cuncta gubernat.* Faciamus nos, quod nostrum, cetera omnia divina Providentiã sine ulla trepidatione, & quàm plenissimè committamus. Hæc divina Providentiã veneratio summum vitæ præsidium est.

Amos cap. 3. v. 6.

Sap. cap. 14. v. 3.

9. Sua cuiusque innocentia, defensio optima. Causam suam commiserunt Deo Iosephus, Susanna, B. V. Maria,

Præsul Magdeburgensis,

Thren. c. 3. v. 16.
Isa. cap. 30. v. 15.

I. X. Sua cuiusque innocentia, defensio optima. Adversus omnes, & accusationes falsas, & impudentes calumnias non est potentior defensio, quàm innocentia, & bonæ conscientia testimonium. Iosephus insons suam omnem causam commisit Deo, suas tunc partes esse ratus, ea omnia silentio & patientiã concoquere. Ita Susanna jam morti destinata victima, jam lapidibus adjudicata, jam ducta, non insanis sese clamoribus est tuita, propitio Deo suam transcripsit innocentiam, faceret, quod vellet bonus Deus. Ita Virgo beatissima, Dei Mater conjugè Iosepho secessionem parante tacuit, & Deo providentissimo se suãque credidit. Actorem habet potentem, qui Deum sibi causidicum adsciscit & patronum. Elector Saxonia Fredericus II. cum in Magdeburgensem Præsulem pararet arma, ab exploratoribus renuntiatum est, episcopum Magdeburgi nil armorum cogitare, quietissimum esse; hanc unam ex ejus ore vocem exceptam: se causam suam tradere agendam Deo, qui pro servo suo sumpturus esset arma. Ubi hoc Fredericus Elector audit: Alius, inquit, meo loco insanat, & bellum inferat illi, qui sui patrociniũ, & belli summam Deo adixit. Tam religiose quàm prudenter. Haud aliter nobis in causis plurimis sentiendum: Insaniam hanc alii insaniant nostro loco, nos causam hanc divinæ Providentiã delegamus (nisi cogamur aliud facere) & opem expectamus ab alto. Innocentia, defensio optima. Sat potens est Deus suorum tutor. Bonum est cum silentio præstolari salutari Dei. In silentio & spe erit fortitudo nostra.

Fuit autem Dominus cum Ioseph, & miserus est illius: & dedit ei gratiam in conspectu principis carceris. Qui tradidit in manu illius universos vincetos, qui custodiã tenebantur: & quidquid fiebat sub ipso erat. Nec noverat aliquid cunctis ei creditis: Dominus erat cum illo, & omnia opera eius dirigebat. His itaque gestis accidit, ut peccarent duo Eunuchi, pincerna regis Ægypti, & pistor, Domino suo. Iratusque contra eos Pharaon (nam alter pincernis præerat, alter pistoribus) misit eos in carcerem principis militum, in quo erat vincetus & Ioseph. At custos carceris tradidit eos Ioseph, qui & ministrabat eis: aliquantulum temporis suaverat, & illi in custodia tenebantur.

In carcerem conjectus Ioseph non minus Numinis favorem sensit, quàm in ipsa parentum domo. Nam carceris præfectus juvenem illum non eleganti solum vultu, sed & moribus sanctis præditum observans, ipsius curæ vincetos omnes, sed & alia domus commisit. Cenebatur namque Iosepho præsentissimus semper subministrator & opifer esse Deus. Interim in Pharaonis aula duo palatini famuli, pincerna & pistor, nescio quid carceri dignum commiserunt, in eandem ablegati custodiam, ubi ambos carceris Magister Iosephi carere tradidit. Colligamus hinc manipulos.

1. **Omnis locus virtuti opportunus.** Quemadmodum dici solet: Etiam in lectulo locus est virtuti. Nam æger in lecto velut in theatro tam commodè potest exhibere patientiam, quàm sanus in templo. Iosephus suas virtutes in carcere, velut Philosophiã, aut Theologiã professor, suam eruditionem in Lyceo, compluribus probavit. Ejus res & Philo testis: Erudiebatur, inquit, sermonibus & præceptis Philosophicis, maximeque ipsius doctoris exemplis utilissimis.

2. **Vbi culpa, ibi pœna.** Quid aulici duo famuli deliquerint, non constat. Si ulla Rabbinis sit fides: Pincerna regi ministravit poculum illapsu muscæ temperatum. Pistor, ut ajunt, lapillum incoxit pani. Utrumque insectissimum, non tamen prorsus incredendum. Barbari reges familia & graviora statuerunt supplicia levissimis quandoque noxis. Impius Boëmorum rex Wencellaus, qui anno Christiano millesimo quadringentesimo, decimo nono obiit, eã in suos fuit sævitiã, ut cum coquus prandium semel non parasset tempori, cocum veru signi jussisset, & velut capum assari. Impios regis istius mores depingit Florimundus Ræmundus. Verosimile est duos regios illos ministros piceatas habuisse manus, & e domini suam auxisse, aut aliter fidem & jururandum neglexisse.

3. **Bona Mundi instabilia.** Uterque palatinus servus, antequam collectam gratiam effunderent, magni erant, & domino suo chari, nunc ubi apud regem ceperunt esse in offensã, irriti sunt & ludibrio: jam nullos habent amicos, qui eos antea vix numerare poterant. Jam illis occiditur: Excidisti gratiã? omnium excidisti amicitia. Nemo te novit amplius. Hic Fortunæ Sardonius est risus, hæc Mundi vices, hæc ludibria; nil in eo firmum aut stabile; Favores, gratia, honores, opulencia luanæ sumillima, suis & augmentis & decrementis convalescunt, & deficiunt.

4. **Humana felicitas, & vita somnium est.** Hic manipulus nobis solvendus nunc est, & explicandus.

§. I.

Triplex somniorum genus à Deo, à dæmone, à naturâ immisium. Si à Deo; conjectemus & attendamus quid moneat Deus. Si diabolo; negligamus & contemnamus. Naturalia pariunt affectus & cogitationes diurnæ; item diversa corporis constitutio. Homo dives sanguinis, volucres & prata, multam & convivia somniat; subinde per aërem volat, quæ bonam corporis temperiem, & harmoniam humorum significant. Pituita & bile atrâ abundans, foveas & aquas; arduas, præcipites, periculosas vias; lapsus & fugas; nec ulla tuta effugia; plerumque tristitia & tetra, morbos, mortem, funera, sepolchra somniat. Quid porro de somniis sentiendum? Quid exiis sciri potest? num divinare licet & ea interpretari? Ajo, de valetudine, de futuris, de affectionibus corporis, de boni malive habitibus temperamento, conjectare licet ex insomniis. Medicorum principes Hippocrates & Galenus scripserunt libros, de sumendis præcægiis ab insomniorum naturâ & discrimine. Adde: Probe nota scriptores asserunt, nec putem imperitè, posse quem de somniis suis facilem facere conjecturam, quantum in virtute profecerit, aut defecerit ad vitia. Ita quidem, ut si cui somnium turpe ac lascivum obliçatur, & ille acriter repugnet, argumento est, vigilantem non solere illi vitio succumbere. Sin autem somnians assentiatur turpitudini objectæ, signum erit, eum interdum vitio illi subinde oblequi. Ita Zeno sentiebat, ex insomniis suum quemque progressum posse deprehendere, si videlicet non turbida aut turpia ea sint, sed altâ tranquillitate composita, imagines & animi motus hilariores habeant.

Nihilominus tutissimum, majorem partem somnia putare somnia, hoc est, parvi faciendâ; interpretationes eorum non exquirere: nam iis facile aut fraudes semilcent, aut superstitiones. Lex Hebræis lata: Nec invenitur, inquit, in te, qui ariolos sciscitetur & observet somnia. Nam somnia eorumque explicationes rarè admodum de caelo descendunt: Somnia Joseph Pharaoni, Daniel Nabuchodonosori explicavit. Hoc autem docendi genus, quàm rarum est? Nec è solido hîc quidquam sciri potest, nisi Deus id patefaciat. Siraçides canit: Somnia exollunt imprudentes: Quasi qui apprehendit umbram, & persequitur ventum, sic & quatitendit ad visa mendacia. Multos errare fecerunt somnia, & exciderunt sperantes in eis. Nuper, ait Gregorius, somniavit quispiam sibi vitam in plurimos annos prorogandam. Ille somnio tam benevolo credidit, & manam pecunie vim collegit, sed subito sati genere abreptus, non lacrymas, sed risum movit lætissimis hereditibus. Sapienter Plato dixit: Spes mortalium, sunt somnia vigilantium, Humanus favor merum somnium, Mundi felicitas merum somnium, Vita omnis humana somnium merissimum. Quod vel ex hac Josephi historiâ fit perspicuum.

I. Humanus favor somnium. Salomoni hoc credemus asserenti: Fallax gratia, & vana est pulchritudo. Ad rem hîc Philo. Vir civilis, inquit, somniorum interpretes est, non sicut isti nugatores garruli, mercenarii, qui pecuniolam student emungere, sed vigilantium somnium intelligit. In somnio videntes non videmus; audientes non audimus; loquentes non loquimur; deambulantes non deambulamus, sed mens fingit sibi simulachra non existentium. Disquirat quis apud se: Nonne fuimus infantes, pueri, adolescentes, juvenes, non eodem, sed progredienti tempore, jam viii, jam senes sumus, sapius ægroti, nonnunquam pæne mortui. Et hæc omnia velut somnium transtierunt. Forma, vires, valetudo, an non breve somnium sunt? Ingentes opes sæpe una dies abstulit. Imperia regum maxima brevi temporis spatio funditus subversa. Verissimè Annaeus, Regna, inquit, ex infimo coorta supra Imperatores jacuerunt. Vetera imperia in

A ipso flore ceciderunt. Iniri non potest numerus, quàm multa ab aliis fracta sint. Nunc cum maxime quæ Deus exaltat, alia submittit, nec molliter ponit, sed ex fastigio suo nullas habitura reliquias jactat. Dionysius Sicularum rex Corinthum profugit, & ludæmagistum egit inops litterator factus è tanto principe. Croesus regnum opulentissimum regnum Persarum ibat eversum, suum interim non tantum angust, sed & in rogam comburendus venit. Huic somniorum veritati testimonium denuntiant non singuli duntaxat homines, sed totæ civitates, provinciæ, regna, populi. Omnia umbris, spectrisque similia. Fallax gratia, fallacissima. Et quoties miseri somniamus, gratiam non appetuisse solum, sed & apprehendisse. Cum evigilamus, magna reperimus inane, & cum Æsopi cane, qui carnem in aquis inhiabat, delusus nos ingemiscimus.

Sejanus Tiberii Cæsaris ocellus, eâ sanè pollebat gratiâ, ut illi Cæsar non facile quidquam negaret, imò etiam parentem suam appellaret. Sejanus patina murena cui voluit, prout voluit, divisit. Per totamquam Tiberii aut Sejanii, aut utriusque passim jurabant; salutem Tiberii & Sejanii libabant. Sejanus imperator fuit, & ad clavum sedit, Tiberius imperatoris nomen & umbram habuit. Subito mutavit aurâ, & egnavit omnis gratia. Tiberius è Campaniâ à Capreis ad senatum breve misit epistolum, quod Sejanus & opes, & gratiam, & caput ademit. Nec simplici tantum supplicio defunctus est.

Sejanus ducitur unco Spectandus; gaudent omnes Dum jacet in ripâ, calcemus Cæsaris hostem. Prius non tantum salutaratur ut Cæsar, sed adorabatur ut Deus: Visne salutarî, sicut Sejanus: habere Tantum?

Hi tunc sermones in trivis de Sejanio jactabantur: Sed quæ præclara, & prospera tanti Ut rebus lætis par sit mensurâ malorum?

A profano satyrio sanctissimè hæc dicta: O Sejanè quàm fallax gratia, quàm instabilis? Fallacissima, instabilissima; somnium merissimum. Ubique conjugatio mellis & fellis: Unus subinde sincerus est amicus, & decemplex luctus. Sejanus altam sibi turrim condidit, sed ut tantò miserabilibus corrueret, quantò altius ascendisset. Familia Sejanii tota est extincta: Filia illius, ut posset occidi, à carnifice prius debuit violari. Ed propudii devenit nobilissima domus. Casus Sejanii horrendus, sed nec primus, nec ultimus; hæc illi viâ præverunt multi, sequentur plurimi. Humanus favor innumeris illudit; somnium est.

Omnia quæ sensu voluntur nota diurno, Pectore sopito reddit amica quies. Dignitates nobis fingimus, & opes, & voluptates. Ah somnia sunt à desiderii astu immissa. Humanus favor somnium inanissimum.

De Sejanio vide Dionem Cassium lib. 58. & Tacobum lib. 11. & Sallustium 10. 6. Annal. ad annum Christi 37. militi p. 87. 6.

Invenal. sat. 10. v. 65. ad 100.

Claudians præfat. ad sextum Honorii Aug.

§. II.

Mundi felicitas æquè somnium est vanissimum. Pincerna regius magnam sibi felicitatem obvénisse censuit à sui restitutione in pristinam dignitatem & officium. Summa votorum fuit, vinculis emitti, denno crateri regio admoveri, sed hæc certè somnium erat, iterum à poculis stare, calicem Pharaoni porrigere, pristinum pincernæ munus ex integro recipere. Omnia hæc facta. Sed hæc omnia erant somnium, in auras brevè spargendum. Verissimè somniat, qui perituræ felicitatis melleas guttas inhiat. Non credimus hæc inquis. Expectemus igitur, obsecro, dum evigilemus, & somniorum vanitas patebit. Itaias certè potentiam Assyriorum, qui Synagogam, & vires Romanorum, qui Ecclesiam affligerunt, somnium appellans: Et erit sicut somnium, inquit, visio nocturna, multitudo omnium gentium, quæ dicitur.

2. Mun di felicitas æquè somnium est vanissimum.

Isa. cap. 29. v. 7. micay.

Marginal notes on the left side of the page, including references to various authors and works.

micaverunt contra montem Sion. Sed neque his oraculis fidem habemus, alioqui tam calidè felicitatis vanæ somnia non appetere. At patebit tandem rei veritas cum ad æternitatem evigilaverimus. Has somniorum fallacias deridens psaltes: Dormierunt, inquit, somnium suum, & nihil invenerunt omnes viri divitiarum in manibus suis.

Psalm. 75.
v. 6.

Ita Hieronymus, Zosimus, Marcellinus, Claudianus.

Ruffinus domo vilis, ære modicus, dignitate nullus, eò amplitudinis excrevit Constantinopoli in aula Theodosii, ut ad ipsum ascenderit consulatum, quem cum Arcadio gessit. Omnia egit pro libitu, Cæsari ad arbitrium moderatus est, neque jam aliud deerat, quàm ut ipse Cæsarem ageret. Sed nec illud ei fortuna decesse voluit. Jamque instabat dies, quo Ruffinus proclamaretur Imperator; jam diadema & purpura, jam epula ac spectacula, jam donativum militi, aurea moneta plebi spargenda, ejus effigie signata, jam inaugurationi parata erant omnia. Subito mutavit aura, & Ruffinus à militibus in mille partes sectus est; caput conto affixum, manus ostium circumgestata, adjunctis vocibus: Obolum Ruffino pauperi dare. Non defuerunt, qui joco dederunt: inserta in manum stipe, milites neivum sic attraxerunt, ut manus quasi stipsis avida comprimeretur.

Quam præclare dixit Augustinus: Fac hominem in somnis videre se invenisse thesauros, dives est, sed donec evigilet. Quæritur thesaurus, & non est, nihil in manibus, nihil in lecto. Pauper dormierat, dives in somnis factus fuerat. Si non evigilasset, dives esset. Evigilavit; invenit ærumnam, quam dimiserat. Ruffinus, & ejus fortunæ mille alii, qui subitis incrementis in altum evadunt velut peggmata, tam diu divites sunt & felices, quam diu non evigilant. Cum autem æternitas diducit oculos & somnum excurit, somniorum patet vanitas. Amaverunt præsentia, & inquit Augustinus, & dormierunt in ipsis presentibus, & sic illi facta sunt ipsa præsentia deliciofa, quomodo qui videt per somnium invenisse se thesauros, tam diu dives, quam diu non evigilat. Somnium illum divitem fecit; evigilatio pauperem fecit. Tenuit illum somnus forage in terra dormientem, & in duro jacentem, psalm. 75. mibi pauperem & sorte mendicam. In somnis vidit se jacere in lecto eburneo, vel aureo, & in plumis aureis altius extructis; quam diu dormit bene dormit, evigilans invenit se jacere in duro, in quo illum somnus tenerat. Tales sunt & isti: Venerunt in hanc vitam & per cupiditates temporales quasi obdormierunt hęc, & exceperunt illos divitia, & vana pompe volatica & transferunt, non intellexerunt, quantum inde boni posset fieri. Nam si nossent aliam vitam, illic sibi thesaurizarent, quod hic erat periturum. Hęc somnia interpretatur Isaias in hunc modum: sicut somniat suriens & comedit, cum autem fuerit expergefactus, vacua est anima ejus, & sicut somniat sibiens & bibit, & postquam fuerit expergefactus, lassus adhuc sitit, & anima ejus vacua est. Ita qui opes, qui honores, qui voluptates avariter in se ingurgitant, inexplebilem cupiditatem ah non sentiant, quia somniant. Omnis Mundi felicitas somnium.

Aug. in psal. 72. p. 324.
* Peggmata, digna moles, & machina confixiles, qua ex inopinato in sublime solent crescere. De his vide Comenarius Math. Raderi lib. Spectaculorum mibi p. 24.
† Aug. in psal. 75. mibi pauperem & sorte mendicam. In somnis vidit se jacere in lecto eburneo, vel aureo, & in plumis aureis altius extructis; quam diu dormit bene dormit, evigilans invenit se jacere in duro, in quo illum somnus tenerat. Tales sunt & isti: Venerunt in hanc vitam & per cupiditates temporales quasi obdormierunt hęc, & exceperunt illos divitia, & vana pompe volatica & transferunt, non intellexerunt, quantum inde boni posset fieri. Nam si nossent aliam vitam, illic sibi thesaurizarent, quod hic erat periturum. Hęc somnia interpretatur Isaias in hunc modum: sicut somniat suriens & comedit, cum autem fuerit expergefactus, vacua est anima ejus, & sicut somniat sibiens & bibit, & postquam fuerit expergefactus, lassus adhuc sitit, & anima ejus vacua est. Ita qui opes, qui honores, qui voluptates avariter in se ingurgitant, inexplebilem cupiditatem ah non sentiant, quia somniant. Omnis Mundi felicitas somnium.

Ifa. cap. 29.
v. 8.

§. III.

III. Omnis hominum vita somnium. Hoc disertissimus Philo egregie prosecutus: Ego non distimulanter dico, civilem vitam somniorum esse interpretem, non quales isti nugatores garruli mercenarij, quæstum facientes ex nocturnis somniorum ludibrijs. Sed qui magnum illud somnium commune, publicumque vigilantium non dormientium exactè intelligunt, publicumque vigilantium non dormientium exactè intelligunt, somnium, ne quid mentiar, est vita hominum. Nam sicut in somniorum visionibus videntes non videmus, audientes non audimus, gustantes, aut tangentes, nec gustamus nec tangimus, loquentes non loquimur, deambulantes non deambulamus: sed cum videamur uti motibus & habitibus, nullo proflus utimur, mente inaniter sine ulla veri subjecti pingente sibi simulacra rerum non existentium, tanquam existentium. Eodem modo etiã vigilantium imaginationes somnis sunt similissima: veniunt, abeunt, occurrunt, refugiant, priusquam comprehendantur avo-

3. Omnis hominum vita somnium. Philo in vita vi. 24. Viri civi. 424. & seq. gat. I, somnium, ne quid mentiar, est vita hominum. Nam sicut in somniorum visionibus videntes non videmus, audientes non audimus, gustantes, aut tangentes, nec gustamus nec tangimus, loquentes non loquimur, deambulantes non deambulamus: sed cum videamur uti motibus & habitibus, nullo proflus utimur, mente inaniter sine ulla veri subjecti pingente sibi simulacra rerum non existentium, tanquam existentium. Eodem modo etiã vigilantium imaginationes somnis sunt similissima: veniunt, abeunt, occurrunt, refugiant, priusquam comprehendantur avo-

A lant. Disquirat quisque apud se, & domi testimonium inveniet, ut ipse tacam, presertim si quis est ætate provectior. Is fuit aliquando infans, mox puer, deinde pubes, deinde adolescens, postea juvenis, postea vir, postremò senex, sed non simili omnia. Nonne infans puero cedit, puer puberti, pubes adolescenti, adolescens juveni, juvenis viro, vir seni, senectus morti? & fortasse singule ætates decedendo præmoriuntur; natura nos paulatim docente non timere mortem extremam omnium, quando priores facile tulimus, infantia, pueritia, pubertatis, adolescentiæ, juvenutis, virilitatis; quæ omnes ætates ante senectutem evanescunt. Quid aliæ res corporis nonne somnia sunt? nonne pulchritudo momentanea pene prius marcescit, quam floreat? sanitas incerta infirmitatibus obnoxia: robur morbis expugnabile per occasiones plurimas? sensuum integritas honoribus vitiosis facile corrumpitur? Tam quanta sit in rebus externis obscuritas quis nescit, ingentes opes sæpe una dies abstulit. Multi honoratissimi antea versis rebus vicibus in contemptum venerunt cum ignominia. Imperia regum maxima brevi temporis momento subversa sunt. Quidam proluxas sibi felicitates fingunt, at ista partim somnia, partim stagnum sapo malorum initia sunt. Cum igitur humana vita somniorum plena, imò merum pæne somnium sit, oportet intervenire virum civilem; qui somniorum interpretem agere, qui visa hominum, se vigilare credentium, dijudicare, de die somniantium ludibria explicare possit. Cum equestri pompa & triumphus urbem ingreditur, primos & alteros, tertiosque mox alios atque alios ordines curiosis oculis spectamus: Ubi tota transectio præterit, tam nihil rei visæ remanet in oculis, perinde si somnium vidisset. Sic vitæ negotia cæcitate & præterlabentia videntur manere, cum ne momentum quidem maneat; abeunt omnia & instat somni eternitas.

Non absimile somnium narrat Æneas Sylvius, deinde Pius II. Pontifex Maximus. Marthias nondum rex Patronia, Joannis Huniadis Corvini, qui Turcarum terror erat, filius, parente mortuo, à Boemorum rege Ladislao captus, & vinculis artissimis mandatus est, quod Comitem Udalicum regis cognatum occidisset. Captivus primò Budam hinc in Bohemiam ductus, sine omni spe libertatis; nec enim aliud nisi mortis sententiam in dies opperiebatur. Ladislao sponfus jam omnibus ad festas nuptias paratis, in balneo à feminâ pomum honorarium accipit, quod cellulis mediâ parte venenatus secuit, ne ulla esset virulentæ fraudis suspicio, cum alteram pomi partem comederit, quæ primam porrexit. Ita dimidium pomum Ladislao edit, post quod nil amplius edit. Mortuo Ladislao Marthias evocatur è carcere ad septrum, & ad solium Ungariæ Rex inaugurandus. O vices rerum admirandas! Singulare hoc fuit inconstantissimæ vitæ documentum. Alia è folio dejectus à morte, dum novæ nuptiæ exornat thalamum, veneno interfectus defertur ad tumulum: alter dum capitale iudicium trepidus expectat, è carcere vocatur ad regnum. O pulchri ludi in hoc Orbe! En somnia! quæ tandem illorum est interpretatio?

D Philo tanquam interpres eleganter sanè de horum somniorum vanitate differens: Hoc prudenter factum, inquit, hoc fortiter, hoc piè, hoc sanctè, hoc utiliter; & è diverso hoc factum inutiliter, hoc imprudenter, hoc timide, hoc profane, hoc impie, hoc noxiè, hoc ambitiosè. Hoc alienum est, ne concupiscas; hoc tuum, utere, non abutere. Affluunt opes: imperite. Multò pulchrior, multòque pretiosior est pecunia in pauperum dextrâ, quàm in arcâ. Pauca possides? Cave invidias divitiarum. Pauperem invidum nemo miserabitur. Honoratus es? Cave insolentiam. Humilis conditionis es? Noli despondere animum. Succedunt tibi omnia ex sententiâ? Mutationem time. Ostendis sapius? Humanum est; collige animum, & jam cautiore progredere. Spe falleret Desiderata non obtines? Ne mirare. Omnia humana somnium: fallax gratia, fallax felicitas, fallax vita. Quod Ambrosius peniculatè cogitans: Ca-

duca hæc, inquit, omnia cum damno, sine lucro: illud solum est lucrum, ubi fructus perpetuus, ubi æternæ merces quietis. Eam ob rem Nazianzenus hortatur: Præsentem molestiam in futuro ævo abde. Evigilate iusti & quidquid boni fruendum, quidquid obtingit mali perferendum, in æternitatem trajicite. Is demum vivit, qui ani vivit æternitati.

CAPVT VII.

Josephus somniorum interpres: Humani & Divini favoris quantum discrimen.

Videruntque ambo somnium nocte unâ juxta interpretationem congruam sibi. Ad quos cum introisset Joseph manè, & vidisset eos tristes, sciscitatus est eos, dicens: Cur tristior est hodie solito facies vestra? Qui responderunt: Somnium vidimus, & non est, qui interpretetur nobis. Dixitq; ad eos Joseph: Nunquid non Dei est interpretatio referre mihi quid videritis. Narravit prior, præpositus pincernarum, somnium suum: Videbam coram me vitem, in quâ erant tres propagines, crescere paulatim in gemmas, & post flores uvas mature scere: calicemque Pharaonis in manu meâ. Tuli ergo uvas, & expressi in calicem, quem tenebam, & tradidi poculum Pharaoni. Respondit Joseph: Hæc est interpretatio somnii. Tres propagines, tres adhuc dies sunt: post quos recordabitur Pharaoni ministerii tui, & restituet te in gradum pristinum, dabisq; ei calicem juxta officium tuum, sicut antè facere consueveras. Tantum memento mei, cum tibi bene fuerit, & facies mecum misericordiam: ut suggeras Pharaoni, ut educat me de ipso carcere: quia furtim sublati sum de terrâ Hebræorum, & hinc innocens in lacum missus sum. Videns pistorum magister, quod prædenter somnium dissolvisset, ait: Es ego vidi somnium. Quid tria canistra farina haberem super caput meum: & in uno canistro, quod erat excelsum, portare me putabam omnes cibos, qui sunt arve pistoriâ, avesque comedere ex eo. Respondit Joseph: Hæc est interpretatio somnii. Tria canistra tres adhuc dies sunt, post quos auferet Pharao caput tuum, ac suspendet te in cruce, & lacerabunt volucres carnes tuas. Josephus jam pene carceris præfectus cum aulicos duos captivos accessisset, tristiores eos observans tristitiæ causam quaesivit. Cui uterque: Somniavimus, ajunt, nec est, qui somnium interpretetur. Iusti dicere. Pincerna regius sic orsus est: Videbam vitem lentè crescentem in tres diffundi propagines. Ego maturas jam uvas in Pharaonis poculum expressi, regi que porrexi. Cui Josephus: Somnii, ait, explicatio hæc est: Evolutis diebus tribus tuo te muneri rex restituet; tu portionem more solito gustu libabis. Sed quaeso te cum bene tibi fuerit, mei memineris, & suggeras Pharaoni, ut innocentiam meam in libertatem asserat. At qui pistorino præfectus fuerat interpretis prædientiam audiens: Et ego, inquit, somniavi me capite portare canistrum triplex, supremo quidem contineri, quidquid arvis est pistoriæ, & aves inde pasci. Cui Joseph: Tres, inquit, supersunt dies, quibus elapsis in crucem attollaris, & volucres cadaver tuum lacerabunt. Exinde dies natalitius Pharaonis erat tertius, quo epulum regale palatina familia celebravit, in eo rex memor victorum, jussit pincernam denuo sibi à poculis esse, pistorum principem in furcam egit. Eventu utroque conjectoris veritas comprobata est.

Ex uberrimâ hæc Josephi messe nos more nostro manipulos colligamus. I. Beatitudinem speranti facilia omnia. Integerrimus Joseph è custodiâ reorum, scholam fecit virtutis, in rationem vertit necessitatem, amara omnia condit patientiâ, sermonibus & exemplo alios erudit. Ad rem insigniter Tertullianus: Nihil interest, inquit, ubi sitis in saculo, qui estis extra saculum. Nihil sentit crus in nervo, cum animus est in cælo. II. Aliena vitia magis regenda, quàm propria. Joseph quan-

tumvis innocentissimus, non tamen fratres suos, non regenda, suum dominum, non dominam, non dominem ullum quam pro- accusat, id solum significat. In Hebræo solum terrâ furtivè priâ venditus, & infons in carcerem missus sum. Ut omnium famæ nominique parceret nullius expressit nomen.

III. Injurias digerere Christiane nobilitatis est. Inde struthiocamelus prodit, si toleam ferream possit concocquere; Inde Christus noscitur, si possit injurias æquo animo tolerare. Josephus nullum edit verbum de fratrum, de que dominæ injuriis. Nihil amaroris aut odii hæret animo; digesta est omnis injuria.

IV. Oblivioni mater prosperitas. Josephus summis precibus pincernam adit: Memento mei, cum bene tibi fuerit. Bene illi fuit, optimè fuit, & tamen interpretis sui non meminit. Si regius pincerna in carcere mansisset, memoriam felicitatis exercuisset. Inter prospera obrepit oblivio præteritæ afflictionis. Prosperitas oblivionis & discordiæ parens.

V. Tanto constantior divina gratia, quando inconstantior humana. Hic manipulus nobis melius excutendus, ut divini favoris pretium æstimare discamus.

S. I.

Sederat opilio unâ cum suis ovibus sub ingenti & paulatim quercu, quæ amplam & amœnam præbebat umbram. Arbor pulchra visu, nec soli nec pluviis pervia, ambrosium & pastoris & pecori domicilium seipam locavit. Bene hic opilioni, bene ovibus. Pastor Aulædus musicos modos fecit fistulâ, quâ oves & auras demulcebat: acinebant huic Orpheo in arbore supremâ confidentes aviculæ. Ita concentus fuit jucundissimus totis resonans campis. Subitus exoritur turbo, cogit nubes, cælum omne in iras accensum tonat, fulgurat, fulminat. Opilio in tempestate tam sævâ putabat sibi ab arbore non discedendum, nec enim pluviâ eò loci multum nocituram, ubi folis spicula excluderentur. Interea tempestas mandata fatorum peragit, immani excandescentiâ. Denique illam ipsam mobilissimam arborem quatit fulmine. O amœnum, & pecoris, & volucrum domicilium, quàm miserè te vastarunt nubes iraræ! omnes pæne frondes, aut defluerunt, aut in fumum abierunt, brachia magnam partem amputata, truncus violentâ flammâ excusus. Non jam arbor, sed arboris cadaver stat in honorem, & sædè ustulatum. Nullæ amplius hinc aviculæ audiuntur. Musici opilionis fistula jam elinguis obmutuit. Opilio ipse metu pæne exanimis vix salvâ vitâ ab incendio prorepere potuit; pars ovium fugata, pars fulmine perempta. En fortissimam arborem, miserimè deformatam: omnis in eâ amœnitas, omne gaudium conticuit. Effigies est humanæ prosperitatis & gratiæ.

Tres mihi captivos considerate, Pincernam, Pistorum, Josephum Putipharis famulum. Multi singuli gratiâ pollebant. Ea omnis momento effusa est. Hæri in palatio, hodie agunt in ergastulo. Quid deliquerunt, obsecro, quid brevibus Gyaris dignum commiserunt? Josephi verbis credite: Furtim sublati sum de terrâ Hebræorum, & hinc innocens in lacum missus sum. De duobus aliis Rabbini sominant, muscam in poculum illapsam in pane inventam. Conjectura est mera, non tamen sine ratione facta. Humanam gratiâ facillè musca, vel istis minus quid turbat.

Vidit Daniel vates arborem staturâ & amplitudine multò maxime admirandam: Altitudo ejus nimia, inquit, proceritas ejus contingens cælum; aspectus illius erat usque ad terminos universe terræ. Folia ejus pulcherrima, & fructus ejus nimius, & esca universorum in eâ; subter eam habitabant animalia, & bestia, & in ramis ejus conversabantur volucres cæli, & ex eâ vescabatur omnis caro. Simul tamen auditus clamor: Succidite arborem, & præcidite ramos ejus; excutite folia ejus, & dispergite fructus ejus. Eugiant bestia, quæ subter eam

Gen. 4. 40. v. 15. Dan. cap. 4. v. 7. 8. 9. Ibid. v. 11. eam

Humanæ prosperitatis & gratiæ effigies. Humanæ prosperitatis & gratiæ effigies. Humanæ prosperitatis & gratiæ effigies.

eam sunt, & foliis de ramis ejus. Furor humanus huic arbori similis: In altum evehit, nubibus minatur, à nemine non expetitur, ab omnibus cupidissime ambitur, fructus illius videntur dulcissimi, auro gemmis prefferendi: At subita ex alto venit procella, quæ ramos hujus arboris frangit, fructus dispergit, homines sub eâ pabulantes in fugam vertit. Videte hos tres captivos, pincernam, pistorem, Josephum sub arbore hac procerissimâ suaviter morabantur, eximius illos turabatur favor. Nunc arbore fulminatâ jacent prostrati, vinculis innexi, favore destituti, sententiam trepidantes expectant, ut rei. Ipse etiam Joseph initio vincebatur cætenis. Merit hoc psaltes: *Misit ante eos virum, in servum venundatus est Ioseph. Stimulaverunt in compedibus pedes ejus, ferrum pertransiit animam ejus.* O nimiam humani favoris inconstantiam.

Inconstantia humani favoris erga Josephum, pincernam, pistorem. Psal. 104. v. 17. & 18.

Humana gratia tardissime acquiritur, & celerissime amittitur.

Talis est humana gratia: tardissime acquiritur, celerissime perditur, terminis nimium angustis clauditur. Germanorum verbum est: Si te Romam usque veluti iumentum dorsuarium deportarem, in fine autem non quam mollissime deponerem, mox collectam omnem gratiam effunderem. Memento sæpe amissa est gratia, quæ annis pluribus collecta. Chryostomus id confirmans: *Affectus est, inquit, aliquis magistratum, gloriam, principatum; tamen in eo perpetuus non manet, sed confestim ab eo excutitur. Exi, occidit successor, exi; da locum alteri. Ita præterit figura hujus mundi.*

1. Cor. c. 7. v. 31.

In aulis, sed & in ædibus privatis innumera sunt querimonie: minorem meritis rependi gratiam: alios plus æquo favoribus attonsi. Has cantilenas nusquam non audias. Iustissime ab humana deseruntur gratiæ, qui eam nimium ambiunt, & præferunt divinæ.

§. II.

Gratia divina celerissime acquiritur,

Gratia divina longè diversissima est ab humana: Celerissime obtineri, momento acquiri potest, unica precatiuncula gemitus ad Deum unicus, ardens suspitium unicum divinam gratiam emereri valet. Et verò etiam tantum gratiæ conceditur, quantum petitur; qui capacius vas adfert, plus aufert gratiæ; amplitudo peccatoris, multitudo gratiæ. Quod Augustinus affirmans: *Quantum illuc, ait, capacis fidei asserimus, tantum inundantis gratia haurimus.* Deinde gratia divina stabilis est, & constans; nemo illam nisi volens amittit; invitæ eâ non potest excidere; nihil illam eripit nisi letale crimen. Anima qua peccaverit, ipsa movetur. Porrò de stabilitate ac constantiâ divinæ gratiæ beatus Paulus: *Habeamus accessum, inquit, per fidem in istam gratiam, in quâ stamus.* Sed nec certis aut angustis terminis gratia divina clauditur. Alia in aulis est ratio. Cùm suam quis prudentiam & industriam probat, diversis officiis admovetur; ita paulatim evehitur, sensim grandioribus curis applicatur, eoque ascendit munerum, ut non superfit quò progrediatur; altius sibi culmen non quærat. Idem militiæ separatur. Principio miles gregarius ære merens parvo, dein duplicarius, post decurio, & centurio, signifer, ordinum ductor, tribunus militaris, chiliarchus, legionis dux, legatus, vigilum præfectus, prætor, Imperator. Hoc culmen jubet gradum sistere. Non his cancellis favor divinus stringitur; in infinitum augeri potest. Nec enim ullus hominum, nec ipsa Dei mater, Virgo beatissima tantum gratiæ acquisivit, quin acquisita crescere potuerit. Sub ipsam etiam moriendi tempus, accessio fieri potest ad gratiam, ut nunquam, dum superest vita, dicere non liceat: Plus ultra, Plus ultra. Chryostomi dictum est: *Dei gratia terminum non novit.* Ampliora dico.

Aug. ep. 2. ad Donatum

Est quæ stabilis & constans;

Ezech. c. 18. v. 4. 20. & 24.

Rom. c. 5. v. 2.

Nec certis terminis clauditur.

Ita Ioannes Tillius.

Elixir vocant.

Vel guttula divinæ gratiæ pretiosior est quam totum pelagus humanæ. Ric, at forsitan non nemo, si dicam: Hæc gutta potabilis auri, majoris est pretii quam cen-

tum plaustra vini generosissimi. Ementiens censeretur dictum. Si de gratiâ divinâ sit fermo nimis certum, illius vel guttulam longè pretiosiores esse, quam mille plaustra vini Cretici, Falerni, hoc est, humani favoris maximi. Quin imò nulla est comparatio inter illum & istum. Mirari liceat totis bibliis nusquam reperiri hæc voces: *Favor, Favco, Favor.* Perinde si dixerit is, qui dicitur: *Nec nominetur in vobis.* Mysterio res non vacat. Cùm enim inter homines favore principum & magnatum nihil pretiosius credatur, contra & aurum & gemmas carum, at inter calities lutum, aut quod luto vilius, fumus, vanitas, aura, nihil est. Non ad gratiam Deus partitur dona, sed ad justitiam; aut misericordiam. Nos homines facti favorem atollimus in Deum, à quo sint impetranda omnia. Favoris elogium ad Mundi valvas scriptum hoc legitur: *Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil.* Duo sunt, quæ hominem inter homines magnum & grandem faciant, & auri & auræ plurimum habere. Hæ sunt geminæ columnæ Herculis; Non ultra. Hi sunt poli duo, his vertitur orbis. Aura favoris inter factos & profanos supremi est pretii; nil ultra. Favorinus tria in seipso admiratus, tertium hoc commemorat: *Aurâ non vivo.*

§. III.

Quæri hoc loco possit, sed cum modestissima submissione: Quare Deus tam fidelem famulum post annum in vinculis exactum, post datam somni explanationem, toto insuper biennio velut oblivioni traditum custodia detineri voluerit? Augustinus censet volente Numine pincernam jam liberum Josephi oblitum. Sed obsecro, quid causæ assignabimus Josephi in carcere derelicti? Cum Augustino ita poterimus ratiocinari: *Noverat Joseph, Quantam sibi Deus aspirasset gratiam tam ad dominum suum, quam ad carceris magistrum sibi devinciendum, nihilominus pincernæ ambiens favorem: Memento mei, ait cùm tibi bene fuerit, & facias mecum misericordiam, ut suggeras Pharaoni ut educat me de isto carcere.* Quòd si perstitisset Joseph in priori patientiâ, fiducia in Deum, citius è vinculis exisset. Perinde si dixerit illi Deus: *En Iosephe, auxilium tibi potius à me quam ab homine sperandum.* Procopius alio paullulum sensu: *Nihil, inquit, absurdum fecit Iosephus, quòd humanam opem imploravit, pincernæ gratiam ambierit, sui patrocinium rogavit.* Hæc congruè rationi. Procopium non refutamus, cum Augustino tamen sentimus, & rem magis in lucem damus. Cum nemine disputationem inibimus, an Joseph & quantum deliquerit, humanis favoribus emendandus. Satis certum est, illud virtutis non fuisse, & forsitan aliud quòd è minoribus piaculis. Nec illud nesciendum, solere Deum leviores has noxas severius vindicare in iis, qui prudentiâ valent, & vitiorum sordes faciliè discernunt à virtutis auro. Præsertim in sui diffidentiam severius animadvertit Deus Ezechia regis humanitatem (ita delictum illud videtur gominandum) quàm rigidis exemplis Deus est insectus? Jussit Ezechias comiter legatis exteris pretiosiora domus monstrari. Mox adest à tergo pœna vaticinans, ea omnia in Babyloniam auferenda ut spolia. Rex Asa optimorum regum non postremus, quàm acerbè reprehensus est à vate Hanani, qui in os ei exprobrans: *Strule egisti, ait, & propter hoc ex presenti tempore adversum te bella conjurgant.* Quid obsecro peccavit? Auxiliares copias regis Tyri accersivit, cum quo tam pater ipsius, quàm ipse fecedus iniiit. Diffidentia in Deum vel minima exquisitè sapius punita est: atqui pars diffidentia est, gratiæ humanæ ambitus. Amicis Dei solennissimum est, quod ipsis ante omnia discendum, divinæ providentiæ se totos quantos permittere, à rebus creatis solatia non mendicare, auxilia earum in postremis habere, in omnibus Deo, de quo quàm perfectissime fidere. Ita Domini Mater, & Vir-

go bea-

go beatissima, conjugē Josepho secessionem moliente, rem omnem providentia divina quam integerrime commisit, velle juberetque Deus, quod sibi placeret. Beata qua credidisti, quoniam perficietur ea, qua dicta sunt tibi à Domino. Auxilia humana non penitus spernenda, sed iis nequaquam fidendum. Gratiam divinam habemus? Omnia habemus.

Porro regii duo captivi, pincerna & pistor, quorum alter receptus in gratiam, appensus alter in furcam, duo fidei Christianæ capita; Prædestinationem & Reprobationem humanæ genti cogitanda repræsentant. Ab Orbis incunabilis hæc mysteria Deus oculis ingessit & animis: Intuemini Abelem & Cainum, quorum ille assumptus, ilte rejectus; Isaacum & Ismaëlem, Jacob & Esau, Matthiam & Judam, duos cum Christo crucifixos latrones, hos ipsos duos pincernam & pistorem. Ambo servi, ambo rei, captivi ambo, meriti que supplicium, huic tamen facta est gratia, negata illi, injuria neutri. Christi vaticinium est: *Vnus assumetur, & alter relinquetur.* Die judicii dextrâ consistent oves, lævâ hædi, in utramque partem æquissima proferetur sententia. Illos judex ab omni æternitate suos esse voluit, istos diabolis associatos, idque, ut alibi docemus, ex præviliis meritis. Securi sunt ab ultimo fulmine illo, quos Christus judex littera Tau signavit. Ezechiel, vates ostendens quorum frontibus id signi sit inscriptum: *Dixit Dominus, inquit, ad eum: Transi per mediam civitatem in medio Hierusalem, & signa Tau super frontes virorum gementium, & dolentium super cunctis abominationibus, quæ sunt in medio ejus. En, gementes & dolentes signanter. Doleamus de præteritis, sustineamus præsentia. In carcere omnes sumus, sed paullulum laxiore quam Joseph. Toleremus illum quamdiu regi supremo visum. Libertatem nobis non humanus favor, non hæc somniorum somnia, sed divina præstabit gratia.*

CAPVT VIII.

Joseph memoriæ encomium, Pincernæ oblivioni vituperium deberi, Ingratus animus quam grave vitium.

Exinde dies tertius natalitius Pharaonis erat: qui faciens grande convivium pueris suis, recordatus est inter epulas magistrum pincernarum, & pistorem principis, restituitque alterum in locum suum, ut porrigeret ei poculum: Alterum suspendit in patibulo, ut conjectoris veritas probaretur. Et tamen succedentibus prosperis pincernarum oblitus est interpretis sui.

Interpretationem somniorum à Josepho datam fuisse verissimam docuit eventus. Nam Pharaon inter epulas sui Natalis hilarescens, carcerem jussit pandi, & pincernam quidem ad pristinum munus evocari, pistorem verò in patibulum corvis pabulum appendi. Pincerna non integræ solùm libertati, sed regio muneri restitutus, sui conjectoris & interpretationem, & preces in rebus secundis suavissimè potuit oblivisci. Quod facit historicus singulariter notans, & velut miniaturam apponens: *Et tamen, inquit, succedentibus prosperis pincernarum oblitus est interpretis sui.* Ex more manipulos hinc colligamus.

I. *Invidiæ Josephi castimonia.* Regio ministro in libertatem asserto, manet nihilominus in carcere Josephus. Interim ex herili domo, quod credibile, adsunt impudicæ lævæ, furtivi nuntii, qui favores & munera promittant, qui patibulum & mortem minentur, qui rogent, & terreant, ut Josephum in dominæ amores illicitant. Frustra omnia. Inexpugnabilis est Josephus; invidiæ perstat castimonia. Non illum minæ, non mune-

ra, non favores, non promissa, nulli movent terrores, nulla flecunt supplicia; ridet exitum, contemnit mortem paratissimus occumbere potius, quam castimoniam violare. Non illi centum oratores persuaserint, tortores nulli ab eo impetrarint, ut in castitatem vel minimum delinquat. Saxum est Marpesia caute constantius.

II. *Cujusque status ornatur moribus, non statu mores.* Josephi status erat esse Hebræum, esse servum, esse captivum, vile caput censerî, sed hunc ille suum statum nobilissimis moribus, integritate vitæ, castimonia singulari ornavit adeò, ut sapientissimos ac honoratissimos excelluerit. Quod Ambrosius rarum ad grande artificium laudans: *Etenim, inquit, quò status inferior, et virtus eminentior.* Nihil enim interest in quo statu quis probabilem se præstet, nam ille finis est bonorum, ut in quocunque statu probentur. Illi que præcipuum, si magis mores commendent statum, quam status mores. Hinc **B** Urbanus III. Pontifex summus dicere solitus: *Magni viri non nascuntur, sed virtute fiunt.* Non facit nobis aperta cassis, sed explorata virtus. Risiculum est infantem in cunis strenuum salutare. Strenui parentis sanguinem habet, & nobilitatem, sed non suam. Si juvenis, si vir manu & animo se nobilem, strenuè inquit, monstret, talem esse credemus, qualem se esse monstraverit. Virtus nobilitat non aliena, sed propria.

III. *Sacra confessio Alexipharmacum delictorum.* Fateri culpam, est illam abolere, obliuiofus pincerna tandem seipsum ingrati animi damnans: *Confiteor, inquit, peccatum meum.* Ego ingratus & immemor beneficii, Hebræum juvenem illum in carcere desidentem vel rogatus, & auxilium pollicitus non juvi: *Confiteor peccatum meum.* Pene innocens est, quem peccasse pœnitet. Nozarum mors Confessio.

IV. *Rerum magnarum fundamentum, Humilitas.* Affirmatissimè id ponuntians Ambrosius: *lactum est, inquit, Humilitatis fundamentum, sine quo nulli justorum unquam res magna à Deo data.* Sionis rex David hoc sibi maximarum rerum principium obrigisse gloriatus: *Bonum mihi, ait, quia humiliasti me.* Prius pileolum stramineum, quam coronam auream, & diadema capite gessit; ante pedum, quam sceptrum tractavit. Ita per Humilitatis gradus in solium ascendit. Sapientissimè in hanc rem Augustinus monens: *Magnus, inquit, esse vis: A minimo incipe. Cogitas magnam fabricam construere celsitudinis: de fundamento prius cogita Humilitatis.*

V. *Ingrati animi ebrietas, oblivio.* Pincerna culpam factus, oblivionem biennalem peccatum vocat. Rectè hoc quidem. Oblivio specus ampla, horribilis, tenebrosa, in quam sese pluvima penetrant peccata. Nos itaque de hac pincernæ prælongâ oblivione, simul etiam de Josephi laudatissimâ memoriâ dicemus.

S. I.

Ebrietatis & temulentia proprium est, facere obliuiofum. Est, qui die hodiernâ jam ebrius promittat ingentia, cras nihil penitus, meminerit promissorum. Obliviosum Cæcubum, obliuiofa ebrietas, Crassa planè fuit, & diuturna, & reprehensione digna obliuio pincernæ. Nam valde rogatus est, meminisset conjectoris sui etiamnum captivi: *Tantum ait Joseph, memo mei, cum tibi bene fuerit.* Nec aliud poscens quam miserationem miserî: *Facias, inquit, mecum misericordiam.* Neque hoc magnæ molis aut intricati negotii erat, cum aliud non peteret, quam hoc unicum: *Suggeras Pharaoni, ut educat me de isto carcere.* Et qui tandem fieri potuit, ut biennio tot nec carceris, nec sui in carcere focii recordatus fuerit? Num toto biennali spatio nunquam somniavit, ut sui in vinculis amici meminisse potuerit. Oblivio sanè grandis & digna vituperio. Rectè

2. Cujusque status ornatur moribus, non statu mores. Ambrosius. 10. 3. l. 7. ep. 44. ad Constantium. mibi pag. 180. Ambrosius. ibid.

3. Sacra confessio Alexipharmacum delictorum. Gen. 41. v. 9.

4. Rerum magnarum fundamentum, Humilitas. Psal. 118. v. 71.

Aug. ser. 10. de verb. Domini.

5. Ingrati animi ebrietas, oblivio.

Ebrietatis proprium est facere obliuiofum. Obliviosus levita Massico cibaria exple. Horat. l. 1. Carm. odâ 7. ad Pomp. Varum. Gen. 40. v. 14.

Gen. cap. 41. igitur dixit: *Quis streor peccatum meum.* Sed istud Deus permittit, ut peccatum; voluit verò ut supplicium, & è re malà, quod solet, fecit optimam.

Oblivionis Stirps & familia. Sed num oblivionis stirpem ac familiam nosse cupitis: Prisci eam jambo explicabant.

Oblivionis mater negligentia.

Oblivionis verò Bacchus est pater.

Ingratitudinis parens oblivio.

Narrat Pancratianus, Alphonsum regem Aragonum Alvaro Luna viro primario plurimum benefecisse, signum tamen animi grati vix ullum deprehendi potuisse. Hoc cum regis auribus instillaretur, non ingratum solum, sed nec memorem quidem esse Alvarum. Ad hæc Alphonsus eruditè simul & hilariter: An ignoratis, inquit, ingenti beneficio, non nisi ingenti ingratitude satisfieri? Pene idem de pincerna dixerit Iosephus. Ingens ei beneficium dedit, Pincerna velut deficiente animà, mercede obfus, expers solatii, inter spem, merumque pendulus, regias iras expavescens, formidans supplicium, interpretatione Iosephi gratissimà, à mortis limine revocatus est ad vitam. Ad eum Iosephi verba refocillarunt. Vix autem evolavit è carcere, mox Iosephi & beneficium & preces altà oblivione sepeliit. Insignissimum animi ingrati specimen.

Pincerna animi ingrati fuit specimen.

S. II.

Animi ingrati paradigma.

Matthæus Paris. historiae Anglæ scriptor memorat quod instituti est. Vitalis Venetus civis opulentus, sed avarus, filiam suam collocaturus, ad mensam lautius instruendam venatum iit in vastissimam silvam mari proximam. Dum feras insequitur, & hæc illac oberrat, foveam illabitur lupis & ursis factam. Os angustum foveæ in amplam profunditatem desinit. Ita nulla fuit hinc emergendi facultas. Jam infra expectabant improvisum hospitem leo & serpens, sed ambas feras valde mansuetas fecit captivitas. Vitalis ubi animam à pavore subito collegit, quantum virium habuit, in clamores vertit. Nec semel tantum & iterum, iterumque clamavit, sed centies, & sexcenties opem imploravit clamando. Frustra. Nam uti nihil aurium habuit vicinia, ita nihil manuum. Ubi diem & noctem unam inter desperationem & clamores valde sobrius exegit, Deus opem submisit. Fortè fortunà carbonarius ligna lecturus subterraneos clamores audivit, securus vocem devenit ad foveam. Visus è cælo delapsus illic Deus, ad eum captivum in spem maximam erexit niger hic adventor. Primum erat querere. Quis infra clamat? Contiuod eximà scrobe succlamat captus: Ego, ego sum, Vitalis Venetus: miserere, obsecro, mi optime virosum: miserere; morior, ni protinus juves. Ut scias, gemina hæc animalia tecum sunt, leo & coluber. Per Christum Jesum te summè rogo, subtrahe me vicinæ morti. Vitam meam tibi debebo in annos omnes reliquos. Et fidem meam obligo, ac pro certo polliceor hoc in me officium abundantissimè tibi rependendum, in præmium dimidiam partem mearum facultatum stipulor. At carbonarius animi prælagus: Faciam, inquit, domine, quod petis, si servare velis, quod promittis. Ille Deos omnes, Deasque jurare & horribili sacramento se obstringere. Et; Ita me Deus, inquit, multò pessimè perdat, si jusjurandum violaro. Ne dubites, mi vir, in fide stabo, measque tecum opes partiar. Ingentibus his promissis motus carbonarius festinavit funes, & scalas adferre. Attulit. Leo, ut vidit subsidium ministrari, cauda blandiens velut canis modo quo potuit libertatem rogavit, idem serpens, & syrmaris motu, & blandis sibilis se velle ostendit. Vix demissa in scrobem scala, mox leo & serpens per illas evaserunt in altum, mirè blanditi carbonario, tanquam gratias agerent. Vitalem manu prehensum carbonarius è barthro eduxit. Jam liber Vitalis dextram carbonarii exosculatus: Hanc, in-

quit, manum servet Deus, quæ me vindicavit à morte. Et, o mi vir, tibi vitam meam debeo. Habebis me non memorem tantum, sed liberaliter gratum dum vixero. Sic unà in viam deveniunt. Ante digressum cautè interrogans rusticulus: Sed, oro te Domine, inquit, quando exigam, quod pollicitus es. Cui Vitalis: Post triduum, inquit, aut quatrimum Venetias veni, & de Vitali quære, nemo est, qui viam ad meas ædes non monstraverit. Ita datis utrimque dextris, ille in urbem, iste in tugurium suum rediit. Dum autem ad mensam confider rusticulus, & malè unctos caules, crasumque atropem pemma glutit, adest leo hinnulum, velut lycum offerens, & applaudens lingensque viri pedes; ne quid scilicet humanitatis omitteret in agendis gratis. Leonem ad cubile redeuntem comitatus est rusticus, ne bestia tam gratæ domum ignoraret; inde ad prandium suum rediit. Eò serpens nobiliorem lapillum ore perferens correpsit; nec satis casam subuisse; in mensam ascendit, & in disco suum & ipse lycum deposuit, blandus omnibus tanquam si gratias ageret. Sed & hunc abeuntem securus est carbonarius ad colubrinum cavum. Elapsò triduo Venetias cum colubri gemmâ tendit, & Vitalem, quem quarebat, in convivio invenit. Evocari jubet, & appellat de servandâ fide. At Vitalis se ignotum simulans: Enim verò quis es tu, inquit, quid tibi hæc negotii? Videris somnare. Cui candidè aterille ac fuliginosus petitor: Nocti, ait, domine, quid promiseris homini è foveâ te liberanti? Hoc jam exposco, & nisi me valde fallo; debetè. At Venetus toruo vultu. Quid ais, inquit, & quid petis? Quod promissisti, ait rusticus, cum demissis funibus ac scalis è fatali te foveâ educerem. Dimidium tuarum facultatum promissisti; hoc peto. Cui Venetus: Infans, inquit, mi vir, si tam facile lucreris, quod ego tam operosè tot annis collegi? Uisit hominem tanta tam ingrati animi nequitia. Ita non tantum litigari ceptum, sed & clamari. Vitalis ad vim paratus: Heus famuli, exclamat, adeste, hic homo insanit, in custodiam abducendus. Ubi hoc agi audit Carbonarius, in pedes se conjecit, & domo profiliens ad magistratum cucurrit, cui omnia ordine, prout erant gesta, narravit. Vix erat, qui fidem haberet dictis. Gemmam ergo protulit, quam à serpente beneficii memore accepit, & una promissit se illam ipsam foveam, sed & leonis specum, atque serpentis latebras ostensurum. Ostendit, feris homini noto applaudentibus. Magistratus re satis cognitâ, iussit non tantum reddi, quod promissum, sed etiam ad multandum animi tam ingrati injuriam, stipulatis nummis addi voluit auctarium. Hæc, ait Matthæus Paris, referebat reamunicificus Richardus. Quam res fidem habeat, id auctoritas curæ permittimus. Nos animi verè ingrati specimen sub aspectum posuimus.

Pincerna, ut videtur, germanus frater domini Vitalis, obliviosus, ingratus, immemor beneficii, Iosephum ope promissâ turpiter destituit. Iosephus ei summam comitate viam monstravit, quæ carcerem exiret. Nil gratius pincernæ hoc indicio. E carcere educitur, in regium palatium recipitur, in pristinum officium restituitur, biennium ita labitur, nulla Iosephi memoria, nulla grati animi significatio, nullum captivi patrocini, nec verbum pro Iosepho regi dicitur. Quis non miretur:

Mollis inertia cur tantam diffuderit imis

Oblivionem sensibus:

Pocula lethæos ut si ducentia somnos

Arente fauce traxerit:

Obliviosissimus juxta è ingratiissimus pincerna. Oblivio mater ingratiitudinis.

O magnifice Domine Vitalis, quam ampla tibi per Orbem est familia sororum, fratrum, cognatorum tuorum infinitus est numerus; genus tuum inter omnia multò

multo copiosissimum: affines numeras ubique quam plurimos. Obliviosorum, & ingratorum ubique seges longè maxima. Homo, ipsa oblivio in divinis litteris protoplastus triplex habet nomen; Adam, Enos, Homo. Hinc Jobus interrogans: *Quid est, inquit, homo, ut immaculatus sit?* Hebræum idioma sic effert ista. Quis est Enos? hoc est, obliviosus. Ab orbe condito cæpit humana gens oblivione peccare. Hieremias in lamenta effusus: *A seculo, inquit, confregisti jugum meum, rupisti vincula mea. & dixisti: Non serviam. Nunquid obliviscitur virgo ornamentum suum, aut sponsa fasciam pectoralis suæ? populus verò meus oblitus est mei diebus innumeris.* Primo statim die quo cæpit esse homo, cæpit esse obliviosus, & divinorum beneficiorum immemor jugum legis excussit. Hoc etiamnum assidue agimus obliviosi homines. Eo ipse die, eà ipsa horâ, quâ emendationem vitæ spondemus, sponsonis obliviscimur. Dicimus, sed oblivione mox capti, non facimus. Ita eadem atque eadem delicta annis & sæculis repetimus. Hodie statuius ingenia facturos, eras nihil facimus, nihil præstamus: subinde miram indignum mansuetudinem; vix dies abit, & denuo in rabiem paucis sæpe vocibus efframur, oblitus omnis mansuetudinis. Ita sanctissimis decretis strictam castimoniam amplectimur, brevi obrepit oblivio tam bonæ mentis, & in libidinum sordes iterum nos præter abijcimus. Ita juramenta, & atrociores ejusmodi voces ejuramus, non multo post tempore jam propositorum oblitus audacissimè & juramus, & pejeramus. Quantum non raro sanctimoniam morum pollicemur; vix una alterave præterit diecula, & facilis subit oblivio, quæ cæcos in priora omnia reducit vitia. Oblivio mater ingratitude; oblivio sanctioris vitæ labes maxima.

S. III.

Longè aliter Josephus. Memoria is fuit tenacissimâ. Hinc animi & in Deum, & in Putipharem herum gratissimi. Gratus animus chalybe vincit hominem bonæ conscientie, ne in vitium ruat. Audita Josephum dominæ ad flagitium invitanti fortissimè obliisistentem. *Quomodo, inquit, possum hoc malum facere, & peccare in dominum meum?* Quid quæso, domina mea, cogitas? Quod fieri non potest, id petis. Ego certè beneficiis domini mei ligatus, in dominum delinquere non possum: Summâ illius in me benevolentia, nimium illi obstrictus sum; iniqui aliquid in eum patrare non possum. Ego huc veni pauper, orphanus, à parentibus abductus, exul patriæ, ignotis venditus, ab omnibus desertus, in mancipium emptus. At verò dominus meus suâ me dono recepit, victum, & vestitum suppeditavit, salarium largum adjunxit; insuper mihi omnia commisit, ut ego potius dominus videri possim, quàm servus; hæctenus ut suum me filium amavit. Et hoc illi charisterium rependam, ut conjugem illius violem? Hoc malum facere non possum. Cui blanda domina: Vide, mi juvenis, hoc, & hoc etiam tibi dono; cetera meæ curæ committe. Josephus iterum in pudicitiam obliisistentem. Hoc malum facere non possum. Ad quem hera: Ego facilè hoc assequar, ut nec tuus dominus, nec mortali ullus de nostris amoribus quidquam resciscat. Josephus ejusdem constantiæ: Hoc malum facere non possum. Jamque domina à blanditiis ad iras, à promissis ad minas descendens: Si pergas, inquit, obliisistere, saxo adæpol, ut in maximum malum, ut in altam crucem agaris. Præda fies corvis, aut ego non vivam. Josephus animi casti perseverans: Quidquid me fiat, ait, sive in carastam, sive in patibulum rapiar, hoc ego malum facere non possum. Nec tamen ceptis abliisistens domina: Misereere, ait, dominæ tuæ, quam obstinatione hac enecas. Josephus: Etsi mortis decies; hoc ego malum, nec semel quidem facere possum. Quod si, ait domina, exorari te non sinas, hoc ego agam, ut hac ipsâ die hijs ædibus ejiciaris, & in car-

cerem compingaris teterrimum, sursum & latronum socius. Josephus nil penitus motus: Ubi res cadant, inquit, torum alienum non temero. *Et quomodo possum hoc malum facere?* In exilium, in crucem ire, & potius centies mori paratus sum, quàm patrare hoc flagitium, non possum hoc malum facere; non possum, non possum. Hæc Josephi verba certè gemmis & auro exaranda.

Hæc gemina in doles virtutis, cuius hoc est placitum: Collata beneficia injuriis & sceleribus rependere nefas. Ita castitatis amans, cum vel à suâ carne, vel ab maligno homine invitatur ad libidinem, expeditissimè respondet: Apage hanc pestem; ego non solvitur famæ, corpori, crumenæ parcam, sed multo magis conitar ne Deum offendam. Suis me Deus beneficiis innumeris ligavit; non possum hoc malum facere; Deum benefactorem meum flagitiis lacessere non possum. Hic animus est hominis verè grati. Si quis in periculo vel oculi, vel manûs, vel pedis amittendi certò sit, & chirurgus artis exercitatissimæ hunc ei oculum, aut manum, aut pedem servet, aut oculum jam excysum, manum jam præcisam, pedem jam amputatum feliciter restituat, quid viro huic non debebit in sostrum? Deus hæc nobis & dedit & restituit, cum sæpius morbi & pericula urgerent illa perendi; Deus hæc donavit, Deus hæc eadem conservavit. Quid mercedis petit? Hoc unicum: Peccato, capitali hosti meo, ne amicus fias; ne oculos, quos tibi concessi, in meam injuriam emittas; ne manus, quas à me habes, violentas in me extendas; ne pedibus, quos à me accepisti, adversum me curras. Hoc Deus æquissimè à nobis exigit. Obliviosi nimium & ingrati sumus, si nec tantillum quidem obsequii reddimus tanto benefactori.

Hanc ipsam ob causam Deus, Davidi regi per Nathanem dicitur: Locupletavi te facultatibus innumeris; hæc, & hæc insuper tibi largissimè suppeditavi, infinitis te ornavi beneficiis. Tu tanta nec sperare, sed nec optare quidem potuisses. Atque si modica hæc tibi videantur, adjiciam multo majora. Tu tamen tot beneficiis, benefactori tanto ingratus potuisti hoc malum facere; adulterium & homicidium delinquendo nece-re? Pœna comitabitur culpam.

Reperias in aulis, quod Arraxerxes sensit, qui non contentus sunt gratias non agere beneficiis, & humanitatis in se jura violare, sed Dei quoque cuncta cernentis arbitrantur se posse fugere sententiam. Et in tantum vesania prorumpunt, ut eos qui credita sibi officia diligenter observant, & ita cuncta agunt, ut omni laude digni sint, mendaciorum cuniculis conentur subvertere. Ingrati animi nobilissimum paradigma.

Hinc Polycarpus, Joannis Apostoli discipulus, Smyrensis Pontifex, cum ab idololatriis urgeretur, ut Christo suo renuntiaret, fictòsque Deos thure coleret, illud amoris plenum protulit dictum: O Stoginta sex annis Deo meo servio, & nullâ re unquam me læsit, cur ego tam ingratus sim, ut illum negando lædam? Non possum hoc malum facere.

Idem, obsecro, & nos sentiamus. Cum malè agendi vellicat occasio, cum malefua Venus pellicit, cum auri nitor ad nefas trahit, ne quæso, tam obliviosi, & in Deum ingrati simus; dicamus liberè: *Quomodo ego Christianus, ego Catholicus, ego Clericus, ego Sacerdos, ego religiosus hoc malum possum facere, & peccare in dominum meum?* Etsi moriendum mihi centies, etsi multa me opulencia inunder millies, Deo tam ingratus esse non possum; non possum patrare hoc crimen: nimium ingratus est beneficiis, qui quis aude etiam benefactorem lædere.

CAPVT IX.

Iosephi consilium, quàm prudens, maturum, mali affectus expers. Aliquid de malis aularum consiliariis.

Gen. cap. 41.
v. 1. ad 38.

Post duos annos vidit Pharaon somnium. Putabat se stare super fluvium. De quo ascendebant septem boves pulchre, & crasse nimis; & pascebantur in locis palustribus. Alia quoque septem emergebant de flumine, sedæ, confectæq; macie, & pascebantur ipsa annis ripa in locis virentibus, devoraveruntque eas quarum mira species, & habitudo corporum erat. Expegefactus Pharaon, rursum dormivit, & vidit alterum somnium. Septem spica pullulabant in culmo uno plena, atque formosa. Alia quoque totidem spica tenues, & percussa uredine oriebantur, devorantes omnem priorum pulchritudinem. Evigillans Pharaon post quietem, & facto mane perterritus misit ad omnes conjectores Ægypti, cunctosque sapientes, & accersitis narravit somnium, nec erat qui interpretaretur. Tunc demum reminiscens pincernarum Magister, ait: Confitetur peccatum meum. Iratus rex servus suus, me, & magistrum pistorum retrudi iussit in carcerem principis militum: Vbi una nocte uterque vidimus somnium, presagium futurorum. Erat ibi puer Hebraeus, eiusdem ducis militum famulus: Cui narrantes somnia, audivimus, quidquid postea rei probavit eventus. Ego enim redditus sum officio meo, & ille suspensus est in cruce. Protinus ad regis imperium eductum de carcere Ioseph totociderunt, ac veste mutata obtulerunt ei. Cui ille ait: Vidi somnia, nec est, qui edisserat: qua audivi te sapientissimè conicere. Respondit Ioseph: Absque me Deus respondebit prospera Pharaoni. Narravit ergo Pharaon quod viderat. Putabam me stare super ripam fluminis, & septem boves de amne conscendere, pulchras nimis, & obesas carnibus, quæ in pastu paludis vireta carpebant. Et ecce, has sequebantur alia septem boves, in tantum deformes & macilentæ, ut nunquam tales in terrâ Ægypti viderim. Qua devoratis & consumptis prioribus; nullum saturitatis dedere vestigium; sed simili macie & squalore torpebant. Evigilans rursus sopore depressus, vidi somnium. Septem spica pullulabant in culmo uno plena atque pulcherrima. Alia quoque septem tenues, & percussa uredine oriebantur è stipulâ, qua priorum pulchritudinem devoraverunt. Narravi conjectoribus somnium, & nemo est, qui edisserat. Respondit Ioseph: Somnium regis unum est: qua facturus est Deus ostendit Pharaoni. Septem boves pulchra, & septem spica plena, septem ubertatis anni sunt, eandemque vim somnii comprehendunt. Septem quoque boves tenues, atque macilentæ, qua ascenderunt post eas, & septem spica tenues, & vento urente percussa, septem anni ventura sunt famis. Qui hoc ordine complebuntur. Et ecce septem anni venient fertilitatis magne in universâ terrâ Ægypti, quos sequentur septem anni tanta sterilitatis, ut oblivioni tradatur cuncta retro abundantia: consumptura est enim fames omnem terram, & ubertatis magnitudinem perditura est inopia magnitudo. Quod autem vidisti secundò ad eandem rem pertinet somnium, firmitatis indicium est: ed quod fiat sermo Dei & velocius impleatur. Nunc ergo provideat virum sapientem, & industrium, & praeiciat eum terrâ Ægypti; qui constituat prepositos per cunctas regiones, & quintam partem fructuum per septem annos fertilitatis, qui jam nunc futuri sunt, congreget in horrea, & omne frumentum sub Pharaonis potestate condatur, serveturque in urbibus, & preparetur futura septem annorum fami, qua oppressura est Ægyptum, & non consumetur terra inopia. Placuit Pharaoni consilium & cunctis ministris eius.

Pharaonis somnium,

Dum Iosephus adhuc in vinculis est, Pharaon rex somniat se ad flumen stare, è quo septem obesæ boves, & macilentæ totidem emergerent, pascerentque ad ampis ripam. Sed litigosa illæ & exelæ macie devoraverunt pingues, & corpulentas. Expegefactus Pharaon, rursus & dormire cepit, & somniare, septem uberes

A spicas culmo attolli uno, iuxta quas alia septem graciles & uredine afflata surgent, quæ priores devorarent. Terruit ea res Pharaonem jam vigilem. A conjectoribus ergo interpretationem somnii petivit; aptam nullus dedit. Hic pincernarum magister ab oblivione diuturnâ evigilans: Fateor, inquit, oblivionis meae culpam. Nam in vinculis tam ego quàm pistor, jam suspensus, eadem nocte prælagâ vidimus somnia. Victorum focus Hebraeus eam dedit interpretationem, quam eventus in utroque nostrum ad amissum comprobavit. His auditis rex Iosephum illico sibi iussit sisti. Ita Iosephus tunc Ægypto attonsus, & vestitus in regis conspectum venit. Cui rex: Ea, inquit, per quierem vidi, quorum interpretem commodum non habeo, arqui te ajunt hac in re præcellentem esse. Cui modestissimè Ioseph: Absque meâ operâ, inquit, Deus Pharaoni prospera respondebit. Narrationem igitur ingressus Pharaon: Oblata, inquit, mihi per somnium species, septem bovm præpinguim ex aquâ prodeuntium. Has alia septem sequebantur deformes, & extremâ macie corruptæ, quæ prioribus devoratis nullum futuritatis indicium dedere. Evigilantem rursus depressit sopor, & en somnium alterum. Septenas vidi spicas uno pullulare calamo, pulcherrimas illas & plenissimas. Has septenæ sequebantur alia in stipulâ eadem, sed tenues & uricâ tacta, quæ priores absumperunt. Nihil hîc habent mei conjectores dicere. Te igitur audiam. Ad ea Ioseph: Unum, inquit, somnium est geminâ specie oblatum, monens futurorum. Septem obesæ boves, septemque spica uberes septem portendunt annos omni ubertate formosissimos: At vero septem boves vix offibus herentes, septemque inanes spica venturam famem prænantiam. Nimirum hæc annorum series sequetur. Septem continui erunt anni Ægypto totâ fertilissimi. Hos septem alii excipient tantâ sterilitate deformes, ut in oblivionem abitura sit præter omnis abundantia. Alterum porrò somnium prioris ceeterum est argumentum, & confirmatio. Rex ergo velit jubeatque virum prudentem ac industrium Ægypto præfici, qui per provincias designet præpositos, ad quintam frugum partem septennio felici convehendam, in futura famis solatium. Omne autem frumentum sub regis potestate condatur. Ita Ægyptus & seipsum & alias extra se terras servabit. Placuit consilium tam Pharaoni, quàm palatina omni familiæ. Colligamus ad institutum nostrum manipulos.

I. Fiducia sui comprimenda est submissione ac modestiâ. Ad animandum Iosephum Pharaon dixerat: Vidi somnia, inquit, qua audivi te sapientissimè conicere. Cui comiter & pio Iosephus: Absque me Deus respondebit prospera Pharaoni. Soli hoc adscribendum Deo est, quod humanis studiis & discendo non licet assequi. Quâ in re Deus, per quem vis poperit, quod posse per me videret.

II. Luxus famis prodromus. Abundantiam frequenter comitatur penuria. Prandium nimis lautum sæpe gracili digerendum est cenulâ. Septennio toto ridebant campi & fegetes, molendina & pistrina lætum caneant, triumphabant penora & horrea; Annonæ vilitas, ubique saturitas. Sed felix hoc septennium excipit septennium aliud infecundum & infelix; Annonæ caritas ubique atque sterilitas: Ecce, ait Iosephus, septem anni venient fertilitatis magne in universâ terrâ Ægypti, quos sequentur septem anni alii sterilitatis tanta, ut oblivioni tradatur cuncta retro abundantia: consumptura est enim fames omnem terram. Ita crapulam præcedentium annorum digerere debuit abstinentia sequentium.

III. Tam sterilitatis, quàm fertilitatis auctor est Deus. Quod geminâ somniavit rex somnium: Firmatus, ait Iosephus, indicium est, ed quod fiat sermo Dei, & velocius impleatur. Affirmatissimè dixit Siracides: Bona & mala, vita & mors, paupertas & honestas à Deo sunt. Tam morbi, quàm sanitas, tam sterilitas, quàm fertilitas, quàm

latus, quam gaudium, tam adversa, quam prospera æque sunt à primo principio. Et hæc & illa Deus immit- tit. Quod Amos vates confirmans: Si erit malum, in- quit, in civitate, quod Dominus non fecerit? Malum culpæ permittit, penam malum efficit & infert. Vel nullies hoc inculcandum.

IV. Providentia humana divina famula. Prudenter Pharaoni Josephus suggerens: Nunc ergo, inquit, provideat rex virum sapientem, & proficiat cum terra Ægypti, qui constituat prepositos per cunctas regiones. Faciat homo, quod Deus ab eo vult fieri, faciaturque quàm id potest optimè; ita se sua- que omnia, quàm plenissimè divinæ Providentiæ com- mittat. Tam Providentia, quàm industria humana sit famula, non domina Providentiæ divinæ. Deus in pa- rando forsulis est ut cocus, homo coci servus, & aquæ bajulus.

V. Consilium prudens latos habet exitus. Quod suavit Josephus, nemini non probatum est: Placuit Pharaoni con- silium, & cunctis ministris eius. Hunc manipulum propo- nemus explicatorem. Et primò quidem ostendemus, consilium tum demum laudandum, si sit prudens, ma- turum, sine affectu, sincerum. Deinde verò docebimus, eruditum etiam hominem plerumque sibi ipsi non bonum esse consultorem.

§. I.

Mirum, bis mirum, ter micum, Josephi consilium in aula Pharaonis tam fuisse benevolè auditum, ut nemo ei contradixerit, nemo discessit obrederaverit. Placuit Pharaoni consilium, & cunctis ministris eius. Non solum rex ipse nihil à Josepho dictorum impugnavit, aut in sensus dubios traxit, sed nec eorum ullus, qui regi à consiliis fuerunt. Alii plerumque sunt aulae mores: si quis ignotior prorepar, etsi Thales sit, & sanissima con- silia suggerat, plurimos tamen sentiet, qui advescentur. qui carpant, qui resellant, qui sua ingerant. Mirum igitur, bis mirum, in Pharaonis aula neminem reperitum, qui diceret: Unde Hebræo huic juveni, hæc scientia & prælagio futurorum? Nimirum Diu cum illo uno sunt locuti. Albat mentis homines fumus, si somniorum con- jectori credimus. Tanta rerum moles à conjecturis rui- nosum ducit principium. Tanta impendia firmitioribus necesse est nitantur fundamentis. Hæc talia in Josephi consilia objicere, in aula pronissimum fuisset. Verum, Concuere omnes, intentiq, ora tenebant. Nemo fuit qui Josephi consilium non probaret. Aperta & simplex ve- ritas favorem sibi omnium conciliabat. Deinde, altior hic quædam vis, digitus Dei, animos omnium trahebat in assensum. Nemo contra nutiit. Nimirum Deus suo famulo eam aspiravit gratiam, ut ei omnes tanquam ve- rissima vaticinanti crederent. Christus Apostolis pro- mittens: Ego, inquit, dabo vobis os sapientiam, cui non pote- runt resistere & contradicere, omnes adversarii vestri. Hoc quidem Josepho non promissum, sed certè præstitum. Os habuit Josephus, & sapientiam, Consilium ejus opti- mis dotibus, quas requirimus, instructum. Nam,

I. Prudens fuit consilium. Quàm prudenter Joseph exor- dium struens: Somnium regis, inquit, unum est; quæ factu- rum est Deus, ostendit Pharaoni: Consilium ex asse bonum, ac prudens, politicorum etiam judicio, à multo usu est. Longa rerum experientia suaforem reddit prudentem. Quod Siracides affirmans: Vir in multis expertus, inquit, cogitabit multa; & qui multa didicit, enarrabit intellectum. Qui non est tentatus quid scit? Quod si placeat à capite rem arcescere, atque cum scriptoribus politicis loqui, erudi- tæ nos instruet Joannes à Cockier patritius Leodiensis Juriconsultus, cujus hæc est sententia. Non Consilium procedit ex imagine letorum & tristium. Non est ulla mens dandis consiliis aptior, quàm quæ longè ac frequen- ti rerum patientiâ, multisque experimentis domita, mitigatis suadet affectibus. Multa demum intelligi-

mus patiendo. Quod Mithridates rex certissime fal- sus: Mibi fortuna, inquit, multis rebus ereptis usum dedit bene suadendi. Non in hilari tantum choreo, sed in palæstrico gymnasio necesse est, fuerit consul- tor qui non tantum de bōno viro sed etiam de fæ- me, fitique possit loqui; qui non solum decursionibus ludicris, sed cruentis præliis; non tantum de verbosis disputationibus, sed de luctuosis naufragiis verba queat facere; qui sciat & angelos suis pingere coloribus, & diabolos; qui non prospera solum, sed & adversa sæ- pius sit expertus; si semper pulvinum presserit, de ima- gine tristium parum peritè disferet. Josephus hac in re exercitatissimus, tot naufragiis clarus, tot fortunæ pro- cellis obiectus, falsis accusationibus notatus, iniquis vin- culis attritus, diuturnâ patientiâ illustrissimus. Hinc pru- dens consilium. Eam in rem suavit Seneca, nonnullam in secessu pane secundario & atro, æstivo vili & rigi- do, lecto modicè instrato utendum; ut scilicet quantò minus est loci deliciis, tantò plus esset sapientiæ. Neque verò prudens tantum fuit Josephi consilium. Sed etiam

II. Maturum. Hoc maximè urgebat Joseph, ne quid agendorum differretur aut procrastinaretur. Idcirco: Provideat rex, inquit, virum sapientem & industrium, qui cunctator non sit, nec occasiones inter inertiam patia- tur diffluere; Qui constituat prepositos per cunctas regiones; solus enim negotiorum moli succumbet; qui quintam partem fructuum per septem annos fertilitatis congreget; non triennio solum, aut quadriennio hoc faciendum, sed totis septem annis fertilibus. Jam statim primo quidem anno incipiendum, prolixis & grandibus eger curis, tam diuturna, quæ secutura est, fames. Ita Josephus cen- suit maturè fami occurrendum. Verbum verus submo- neret: Antequam incipias, consulto; ubi consulueris, matu- rè opus est factu. Seneca præcipiens; Consilium, inquit, sub die nasci debet; hoc quoque tardum est nimis: sub manu, quod ajunt, sub manu nascatur. Opus jungendum consiliis; re- cte decreta manus actiosa roboret. Josephus tam præ- clarè quàm maturè suadens: Servetur, inquit, frumentum in urbibus, & præparetur futura septem annorum fami, quæ oppressura est Ægyptum, & non consumetur terra inopia. En con- silium, & quidem maturum præiit, secuta est prepara- tio. Ita faciendum docens Siracides: Fili, ait, sine consilio nihil facias, & post factum non pœnidebis. Unum emere, post domi primùm illud gustare; uxorem ducere, dein deliberare post nuptias, num fuerit ducenda, serum ni- mis est. Consilium factu posteriori plerumque inutile. Mus antè delibet, quàm picem gustet, prius furti mul- tam expendat, quàm mulcipulam subeat. Ita prius peccati appropinquum perpendas, quàm peccatum com- mittas. Non est sapientis dicere: Non putavi am. Sera ni- miùm est sapientia suo damno sapere. Maturè domum redi, si pœniteat exisse. Josepho potuisset objici: Quid opus festinat? Ne tanta. Elapso septennio forsitan non amplius erimus supersti- tes; viderint posteri nostri, quid metant, quid comedant. At consilium Josephi famis subsidia censuit maturan- da, non ad septennii finem procrastinanda; primo mox anno futuris providendum. Consilium maturum.

§. II.

III. Sine affectu malo consilium Josephi fuit. Nihil priva- rum suum accusavit, contra quem jure multa potuisset dicere in suæ innocentie patrocinium. His omnibus omisiss, quod ad rem erat, in medium consuluit. Ce- dant publicis privata. Personam agis publicam? exue igitur privatam. Ingredieris curiam? Ad curia limen pri- vatos aut pravo affectu relinque. Senator medium se gerat, & neutram in partem inclinet, pro solâ stet æquitate. Malus Senator est, qui quis partium est; animi hominum partibus infecti malè consulunt. Aristoteles & Tullius

2. Maturum.

Gen. l. 41. v. 33.

Ibid. v. 34.

Senec. ep. 77. initio. ubi pag. 509.

Suetonius in Augusto. Quo cele- rius, ac sub manu an- nuntiari possit.

Gen. cap. 41. v. 35. & 36. Eccli. c. 32. v. 24.

Sine af- fectu ma- lo.

& Tullius

Tyrannus est respubli-
cam administrare ad
quæstum.

& Tullius eadem sunt esse tyrannidem, quæ Republicam administrat in rem suam, ad suum quæstum, bono suo. Quisquis igitur bonum publicum, & civile regimen in suam solius utilitatem derivat, tyrannus est philosopho & oratori. Divina gubernationi similis est illa, quæ civitatis, quæ provinciæ, quæ regni commune bonum tuetur. Deus bone, à quaeritis & quam graviter hac in re peccatur! cum publicis consiliis miscetur affectus privati, cum privata commoda habentur publicis potiora. Consilium sine affectu, consilium aureum. Consilium affectibus corruptum, consilium plumbeum. Incredible proflus est, quantum boni præpediant, quantumque inferant damni, affectus privati & mali. Ubi affectus imperat, exulata revera virtus, & cum eâ honestum omne.

4. Sincerum.
Ejus distinctio à
priori.

I V. Sincerum consilium laudatissimum. Distinguo hoc à priori. Consilium sine affectu præstat, qui nihil amore aut odio aliorum miscet; sincerum adfert, qui nihil subreptit dicendorum, qui scapham, scapham; ligonem, qui candidum pro candido, atrum pro atro, picem pro picem, & ceram vendit pro cerâ. Philo regem Ægyptium hac sistit ita loquentem: Præfagit mihi animus non semper in obscuro, & aperto fore, quod regitur; hic juvenis veritatem, tanquam lumen tenebris inferens aperiet, & suâ scientiâ nostratium sophistarum inscitiam detegat. Eam ob causam Ioseph metum omnem adimens, & animans ad sincerè loquendum: Cave, ait, vel metu quidquam suppressas, vel ad gratiam ac voluptatam loquaris, sed vera omnia, etsi fortasse non lata, nec grata mihi futura. Voluit nimirum explicationem somnii quam sincerissimam.

Philo lib de
Iosepho, mihi
pag. 422. &
Iosephus lib.
1. Antiq. Iu-
dic. cap. 3.
mihi p. 43.

§. III.

Confessarii & consiliarii regum & principum explorantur consilii sinceritate.

Consilii sinceritas Lydius lapis est, ad quem, velut ad coticum aurum, ita principum, regum, Imperatorum confessarii, & consiliarii explorantur: qui enim sic aucupantur gratiam, ut quidquid putatur vel minimum læsum, suppressant, consilium sincerum non dant. Cor eorum non rectum, vitium revelat Lydius hic lapis. Quanti autem, ô Deus, à consiliis non sinceris, quanti proveniunt errores? Oracula divina sapissime correctum, & sincerum ingerunt, quod certe in his talibus non invenitur, qui dicenda silentio involvunt, aut silenda effutunt, & mantelum veritati appendunt ne cernatur. Nec nescire queunt tales, quantum iniustitiæ ac malorum longo comitatu sequatur è silentio tam exitioso, & tamen silent, quando illis hoc unum est propositum, non displicere, non offendere. Cor eorum non est rectum, non sincerum. Id solum norunt dicere, quod gratum, quod placeat, quod auditu jucundum: Laudantes, & Placentini, quidquid mœstioris est auditionis, querissimè declinant: Non est ad rem, ajunt. Ita se ipsos suavissimè fallentes: Qui enim opus est, inquirunt, ut ego hæc primus dicam; dicent alii, quorum magis interest, quam meâ. Nec tanti res momenti, etiam si aliquid errorum consequatur. Expiari possunt hæc piacula. Ita conscientia cauterio inusta silentium multis pestilentissimum specioso prætexunt fuce. Nec raro fit, ut alter alteri rem magni narret momenti, quæ certe ad magistratum, vel ad eos, qui rebus præsunt deferendum foret. At narrator os audienti velut annulo obsignans: Si ista, inquit, efferre velis, iurejurando millies me obstringam, & per omnes Deos, Deâque negabo hæc à me dicta. O Deus, quam surdâ conscientia! Quibus hoc unum est constitutum omnem veritatem, quæ parere possit odium, opprimere. Hæc una omnium lex est, non incurritare, apud neminem offendere, omnibus, præsertim magnis illis fastigiis, assentari. Cum peccatur præcipue in aulis, alter in alterum pulcherrimè novit derivare culpam. Hinc aliquando culpa impingitur illi, cuius

Culpam in aulis alter in alterum derivat.

A non est. Hinc sæpe damna tam pecuniæ quam famæ gravia sequuntur luenda infontibus. Hæc autem peccata tantò sunt nequiora quantò subtiliora. Videte vos Joannes Silentarii, quid iudici supremo brevi sitis responsum. Væ vobis, quia tacuistis, aut locuti estis, sed neutriquam sincerè. Joannes Mariana rerum Hispanarum scriptor memorat. Henrico rege Castella mortuo, Republicam periculosè natale. Vidua erat regina, & filius viginti duorum mensium, Respublica novis turbis obijcienda non videbatur. Hæc clam inter se, hæc palam & in circulis conquerebantur; consilia mali vitandi non satis explicabant: quòdque in tali re difficillimum est, primus auctor, primaque vox expectabatur, dum animis spes, timor, ratio, catus accipites observabantur. Loquebantur omnes, adijcere consilio periculum suum singuli detrectabant. Basilius Macedo Imperator, quod Cedrenus memorat, ædem Apostolorum solennissimo die ingressus, civium vulgus more in insolito turbato observavit. Nec distulit peractâ re divinâ quærere: quid tristior complurium & exacerbatio aspectus sibi velle, cur plerorumque vestis neglectior die festo? num publicæ calamitatis aliquid ingruisset, cuius ipse conscientius non esse? Hic unus aliquis facundâ libertatè ceteris antistans, quod res erat minime celebrandum ratus: Te, ait, Auguste Imperator, tubique non ea premunt mala, quæ nos, & nostrum pcnu. Et forsitan ad tuas aures nondum pervenit plurimorum res angusta domi. Certè annonæ caritas ob immitius cœlum ita jam accensa est, ut duo modii frumenti nummo veniant aureo. His auditis Imperator altum ingemiscens, non satis in statione lacrymas continuit, atque ut merentibus solarii aliquid instillaret, id porro sibi curæ futurum est pollicitus. Ubi in palatium rediit, primum erat annonæ præfides accersere. Mox in præfentes accersimè invecus: Et vos, inquit, homines nequam, ita principem vestrum, quæ illi maxime scienda, nequiter celatis? Sic omnino, quod Artaxerxes jam olim queritur, aures principum simplices, & ex sua naturâ alios affertantes, callidâ fraude decipiunt. Actutum igitur è granariis meis frumentum educite, atque ut publicæ calamitati medelam faciamus, duodecim modii frumenti nummo aureo sed unico vendantur. Factum Deus ex asse Christianum, mirâ fertilitate, quæ secuta est probavit. Deprehensi tales accersimò lavandi sunt aceto, quod Basilius Imperator fecit, aut etiam quandoque gravius multandi.

Addo hîc, quod verbo veteri saluberrimè jactantur: Quemvis plerunque rectius suadere alteri, quam sibi ipsi: Nec ullum in ullâ re minus cernere, quam in sua. Eulogius Alexandrinus presbyter, quod Palladius narrat, leprosum annis quindecim in suâ domo nutritum, neque suis solum sumptibus, sed & suis manibus cibum ei potumque, & cuncta vitæ necessaria subministravit: curâ & studio ingenti. Leprosus homo rudis & querulus tanquam sibi hæc omnia deberentur obloqui, jubere, murmurare, si iusta non fierent ad nutum. Hic Eulogius apud animum suum: Quid faciam, inquit, ingratiſſimum alam? Operam male collocavero: Ejiciam illum in viam? seipsam nec manu poterit, nec consilio juvare. Ergo ad Antonium Abbatem me conferam consilium rogaturus. Cum eò pervenisset: Suade, inquit, mi pater, quid mihi agendum cum leproso illo nimium ingrato, Hominem hucusque alui, sed omnem in eo & operam & oleum videor perdidisse; nihil æstimat beneficiorum, patientiæ vix quidquam habet; grati animi nihil. Imperat, obloquitur, murmurat: heu! agit, non mendicantem. Quis sua velit in dolium tam rimosum effundere? Num diutius hæc patiar? Num hominem non dimittam? Cui Antonius: Quæ te, inquit, imple meritum patientiæ, fortassis corripet ingrati tudinem. Persuaderi se passus est. Post triduum moritur.

ritur reprofus. Eulogius impleto insigniter patientiæ merito, post diem quadragesimum eadem mortis viâ sequitur. Junxit patientiam pietati, & duplum adeptus felicitatis præmium, geminæ virtutis diademate meruit coronari. Malum habuisset suaforem Eulogius seipsum. Nec Antonii consilium fuisse bonum, nisi ab Eulogio in opus redactum. Consilium in rerum nostrarum plurimis saluberrimum est istud: Imple patientiæ meritum, imple, imple; longanimis esto, ne præcipita, nihil abruptè facito; fortassis annus unicus, fortassis mensis, aut hebdomas tantum, fortassis unica dies tuæ superest patientiæ. Dura, & rebus secundis te serva. Iosephus post superatam cisternam, post venditionem, & accusacionem falsissimam toleratam, post vincula, carcerem superatum emerit ad solium Prorex Ægypti. Ergo patientiæ meritum imple. Una dabit horula, quod multi non dederunt anni. Consiliarius fidelis, patientiæ suafor.

CAPUT X.

Iosephus quibus gradibus in tam sublime solium conscenderit. Felicitas humana quam periculosa, brevis, noxia.

Placuit Pharaoni consilium, & cunctis ministris eius. Locutusque est ad eos: Num invenire poterimus talem virum, qui spiritu Dei plenus sit: Dixit ergo ad Ioseph: Quia ostendit tibi Deus omnia, que locutus es, nunquid sapienterem, & consilium tui invenire potero? Tu eris super domum meam, & ad oris tui imperium cunctus populus obediet; uno tantum regni folio te precedam. Dixitque, rursum Pharaon ad Ioseph: Ecce, constituimus te super universam terram Ægypti; tuncque, annulum de manu sua, & dedit eum in manu eius, vestivique, cum solâ vestimâ, & collo torquem auream circumposuit; fecitque, eum ascendere super currum suum secundum, clamante segetes, ut omnes coram eo genu flecterent, & præpositum esse scirent universa terra Ægypti. Dixit quoque rex Ægypti ad Ioseph: Ego sum Pharaon, absque tuo imperio non movebit ququam manum aut pedem in omni terrâ Ægypti. Veritas, nomen eius, & vocavit eum lingua Ægyptiaca: Salvatorem Mundi. Deditque, illi uxorem Aseneth filiam Putipharis sacerdotis Heliopoles. Egressus est itaque Ioseph ad terram Ægypti. Tringenta autem annorum erat, quando fuit in conspectu regis Pharaonis, & circumivit omnes regiones Ægypti. Venitque, fertilitas septem annorum: & in manipulos redactæ segetes congregatae sunt in horrea Ægypti. Omnis etiam frugum abundantia in singulis urbibus condita est. Tantaque fuit abundantia tritici, ut, arenae maris coequaretur, & copia mensuram excederet. Natiq; sunt Ioseph filii duo antequam veniret fames, quos peperit ei Aseneth filia Putipharis sacerdotis Heliopoles. Vocavit nomen primogeniti Manasses, dicens: Oblivisci me fecit Deus omnium laborum meorum, & domus patris mei. Nomen quoque secundi appellavit Ephraim, dicens: Crescere me fecit Deus in terrâ paupertatis meae. Igitor transactis septem ubertatis annis, qui fuerant in Ægypto, coeperunt venire septem anni inopia, quos prædixerat Ioseph, & in universo orbe famies prævaluit. In cunctâ terrâ Ægypti panis erat. Quâ esuriente clamavit populus ad Pharaonem alimenta petens. Quibus illerespondit: Ire ad Ioseph, & quicquid ipse vobis dixerit facite. Crescebat autem quotidie famies in omni terrâ: aperuitque, Ioseph universa horrea & vendebat Ægyptis: nam & illos oppresserat fames. Omnesque provincie venebant in Ægyptum, ut emerent escas, & malum inopia temperarent.

Audito Iosephi consilio rex versus ad suos: Num, inquit, invenire poterimus talem virum, qui spiritu Dei plenus sit? Mox iterum ad Iosephum: Quando igitur, inquit, divinâ polles scientiâ, te meliorem non habebis alterum, summæ rei te, meaque domui præficiam; tibi populus universus obediet, uno solùm regni folio te præcedam; Ægyptus omnis sub tuâ erit potestate. Cum dicto annulum de suo digito rex trahens, Iosephi digi-

A tum eo induit, adiecit vestem byssam, & torquem auream, iussitque eum in curru regio confidentem per urbem vehi, præeunte præcone ac monente, ut omnes genu flecterent & Ægypto toti præpositum salutarerent. Sed & Iosephi nomen innotatum, & appellatus est Salvator Mundi. Nec desuit par tanto principi conjux, quam ei Pharaon despondit filiam Putipharis Heliopoli sacerdotis Asenetham. Trigesimum agebat annum Ioseph, cum ad hoc fastigii evectus regiones Ægypti omnes obiit, ut sciret, quantum annuatim conveherent frumenti. Ita septennalis cæpit fertilitas, & segetes in manipulos ligatæ ambularunt in horrea, singulis civitatibus rerum suarum satagentibus. Tanta porro tritici fuit copia, ut arenam maris æquare videretur, & mensuram omnem excederet. Antequam verò grassari famies inciperet, duo filii Iosepho nati sunt, primo nomen indidit Manasses, quod sibi Deus jucundissimam omnium laborum oblivionem induxisset. Alterum appellavit Ephraim, quod Deus crescere voluisset in terrâ paupertatis suæ. Ita septennalis cæpit penuria, quam prædixerat Ioseph per orbem, propagandam. Ægypto tamen panis sub hæc initia non desuit. At paulatim & ipsam Ægyptum famies cæpit penetrare. Ita plebs esuriens à rege panem petiit. Quibus Pharaon: Ire ad Ioseph & ad illius imperium vos attemperate.

Cum autem famies augetet in dies & Ægyptios acriter stimularer, aperuit Ioseph horrea & vendi iussit frumentum. Sic Ægyptus facta est Orbis granarium, eodem enim provinciæ omnes confitebant. Ex istis, prout cæpimus, spicarum manipulos colligamus.

1. Divina providentia admiranda series. Attingit enim illa à sine, usque ad finem fortiter, & disponit omnia suaviter. Caetenam facit dispositio divina obstupescendis nexibus. Ab omni æternitate decrevit Deus Iosephum clarissimum sibi famulum proregem Ægyptium constituere: cum autem omnia suaviter disponat, non subitâ illum violentiâ evexit ad istud culmen, sed quia sapientissimum rerum moderator ab æterno simul non movebit omnium cogitationes futuras, & actiones prævidit, unâ etiam occasionem, & viam aditumque ad summam auctoritatem Iosepho aperuit. Via & occasio, seu causa prima fuit fratrum invidia. Non poterant illi germanum fratrem in suo contubernio tolerare, hinc illius eadem meditari, demum venderunt in Ægyptum. Observa, mi Lector, observa obsecro, quod dico. Hoc facere Deus illis non imperavit, sed voluntate illorum pessimâ usus est pro causa mediâ, e qua boni aliquid expressit, quod Deus in huiusmodi malis omnibus facere consuevit: è malo, quod permittit, bonum elicit, quod vult, & cupit. Altera causa: Imaëlitar videntur illac fortè fortunâ transisse ubi pecus pascebant fratres Iosephi. His venditus venit in Ægyptum. Hæc quidem temere creduntur facta: consilio tamen divino sunt ordinata. Tertia causa. Servitus extra patriam fuit subeunda.

D Quarta: Accusatio falsa roleranda, hæc illum in carcerem contrulit. Quinta: Quia Deus causas rerum, & effectus mirabilissimè potest connectere (nil planè mirius in Orbe) disposuit, ut regii duo famuli eodem tempore traderentur in vincula. Sexta: Utriusque aulicæ somnia, & eorum interpretatio. Ab hac Deus biennio expectabat, dum & rex ipse somniaret. Septima: Pincerina tandem conjectoris sui memor retulit, quid Iosephus sibi ad suum insomnium respondisset in carcere: nam hac viâ & occasione ultimâ Iosephus in Pharaonis aulam vocatus est. Videte, obsecro, per quot ambages, per quot aditus, & ostia deductus Ioseph, dum in triumphalem currum evectus est. Non aliter Deus nobiscum agit; hic Dei mos est. Nonne his gradibus & David in solium ascendit? Jam uncto regi quot insuper annis inter adversissimas fortunæ vices fuerat expectandum, dum in manus traditum est sceptrum? Hæc providen-

Filia Putipharis Aseneth in conjugem datur Iosepho.

Duo filii Iosepho nascuntur.

Ægypti famies incipit.

Quinque manipuli, seu montes.

1. Divinæ providentiæ admiranda series.

Sap. c. 1. v. 1.

Causa prima quæ viam ad summam auctoritatem aperuit Iosepho fuit invidia fratrum.

2. Trāsitus Imaëlitarum.

3. Servitus extra patriam.

4. Accusatio falsa.

5. Dei dispositio.

6. Utriusque aulicæ somnia.

7. Pincer.

3. r. 8. v. 1. tia divinæ miræ. Atingit Deus à sine usque ad finem fortiter, & disponit omnia suaviter. Nihil hanc providentiam subterfugit.

2. Amicus Dei oppugnata est Dei viva potentia. Dixerat Romanus adulator.

1. I. Amicus Dei oppugnata est Dei viva potentia. Dixerat Romanus adulator. Divisum imperium cum Iove Cæsar habet.

Nugæ, apinæ, affaniæ merissima. Quis Deus, tale & imperium ejus. Numen supremum eam cum Iosepho potentiam modo admirabili divisit. En juvenis Hebraeus, venditus, servus, accusatus, captivus, eò demum progressus, ut regum potentissimus affirmavit, uno te regni solio præcedam. Hoc sanè divinæ solum fuit potentia.

3. Felix regnū, quod bonos fit consiliarios. 4. Oblivio laborum jucunda. 5. E carcere ad solium. III. Felix regnum, quod bonos alit consiliarios. Ægyptus fame periisset, nisi talem Deus consiliarium ei submisisset.

I V. Oblivio laborum jucunda. Ingenti cordis læticia dixit Iosephus: Oblivisci me fecit Deus omnium laborum meorum. Acti labores jucundi.

V. Exire ad solium. Hac viâ Ioseph ascendit ad eminentissimum culmen. Tunc nos manipulum explicabimus, dictum prosperitatem ac felicitatem vix ulli non periculosam & noxiam esse, tutam ab adversis reddi salutem.

§. I.

Totum cælum, quod Astrologi docent, gemino rotatur cardine: ille, Polus Septentrionis, seu Arcticus, iste, Polus Antarcticus, seu Meridionalis nominatur. Circa geminos hos apices, ajunt, cælum omne vertitur. Humana vita hoc polo duplici, Arctico, seu Felicitate, & Antartico, seu Infelicitate nititur. Aut homini bene est, aut malè, aut adversè sunt res, aut secundæ ac prosperæ, mediocritas prosperitati ferè accedit. Inter hos apices duos humana vita omnis vertitur. Summæ artis est, sese tam adversis quàm prosperis temperare posse. Polum Arcticum, seu Felicitatem, consideremus.

Vita humana polo duplici, felicitate, aut infelicitate nititur.

Prosperitas, seu Felicitas tam blanda est omnibus, ut is, quem felicitatis blandimenta non fallunt, nec ab honesto, rectoque abducunt, appellari possit, *Vnus è mille*. Achilles sit necesse est, qui possit fortunatè simul & piè, sanctèque vivere. Rarissima est mixtura felicitatis & sanctitatis. Ei plerumque malè est, cui valde bene est. Cæcus recens & madidus gignit vermes, fortuna mollis & blandiens parit corruptos mores. Vicinus est inferis, qui in cælo est felicitatis. Quod millies divinæ pagine confirmant. Per Hieremiam vatè ita queritur Deus: *Locutus sum ad te, inquit, in abundantia tuâ. Dixisti: Non audiam. Hec est via tua ab adolescentiâ tuâ, quia non audisti vocem meam.* Patres prisci existimant, plus obtulisse Salomoni rerum abundantiam, quàm profuisse summam sapientiam. Res in aperto est. Humana gens vix unquam insolentior fuit, quàm cum rebus omnibus abundavit. Testes quinque nobilissimæ civitates; Sodoma, Gomorra, Adama, Seboim, & Segor. Quod testatus Ezechiel: *Ecce, ait, hæc fuit iniquitas Sodome Sororis tue, superbia, saturitas patris, & abundantia, & otium ipsius, & silarum ejus.*

Hier. c. 22. vers. 21.

Abundantia plus obtulit Salomoni, quàm profuisse sapientia.

Ezech. c. 16. vers. 49.

Prov. cap. 3. vers. 10.

Ibid. v. 11.

Cum promittat Hebraus sapiens: *Implebuntur horrea tua saturitate, & vino torcularia tua redundabunt.* Mox addit: *Disciplinam Domini, fili mi, ne abicias.* Perinde si dicat: *Pronissimum est iugum excutere, & in vitia declinare, cum omnia fluant prosperè.* Vetus est verbum: Cum homini bene est, ipse sibi, aliisque coquit grandinem. Quàm autem istud in humanis rebus miserum est, non posse felicem esse sine damno. Ni Deus affiduè virgas intenter, & minetur pœnas, nimium quantum exorbitamus.

Cresus potentissimus, ac opulentissimus rex Lydiæ, felicitatè hanc suam concoquere non potuit: ita Cyrum ad arma capiendâ compulit, & in se concitavit. Cyrus ubi Cræsum cepit, & in ordinem redègit, Oriente toto potitus est. Sed nec ille suas potuit digerere fortunas.

A Non enim quievit dum Tomyridem reginam in se amaret, quæ ducenta millia Persarum unâ cum rege ita intercessionem dedit, ut nec nuntius clavis lupefuerit. Sapientissimè dixit Annaeus Philosophus: *Calamitas virtutis occasio est.* Illos merito quis dixerit miseros, qui nimia felicitate torpefunt, quos velut in mari lento tranquillitas derinet. Fugite delicias, fugite enervatam felicitatem, quâ animi permadescunt, nisi aliquid intervenerit, quod humane sortis admoceat, velut perpetuâ ebrietate sopiti. Cum omnia, que excesserunt modum, noceant, periculossima felicitatis intemperantia est. Idem adstruens Archytas Pythagoræus: *Atqui, ait, majores morbos gignere solet ea, quæ ab omnibus appellatur felicitas, tanquam vinum inebrians etiam bonis viris mentem.*

Regum Chronicon recenset rem-memoratu dignissimam. Rex Ozias edificavit Ailath, & restituit eam ditioni Iudæ. Fecitque, quod rectum erat in oculis Domini iuxta omnia, quæ secerat Amasias pater ejus. Et exquiritur Dominum in diebus Zacharia intelligenti & valentis Deum, cumque requireret Dominum, direxit eum in omnibus. Denique egressus fuit contra Philisthim, & destruxit murum Geth, lapides & murum Tabnia, murumque Azoti, edificavit quoque oppida in Azoto & Philisthim: Et adjuvit eum Deus contra Philisthim, & contra Arabas, qui habitabant in Garbaal, & contra Ammonitas. Et adjuvit eum Deus. Appendebantque Ammonite munera Ozia, & divulgatum est nomen ejus usque ad introitum Ægypti, propter crebras victorias. Edificavit Ozias turres in Hierusalem super portam anguli, & super portam vallis, & reliquas in eodem muri latere, firmavitque eas. Extruxit etiam turres in solitudine, & effodit cisternas plurimas, eò quod habere multa pecora tam in campis, quam in eremi vastitate, vineas quoque habuit, & vineitores in montibus, & in Carmelo, erat quippe homo agricultura deditus. Et adjuvit eum Deus. Numerus principum per familias virorum fortium, duorum milium sexcentorum. Univerfus autem exercitus Ozia trecentorum & septem millium, quingentorum, qui erant apti ad bella, & pro rege contra adversarios dimicabant. Et adjuvit eum Deus.

B Est, & pugnavit contra Philisthim, & destruxit murum Geth, lapides & murum Tabnia, murumque Azoti, edificavit quoque oppida in Azoto & Philisthim: Et adjuvit eum Deus contra Philisthim, & contra Arabas, qui habitabant in Garbaal, & contra Ammonitas. Et adjuvit eum Deus.

Appendebantque Ammonite munera Ozia, & divulgatum est nomen ejus usque ad introitum Ægypti, propter crebras victorias. Edificavit Ozias turres in Hierusalem super portam anguli, & super portam vallis, & reliquas in eodem muri latere, firmavitque eas. Extruxit etiam turres in solitudine, & effodit cisternas plurimas, eò quod habere multa pecora tam in campis, quam in eremi vastitate, vineas quoque habuit, & vineitores in montibus, & in Carmelo, erat quippe homo agricultura deditus. Et adjuvit eum Deus. Numerus principum per familias virorum fortium, duorum milium sexcentorum. Univerfus autem exercitus Ozia trecentorum & septem millium, quingentorum, qui erant apti ad bella, & pro rege contra adversarios dimicabant. Et adjuvit eum Deus.

C qui erant apti ad bella, & pro rege contra adversarios dimicabant. Et adjuvit eum Deus. Numerus principum per familias virorum fortium, duorum milium sexcentorum. Univerfus autem exercitus Ozia trecentorum & septem millium, quingentorum, qui erant apti ad bella, & pro rege contra adversarios dimicabant. Et adjuvit eum Deus.

Et adjuvit eum Deus. Numerus principum per familias virorum fortium, duorum milium sexcentorum. Univerfus autem exercitus Ozia trecentorum & septem millium, quingentorum, qui erant apti ad bella, & pro rege contra adversarios dimicabant. Et adjuvit eum Deus. Numerus principum per familias virorum fortium, duorum milium sexcentorum. Univerfus autem exercitus Ozia trecentorum & septem millium, quingentorum, qui erant apti ad bella, & pro rege contra adversarios dimicabant. Et adjuvit eum Deus.

D qui erant apti ad bella, & pro rege contra adversarios dimicabant. Et adjuvit eum Deus. Numerus principum per familias virorum fortium, duorum milium sexcentorum. Univerfus autem exercitus Ozia trecentorum & septem millium, quingentorum, qui erant apti ad bella, & pro rege contra adversarios dimicabant. Et adjuvit eum Deus.

§. II.

I. N Il brevius prosperitate. Momento transit, hilaris studinis pulsus, levis per æterem saltus. Somniat rex Pharao de septem obesibus bobus & spicis: sequuntur totidem fertillissimi anni. Cum transissent illi, tam ingens fames est orta, ut oblivioni traderetur cuncta retro abundantia, velut proximè noctis somnium. Idcirco monet regius psalter: *Noli amulari in eo, qui prosperatur in viâ suâ.* Ne ulli suam invidias felicitatem; momento tota evanescit. Felix est hodie: cras forsitan non solùm non felix, sed nec superstes eris. Suum insistit tumulum omnium felicitas, subito in eum deicienda. Non invidendi quid-

quidquam habet, qui prosperatur in via sua. Quod eximie Augustinus explicans: Ille prosperatur, inquit, sed in via sua: tu laboras, sed in via Dei. Via impiorum, felicitas transitoria; finita via, peracta est felicitas. Tibi labor in via, in perventione felicitatis. Illi prosperitas in via est, in perventione infelicitatis. Novit Dominus vias justorum, & iter impiorum peribit. Has vias ambula, quas novit Dominus. Si ambulas in eis, non te fallunt. Via vero impiorum felicitas transitoria: finita via peracta est felicitas. Quare, quia via illa lata est, finis illius in profundum inferni perducit. Via vero tua angusta est, & pauci ingrediuntur per eam: Sed ad quam latitudinem perveniant, debes cogitare. Quid ergo dicis? quasi gratulari me cogis, si aliqua huius seculi prosperitas arriserit? Nonne deceptorica est, nonne fluxa, caduca, mortalis? Nonne temporalis, volatilis, transitoria? Nonne plus habet deceptionis, quam delectationis, & dilectionis? Momentum avolans est omnis prosperitas.

I. Nihil periculosius prosperitate. Notum est Ambrosium præfulem in eadem domo pernoctare noluisse, in qua patrifamilias se beatum, & ab afflictione omni eximium iactaret; & brevi domum illam corruisse. Sed ignotiora pando. Italus Comes Hugolinus Gidarefcus Pisanus eod fastigii pervenit opibus, familiâ, liberis, nepotibus, fortunis omnibus, ut credi potuerit fortunam auream cum ingenti comitatu in illius aedes inimicasse. Sed in aurem illi debuisset insinuarari: Domine Hugoline, matura pira sæpe in lutum decidunt. Tantò autem magis hic timeri potuit præcipitium, quantò ille altius exeret supercilium, plenus fastu. Sapientissimum monitum est: Contritionem præcedit superbia, & ante ruinam exaltatur spiritus. Die natali regium dedit epulum Pisanus, & super mensam non leviter fortunas suas iactavit, ausus etiam querere: Quid sibi ad omnem felicitatem deesset? Hic convivarum unus addaxerit, & ore renidenti: Cælestis ira, & blandiens fortuna plerunque vicina sunt. Haud multò post fortunatissimus Pisanus unâ cum suis liberis à Gibellinis capitur, turri includitur, fame perimitur. O Domine Hugoline debueramus istud præcuisse: Cui felicitas adulator, ei collum obtorqueat nitor. Vel te ipsum habemus locupletissimum testem. In sublime ascendisti, ut tantò calamitosius rueres, quantò altius ascendisses.

Nemo fidat fortunæ quotiescunque illa ridet, vicinas significat esse lacrymas. Fortunæ fulmen imminet, cum in tuto videntur esse omnia. Eruditè Basilus Magnus: Interroga medicos, inquit, & dicent tibi: Nihil esse periculosius habitudine corporis extremè bonâ. Non satis sanus est, qui nimis sibi videtur sanus, & penitus nihil sentit invaletudinis. Augustinus hac de re sapius insignitè dissertans: Multi, ait, res adversas timent, res prosperas non timent. Periculosior est res prospera animo, quam adversa corpori. Prius corrumpit prospera, ut inveniatur, quod frangat adversa. Putatis, fratres charissimi, infelicitatem seculi metuendam esse, & felicitatem non esse metuendam? Imò verò nulla infelicitas frangit, quem felicitas nulla corrumpit. In regione mortuorum, labor, dolor, timor, tribulatio, tentatio, gemitus, suspirium. Hic falsi felices, veri infelices; quia falsa felicitas, vera miseria est. Qui verò agnoscat in verâ esse miseriam, erit etiam in verâ felicitate. Fallax felicitas, major est infelicitas. Felicitates seculi, somnia dormientium. Attendite ut discernatis vos, attendite, ne putetis veram felicitatem esse, quam sibi optant homines aut infirmi, aut infirmi. Fratres mei adversus felicitatem acrius vigilandum est. Non ergo tibi videantur felices, qui florent ad tempus. Tu castigaris, illis parcitur, fortè tibi castigato & emendato dato hereditas reservatur. Idcirco Bernardus Iuum Eugenium jam Pontificem sollicitè & prolixâ scriptioe monens: Quam, inquit, carus exitit, qui non vel modicè in prosperitate animum relaxaverit à sui custodia & disciplina. Sapiens David, sapientior Salomon fuit, sed blandientibus nimis secundis rebus alter ex parte, alter ex toto desipuit. Uti cera igni, nix aut glacies soli admota liquescit, ita meus hu-

mana ad blandos prosperitatis calorem emollefcit, & perit. Unus è mille est, qui prosperitatis patiens non in transversum agitur. Quando igitur periculosissima est prosperitas, & proxime spectat interitum, tertium adjungo documentum.

I. Nulli rei minus fidendum, quam prosperitati. Nam in altum illa evectus, ut deiciat. Cogita lapsum, quisquis arduum meditari ascensum. Cum res fluxæ adeò florent, cum omnia fluunt ad votum, cum tam bellè nobis est, ohe tempestas imminet, jam calum coquit grandines, & fulmina, subito suos jaculabitur ignes. At miser felicitate suâ ebrius nil horum prævidet, nec futuræ tempestati se parat: repentino cadet ictus fulmine. Rex Philippo Macedonum Philippus Alexandri pater, cum in unum diem tot læti, ac voluprabiles nuntii convenissent, temperantem suspectam habens: O fortuna, exclamat, pro tot tantisque bonis parvum aliquid malum retribuere. Temperandos censuit tot prosperos successus maligniore casu. Siracides autem vellicat: In die honorum, inquit, ne immemor sis malorum. Subito vertit ventus in momento ingruunt procellæ, & ubi luserunt, sorbentur navigia. Atque hoc Polus est Felicitatis Arcticus.

§. III.

Polus infelicitatis Antarcticus multò est securior, imò, quod verbo dicam, Christus & omnis disciplina Christiana hoc tradit, non esse tutiorem ad aliam viam, quam quæ per adversa ducit, & aspera, arduaque. Testatur divus Lucas: Quoniam sic scriptum est, & sic oportet Christum pati. Num etiam nos? Etiam nos: nil certius: Quoniam, eodem Lucâ teste, per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. Hæc Dei leges sunt, ut quisvis dies habeat, quod cruciet, quod reficiat. Sic scriptum est, & sic oportet. Hæc rectissima est via à Polo infelicitatis Antartico, ad Polum Arcticum felicitatis æternæ. Ita Deus cum Iosepho agit annis quatuordecim, malum ei ex malo nascebatur, tentatio tentationem, miseria miseriam excipiebat. Vixit universè annos centum & decem; magnam partem in Polo egit Arctico inter res duras & afflictas, annis scilicet triginta, quibus plurima ei tristitia obtigerunt, ab his principatus ejus annis octoginta duravit.

Est forsitan non nemo, qui objiciat: Expleffe mihi videor annos luctus, ad Polum infelicitatis Antarticum jam egi diutissime, sed nihil adhuc Poli Arctici cerno. Continua pene in me tempestas detonat, assidua ferè fulmina vel terrent me vel feriunt. Nondum serenat cælum post dies tam multos. Annos, mi homo, aliter Deus numerat, quam nos. Quoniam mille anni ante oculos ejus tanquam dies hesternæ quæ præterit. Neque eandem temporis rationem cum omnibus servat. Aliqui partem, alii dimidium vitæ, vitam aliqui totam ad Polum Antarticum consumunt, semper miseri, semper lugentes, semper afflictæ, quis horum Deo dicat: Cur ita facis? Hoc scimus post superatum in adversis Polum Antarticum, si durer patientia, transitum dari ad Arcticum felicitatis semper duraturæ. Deo autem gratias, ait Paulus, qui semper triumphat nos in Christo Jesu. Omnis victoria nobis à Christo est. Infanda & innumera Paulus est passus, at hoc sibi summo duxit honori, pro Christo pati. Hi certè nostri sunt triumphus, hæc victoria, fortia pro Domino Jesu & agere, & tolerare. Implendum est patientiæ nostræ stadium. Hæc itur ad sidera. Hæc ivit Ioseph per fratrum invidiam, per tentationem crebram, per accusationem falsam, per grandem infamiam, per iniqua vincula, per adversa plurima, hoc ramite pervenit ad purpuram, & ad principatum, hac semitâ contendit ad superos. Non est ad beatos alia via, o Christiani, non est, nisi hæc arctior inter adversa. Ideo vociferatur Chrysofomus: Hæc audientes in afflictionibus animum nunquam respondeamus. Patiendo emittur calum. Vis esse Beatus? discere prius, esse miser, & in miseris magnanimus.

CAPUT XI.

Iosephi in fratres mitis austeritas; Dei in homines. Ocellasio erripienda.

Gen. c. 42. 2. 1. ad 18.

Adiens autem Iacob, quod autem viderentur in Ægypto, dixit filiis suis: Quare negligitis. Audivi quod triticum venundetur in Ægypto: descendite & emite nobis necessaria, ut possimus vivere, & non consumamur inopia. Descendentes igitur fratres Ioseph decem, ut emerent frumenta in Ægypto, Benjamin domi retento a Iacob, qui dixerat fratribus eius: Ne forte itinere quidquam patiatur mali: ingressi sunt terram Ægypti cum aliis, qui pergebant ad emendum. Erat autem fames in terrâ Chanaan. Et Ioseph erat princeps in terrâ Ægypti, atque ad eius nutum frumenta populi vendebantur. Cûmque adorassent eum fratres sui, & agnosset eos, quasi ad alienos durius loqueretur, interrogans eos: Vnde venistis? Qui responderunt: De terrâ Chanaan, ut emamus victui necessaria. Et Ioseph, cognoscens, non est cognitus ab eis; recordatusque somniorum, quæ aliquando viderat, ait ad eos: Exploratores estis, ut vilitatis infirmiora terra venistis. Qui dixerunt: Non est ita Domine, sed servi tui venerunt, ut emerent cibos. Omnes filii unius viri sumus, pacifici venimus, nec quidquam famuli tui machinantur mali. Quibus ille respondit: Aliter est, immunita terra hujus considerare venistis. At illi dixerunt: Duodecim, inquit, servi tui fratres sumus, filii viri unius in terrâ Chanaan: minimus cum patre nostro est, alius non est super. Hoc est, ait, quod locutus sum, exploratores estis. Iam nunc experimentum vestri capiam: Per salutem Pharaonis non egrediemini hinc donec veniat frater vester minimus. Mittere ex vobis unum, & adducat eum: vos autem eritis in vinculis, donec probeatur, quæ dixistis, utrum vera an falsa sint, alioquin per salutem Pharaonis exploratores estis. Tradidit ergo illos custodia tribus diebus.

Jacob mittit filios in Ægyptum ut emant familiæ necessaria.

Adorant filii Jacob Iosephum & fratres agnoscent.

Iosephi in eos oburgatio.

se excusat.

An sint exploratores experitur.

A estis. Verum hoc agam; experimentis vos inspiciam: Per salutem Pharaonis hinc non abibitis, dum frater vester minimus hic adsit. Vos unum ex vobis mittere, qui cum mihi huc fistat. Interea vos ceteros in vinculis servabo. Ita comperiam quàm vera sitis locuti. Alioquin per salutem Pharaonis exploratores estis. Tri-duum ergo in carcerem conclusi sunt. E dictis manipulos colligamus.

§. I.

I. C. Vra domus in patrefamilias vigilet. Audivi, ait Jacob, quod triticum venundetur in Ægypto. Quare negligitis? Descendite & emite nobis necessaria, ut possimus vivere, & non consumamur inopia. Opportune emere, ac vendere pars bona Oeconomiae. Et nisi Jacob familiaria caput hæc curasset, filii in multos insuper dies hanc curam distulissent.

II. Divina vox immutabilis. Quod Deus semel dicit, id non minus firmum fixumque est, quàm quod dictum millies. Affirmat Job, semel loquitur Deus, & secundo id ipsum non repetit. Decreta Dei immutabilia; nec syllabâ, nec litterulâ, nec apice mutari possunt; verbis suis inficit Deus. Decretum Dei erat: Iosephum adoret fratres ejus. Factum est, quidquid restiterunt. Adorantur demum, dum id se facere necirent. Quod apertissime faceret, historicos: Cûmque adorassent eum, inquit, fratres sui, quasi ad alienos durius loquebatur.

III. Deus mitissime severus est. Parentem Jacob viginti trium annorum luctu castigavit. Putarat optimus pater filium a ferâ dicerptum. Ab eo tempore semper in luctu egit. Cur Deus, obsecro, senem optimum servum charissimum tamdiu voluit affligi? Viginti tribus annis de filio, quem mortuum credebat, nihil audivit, continuis pæne mæroribus extinctus. Nunquid non Deus suos sibi titulos scribens: Ego, inquit, sum Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Iacob. Cur Abrahamum, cur Isaacum, cur Jacobum tot malis exercuit? In terrâ sine causâ nihil sit, nihil facit Deus, nisi definito consilio & præscientiâ. Et assignemus aliquid causarum.

1. Si scisset Jacob suum filium esse captivum, quantolibet cum pretio liberare contendisset, sua potius omnia oppignorasset, quàm suum Ioseph in vinculis detinuerit: quod si Iosephus maturius fuisset liberatus, in carcerem non pervenisset, ita nec somnia explicuisset, nec unquam in aulâ innotuisset; ita etiam nec futura prædixisset, ita nunquam Ægypti prorex justus fuisset. Hæc Deo disponente causarum & effectuum inter se fuit connexio. Idcirco providentiâ divinâ nunquam obloquendum, nunquam ei præscribendus est modus, quo disponat humana, causas ipse, causarumque effectus artificiosissimè novit connectere. Sic Deus futura omnia, quem præteritorum, & præsentium nihil latet.

2. Si scisset Jacob etiamnum vivere Iosephum, multa intervenissent, quæ ipsius in Ægyptum profectionem impediissent, nunquam Jacob cum omni familiâ eò commigrasset, quod tamen divinæ providentiæ visum est rectè futurum. Hinc monens Abrahamum: Scito, inquit, prænoscent, quod peregrinum futurum sit semen tuum in terrâ non suâ: & subjicient eos servituti, & assigent quadringentis annis. Quod si Jacob cum familiâ suâ in Ægyptum profectus non fuisset, hoc Dei consilium successu caruisset.

3. Voluit Deus, ut interea temporis tam Jacobi, quàm Iosephi virtus experimentum ac specimen sui præberet, ut aliquando sciret Orbis, quàm hi homines divinæ Voluntati fuissent devoti, quàm tolerantes, quàm obedientes, quàm amantes Dei. Deus in omnibus pœnis ac suppliciis nostris certos sibi constitutos habet fines, quos plerunque nos ignoramus. Sinamus providentissimum Deum agere: sapientissimè ac amantissimè disponit omnia, etiâ si nos horum nihil videamus.

4. Voluit Deus, ut Jacob viginti tribus annis vellet in ex-

Ser. tra. pulli. ser. mochi.

2. Divina vox immutabilis. Job. c. 22. v. 14.

Gen. c. 42. v. 6. 7.

Deus Iacobum ut non minus firmum fixumque est, quàm quod dictum millies.

Gen. c. 42. v. 6. 7. Deus Iacobum ut non minus firmum fixumque est, quàm quod dictum millies.

Deus Iacobum ut non minus firmum fixumque est, quàm quod dictum millies.

Gen. c. 42. v. 6. 7. Deus Iacobum ut non minus firmum fixumque est, quàm quod dictum millies.

Gen. c. 42. v. 6. 7. Deus Iacobum ut non minus firmum fixumque est, quàm quod dictum millies.

Gen. c. 42. v. 6. 7. Deus Iacobum ut non minus firmum fixumque est, quàm quod dictum millies.

proficiscuntur egrediendo tritico, cur vobis hæc via videatur difficilis? Sed desiderium proprium est causari, noxam honesto nomine prætexere, culpam excusationibus amovere. Dicit piger, leo est in via, & leana in itineribus. Ita occasione negligit.

Prov. c. 26.
vers. 13.

Occasio
actionum
anima, &
rerum ge-
rendarum
mater.

Isaie c. 55.
v. 1. & seqq.
pauculis
mutatis
institutum.

Nicephorus
lib. 16. hist.
Ecclesie. c. 22.

Bosquier in
sobriis jen-
taculis, mihi
pag. 392.
Quod &
alibi incul-
camus.

Ioan. c. 12.
vers. 35.

CAPUT XII.

Iosephus fellis aliquid propinat fratribus. Felle oculos purgari. Hic de inspiciendis Mundi nequitiis.

Gen. c. 42.
v. 18. ad 26.

Die autem tertio eductis de carcere ait: Facite, quæ dixi, & vivetis. Deum enim timeo. Si pacifici estis, frater vester unus ligetur in carcere, vos autem abite, & ferte frumenta, quæ emistis in domos vestras, & fratrem vestrum minimum ad me adducite, ut possim vestros probare sermones, & non moriamini. Fecerunt, ut dixerat. Et locuti sunt ad invicem: Merito hæc patimur, quia peccavimus in fratrem nostrum, videntes angustiam anime illius, dum deprecaretur nos, & non audivimus, idcirco venit super nos ista tribulatio. E quibus unus, Ruben, ait: Nunquid non dixi vobis: Nolite peccare in puerum, & non audistis me? in sanguis eius exquiritur. Nescie-

bant autem, quod intelligeret Ioseph, eod quod per interpretem loqueretur ad eos, avertitque se parumper, & flevit, & reversus locutus est ad eos: Tollenteque Simeon, & ligans illis presentibus, iussit ministris, ut implerent eorum saccos tritico, & repouerent pecunias singulorum in saccis suis, datis supra cibariis in viâ: qui fecerunt ita.

Mississima fuit Iosephi in fratres austeritas, quæ illos ad triduum in custodias minimè duras inclusit, Elapso triduo iubens Iosephus fratres educi carcere, & jam presentes allocutus: Vos, inquit, facite, quæ dixi, & ego vobis faciam vitæ gratiam; Deum enim timeo. Quod si potestis fidem dictis vestris addere, nec adversus pacem quidquam molimini, vestrum unus servetur obfesus in carcere, vos ceteri abite, frumentum reportate. Sed fratrem vestrum natu minimum, primo quoque tempore huc sistite, ut quàm vera dixeritis, re ipsa temperiam. At illi collatis inter se capitibus: Merito hæc patimur, ajunt, quia peccavimus in fratrem nostrum, cum in sumptibus angustis sibi vitam rogare non auferri. At nos in faxa obrigentes omnem ei gratiam negavimus. Idcirco jam pœnas damus. Hic Ruben: Nunquid non dixi vobis, inquit, ut manus ab adolescentente abstineretis: & non audistis me. En pœnæ à nobis repetuntur ob fratrem tam crudeliter habitum. Dum hæc inter se dicerent, suspicati non sunt ea intelligi à Domino quicum loquerentur, quandoquidem per interpretem loquebantur. At Iosephus comiter se avertens flevit: oculis jam compositis sermonem cœptum perterritus. Ergo Simeon velut obfesus ligatur in custodiam ducendus. Ceteri remittuntur domum cum tritico, reposita simul in ore saccorum pecuniâ, quæ debebatur venditori; additi in viam cibariis. Ita iter ingressi sunt. Manipulos hinc colligendos non negligamus.

I. Sontium & insontium subinde par supplicium. Cur Rubeno Deus non pepercit insonti? Dominus Deus exercituum ferè ritu militari hoc agit: Miserebor, cuius miserebor, & misericordiam præstabo, cuius miserebor, igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei. Militiæ, sons infons cæditur, & cum nocente perit innocens; nocens punitur, & luit quod meruit, innocens probatur & exercetur, anhelatque præmium, pro quo pugnat.

II. Nullum malum impunitum. Nam etiam condonetur culpa, non continuo remittitur pœna, quæ culpam omnem non claudo pede sequitur. Iosephus fratres custodiae mancipavit triduo. Idque iure merito. Nam triplex facinus commiserunt in fratrem. 1. Statuerunt occidere. 2. Miserunt in cisternam fame perituros. 3. Vendiderunt transuentibus mercatoribus, hoc maxime spectantes, ut eum à se atque parentibus amolirentur. Sane non leves culpæ, utique tamen dolentibus dimissæ, sed luendæ nihilominus pœnæ.

III. Vaticinium conscientie non spernendum. Iosephi fratres inter se colloquentes: Merito, inquit, hæc patimur, quia peccavimus in fratrem nostrum, videntes angustiam anime illius, dum deprecaretur nos, & non audivimus, idcirco venit super nos ista tribulatio. Non vanè ominabantur commissam culpam, sibi luendam esse pœnam. Ubi peccatum, ibi & Nemesis. Omne delictum suam à tergo habet vindictam, etiam frequenter seram.

IV. Fel & mel nusquam non simul sunt. Frumentum acceperunt Iosephi fratres, sed prius subierunt carcerem, benevolentiam fratris, & severitatem experti, ad versa & prospera fortuna arctè colligata. Nimirum sæpe pluit ridente sole, sæpe tonat sereno celo; inter spinas tubent rosæ, inter flores nobilissimas aconita leguntur, apiculæ mellis proximam ferunt aculeum, nec ipse sol sine maculis est, abinthium non raro vicinum thymo nascitur. Fellis & mellis dissidium in eadem habitat viciniâ.

V. Fel purgat oculos. Aphorismus pœne paradoxus, non Hippocratis, non Galeni, sed Spiritus divini. Atque hoc

hoc explicatius trademus, quã ratione fel collyrium sit A oculis, ut quis & seipsum & Deum perspiciatius intueatur.

§. I.

Præmigeniã protoplastorum culpã, tanta premit cæcitas humanam gentem, ut quique secum ingens hoc habeat negotium oculorum noctem pellere. Quid parentes non tentant, ut liberos paullatim doceant mentis oculis uti & aliquantulum supra infantiam sapere. Quantum sudatur & disputatur in scholis, quorum hic omnis scholasticus sudor ? ut ratio plus luminis accipiat. Quantum laboratur & clamatur in templis. Quod clamores isti ? ut auditores videant, quam viam insistant. Liceat dicere : Sollicitus est Deus, & variã subministrat auxilia, ut cæcus homo illuminetur, & suãmet tam præsentia, quam futura pericula circumspiciat. Eò calamitates spectant plurimã, ut vexitio det intellectum, & animi tenebras dispellat, doceatque lumen oblatum non spernere. Christus cæcum sanaturus, mafulam è salivã & luto subegit, eoque cæci oculos linivit. Quis hic non exclamãrit : Domine, quid hoc agis ? Istud collyrii genus visum adimit, non reddet; oculis non quadrat lutum. Quiesce, mi homo, quisquis es, & has medico curas permitte; ille sciet, quod artificio mœdendum sit cæcitati. Reverã lutum spato madidatum oculis cæci referavit. Cæcus ipse relictis : Modò, inquit, video. Hoc ipsum certè, quod nobis lutum est, quod affligit, quod cruciat, id oculis pandit. Hinc verè Gregorius: Oculos, inquit, quos culpa claudit, pena aperit. Eãdem de re Augustini sententiã est: Tribulatio excitat torpentem, humilitas superbientem, purgat penitentem, illuminat cæcipientem, coronat innocentem.

Fel istud afflictionis visum mirificè restaurat. Tobia comes Angelus jam circa finem itineris filium herilem intruens de salutando patre : Vbi introieris domum tuam, inquit, statim adora Dominum Deum tuum, & gratias agens ei accede ad patrem tuum, & osculare eum, statimq; lini super oculos ejus ex felle isto piscis, quod portas tecum. Scias enim, quoniam mox aperientur oculi ejus, & videbit pater tuus lumen celi, & in aspectu tuo gaudebit. Tunc sumens Tobias de felle piscis, linivit oculos patris sui. Et sustinuit quasi dimidiam ferè horam, & cepit albo ex oculis ejus, quasi membrana ovi, egerit. Quam apprehendens Tobias traxit ab oculis ejus, statimq; visum recepit. Dicebatque Tobias: Benedic te Domine Deus Israël, quia tu castigasti me, & tu salvasti me, & ecce ego video. Quoties istud in seipso quisque experitur, cum gravis urget, simulque etiam docet afflictio, cum afflictus cogitur fateri: Ecce ego video, quas mundus agat gratias, quale perfolvat stipendium, quod suis reddat præmium. Ecce ego video, quòd solus Deus amicum omnium fidissimus sit amicus: ceteri omnes temporum nubo desistant, ridentque pereuntem, amici ad ollam & ad mensam, desertores in periculis. Ecce ego video, quàm totus homuncio nil sit, quàm omnis vita hominum velut umbra fugiat; subitò insurgit aura strictior & diffat vitam. Ecce ego video, summum & unicum esse solatium providentiã ac voluntati divinã re totum committere: agar quod vult optimus Deus; ipsi de nobis cura est, moveatur terra, conflagant montes, ruat cælum, divina nos voluntas proteget. Quid opes vani struimus, quid celsurimus honores, perituri peritura cumulamus, studiis prorsus infantilibus ? quid horum ad tribunal Christi asportabimus ? Servire Deo, regnare est; obsequi Mundo, servire diabolo, perire est. Meritò igitur hæc patior, quia peccavi in fratrem meum, Christum Dominum. Ita hæc modò video.

Ecce nunc iste videt: Fel piscis amarissimum, plurimum incurtus adverte, lumen oculorum communicavit. Nunc & Deum, & seipsum, & Mundum longè cernit acutiùs.

§. II.

I. Deum certè calamitas luculentiùs spectandum offert. Videte magnos reges diu cecos; adversa demum fortuna oculos restituit. Talis Ozias, qui cæcus Sacerdotii munus intravit, sed perterritus festinavit egredi, eò quòd sensisset illico plagam Domini. Talis & Roboamus: Cùmque rebotatum fuisset regnum Roboam, & confortatum, dereliquit legem Domini, & omnis Israël cum eo. Ruebant in vitium ut cæci. Quapropter Felle curandi erant. Venit igitur Sefac rex Ægypti in Hierusalem (quia peccaverant Domino) cum mille ducentis curribus, & sexaginta millibus equitum, nec erat numerus vulgi, quòd venerat cum eo ex Ægypto. Cepitq; civitates munitissimas in Iudã, & venit usq; in Hierusalem. Semeias autem Prophetã ingressus est ad Roboam, & principes Iudã, qui congregati fuerant in Hierusalem fugientes Sefac, dixitq; ad eos: Hæc dicit Dominus: Vos reliquistis me & ego reliqui vos in manu Sefac. Conservatq; principes Israël, & rex, dixerunt: Iustus est Dominus. Cùmque vidisset Dominus, quòd humiliati essent, factus est sermo Domini ad Semeiam, dicens: Quia humiliati sunt, non disperdã eos, dabòque eis paucillum auxilii, & non stillabit furor meus super Hierusalem per manum Sefac. Verumtamen servient ei, & scient distantiam servitutis meæ, & servitutis regni terrarum. Sapiant suo damno, discantque nosse Dominum, quem hæctenus habuerunt, & Dominum quem habituri sunt. Ita rex Sefac abiit, sed omnes thesauros templi ac palatinarum domũs, clypeòsque aureos à Salomone factos abstulit. Et ecce jam videt rex Roboam: & ecce jam vident principes Iudã: oculos restituit rex Sefac. Quia humiliati sunt, aversa est ab eis ira Domini, nec deliti sunt penitus: siquidem in Iudã inventa sunt opera bona.

Ita Manasses, ita Nabuchodonosor, ita & Antiochus Epiphanes, ubi senserunt fel illud, lucem oculis admiserunt. Manasses, postquam coangustatus est, oravit Dominum Deum suum, & egit penitentiam valde coram Deo patrum suorum. Deprecatusque est eum, & obsecravit intentè. Et exaudivit orationem ejus, reduxitq; eum in Hierusalem, in regnum suum. Et cognovit Manasses, quòd Dominus ipse esset Deus. Et ecce vidit. At verò Nabuchodonosor: Nunc igitur ego Nabuchodonosor, inquit, laudo & magnifico, & glorifico regem celi, quia omnia opera ejus vera, & via ejus judicia, & gradientes in superbiã potest boniliare. Et ecce jam videt. Antiochus fel dolorum sentiens: In quantam, inquit, tribulationem deveni, & in quos fluctus tristitiæ, in quã nunc sum: qui jucundus eram & dilectus in potestate meã. Nunc verò re-miniscor malorum, quæ feci in Hierusalem, unde & abstuli omnia spolia aurea & argentea, quæ erant in eã: Cognovi ergo, quia propterea invenerunt me mala ista. Perinde si diceret: Meritò hæc patior quia peccavi. Et ecce hi cæci vident. Tam potens est fel afflictionis, ut maximorum regum oculos referat. Nunc vident Deum, quem antea non viderant. Idem Judæis evenit: Cùm occideret eos, quarebant eum, & revertebantur. Sic & aliorum hominum multa millia incipiunt videre Deum, cùm incipiunt sentire fellis amarorem, & afflictionis morsum. Ita nos quotidie nostris malis erudimur. Et ecce videmus Deum.

II. Seipsum quis optimè videt in miseriis, in morbo, in ærumnis, sibi que ipse concionatur in hunc modum: Videse tandem, quantus herus sis, quàm firmus, & robustus, quantarum virium, quàm infiractus. En quid forma sit, quàm inconstans, quàm fragile bonum, quid corporis cultus jam juvat ? quid congelstæ opes ? quid cetera vana & fluxa ? Cùm sanus esses patientem te credebas: vide nunc quàm modica, quàm nulla tibi sit patientia, quàm divinã voluntati agrè consentias, quàm paternam Dei castigationem molestè feras, tanquam si insons & minimè reus plectaris: agnosce causas tui morbi, tuas noxas: tute tibi intrivisti, quod tibi exedundum est. Et ecce jam videt agrotus iste, antea cæcus.

Plinius secundus in epistolã, quam dedit ad Maximum, eleganter super morbo differens: Nuper me, inquit,

Triplex documentum. 1. Deum calamitas luculentiùs spectandum offert. 2. Paral. c. 26. v. 20. Ibid. c. 12. v. 1. & segg. Adversa fortuna visum restituit Ozia,

2. Paral. c. 33. v. 12. & 13. Manassè, Nabuchodonosor, inquit, laudo & magnifico, & glorifico regem celi, quia omnia opera ejus vera, & via ejus judicia, & gradientes in superbiã potest boniliare. Et ecce jam videt. Antiochus fel dolorum sentiens: In quantam, inquit, tribulationem deveni, & in quos fluctus tristitiæ, in quã nunc sum: qui jucundus eram & dilectus in potestate meã. Nunc verò re-miniscor malorum, quæ feci in Hierusalem, unde & abstuli omnia spolia aurea & argentea, quæ erant in eã: Cognovi ergo, quia propterea invenerunt me mala ista. Perinde si diceret: Meritò hæc patior quia peccavi. Et ecce hi cæci vident. Tam potens est fel afflictionis, ut maximorum regum oculos referat. Nunc vident Deum, quem antea non viderant. Idem Judæis evenit: Cùm occideret eos, quarebant eum, & revertebantur. Sic & aliorum hominum multa millia incipiunt videre Deum, cùm incipiunt sentire fellis amarorem, & afflictionis morsum. Ita nos quotidie nostris malis erudimur. Et ecce videmus Deum.

2. Paral. 77. vers. 34.

2. Scipsum quis optimè videt in miseriis, in morbo, in ærumnis.

Plin. Secundus l. 7. epistolæ ad Maximum.

quit, cuiusdam amici langnor admonuit, optimos esse nos dum infirmum sumus. Quem enim infirmum aut avaritia, aut libido sollicitat? non amoribus servit, non appetit honores, opes negligit & quantulumcunque, ut relicurus, satis habet: tunc seos, tunc hominem se esse meminit: invidet nemini, neminem miratur, neminem despicit, ac ne sermonibus quidem malignis aut attendit, aut alitur; balnea imaginatur & fontes. Hæc summa curarum, summa votorum, mollèmq; in posterum & pinguem si contingat evadere, hoc est, innoxiam beatamque destinat vitam. Possim ergo, quod pluribus verbis, pluribus etiam voluminibus Philosophi docere conantur, ipse breviter tibi mihiq; præcipere, ut tales esse sani perseveremus, quales nos futuros proficemur infirmi. Exhortatio prorsus Christiana. Certè libidinum petulantia non infestat, cum dolores sæviunt in corpus, nec gula remulenti suadet, cum nauseat stomachus, & necessariam quòque alimoniam recusat. Piget lascivire, cum pene etiam raderet vivere. Insignem secum modestiam auferit morbus, cogitque aperire oculos inter vitia clausos.

3. Mūdum mundiq; fallacias perspicimus, cum afflictionis fel in oculis sentimus. Mundus est vanus: P^{sal.} 4. v. 3. Fallax.

Instabilis.

Amarus. Deut. 6. 32. vers. 32. Abdalonymus apud Curtium l. 3. hist. 6. 2. Hic interrogatus, quā patientiā inopiam tulisset: Vinā, aiebat, eodem animo regnum pati posse.

Malus. 1. Ioan. 6. 5. vers. 19.

III. Mūdum etiam, Mundiq; fallacias perspicimus, cum afflictionis fel in oculis sentimus. E placitis philosophorum est: Sensibile supra sensum positum non facit sensationem: Non probè cernitur, quod oculo nimirum admovetur. Cūm omnis pene affectus noster in Mundum tendat, vafritiem & astus Mundi non satis perspicimus. Hinc malè ignoramus, quā ille vanus, fallax, instabilis, amarus, nequam & malus sit. Vanus est, teste regio psalte: *Fili hominum: usquequo gravi corde, ut quid diligitis vanitatem?* Mundum putatis serium cūm ridet, & dona spargit: merus lusus est, dat ut iterum rapiat, & datis plura. Fallax est, Nam pollicitis dives plurima promittit, non stat promissis. Tres Italæ civitates, Urbinum, Senæ, Ferrara, Eugenum IV. Pontificem summum magnis precibus convenerunt, ut Senensis Bernardinus sibi daretur Episcopus. At vir sanctus oblatas tres mitras constantè respuit, valde veritus ne quid mundane vanitatis lateret in mitrâ. Hinc sibi tutius fore censuit, mitram pede calcare quā capite gestare. Non fidit Mundo, quisquis novit Mundum. *Instabilis est, Vir opulentus, & principum favore magnus à nonnemine interrogatus est: Quid ad omnem fortunam sibi deesse iudicaret? Ille prudenter, Clavum, inquit, unicum, quo fortunam mihi tam propitiam & blandientem affigam, ne avolet. Sed hæcenus hic clavus nusquam est repertus. Amarum est Mūdus, quod Deutero nomii liber adumbrans: *Vva fellis, vva eorum, inquit, & horum amarissimus.* Ajunt olitorem cūm ad sceptrum & diadema vocaretur, interrogatum, quā tandem fortunam priorum tolerare potuisset? Hoc potius, aiebat, interrogate, quomodo recens oblatam sim toleraturus. Jamque capite coronam recipiens: O gravem, inquit, pileum, & speciosum magis, quā delectabilem: sub te amaroris plurimum lateret. Talis est omnis Mundanus favor & honor. Mundus feculentis amaritudinibus refertissimus, quas tunc experimur maximè, cūm videmur suavissimè haberi. Ostentat Mundus poma mitia, pira dulcia, sed ingerit agrestia, & acerba. Quæ Heliodorus flagellatus, Aman suspensus, Absalon confossus, & similes alii probè gustarunt. Malus denique Mundus est. Quod apertissimè Joannes pronuntiat: *Mundus totus in maligno positus est.* Pessimus certè pannus est, cuius nec unicum quidem filum numeraveris bonum. Ægyptus, Sodoma, Babylon germana Mundi imago. E fraudibus & nequitiiis facilè Mundus noscitur. Hæc autem tunc maximè vera credimus, eaque velut oculis subjecta cernimus, cūm mærores & curæ, cūm morbi & dolores, cūm paupertas & injuria, cūm obsecrationes & calumniæ premunt, anguntque. Et ecce tunc videmus, cūm erumnarum fel urit oculos.*

A Pologi veteris hæc est narratio. Duo sunt Joviolia, melle unum, alterum felle plenum. E priorē stillat gustarim dulcis, & rorulentus liquor, veluti cūm olitor per hydræ minuta foramina irrorat plantas; ex altero fellis imbres largi defluunt. Sentimus equidem, quā liberaliter sese in nos egurgitet hoc dolium; undique compluimur nimbis felleis, cūm interim vix pauca in nos mellis guttulæ delabuntur. Signum bonum hæc sentiri: modò referentur oculi nostri, modò sciamus distantiam servitutis Dei, & servitutis regni terrarum. Discamus noscè, quid sit servire Deo, quid Mundo. Fateamur interim, quod Iosephi fratres: *Merito hæc patimur, quia peccavimus in fratrem nostrum, Christum.* Sed apologo profano, sacrum atque, quem Damascenus narrat.

Monoceros, seu Unicornis insequeretur hominem fugientem. Hæc eum fuga rapuit in altam foveam. In hanc dum præceps ruit, in ipso lapsu excrecentem è veteri muro arbusculam apprehendit, & lapsum attingens sustentavit. Dum in arbusculâ hæret anceps vitæ, in imâ foveâ hiantem cernit draconem, & è muro quatuor aspides diversis locis promicantes, duos etiam mures conspiciat, album & nigrum, qui arbusculam illam assidue moribus convellerent. Sed ille periculorum omnium horum contemptor, ex arbusculâ reliquias apum, mellis aliquid stillare animadvertit. Inexpectatâ hæc dulcedine illectus miser, oblivisci cœpit, & ferocissimæ bellæ insequentis, & draconis in imo insidiantis, & aspidum è pariete imminuentium, & murium arbusculam corrodentium, & veluti rerum omnium securus mellis stillas incepit lingere. Atque hoc vitæ nostræ vera effigies est. Unicornis, mors est; fovea, Mundus; Arbor, Vita; Mures, nox & dies vitam consumentes; Aspides, elementa nostri corporis: uno nimirum excedente, actum de vitâ; Draco, diabolus semper in insidiis excubans; Mel, facta dulcedo Mundi. O ter miser, qui hæc fatali melligine tracti, & cælum, & inferos, & Deum, & seiplos obliviscuntur! Hi tales nihil vident, nisi quod proximum est oculis mel.

Agamus igitur Deo gratias, quando ærumnarum fel sic oculorum nostrorum aciem instaurat, ut cernamus Unicornem, geminòq; mures, ut horreamus draconem, quatuorve aspides, ut fugiamus foveam, totque in ea latitantes hostes. Bene homini quantumvis calamitoso, cui licet dicere: *Ecce nunc video.* Et ideo tanti mel Mundi non emo; suavius celsurire possum. Quæcunque patior, merito patior, quia peccavi in fratrem meum Christum Dominum. Sed placabilis Iosephus, exorabilis Christus; modò placandi opportunum tempus non negatur. In promptu est gratia poscenti.

CAPUT XIII.

Iosephus nondum agnitus suorum fami succurrit. Famis & omnium malorum causa peccatum.

At illi portantes frumenta in asinis suis profecti sunt, Gen. 42. apertòq; unus sacco, ut daret jumento pabulum in diversorio, contemplatus pecuniam in ore sacculi, dixit fratribus suis. Reddita est mihi pecunia, en habetur in sacco. Et obstupescit, turbatq; mutuo dixerunt: *Quidnam est hoc, quod feci nobis Deus? Veneruntque ad Iacob patrem suum in terram Chanaan, & narraverunt ei omnia, quæ sibi accidissent, dicentes: Locutus est nobis Dominus terra durè, & putavit nos exploratores esse Provincia. Cui respondimus: Pacifici sumus, nec ullas molimur insidias. Duodecim fratres uno patre geniti sumus: unus non est super, minimus cūm patre nostro est in terrâ Chanaan.*

naam: Qui ait nobis: Sic probabo, si pacifici sitis. Fratrem vestrum unum dimittite apud me, & cibaria domibus vestris necessaria sumite & abite, fratremque vestrum minimum adducite ad me, ut sciam quid non sitis exploratores. & istum, qui tenetur in vinculis recipere possitis: ac deinceps, quæ vultis, emendi habeatis licentiam. His dictis cum frumenta essenderent, singuli repererunt in ore saccorum ligatas pecunias, exterritiq; simul omnibus, dixit pater Jacob: Absque liberis me esse fecistis, Joseph non est super, Simeon tenetur in vinculis, & Benjamin auferetis: in me hæc omnia mala reciderunt. Cui respondit Ruben: Duos filios meos interfice, si non reduxero illum tibi: trade illum in manu meâ, & ego eum tibi restituum. At ille: Non descendet, inquit, filius meus vobiscum: frater ejus mortuus est, & ipse solus remansit: si quid ei adversitatis acciderit in terra, ad quam pergitis, deducetis canos meos cum dolore ad inferos.

Retento Simeone in vinculis ceteri fratres Josephi abierunt emptum triticum, jumentorum operâ reverturi in patriam. At in primo itineris diversorio, cum pabulum jumentis offenderent, in unius sacco frumentario, qui tunc solvebatur, inventa simul est pecunia. Obtupescauti omnes utramque hanc mercem retulerunt patri, & quidquid interea gestum, narrare orsi: Alperè, inquit, Ægypti princeps nobiscum locutus est, perinde si exploratores venissemus. Nos respondere contra; pacificos adesse, ne infidiarum quidquam moliri, duodecim fuisse fratres, uno parente genitos, ex his unum naturâ convenisse, natu minimum remansisse cum patre in Chanaan regione. Mox ille voces nostras excipiens: Facile, ait, probavero, quæ fides dictis vestris habenda sit. Unum è vobis hic retinebo in pignus, vos ceteri abite, & triticum inferte patriæ; mox germanum natu minimum huc adducite: inde colligam vos exploratores non esse. Ita obfidem reddam, faciàmque vobis licentiam, quæ placuerit, emendi. His dictis cum omne frumentum effunderent, in saccorum summo singuli pecunias non sine terrore repererunt. At verò Jacob: In me unum, inquit, hæc omnia mala recidunt. Ita violenter orbor liberis. Joseph interit, captivus est Simeon, & Benjamin auferetis. In me solum hæc faba caditur: Cui Ruben: Geminus, inquit, filios meos tibi oppignero; interfice illos, nisi Benjaminum huc tibi stitero; Mthum committe, & hospitem reducam. At Jacob obfirmati animi: Benjaminum, inquit, non dimitto. Mortuo Joseph hic mihi unus relictus est solatio. Si & hunc cogere dimittere, & ei adversi aliquid in via contingeret, cani mei præ doloribus defluerent ad sepulchrum. E dictis unum alterumve manipulum ligemus.

I. Dux omnium virtutum prudentia. De hac unâ virtute multa dixi & scripsi annis superioribus. Velim hæc tuo bono, mi Lector, in lucem dare. Sed aliæ atque aliæ scriptiones præveniunt. Si vires & vitam aspiret Deus, Prudentiam typis depictam cernes. Joseph prudentissimus fratres suos extrema meritis feriebat sed parente manu, verbis moderatis; ut emendaret, non ut vulneraret; percussit eos aliquantulum, ore, quam animo asperiore.

II. Famis & omnium malorum causa peccatum. Atque istud jam falius explicabimus.

§. I.

Annos, quibus hæc scribo, infelices & ærumnosos vocamus, nec immeritò. Sed erramus certè, si putemus nos vinitioribus illis similes, qui aiebant, se tolerasse pondus diei & ætus. Nam si terræ sterilitatem, bella, pestilitatem horum annorum conferamus ad elapsa retro tempora, simul etiam futura prospiciamus, ludum jocumque dicemus nostra hæc præsentia. Ferit Deus nos non pugno, sed planâ manu, aut betulis jam detritis, ut parvuli solent à parentibus objurgari mitissima ferulâ. Calamitates multò majores olim extiterunt. Eo Josephi, famis omnem terram vehementer pre-

mebat. Sub Honorio Imperatore, quo Zosimus narrat, Romæ tanta caritas & raritas omnium annonæ fuit, ut homines hominibus jam imminerent, & in circo palam audita sit illa vox, *none precium humana carni*. Castaneæ pro frumento contolita, & in panem qualemcunque coacta. Procopius, & ex eo Baronius narrant Justiniani Caesaris ævò, Gothis Italianam vastantibus, eam famis tyrannidem lævisse in solo Picenorum agro, ut quinquaginta millia hominum fame sine mortui. Duæ mulieres septemdecim viros in somno, occiderunt & eorum carnes pararunt in epulas quotidiani victus. Decimus octavus pariter jugulandus letales insidias prævertit, occiditque ambas.

Josephus ex Hebræis Græci scriptor memotat Hierosolymis ab hoste cinctis, veteramenta calceorum, zolynarum, scutorum aliquantulum lixata & in cibum apposita; fenum ut equos vorasse, ne ab humanis carnibus temperasse; fumentum è stabulis undique in alimentum humanum erutum. Horresco referens, annonæ caritatem ita incensam fuisse, ut homines manus eade in seiplos sint grassati ob victus inopiam. Eò autem progressa est fames, ut in ulum verfa sint non solum carnes humanæ, sed humana etiam excrementa. Reperti hinc illinc mortui, quorum ore semelsum exibat gramen, quod dum evellerent defectis viribus conciderunt exanimis. Sigismundus Sarmosaghius vir illustis, fide dignus testis, cum iter faceret in Transilvaniâ, delatus est ad pagum funeribus exhaustum, in quo puerulum novennem reperit juxta cadaver, cujus non nisi caput & extremæ manus, pedesque restabant; cetera canes jam absumplerant. Quæsit Sarmosaghius: Cujus hoc esset cadaver? Ad quæ puerulus: Matris meæ, inquit, fame mortuæ. Hanc canes cæperunt lacerare; me fames adigit, ut etiam aliquid inde sumerem, nam pæne cæcor fame. Malo quidam malum rabies edendi, quæ matrem jubet redire in suamet viscera.

Joannes Mariana scriptor elegans Hispanarum rerum testatur, ævo regis Hadis, tantam in Hispaniâ fuisse siccitatem, ut aquæ omnes, ipsique fontes exaruerint; idque annis viginti sex durasse. Quâ tempestate soli duo fluvii Bætis & Iberus aliquid aquæ retinuerunt. Agri hiantes & fissi, quia potum non accipiebant, nullum reddebant pabulum. Eduliorum omnium inopia ubique summa, tam pecora, quam homines acervatim fame strique necabantur. Qui spirarunt etiamnum & aliquid animæ traxerunt, tam exhaustis erant viribus, ut aliò fugere non possent. Hispania solitudo erat horrida, totis familiis per tot funera extinctis. Sterilitatem secuti sunt venti, qui arbores stirpius evulserunt.

Quid, quæso, sibi vult Deus supplicis tam longè latèque deditis: Si Basilio & Hieronymo credimus, Fames flagellum est à Deo propter peccata. Mitissimum hoc puniendi genus est: nam plerumque ira temperatur à bono Deo, ut inter pœnas deprecari liceat culpas. Hæc quidem supplicia sunt, sed temporis, non æternitatis.

Peccatum miseriarum omnium & calamitarum causa. Melius mori, quam peccare. Imò melius mori milles, quam vel semel peccare. Siquidem letale peccatum tam pœnâ tempotis, quam æternitatis plectitur. Liceat hoc peccati genus volante penicillo leviter adumbrare, vel præsentis instituti coloribus. Obstinaverat Jacob non dimittere Benjaminum. Ruben ut persuaderet parenti cedere sententiâ, suos ei liberos oppignerans: *Duos, inquit, filios meos interfice, si non reduxero illum tibi. Non persuasit. Sed idem Judas persuadere patri conatus: Nisi reduxero, inquit, & reddidero eum tibi, ero peccati remus in te omni tempore.* Hoc movit Jacob, hoc persuasit. Originus acutissimus divinæ paginæ interpret: Hanc, inquit, Judæ filii conditionem acceptavit Jacob, figurabat enim pœnam æternam: Damna, sunt peccati in Deum rei omni tempore. Conditio à Ruben proposita pœnas

Zosimus l. 6. Annal. an. no 415. Roma,

Procopius de bello Gothico lib. 2. Baron. tom. 7. anno 539. Picenorum ager, Lippi Constantia l. 2. c. 23. v. 1. Hierosolyma,

Anno 1604. Transilvaniâ.

Mariana l. 1. de rebus Hispan. c. 13. mibi p. 221. Hispania.

Basili. hom. de fame. Hieron. in c. 3. Malachia.

Peccatum miseriarum & calamitarum omnium causa est.

Gen. c. 42. Gen. c. 43. vers. 9.

Pecunia in saculo frumentario inventa.

Jacob patris dolor & querelæ.

Duplex manipulus, seu monium.

Dux omnium virtutum prudentia.

Famis & omnium malorum causa est peccatum.

Annus erat 1653.

Maria. c. 20. vers. 12.

Ægypte famis pressa, Gen. c. 43. vers. 1.

Causæ cur
mori sic
minus, quã
reum esse
peccati:
1. Peccatũ
infinita est
in Deum
injuria.

Revelationes
S. Birgittæ
lib. 7. cap. 4.
ante med.

Blos. Monit.
spirit cap. 1.
ad finem.

2. Unicum
letale pec-
catum ab-
olet omne
promeritũ
prioris vi-
tæ.

Ezech. c. 18.
vers. 24.

3. Letali
crimine
obstrictus
tam miser
est, ut nec
velit, nec
possit sponte
sua resur-
gere à
lapsu.

Psal. 118.
vers. 155.

4. Peccatũ
infiniti
boni est
privatio.

pœnas temporis, acerbas eas quidem, sed non diuturnas significabit. Ita sanè minus est mori, quàm reum esse peccati. Causæ plures.

I. Peccatum, summa, infinita in Deum injuria est. Ea mens integerrimorum sanctorumque hominum semper fuit, omnia potius deserere, pati omnia, ignes penetrare, ipsos etiam inferos subire, quàm Deum gravius offendere. Visum est illis multò quàm atrocius injuriã Deum afficere, Numen datã operã semet duntaxat spernere, quàm æternũ ardere. Horresco pœne memorare, quod sanctissimæ viduæ Birgittæ divinitus patefactum est. Auduit illa vociferantes hunc in modum diabolos: *Seres illa, quam præ omnibus diligis, quæ est Virgo, quæ te genuit, peccasset mortaliter, & sine divinæ contritione mortua fuisset, sic diligis justitiam, quòd anima ejus nunquam obtineret cælum, sed esset nobiscum in inferno.* Verba hæc calamo fidelissimo excerpti.

Et idem Ludovicus Blosius eruditione ac cælesti sensu illustris sermo restatur. Tam exacta est Dei justitia, ut ipsas sanctorum Domini, si noxam contraheret letalem, obiretque sine animi dolore, & facti pœnitentiã, cum diabolis Dei hostibus summis æternũ cruciaretur. *Iustus es, o Domine, justissimus, & justum est iudicium tuum.*

II. Unicum letale peccatum abolet omne promeritum omnis prioris vitæ. Nam, etsi quis octoginta annis sanctissimam egisset vitam, gravissima quæque incredibili tolerantia perpessus, si demum post tot annos, vel solã unicâque cogitatione maculam letalem confisceret, collectum omne promeritum, velut uno flatu dissiparet. Non absimilis illi, qui annis plurimis ingentem vim auri collegisset, subito amens & furiosus totum aurum unico jactu in flumen excuteret: perderetque tot annorum tam operosas, quàm opulentas vigilias. Atque hoc letale crimen est. Hoc Æbraeus vates Ezechiel luculentissimè testatur: *Si averterit se iustus, inquit, à justitiã suã, & fecerit iniquitatem, omnes iustitiæ ejus, quas fecerat, non recordabuntur.* Perinde si nihil unquam egisset boni. Accedit tunc insuper: Actio nulla, quantumvis ardua, & sancta, dum letalis nævus hæret animo, quidquam promereri potest. Peregrineris licet Compostellam usque ad divi Jacobi adem, inediã fatiges corpus, in stipem universas erogas facultates, dum Dei hostis es, nil promereris. Mortalis noxa inficit, & perdit omniã, thesauros actionum bonarum eripit universos.

III. Letali crimine obstrictus tam miser, & imbecillus est, ut nec velit, nec possit sponte suã resurgere à lapsu. Hac mole pressus jaceret æternũ, ni Deus favore singulari portigeret dejecto dexteram, & è cæno extraheret. Theologia & Concilii Tridentini scita sunt. Sine gratiã justificantis dono neminem à peccato posse resurgere; Gratiam primam neminem mereri. Sicut enim equus in altiore fossam præceps datus emoliti suum lapsum non potest, nisi validè juvetur; ope destitutus periret: Ita, qui letali se crimine obstrinxit, revocare gradum non potest ab interitu, nisi cum erigat subsidium ex alto. *Longè à peccatoribus salus.* Reverà sub sole rerum creaturarum inferior nulla est homine letalis noxæ reo. Ah quàm ista non cogitant, qui peccant!

IV. Peccatum infiniti boni privatio est; Deum eripit, & omnem gratiam divinam. Nihil hoc fure iniquus. Si enim Deo nostro verè optimo, verè Maximo Deum alium ditiozem, formosiozem, liberaliozem præferemus, tam iniquè non ageremus, sed, heu nefas, Deo præferimus pecuniolam, voluptatulam, mulierculam, rem creatam creatori. Nam in omni graviore delicto homo medius, velut arbiter, inter Deum & diabolum consistit. Deus suas leges, & cruci suffixum filium proponit; diabolus illam voluptatis escam ingerit, quam ab homine ardentius appeti novit. Dic jam, mi homo, quis horum tibi charior? Deus an diabolus? à cujus parte

A vis fare? Cui causam addicere? Illi, ait, qui voluipratem mihi expetitam fecerit meam. O superi, an hoc non est Belial Deo, Barabbam Christo præferre? Hoc æternũ se verisimè in quocunque letali peccato.

V. Unicus peccantis ausus, letalis noxa unica beatitudinem immortalem, voluptates æternas, cælum eripit. Qui Deum sciens volens offendit, non minus furiosè agit, quàm qui perfections certas, syngitapham de decem auri millionibus factam ridens ore conjicit in ignem: qui quidem unicã petulantia decies centena millia philippeorum comburit. Scio me parum hic dixisse; quæ enim comparatio est decem auri millionum, & vel montis aurei, & vel orbis universi ad beatitudinem futuram? Nihil verborum sufficit, cum de cælo sermo est. Atqui cælum sibi ipse rapit, qui mortali culpã se obstringit. Jactura ingens, immentia. Cælum perdidisse, est bona simul omnia perdidisse.

VI. Peccatum fons est omnium calamitatum. Hinc defames, sitis, & maximum morborum agmen; hinc curæ, dolores, ægritoniæ, cruciatũ infiniti, & omnium clausula, vel initium mors. O quanta miseriarum series quotidianis nos conficit vulneribus! Ab unico peccato hæc mala promanant universa. Iosephi fratrum verba rectissimè hic usurpamus: *Merito hæc patimur, quia peccavimus. Stipendia peccati Mors, & omnes mortis anteambulones morbi & miseriæ innumera.* Calamitatum omnium fons uberimus est peccatum.

VII. Peccatum letale vel unicum in æternos rogos precipitat. Hoc demum malorum omnium complexus est. Ad inferos deturbari, est tormentis omnibus cruciandum obijci. Sed æterna hæc supplicia mereri potest cogitatio vel unica, tactus, & aspectus unicus. Infinita certè malitia peccatorum graviorum cuilibet inhaeret, ideo eam Deus pœnã plectit infinitã, nunquam cessaturã. Hoc mortalium nemo satis æstimaverit. Momento committitur, & æternitate totã non possit exhausti supplicium? O barathrum! O Abyssum! Melius revera mori, quàm peccare. Ita castissima Susanna inter sacrum & saxum posita: *Melius est mihi, ait, incidere in manus vestras (accusari, duci, lapidari) quàm peccare in conspectu Domini.* In eam rem sapienter sanè dixit Publius Minus: Tolerabilior est, qui mori jubet, quàm qui malè vivere.

Æternæ mortis reus, homo ad inferos damnatus, à geminis malis premitur, æternũque premetur. Avernalibus tormentis & letalibus peccatis; illud pœnã, hoc culpæ malum. Sed quod majus? Absque omni dubio & comparatione majus multòque gravius est malum culpæ, quàm pœnæ; longè formidabilius est peccatum, quàm quocunque tormentum; Deinde in illis orci caëptivis torum simul peccatum est, pœna nunquam simul est, nec erit, atque ut Theologi loquuntur, citra condignum puniuntur, hoc est, cruciantur remissius quàm promeriti sunt. Eam ob causam Chrysostomus è cathedra suis auditoribus toties inculcat, Unicum in Orbem malum esse, Peccatum. Cum hoc cetera mala omnia conferantur, ludus & jocus, fabula & somnium, nulla mala ad sunt. Audiamus terrificæ malorum nomina, uti sunt capitalis inimicitia, tyrannis, sævæ quæstiones, tormenta, atrox invidentiæ, vexationes acerbissimæ, mala, fatæ, atrox, non levia, sed ad peccatum nulla. Pauperies, morbi, dira fames, nihil sunt ad peccatum: Omnium ludibriis exponi, ab omnibus deseri, omnium odiis lacertari, mala sunt gravia, sed ad peccatum nulla: Injurie, obrektionis, calumniæ, accusationes falsæ, ignominia publica, carcer, exilium, rerum omnium spoliatio meræ malorum larvæ, & umbra, si conferantur ad peccatum: Naufragia, pestilentia, incendia, fortunarum omnium everfio, summa creduntur mala, sed reverà mala non sunt, cum ad peccatum malorum maximum, & malum unicum collata sunt. Peccatum solum verè damnum, verè

verè malum, verè mors est. Animum jugulat peccatum, eo quo paratum est momento. Annuat jam Deus, jubetque sterni hominem, actum est, eheu, de corpore & animo. Pereundum, & arduum æternum. Peccatum igitur solum, uti malorum omnium summum, & unicum malum metuendum, & fugiendam. Videte, inquit Chryostomus, quæ passus non sit Joseph, domi forisq; falsò accusatus, habitus adulter, carceri mancipatus: hæc aliæque omnia constanter tulit, modò non peccaret; ille potiùs in pabulum aut in rotam agi, in ignes conjici, bestis obijci voluisset, quam peccasset. Mori profectò meliùs, quam peccare.

Ita Hebræus optimus princeps Marthas in extremis quinque filios suos exhortatus: Joseph, ait, in tempore angustie sua custodivit mandatum, & factus est Dominus Ægypti. Et ita cogitate per generationem, & generationem. Joseph extrema quæque pati maluisset, quam Dei leges violare; mandatum Domini custodivit constantissimè. Cùmque velut medius inter Deum & diabolum staret; atque hinc Deus leges suas conscientia inferiptas, illinc diabolus libidines ab herà oblatas ostenderet, pro Deo Joseph pronuntiavit, et si Christum crucifixum non videret, et si diabolum acheronta moturum facile scierit, et si supplicia sibi imminente satis præviderit, custodivit tamen mandatum, maluitque omnia pati maluitque mori, quam peccare. Joannis Apostoli oraculum, est: Qui facit peccatum, ex diabolo est. Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non facit. Oculi Domini super justos, & aures ejus in preces eorum: Vultus autem Domini supersciantes mala, ut parat de terrâ memoriam eorum. Solum igitur peccatum per est metere, solum fugere, solum, & unicum Orbis malum.

CAPVT XIV.

Josephus fratres suos convivio excipit, sed frugali. Conviviorum pudendus luxus. Ebrietas pene omnis flagitii compendium. Fons noxarum, & malorum omnium.

Interim fames omnem terram vehementer premebat. Conviviorum, cibis, quos ex Ægypto detulerunt, dixit Jacob ad filios suos: Revertimini, & emite nobis paucillum escarum. Respondit Judas: Denuntiavit nobis vir ille sub attestatione jurandi, dicens: Non videbitis faciem meam, nisi fratrem vestrum minimum adduxeritis vobiscum. Si ergo vis eum mittere nobiscum, pergemus pariter, & enemus tibi necessaria. Si autem non vis, non ibimus. Vir enim (ut saepe diximus) denuntiavit nobis dicens: Non videbitis faciem meam absque fratre vestro minimo. Dixit eis Israël: In meam hoc fecistis miseriam, ut indicaretis ei, & alium habere vos fratrem. At illi responderunt: Interrogavit nos homo per ordinem, nostram progeniem, si pater viveret: Si haberemus fratrem: & nos respondimus ei consequenter juxta id, quod fuerat sciscitatus: Nunquid scire poteramus, quod diciturus esset: Adducite fratrem vestrum vobiscum? Judas quoque dixit patri suo: Mitte puerum mecum, ut proficiscamur, & possimus vivere, ne moriamur nos, & parvuli nostri. Ego suscipio puerum, de manu meâ require illum. Nisi reduxero, & reddidero eum tibi, ero peccati reus in te in omni tempore. Si non intercessisset dilatio jam vice alterâ venissemus. Igitur Israël pater eorum dixit ad eos: Si sic necesse est, facite, quod vultis: sumite de optimis terre frugibus in vasis vestris, & deferte viro munera, modicum resinæ, & mellis, & storacis, stactes, & terebinthi, & amygdalarum. Pecuniam quoque duplicem ferte vobiscum; & illam, quam invenistis in sacculis, reportate, ne forè errore factum sit. Sed & fratrem vestrum tollite, & ite ad virum. Deus autem meus omnipotens faciat eum vobis placibilem: & remittat vobiscum fratrem vestrum, quem tenet in vinculis, & hunc Benjamin: ego autem quasi orbatus absque liberis ero. Tulerunt ergo viri munera, & pecuniam duplicem, & Benjamin: descenderuntque

in Ægyptum, & steterunt coram Joseph. Quos cum ille vidisset & Benjamin simul, præcepit dispensatori ad illis sue, dicens: Introduc viros domum, & occide victimam, & instrue convivium, quoniam mecum sunt cælesti meritis. Fecit ille sicut fuerat imperatum: & introduxit viros domum. Ibiq; exterriti, dixerunt mutuo: Propter pecuniam, quam retulimus prius in saccis nostris, introducti sumus, ut devolvat in nos calumniam, & violenter subjiciat servituti & nos & asinos nostros. Quamobrem in ipsis foribus accedentes ad dispensatorem locuti sunt: Oramus, Domine, ut audias nos. Jam ante descendimus, ut emeremus escas; quibus emptis cum venissemus ad diversorium, aperuimus saccos nostros, & invenimus pecuniam in ore saccorum: quam nunc eodem pondere reportavimus. Sed & aliud attulimus argentum, ut emeremus, que nobis necessaria sunt: non est in nostrâ conscientia, quis posuerit eam in marsupio nostro. At ille respondit: Pax vobiscum, nolite timere: Deus vester, & Deus patris vestri dedit vobis thesauros in saccis vestris: nam pecuniam, quam dedistis mihi, reportavi ego habeo. Eduxitq; ad eos Simeon. Et introductis domum, & tulit aquam, & laverunt pedes suos, deditq; pabulum. Finis est huiusmodi parabant munera, donec ingrederetur Joseph meridie: audierat enim, quod ibi comesturi essent panem. Igitur ingressus est Joseph domum suam, obtuleruntque ei munera tenentes in manibus suis: & adoraverunt proni in terram. At ille clementer salutatis eis, interrogavit eos, dicens: Sanisne est pater vester senex, de quo dixeratis mihi: Adhuc vivit? Qui responderunt: Sospes est servus tuus pater noster, adhuc vivit. Et incurvati adoraverunt eum. Attollens autem Joseph oculos, vidit Benjamin fratrem suum uterinum, & ait: Iste est frater vester parvulus, de quo dixeratis mihi? Et rursum, Deus, inquit, miseretur tui fili mi. Festinavitque, quia commota fuerant viscera ejus super fratre suo, & erumpebant lacrymæ: & introiens cubiculum stetit. Rursumque lotâ facie egressus continuit se, & ait: Ponite panes. Quibus postis seorsum Joseph, & seorsum fratribus, Ægyptiis quoque, qui vescerantur simul (illicitum est enim Ægyptiis comedere cum Hebræis, & profanum putant hujuscemodi convivium) sederunt coram eo, primogenitus juxta primogenita sua, & minimus juxta atriâ suam. Et mirabantur nimis, sumptis partibus quas ab eo acceperant, majorque pars venit Benjamin, ita ut quinque partibus excederet. Biberuntque, & inebriati sunt cum eo.

Fames interim regiones omnes dirè populabatur. Jacob consumptis omnibus Ægypti exportatis, filios denuo cohortatus: Revertimini, ait, in Ægyptum, & modicum saltem annonæ coemite. Hic Judas locum dicendi nactus: Ille, inquit, Ægyptiis annonæ præfectus severissimè nobis imperavit jurejurando addito, ne rediremus sub aspectum suum, nisi fratrem nostrum minimum adduceremus. Si igitur placet, pater, eum mittere nobiscum, ibimus, uti cupis; sin ille domi retineatur, nostrum nemini permittam eò ire. Etenim quod sæpe diximus, rigidissimus ille dynasta palàm nobis edixit: Sub oculos meos ne redite, nisi unâ fratrem vestrum minimum huc adducatur. Cui Jacob: Hoc, inquit, meis miseris augendis factum est: quid opus erat indicare viro fratrem alium superesse? At contra filii: Sciscitatus est ajunt, de familiâ nostrâ ordine singula, num pater etiamnum viveret, num alium haberemus fratrem? Nos ad quæstiones singulas respondimus coherentè. Quis ominari poterat præcepturum, ut fratrem natum minimum adduceremus? Dicitis Judas addidit: Rogo te, pater, mitte Benjamin nobiscum, ut liceat proficisci, & tueri vitam. Ego eum curabo ut meum filium; à me illum repetes. Et nisi reduxero, eumque tibi reddidero, ero peccati reus in te in omni tempore. Si dilatio non intercessisset, jam rediissemus secundum. Ad quæ Jacob Pater: Dura, inquit, necessitas; si sic oportet, facite quod vultis. Pergite, sed unâ de melioribus terræ frugibus viro Ægypti munera deferte, mellis, resinæ, storacis, stactes, terebinthi aliquid & amygdalarum. Simul etiam duplicem referte pecuniam, ut errorem, qui forsan intervénit eluamus.

Jacob filios remittit in Ægyptum.

Sine Benjaminio ire detrectant.

Ægypti præfecto munera deferunt.

Favit Iosephus ad convivium.

mus. Optime Deus conciliet vobis principem illum Ægyptum, ut reducere liceat, tam fratrem vestrum, quem tenet captivum, quam hunc Benjaminum. Ita in Ægyptum profecti sunt. Quos ubi Iosephus, & inter eos Benjaminum est intuitus, Oeconomo suo præcipiens: Convivium, inquit, instrue, exteròsque hos viros in ædes introduce, mecum hodie pransuri sunt. Feicit Oeconomus imperat. At illi extertiti collatis clam sermonibus: Obsecuniam, inquit, quam in saccis retulimus, vocat nos annonæ dominus, ut calumniam in nos devolvat, & violenter subjiciat servituti. Quam obrem in ipsi foribus Oeconomum allocuti: Domine rogamus, inquit, ut audias nos. Frumentum hic nuper emimus bonâ fide; duxi revehimus, & saccos in hospitio primo aperimus, pecuniam in ore saccorum reperimus, quam nunc eodem pondere repertavimus. Sed & aliam insuper mortem atulimus emendis necessariis. Si quisque nostrum suam interroget conscientiam, scire non possumus, quis pecuniam reposuerit. Ad quos Oeconomus: Bono este animo, inquit, non est, quod metuatis. Faventem vobis Deum habuistis: Nec ego vos fraudis tilius accuso. Mox Simeon è vinculis eductus ceteris se stitit. Sic unâ in domum introducti, pedes velut hospitium loti, præbitum jumentis pabulum. At illi cum muneribus opperiebantur solliciti, dum Iosepho principi Ægyptio triclinium ingresso ea offerrent. Meridie igitur adest Iosephus, at illi venerandis manibus tenentes munera obtulerunt, pronòque corpore adorarunt fratrem adhuc semper ignotum. At ille clementer illos resalutans: An etiamnum, inquit, in vivis est pater vester senex, de quo mihi dixeratis, an sanus, & incolumis? Ad quæ illi: Domine, vivit adhuc servus tuus, inquit, & sospes est. Et unâ cupi dicto eum denuo submississimè adorarunt. Mox Ioseph oculos in Benjamin fratrem uterinum reflectens: Hic inquit, minimus natu frater est, ut dicebatis? Miseratur tui Deus, mi fili, atque hic lacrymis vi erumpentibus properavit ad cubiculum, & indulsit sterui. Facie jam lotâ egressus iussit afferri fercula. Ita discubuerunt, sed ritu patrio seorsum Ioseph à peregrinis convivis. Nefas enim habent Ægyptii cum Hebræis accumbere, convivio, ut vocabant, profano. Discubitus ordo ad ætatis discrimen est observatus. Miserique Ioseph è suâ mensâ fratribus nobiliora fercula, maximâ Benjaminò, ceteris obstupescens: nam et si minimus, quintuplo tamen plus aliis acceperat. Liberalius omnes biberunt. Sed colligamus hinc manipulos.

Munera offerunt.

Quadruplex manipulus seu monitum:

1. Munerum suavis, sed sepe fallax eloquentia. Munera, crede mihi, placant hominesque Deosque. Jacob utique suos filios ita instituit, ut gestu non deformi Ægyptio principi offerrent aliquam muneris imaginem. Historici sacri verba sunt: Obtuleruntque ei munera tenentes in manibus suis, & adoraverunt proni in terram. Opulentum munus, orator est optimus.

2. Amantium affectus potentissimus. Ut vidit Ioseph Benjamin fratrem, lacrymis moderari nullo modo potuit: Festinavitque, quia commota fuerant viscera ejus super fratre suo, & erumpebant lacryme, & introiens cubiculum stetit. O quàm difficile amorem dissimulare! Ira & amor validissimi affectus, frequenter impatientes freni. Pæne facilius sinu regere ignem, quàm amorem.

3. Decorum, ubiq; pulchrum. In eodem triclinio, non eadem mensâ; Modimperator, & conviva pranderunt. Nam seorsum Ioseph, seorsum etiam tam Ægyptii ceteri, quàm fratres Iosephi confederunt. Prima quidem mensâ Ægyptii principis Iosephi fuit. Altera convivarum Hebræorum, qui ætatis ordine se collocatos mirabantur. Tertiam Ægyptii proceres occuparunt, quibus veterum cum Judæis epulari. Nam Ægyptus pecudes non tantum non maculat, sed pro Diis veneratur & adorat. Judæi vesciebantur carnibus agninis,

Abubalis, ovillis, aliis: iis solum abstinebant, quas divina lex prohibuerat.

I V. Temperantia, virtus laudatissima. Biberuntque & inebriati sunt cum eo. Quid hoc dicti: Num adeo largiter obiberunt, ut temulentâ & probè appoti rationem viderent? Explicabimus Hebræam phrasim, & unâ aliquot de Temulentia & Ebrietate statuemus effata.

§. I.

I. Efferat: Temperantia veterum, & in cibo potuque, frugalitas sepe admiranda. Augustus Cæsar, Orbis Monarcha, Cenam, Stuetonio teste, ternis ferculis, aut cum abundantissimè, senis præbebat, vini parçissimè, ter bibere in mensâ, solitus. En, Imperator Romanus, & Orbis dominus, velut cœnobio inclusus tres cibos, aut cum lautissimè cenandum, sex admittit in mensam. Ita tribus de more ferculis totum transmisit diem. Romanus erat, cenare solum non prandere solitus. Nec enim memini quidquam in ullo veterum scriptorum me legere de priscorum prandio: pueri aut ætatis decrepitæ senes, aut insigniter voraces prandiis usi. Ceteri omnes de die semel dumtaxat esse, ac cenare tantum consuecebant. Optimum hoc prolixius ac saluberrimum institutum, ipsius etiam corporis bono. Bis in die saturari fieri, res turpis & minimè salubris vix Platoni.

Hoc Iosephi convivium frugale; nec enim voluit prudentissimus dynasta in tantâ caritate annonæ luxum mensæ adhibere. Sunt, qui cenent, cuilibet fratrum quina fercula apposita: Benjaminò tamen omnia copiosius subministrata, ita quidem, ut quinq; partibus plura, quàm ceteri fratrum acceperit, vel decem fercula, vel quinq; tantum, prout alii, sed multò auctiora. Quâ in re Leætoris sit arbitrium: Cùmque omnes comiter haberet, ait Hebræus scriptor, Benjaminum duplicibus partibus honorabat. Præter hæc Iosephus è suâ mensâ mittere fercula his convivis honoraria. Quod sacri historici affirmat: Et mirabantur nimis sumptis partibus, quas ab eo acceperant, inajorque pars venit Benjamin, ita ut quinq; partibus excederet. Afferit Plutarchus consueisse veteres non ex unâ scutellâ omnes, sed singulos è singulis, uti jam moris est in religiosorum hominum familiis, è suâ quemque modicâ lance cibum capere. Porro Plutarchus disputat, utra sumendi cibi ratio videri debeat commodior. Profectò temperantia priscorum, laude dignissima, non unis alterive pagellis, sed libris meruit celebrari. Hoc unum addo: Seneca, qui inter facultates suas pæne octo auri milliones numeravit, ostreis, & quidquid lautitiarum, atque delicatiorum escarum erat valedicens, pomis, & olusculis victitavit, fontanam bibit, carnes non attingit, tanquam Romanorum civium paupertimus. Neque id in avaritiæ gratiam facitavit, sed Sobrietatis & Temperantiæ amor hos ei rigores persuasit. Quâ in re asperam & exanguem agricolarum mensam Annæus, putem, superavit. Id velim priscorum semper meminimus: Quantum adimis est, tantum adjicit vita. Siracides id luculenter affirmans: In multis, inquit, estis erit infirmitas. Multi cibi, multi morbi: Longa mensa, brevis vita: Oppletio ventris, læsio valetudinis.

§. II.

II. Temperantia convivorum nostratium pæne omni extincta. Luxus, in his ingens, fercula sepe quinquaginta, aut sexaginta, centum aut ducenta. Hunc ferculorum numerum ad Augusti Cæsar's terna vel sena fercula conferamus, obsecro, & ævi nostri profectum incredibilem mirabimur. Eja profecimus certè, jamque tantum quantum veteres superamus luxu novo. Falsus mihi ante annos aliquamultos non adeo nummatus dynasta: Nisi, ait, convivis meis quinquaginta calentia à foco fercula ponerem, ludibrio me exponerem, & nemo serè esset, qui non sordes meas accusaret: sic suaviter alteri

alteri alteros expilamus comessando. Sed nobilioris convivalis luxus specimen recenset clarissimus scriptor Hypollitus Guarinonius.

Non ita pridem Baro, quem & nominare possem, inquit, convivium apparavit, in eoque ternis missibus, seu, itionibus trecenta fercula apposuit præter tragematam & belliariorum hecatombem ad mensam secundam spectantium. Qui, tandem, inquit, id fieri potuit, & quomodo mensa una tot capere fercula? Ingeniosè profus & commode: quidquid enim capacissima mensa non capiebat, id famulorum, qui numerosi adstant, manibus sustentabatur, ut quocunque vellet conviviarum gula, vel in mensam, vel in mensæ viciniam excurreret amœna varietate.

Huic convivatori aliquantulum cedit Lituaniæ Dux Suintregalus, cujus Æneas Sylvius in rebus gestis Alphonsi regis mentionem injiciens: Cena, inquit, apud Suintregalum non minùs sex horarum fuit; nec fercula minùs quam triginta, dum liguriret, allata sunt. Atque hæc quotidiana illius erat cenula: O mores! ò sæculum! quo Temperantia laudatur, sed alger. Veterum temperantia laudatur, sed moribus novis vivitur. O cives! virtutes pæne omnes egimus in exitum, sed omnium pæne primam Temperantiam. Hæc unâ profiguratâ pronissima est ceterarum fuga. Sed quid ego hæc inaniter deploro: Hæc sæpius pro suggestu dicta, hæc scripsit reprehensa, hæc legibus prohibita: frustra omnia. Concionatores sibilantur, scripta plerumque non leguntur, aut spernuntur lecta, leges veluti superflue videntur. Nec tamen identidem monere desinimus, de ingentibus luxûs augmentis. Nec enim solum in leges Magistratûs sumptuarias, sed in Numinis divinas audacissimè peccamus, quod vel inde liqueat. Deus plurimum in rebus omnibus odit, quod naturam, naturæque leges & ordinem invertit. Cur enim Sodoma peccata tam diis supplicis, incendiis repentinis, morte subitâ est ultus? Naturam oppugnant abominandis nequitiis. Quod adversus naturam est, placere non potest. Quero igitur, cibum ac potum quo sine natura suppeditat? Num ut iis oculis vel aures pascaamus, an verò ut oris & stomachi hiatum expleamus? Habent suum & oculi & aures pabulum: cibus & potus in famis solatium est. At nos hunc ordinem naturæ tollimus, & cibos in oculorum spectacula paramus, ita profus ut in conviviis plus pæne devorandum oculis ponatur, quam faucibus. Nimirum ad ostentationem & pompam hæc fiunt. Ita luxu nobiles agimus triumphos, & quod avarè multis hebdomadibus corraditur, illud in voraginosum hunc mensæ tumulum infertur. Hoc planè sacrificare est Diis inferis, & mensium, subinde annorum aliquot proventus in unicam cenam abjicere. Aliæ sunt naturæ leges, alius ordo. Facili sumptu, parabili victu impletur venter; oculorum fami nil ferè satis est. Duodenis ferculis amicorum honoratissimi lautè fatis excipiuntur. Eliogabalus, non homo, sed pecus, Imperator tamen Romanus luxu perditissimus belluando nemini cessit. In eo nihilominus ut prodigium notatum est, quoddam viginti duo fercula in cenam unam apposuisset. O Superi! quam insigniter proficimus, qui vel ipsos prodigiosi luxûs principes longissimè superamus. Jam nostri opifites plura ponunt fercula, quam olim Romani Imperatores. Si quot ciborum disci, tot mensarum sunt oculi, certè sex hominum oculatiores jam habet mensas, quam olim Reges & Cæsares. In immensum excrevit luxus. Quondam ob hunc Nabal fatuus non reprehensus solum sed & graviter punitus: Erat ei convivium in domo ejus quasi convivium regis, & cor Nabal jucundum. Decem post diebus non solum mensam, sed & vitam perdidit. Percussit Dominus Nabal, & mortuus est. Igitur expersigimini ebrii, & flete, & ululate omnes, qui bibitis vinum in dulcedine.

Tom. II.

A Igitur, sicut in die honestè ambulemus, nam in comessationibus & ebrietatibus.

S. III.

III. **L**uxus convivorum, neglectus pauperum. Quod enim prodigalitas in convivium prandio uno effundit, id tenacis famulis, ancillis, subditis, familiarum egenis subtrahit. At sumptibus, comparatur, reparandum, quod dilapidatum est. Quàm autem hoc Evangelio non consentaneum? Longè aliter imperans Christus: Cum facis convivium, inquit, voca pauperes, debiles, claudos, & cæcos, & beatus eris, quia non habent retribuere tibi, retribuatur enim tibi in resurrectione justorum. Eo saltem convivio ad quod vocantur amici, aliquantulum fruuntur egeni. Quod si non tantum nihil inde accedat illis, sed etiam decedat, & ideo minùs accipiant, quod aliis æquo lautius detur, gæpinatum nefas est. Tunc maxime recipiendos esse pauperes, & reficiendos, cum lautioris mensam struimus, lex etiam præca docuit. Eldras Sacerdos ejus rei commonebat: Ite, inquit, comedite pingua, & bibite nullum, & mittite partes, ut in summo liquor emineat, tum plerumque potum libando minuius, ne quid pereat, aut in aliud vas refundimus. Cum culina fervet, cum cella spumat, cum mensa triumphat, cum domus epulis abundat, inanitur pauperes inde aliquid libando famere, effundatur, quod superest, in famelicos eorum ventres, & non peribit. Voluit providentissimus Deus, ut quidquid acinorum, aut uvatum in vineis deflueret, peregrinis & pauperibus carpendum relinqueretur: In agris pariter, quidquid spicarum remaneret, advenis & egenis dimitteretur. Verba legis sunt: Cum messueris segetes terræ, non tondebis usque ad solum superficiem terræ; nec remanentes spicas colliges. Neque in vineâ tuâ racemos, & grana decidentia congregabis, sed pauperibus & peregrinis carpenda dimittes. Vult Deus suorum in omnibus, & ubique rationem haberi.

IV. **E**brietas imperfecta sæpe deterrima. Subinde culpam honesto nomine purgamus: Non totus madidus vino me sepelii, scivi quid agerem: thyrsio aliquantulum, fateor, percussus fui, sed ratioque non penitus sopita. Atqui hoc nonnunquam ebrietate ipsa deterior. Nam verè ebrius, & domum asportandus è mensâ, hominem se nescit, & inferorum faucibus proximus jacet, nisi fortè vini vires ignorarit, aut debilioris sit cerebri. Ille quidem dum ebrius est, in statu periculossimo, pessimo, flammis stygiis vicinus est: hoc unum habet boni, quod interim nil mali pareret. At ille semigravis vino vitis nimium quantum expositus, sæda cogitat, absurda loquitur, secreta effluit, domesticos nonnunquam stricto gladio insequitur, uxorem, liberos, familiam omnem variè vexat, in omnem vitam pœnitenda deblaterat, non oculos, non manus, non linguam continet, cogitatus à libidine non refrenat, omnium vitiorum intame ludibrium. Hieronymus dictum est: Plenus venter in libidines facile desumit. Nam ubi corpus incalefcit vino, quæ libent, licere creduntur, hinc liberrimè peccatur: hinc & ille, qui cum sobrius esset, pudicus erat, jam probè appotus, quit pudicitiam; impudens multo fit impudicior. Verissimè dixit Seneca, Ebrietatem nihil aliud esse, quam voluntariam insaniam. Extende in plures dies illum ebrii habitum, numquid de furore dubitabis? nunc quoque non est minor, sed brevior. Refer Alexandri Macedonis exemplum, qui Clitum charissimum sibi ac fidelissimum inter epulas transfodit: & intellecto facinore mori voluit, certè debuit. Omne vitium ebrietas & incendit, & detegit: obstantem malis conatibus verecundiam removet. Plures enim pudore peccandi, quam bonâ voluntate, prohibitis, abstinent. Ubi possedit animum nimia vis vini,

Y y

Luxus conviviorum, neglectus pauperum.

Luc. cap. 14. v. 13. & 14. Deus vult in conviviis rationem haberi pauperum.

2. Esdræ c. 8. vers. 10.

Levit. c. 19. v. 9. & c. 23. vers. 22.

4. Ebrietas imperfecta sæpe deterrima.

Non in se, sed per accidens.

Ebrius incidit. Plautus.

Seneca. ep. 87. mih. p. 548.

Ebrietas omne vitium incendit & detegit.

Gen. 1. 7. 8. 9.

1. Tem. 1. 2. 3.

2. Tem. 1. 2. 3.

3. Tem. 1. 2. 3.

4. Tem. 1. 2. 3.

5. Tem. 1. 2. 3.

6. Tem. 1. 2. 3.

7. Tem. 1. 2. 3.

8. Tem. 1. 2. 3.

9. Tem. 1. 2. 3.

10. Tem. 1. 2. 3.

11. Tem. 1. 2. 3.

12. Tem. 1. 2. 3.

13. Tem. 1. 2. 3.

14. Tem. 1. 2. 3.

15. Tem. 1. 2. 3.

16. Tem. 1. 2. 3.

17. Tem. 1. 2. 3.

18. Tem. 1. 2. 3.

vini, quidquid sibi latebat, emergit. Non facit ebrietas vitia, sed protulit; tunc libidinosis ne cubiculum quidem expectat, sed cupiditatibus suis quantum petierint, sine dilatione permittit. tunc impudicus morbum proficitur ac publicat; tunc petulans non linguam, non manum continet. Crescit insolenti superbia, crudelitas sermo, malignitas livido: omne vitium detegitur & prodit. Adjice illam ignorantiam sui, cubia & parum explanata verba, incertos oculos, gradum errantem, vertiginem capitis, tecta ipsa mobilia, velut aliquo turbine circumagente totam domum: stomachi tormenta, cum efferverit merum, ac viscera ipsa distendit. Tunc tamen utcumque tolerabile est, dum illi vis sua est: quid cum somno vitatur, & quæ ebrietas fuit, cruditas facta est? Cogita, quas clades ediderit publica ebrietas. Hæc acerrimas gentes, bellicosasque hostibus tradidit: hæc multorum annorum pertinaci bello defensa mœnia patefecit: hæc contumacissimos, & jugum recusantes in alienum egit arbitrium: hæc invictos acie mero domuit.

Alexandri Macedonæ Herculeus scyphus condidit.

Alexandri, cuius modò feci mentionem, tot itinera, tot prælia, tot hiemes, per quas, victa temporum locorumque difficultate, transierat, tot flumina ex ignoto cadentia, tot maria tutum dimiserunt: intemperantia bibendi, & ille Herculeus ac fatalis scyphus condidit. Quæ gloria est, capere multum? Cum penes te palma fuerit, & propinationes tuas strati somno ac vomitantibus recuaverint, cum superstes toti convivio fueris, cum omnes viceris virtute magnifica, & nemo tam vini capax fuerit, vinceres à dolis.

Furores & libido sunt ebrietatis filia.

Alphonius, sapiens Aragonum rex, ebrietatem & ebrios cane pejus & angue oderat. Rogatus tanti odii causam: Quia scio, inquit, Furorem & Libidinem Ebrietatis esse filias. Certissimum: Libidinari, & insanire ebrietati proprium. Vide hominem alioqui oviculam; cum ebrius est, vociferatur, clamat, clamulatur, furit, bacchatur in omnem libidinem projectus, vapido sub pectore plurimum equit insanie. M. Antonium, eodem Annæo teste, magnum virum & ingenii nobilis, quæ alia res perdidit, & in externos mores, ac vitia non Romana trajecit, quam ebrietas: nec minor vino Cleopatræ amor: Hæc illum res hostem Reipublicæ, hæc hostibus suis imparem reddidit, hæc crudelem fecit, cum capita principum civitatis cenanti referrentur, cum inter apparatus epulas luxusque regales ora ac manus proscripitorum recognosceret, cum vino gravis, stiret tamen sanguinem. Intolerabile erat, quod ebrius faciebat, etiam si sobrius faceret: quantum intolerabilius, quod hæc in ipsa ebrietate faciebat? Ferè violentiam crudelitas sequitur. Violatur enim, exasperaturque sanitas mentis. Quemadmodum difficiles faciunt oculos diutini morbi, etiam ad minimam radii solis offensionem: Ita ebrietates continuæ efferant animos. Nam cum sæpe apud se non sint, consuetudine insanie durata vitia, vino concepta, etiam sine illo valent. Tam hoc certum, quam certum picem & refinam, cum miscerent igni, ardere. Nec opus hinc testibus. Salomon ut testis locupletissimus, & æquissimus iudex: *Luxuriosa res vinum*, inquit, & *tumultuosa ebrietas*. En Salomonem cum Alphonso paria sentientem. Iste vini genius est, Libidinem & Furorem suggerere. Unicus nobis pro nube

Prov. c. 20. vers. 1.

Ephes. cap. 5. vers. 18. Vide August. tom. 10. serm. 231. mih. p. 376.

testium Paulus: *Nolite, inquit, inebriari vino, in quo est luxuria. Ebrietas fornicationum fons est*, ait Chrysostomus. Augustinus ebrietatem suis planè coloribus depingens, *Ebrietas, inquit, flagitiorum omnium mater, omnis luxuria soror, naufragium castitatis*. Veritas è tripode: ego nec verbum addo.

S. IV.

V. Ebrietas perfecta, vitiorum omnium periculosissimum. Eam appellamus perfectam, quæ omnem rationis usum adimit. Videte hunc zalem hominem, non

A hominem sed pecudem extra hominum conditionem constitutum, Orco vicinissimum. Nam si eum Mors insulsa percussit subito invadat (quod multis millibus evenit) quid faciet miser? nec animum ad Deum erigere, nec Dei opem poscere, nec de peccatis dolere, nec velle respicere potest: Omnia in eo sopita, & sensus, & ratio, mortuo Homine simillimus cubat. Ita subito ad tribunal & ad iudicium vocatus, venit imparatissimus, & licet aliis non urgeatur noxio, hac tamen solâ ebrietatis trahitur ad Orcum, quia penitentia sensus in eo nullus est, nec esse tam potest. Qui à morte in aliis deprehenduntur vitis, modò vel brevissimum gemitus sanctioris spatium obtineant, de admissis culpis dolere queunt, & cælum brevi luctu diripere, quod ebrii nequeunt, qui nec tempore, nec ratione uti possunt. Hinc ebrietas omnium planè vitiorum multo periculosissimum, & verè letalis, ac mortifera vivi hominis sepultura. Nec rarum est repente mori: quotidiana hujus generis efferruntur funera. Quàm crebro & quàm facillè distillationes suffocantes, apoplexia, lapsus è scalis, casus ex equo, aut ex alto, letale vulnus, glans aenæ fistula, pectoris oppressio, animæ interclusio, gula obstructio, morbi repentini cujuscunque irruptio hominem ex inopinato sternit, mittitque ad iudicem. Mille ad nos patent aditus mortis. Quot pori corporis, tot ostia Mortis, per quæ irruens subito nos aggressus dejicit. Ebrium sic finire, est æternum interire. Pessima in alium Orbem Ebreus comes Ebrietas. Viatorem in viâ jugulat ut latro. Quæ propter clamat, & monet Christus: *Attendite vobis, ne peccatis forte graventur corda vestra in crapulâ & ebrietate, & superveniat in vos repetitina dies illa*. Attendite, ut non tantum non data opera rationem vino obrutis, sed nec in utilius gratiam, & aquam bibendi metam excedatis. Quid bibis miser, ut alteri placeas, & ipse tibi nocetas? Nemo sic tibi volet placere, ut ipsius vicem ad cælum eas, & illum tuam vicem ad inferos mitras. Stultissimum placendi furor est, Deum offendere, ne displiceas homini; crapulâ se mergere, ne quisquam possit objicere: Non respondisti. Nec cuiquam patrociniatur illud sacre pagine: *Biberuntque & inebriati sunt cum eo*: Ebrietas & hæc. Tis erat, biberunt, non ultra primum fatietatis atque hilaritatis craterem progressi. Ita sæpius divini codices loquuntur. Salomon in sacro carmine: *Comedite amici, & bibite, inquit, & inebriamini charissimi*. Naturam respuentem cogere, & plusquam sitias, adhibere, furiosum nefas est. Ubi ebrietas, ibi letalis noxa, & omnis vitiorum turba.

Proclamat Salomon: *Cui va, cuius patri va, cui rixa, cui prope foree, cui sine causâ vulnera, cui suffusio oculorum*: Chalæus interpres addit, cui congeries malorum? *Nône bis, qui commorantur in vino, & student calicibus potandis*? Idcirco Chrysostomus multa paucis complexus: *Vini, ait, largior usus insinuatorum causa malorum est. Quàm igitur illud Alphonii verum: Libidinem, & furorem ebrietatis esse filias. Et quid à Christi monitis dici possit gravius, quàm quod dixit Ambrosius: Ebrietas fomentum libidinis, incentivum insanie, venenum sapientia, accendit cupiditates, inflammat libidinem, animum capit, mentem subvertit, sensum extorquet: in quod facinus non precipitat ebrietas*. Quàm igitur jure merito monens & hortatus Christus: *Attendite, inquit, attendite*. Cui jucunda cæli jactura est, ad eam facillimè petringet ebrietate. Ad omnes spectat illud Christiani præconis: *Sobrii estote, & vigilate*.

CAPVT XV.

Apud Iosephum fratrem perorat Iudas, & suam fratrumque culpam fatetur. Ita demum omnia in lucem eruuntur. Nihil opertum quod non reveletur.

Recepit autem Ioseph dispensatori domus sue, dicens: Imple saccos corum frumento, quantum possunt capere, & pone pecuniam singulorum in summitate sacci. Scyphum autem meum argenteum, & pretium, quod dedit, tritici, pone in ore sacci iunioris. Factumque est ita, & orto mane dimissi sunt cum asinus suis. Iamque urbem exierant: & processerant paululum. Tunc Ioseph accessit dispensatore domus: Surgo, inquit, persequere viros, & apprehensis dicit: Quare reddidistis malum pro bono? Scyphus, quem furati estis, ipse est, in quo bibit dominus meus, & in quo augurari solet: pessimam rem fecistis. Fecit ille ut iusserat. Et apprehensis per ordinem locutus est. Qui responderunt: Quare sic loquitur dominus noster, ut servi tui tantum flagitii commiserint? Pecuniam, quam invenimus in summitate saccorum, reportavimus ad te de terra Chanaan: & quomodo consequens est, ut furati simus de domo domini tui aurum vel argenteum? Apud quemcumque inventum fuerit servorum tuorum, quod quavis, moriatur, & nos erimus servi domini nostri. Qui dixit eis: Fiat juxta vestram sententiam: apud quemcumque fuerit inventum, ipse sit servus meus, vos autem eritis innocui. Atque festinat deponentes in terram saccos, aperuerunt juguli. Quos scrutatus incipiens a maiore, usque ad minimum, invenit scyphum in sacco Benjamin. At illi scistis vestibus, oneratisq; rursum asinis, reversi sunt in oppidum. Primumque Iudas cum fratribus ingressus est ad Ioseph (needum enim de loco abierat) omnesque pariter ante eum in terram corruerunt. Quibus ille ait: Cur sic agere voluistis? an ignoratis quod non sit similis mihi in augurandi scientia? Cui Iudas: Quid respondebimus, inquit, domino meo? vel quid loquamur, aut iuste poterimus obtendere? Deus invenit iniquitatem servorum tuorum: eni omnes servi sumus domini mei, & nos, & apud quem inventus est scyphus. Responditq; Ioseph: Abist ad me ut sic agam: qui furatus est scyphum, ipse sit servus meus, vos autem abite liberi ad patrem vestrum. Accedens autem propius Iudas confidenter ait: Oro, domine mi, loquatur servus tuus verbum in auribus tuis, & ne irascaris famulo tuo, tu es enim post pharaenem dominus meus. Interrogasti prius servos tuos: Habetis patrem aut fratrem? Et nos respondimus tibi domino meo. Est nobis pater senex & puer parvulus, qui in senectute illius natus est, cuius uterinus frater mortuus est: & ipsum solum habet mater sua, pater vero tenere diligit eum. Dixistiq; servis tuis: Adducite eum ad me & ponam oculos meos super illum. Suggestimus domino meo: Non potest puer relinquere patrem suum: si enim illum dimiserit, morietur: Et dixisti servis tuis: Nisi venerit frater vester minimus vobiscum, non videbitis amplius faciem meam. Cum ergo ascendissemus ad famulum tuum, patrem nostrum, narravimus ei omnia, que locutus est dominus meus. Et dixit pater noster: Revertimini, & emite nobis parum tritici. Cui diximus: Ire non possumus, si frater noster minimus descenderit vobiscum, proficiemur simul: alioquin illo absente non audemus videre faciem viri. Ad quae iller respondit: Vos scitis, quod duos genuerit mihi uxor mea, egressus est unus, & dixisti: Bestia devoravit eum, & hucusque non comparet, si tuleritis & istum, & ei aliquid in via contigerit, deducetis canos meos cum merore ad inferos. Igitur si intravero ad servum tuum patrem nostrum, & puer defuerit (cum anima illius ex huius animâ dependeat) videritque eum non esse vobiscum, morietur, & deducet famuli tui canos ejus cum dolore ad inferos. Ego proprie servus tuus sim, qui in meam hunc recepi fidem, & spondendi dicens: Nisi reduxero eum, peccati reus ero in patrem meum omni tempore. Manebo itaque servus tuus pro puero in ministerio domini mei, & puer ascendas cum fratribus suis. Non enim possum redire

A ad patrem meum absente puero: ne calamitas, que oppressura est patrem meum, testis assistam.

Finitis epulis Iosephus œonomo præcipiens: Singulorum saccos, inquit, frumento imple ad summum, & unâ pecuniâ reponere. At scyphum meum argenteum in sacco minimi natu absconde. Dicitum factum. Ita mane postero abierunt: Jamque urbem egressi petreterant, cum Ioseph accessit œonomo: Mox, inquit, abeuntes illos Hebræos insequere, & opprobrians, interroga: Cur malefactis beneficia repedere studuistis? de scypho, quem furati estis, dominus meus & bibere, & augurari solet. Improbissimum facinus commisitistis. Feicit, dixitque œonomus quod fuerat iussus. At illi: Cur domino nostro, inquit, sic loqui placet, ut vos tuos tantum admisisse scelere? Pecuniam in saccis inventam reportavimus de Chanaan, quomodo igitur de domo alienâ aureū quid vel argenteum furemur? Interficiat ille apud quemcumque inventum fuerit, quod quavis, nos ceteri in servitutem rapiamur. Quibus œonomus: Fiat omnino, ait, quod ipsi in vos decernitis: Imò & mitis agemus vobiscum. Apud quemcumque deprehensum fuerit furtum, sit servus meus, vobis aliis impunè ferentibus. Igitur frumentariis saccis quamprimum depositis, œonomus scrutari cœpit, initio sumpto à fratre natu maximo ad minimum. Ita demum scyphus in sacco Benjamin reperitur. At illi ritu patrio diloricatis vestibus revertunt in urbem. Et mox sistentes sese Iosepho proni corruerunt omnes in terram, eumque adorarunt. At Ioseph

Scyphus argenteus imponitur sacco Benjamin.

Furti incensatur,

A Ioseph oburgatur,

Et Benjamin vult habere.

Judæ pro eo deprecatur.

Sèque ejus loco servū exhibet.

Quinque manipuli, seu moneta: ta.

B ait, quod ipsi in vos decernitis: Imò & mitis agemus vobiscum. Apud quemcumque deprehensum fuerit furtum, sit servus meus, vobis aliis impunè ferentibus. Igitur frumentariis saccis quamprimum depositis, œonomus scrutari cœpit, initio sumpto à fratre natu maximo ad minimum. Ita demum scyphus in sacco Benjamin reperitur. At illi ritu patrio diloricatis vestibus revertunt in urbem. Et mox sistentes sese Iosepho proni corruerunt omnes in terram, eumque adorarunt. At Ioseph iram simulans: Quæ, inquit, hæc vestra est protervia? Num ignoratis, quod in arte augurandi similis mei non sit? Ita epulum à me vobis præbitum pensatis furto? Hic Judas ceteris cordator: Quid respondebimus, inquit, domino meo, aut quod nomen huic culpæ prætexemus? Invenit Deus iniquitatem servorum, eni omnes domino nostro servierunt, & nos & apud quem inventus est scyphus: Cui proptèr Ioseph: Abist hoc à me, inquit, ut sic agam, sed ille ipse qui scyphum est furatus, sit meus servus: Vos alii abite liberi ad patrem vestrum. At Judas de capite agi ratus, resumpto ad dicendum animo, accessit propius, & extimulata confidentiâ: Oro, inquit, & obtestor, mi domine, liceat servo tuo, quod in rem est proloqui: ne famulo tuo indignis necessaria dicturo; te meum à Pharaone dominū jure veneror. Interrogasti nuper servos tuos de parente & fratre nostro. Respondimus, quod res erat, parentem jam senem etiam num esse superstitem cum fratre parvulo, cuius uterinus frater obierat; illum autem parvulum parentibus unice charum in deliciis haberi. Mox imperatum nobis, ut eum huc adduceremus, non minus charum hinc futurum. At nos domino nostro celare non debuitus, filium à parente abstrahi non posse sine letali parentis luctu. Hic iussimus aut non redire sub oculos domini nostri, aut redire cum fratre parvulo. Cum ergo redissemus ad patrem, hæc ei omnia exposuimus, graviter attestati, redire in Ægyptum nobis penitus negatum, nisi vobiscum redeat minimus natu frater. Quibus pater: Vos, a jebas, duos mihi filios solatio nato non ignoratis, unum laceravit bellua, nec de illo hæctenus quidquam auditum: si & hunc à me violenter abstraxeritis forsitan non reddendum, canos meos ad tumulum pertrahetis. Si ergo rediero ad famulum tuum parentem nostrum, & abfuerit parvulus, quem ut animam suam amat, morietur luctu, nôsque causa erimus præcipitari funeris. Ego, Domine, servus tuus ero, qui eum in fidem meam recepi, & spondendi, peccati me reum fore in patrem meum omni tempore, nisi à me reducat. Ego itaque manebo domini mei servus ad omne obsequium paratissimus, modò hic adolescens redeat ad parentem. Ego certè nullo modo reverti possum ad patrem meum absente hoc ejus filio, ne moreris, qui patrem meum conficiet, assistam testis. E dictis manipulos colligamus.

I. Innocentia premitur, non opprimitur. Inno-

centia premitur, non opprimitur. Ruben olim ceteris se acriter opposuit, dissuasitque tam dirum in fratrem facinus. Benjamin penitus non interfuit, nec consilii tam immitis, nec facti particeps; nihilominus cum ceteris mœrore premitur & angustis. Sed denique in lucem emerit utriusque innocentia.

2. Maxima bonæ conscientie fiducia.

II. Maxima bonæ conscientie fiducia. Nullus è Iosephi bonæ conscientie fiducia. Nullus è Iosephi fratribus sibi conscius fuit subtracti Ægypti, ideo promptissimi aperuerunt saccos, servituti ac morti se offerentes, si quis ipsorum deprehendatur reus. Hanc dicendi & agendi libertatem atque audaciam illis suggestit conscientia.

3. Quisque in sua causa eloquens.

III. Quisque in sua causa eloquens. Animosâ & longâ oratione Judas tam suam quam fratrum suorum causam egit. Nec tamen modestiæ ac submissionis oblitus.

Gen. c. 44. vers. 16.

Quid respondebimus, inquit, domino meo, vel quid loquemur, aut justè poterimus ostendere? convicti sumus, habes fatentes reos. Et quia peribat suam suorumque vitam in extremâ tegula stare, naturalem Rhetoricam omnem exprompsit suamque innocentiam copiosius propugnavit.

4. Excusatio plerumque philantia, seu amoris sui olet.

IV. Excusatio plerumque philantiam, seu amorem sui olet. Dixerat Iosepho Judas frater nondum pro noto habitus: Non potest puer relinquere patrem suum: si enim illum dimiserit, morietur. Bona, non adeo virilis; aut nervosa excusatio. Excusare omnem culpam à primis parentibus didicimus. Inde cuius nostrum promptissimum est errorum quoscunque honesto nomine velare.

5. Veritas temporis filia.

V. Veritas temporis filia. Omnia in lucem emergunt tempore. Deus, ait Judas invenit iniquitatem servorum tuorum. Geminam hic veritatem prompsit, et si id nesciret. Ille quidem locutus est de scypho: At Deus hoc eum loqui voluit de facinore in fratrem ante viginti tres annos commisso. Verè Deus iniquitatem nostram omnem invenit. Secreta & arcana omnia à aperto protrahit Tempus. Nihil nimis abditum & abstrusum Tempori lentè indaganti. Quod multis sæculis latebat, demum ad solem & in conspectum eruitur à Tempore. Quod hoc capite fuisse prolegetur.

Secreta omnia in apertum protrahit tempus.

§. 1.

Matth. c. 10. vers. 26. Luc. cap. 12. vers. 2. Eccles. c. 10. vers. ult. Luc. c. 19. vers. 40.

Vox Domini est, Nihil operum, quod non reveletur, neque absconditum quod non sciatur. Monet Ecclesiastes: In cogitatione tuâ regi ne detrahas, & in secreto cubiculi tui ne maledixeris diviti, quia & aves portabunt vocem tuam. Christus Phariseis postulanibus, ut discipulis importunum silentium imperaret: Dico vobis, inquit, quia si hi tacerint, lapides clamabunt. Belgis adagium est: Corvi delictum prodent. Hinc & Ibyci grues. Ibycus poëta oriundus ex urbe Rhegio, in latronum insidias delatus, unicè rogavit vitæ gratiam. Sed frustra tunc preces. Ergo grues fortè fortunâ prætervolantes tam immanis latrocinii testes invocavit, præbuitque jugulum ficiis: Videbatür facinus haud unquam facile in lucem emerfurum. Sed emerit tandem. Nam cum illi ipsi homines facinorosi considerent in foro Corinthi, grues prætervolant; at illi joco alter ad alterum: En Ibyci grues. Excepta vox est, accessitque facinoris suspicio, quam diurna Ibyci absentia, non leviter auxit. Interrogati de dicto expalluerunt ore, hæsitantur lingua, verbis tubarunt, quid apertissime responderent dubitarunt. Ita capti, torti, rem falsi, demum ducti sunt. Idem evenit Bello. Nil operum quod non reveletur.

Plutarch. c. 2. Moral. de servâ viad. Num. ante meâ, mihi pag. 184. Ab hirundinibus Bessi parricidium.

Plutarchus de servâ Numinis vindictâ memorans. Bessus occidit patrem, inquit, & propitium tempus diutissime celavit facinus. Fuit ut Bessus foris cenaret, & cum fortè hirundinum nidos conspiceretur, perticâ eos decuteret, & decussos obtereret pede. Non defuerunt, qui volucrum involucrum miseri dicerent, & ut assollet, interrogarent: Quid avicula infontes tam crudeli pede jugulantur? Ad quæ Bessus: Hænequam aves, jam pridem mentitæ sunt occisum à me patrem. Multos hoc

dictum advertit, qui suspicionem non inanem detulerunt ad aures regias. Indagatum in auctorem cædis, & compertum à Bello patratum esse parricidium. Re autem certis indicibus compertâ facinus extremo supplicio punitum. Nihil operum quod non reveletur. Quod confirmans Ambrosius: Quidam Antiochiæ, inquit, comitante cane sub crepusculum vespertinum viâ publicâ incedens à nefario milite prædam inhiante obruncatus est. Miles antequam diluculari in abstrusum urbis locum secessit. Jacuit cadaver publicum spectaculum; affedit exulatus canis. Cædis auctor quò magis omnem à se suspicionem amoliretur, turbæ immixtus accurrit, miserationem, si dolsque gemitus expromens largitur. Hunc assidens canis ex omni turbâ conspicuus, motu tenacissimo invasit non dimissurus. Perinde si diceret: Hic est reus, hunc comprehendite. Nec ille crimen negare potuit. Ita canis ultionem persecutus est, qui defensionem præstare non potuit. Nihil operum, quod non reveletur.

Hoc ipsum Plutarchus confirmans: Rex Pyrrhus, inquit, cum copiis iter fecerat. Repertum in viâ cadaver, à canis cui canis affederat, triduo impastus. Rex humari corpus mortui, canem in viam assumi iussit. Aliquanto post tempore cum delectus militum ageretur, Rex spectator fedit prætorium transeunte milite. Canis ponè regem quietus jacuit velut expertus latratibus. At ubi percussos sui domini transire conspicatus est, mox in iras consurgens, horrendum cepit latrare. Inde repetitis ad regem recurribus, & blandis caudæ motibus causam sui domini poterit peroravit, & mulcendo, & latrando. Mora regi ceterisque omnibus suspicio. Capti nocentes, falsi scelus, supplicio sunt affecti. Cum patroni delinunt innocentia, non tantum canes, sed mortui sine voce loquuntur. Nihil operum, quod non reveletur.

Proclus Constantinopolitanus episcopus, Chryso-
stomi successor, quod annales sacri memorant, die anno, quo Chryso-
stomus in exilio defunctus pro suggestu ad populam dixit oratione luculentâ & disertâ: Populus eâ dictione inflammatus strepitu ac clamore (pro avi more ac loci) vehementissimè egit, ut mortuum saltem reciperent, quem non possent vivum. Finiri concio non potuit tot clamoribus turbata. A concione Proclus Theodosium Imperatorem adiit, ac rogavit, vellet, juberetque Chryso-
stomum in urbem reduci, ut vel mortuus reciperet sedem, quæ amisisset vivum violentiis expulsum. Non benignus solum annuit Imperator, sed & ipse venienti obvius prodire instituit. In eam rem religiosissima classis adornata Bosphorum sternebat navibus. Cereorum ac funeralium ubique ingens numerus, ardere videbatur mare; cantus sacri exsonabant undique. Imperator corpus sacrum argentea thecâ clausum, suo recepit navigio. Dum navale agmen incedit, solennisque ducit pompas, subito exandescit cælum, & marginis turbinum ac procellarum furis incumbit in mare; navigia huc illuc disperguntur. Prætoria triremis Theodosii Cæsaris allisum fluctuum ad illum ipsam Callitropæ viduæ agrum impellitur, ad quem Chryso-
stomus honoris ac vitæ fecit naufragium. Nam cum aureus hic orator agrum ab Eudoxiâ Imperatrice vi ablatum seriâ oratione sæpius repetisset, apud Imperatricem in offensâ esse cepit, ita demum gratiâ omni effusâ in exilium est actus, in eoque diem extremum obiit. Ad illum igitur agrum Imperatoria navis, in quâ Chryso-
stomi corpus, ejecta est, perinde ac si Chryso-
stomus jam defunctus diceret: Hic ager est, hic est, qui me sede pontificiâ expulsi; hunc agrum Eudoxia vi attraxit; hic est. Mox iterum serenavit cælum, in ordinem redierunt collectæ naves, pompa solennis instaurata, sic in urbem introductus Chryso-
stomus. Nihil operum, quod non reveletur. Obsecro, igitur non præcipitemus; nondum diurnum omnium soles occubuerunt. Quod etiamnum operum lateat,

later, revelabitur suo tempore. Expectemus æquo animo: Inveniet Deus iniquitatem vel toris saculis seputam.

S. II.

Rex Prolemæus, teste Vitruvio, nobilissimam Alexandriæ bibliothecam instruxit, ex omnibus undique melioribus scriptoribus quam accuratissimè conquisitis. Ad finem eruditi laboris ludos Musis & Apollini celebravit, athleticis, gladiatoribus, poetis, scriptoribus ac recitatoribus diversis; si qui alios vicissent, præmia decrevit. Sex in eam rem lecti iudices, septimus huic muneri ex asse aptus inveniri non potuit. Occurrit tamen ad id muneris adsciscere, qui bibliothecam curarent, & ex iis præcipuè Aristophanem, qui noctes & dies illic inter libros helluabatur, iudicis officio insigniter videbatur functurus. Placuit consilium: in iudicem adlectus est Aristophanes. Poëtæ recitarunt primi. Iudices ceteri hoc maximè probarunt, quod populus ore, oculis, manu, nutibus sibi plurimum placere monstravit. Ita lex iudices ei, qui plebi mirificè visus est placuisse, primum præmium concordia calculo adjudicatur. At Aristophanes ab omnium sententiis diversus est censuit deferendam palmam, qui populo minimè placuisset. Rege, ceterisque omnibus indignantibus, assurrexit Aristophanes, & modestè veniam dicendi rogans: Unus ex his, inquit, poëtæ est; ceteri omnes recitarunt non sua, plumis alienis superbientes cornicula. Rex dubitabat, iudices abnebant, populus mirabatur, at ille illustri pollens memoriâ mox æcerum codicum è bibliothecâ iussit proferri, & signatis tabulis facturus fidem: Hoc iste, ajebat, ex illo poëtâ sublegit; illius scriptio ex hoc auctore est; hic autem ex isto transcripsit; porro ille, hæc & hæc pro suis vendidit, prolatusque scriptoribus, lectisque singulorum versibus ita eos convicit, ut fateri cogerentur; res oculis poterat iudicari. Rebus tam evidenter in conspectu positis Aristophanes amplissimè muneratus, in primum bibliothecæ præfectum electus est. En quam pulchrè revelentur opera!

Sed redeamus Constantinopolim. Acacio Pontifici Constantinopolitano mortuo successit, quod Nicephorus memorat, Flavianus, homo parum Catholicus, doctus tam instructus, quam ad audendum projectus. Zeno Imperator subvertit ne Pontificis electores in suburbano præfule novo, gratiæ aliquid, aut affectui darent, geminas signatasque schedas aræ imposuere discrimine, ut altera quidem charta virgo esset, sine ullis litteris, ab omni atramento intacta; altera libellus supplex esset, qui rogaret Deum, veller, juberetque ab Angelo nomen illius Pontificis inseribi, qui divinis oculis maximè probaretur. In eam rem preces, & quadragintadiale jejunium iudicatum est. Flavianus vir audax & asper, summum Templi custodem, qui unâ etiam cubiculo Cæsaris præfectus erat, magnâ vi auti corrupit, & hoc unum petiit, suum nomen virgini chartæ inscriberet, & signo Cæsaris denuo consignaret. Facundum est aurum, & facile quidvis persuadet. Factum est, quod improbè Flavianus petiit. Interim quadraginta dies jejuniis exacti, litteræ solennibus ceremoniis resolutæ, Flaviani presbyteri nomen inventum, Flavianus applausu magno in præfulem electus, pedo & mitrâ ornatus, in sublime solium elatus est. At Deus, cujus providentia in sui dispositione non fallitur, sceleratum hoc arcanum in lucem protraxit, & opera revelavit. Elapsis quatuor mensibus morte repentina Flavianus est sublatus. Argentarii pecuniam, Flaviano commodatam, ab hæredibus rigidius exigebant. Illi cum crebrioribus ejusmodi postulatibus fatigarentur, Zenonem Imperatorem enixissimè rogarunt, tueretur sese ab importunis exactoribus; unâ etiam Flaviani furtivum facinus narratione arcanâ detexerunt. Territus Imperator hominem pecuniâ cor-

Tom. II.

A ruptum iussit interfici, es alienum dissolvit è suo, & Episcopis liberam permisit eligendi potestatem. Nihil operatum, nihil, nihil, quod non reveletur; nihil occultum, quod non sciatur.

Jucundum scitu est, quod idem Nicephorus commemorat. Arcadius Imperator Marutham Antislitem ad regem Persarum Isdigerdem misit. Maruthas regis filium à malo, dæmone infesum, regem ipsum Cephalâ, seu, diuturno capitis dolore liberavit, quod magi regii nullo poterant conatu. Cum autem Episcopo eam ob rem magnus adhiberetur honos, verebantur sacrificuli & magi, ne rex Christianam disciplinam completeretur, fraudulentam sed stolidam vassitiam commenti. Rex Isdigerdes ignem æternum, qui Persarum Deus est, aluit & saepe adoravit. Illi postquam locum exercendo dolo cavantur, in hypogæum illud submiserunt hominem, qui per oblongam undinam vocem, velut oraculum ederet ad regis aures deferendum. Oraculi effatum hoc erat: Exitium imminere regi nisi Christianum Episcopum osorem Deorum occideret aut dimittat. Rex, ne minus obediens videri posset, Antislitem à se amoliri cogitavit. Maruthas, hoc cognito, regem de sacrificulorum dolis erudit, rogavitque sodi juberet, eò loci, unde vox emergeret. Ita Oraculi origo, latens ille Deus inventus est, & ob fraudem factam occisus. Nec ceteris omnino parsum, quorum decimus quisque jugulum præbuit securi. Dum autem rex deliberat, num Christiana sacra suscipiat, fato concedit. Nihil operatum, quod non reveletur, occulta omnia suo tempore sciuntur.

S. III.

Veritas temporis filia, in lucem protrahit, quæ multis sæculis, latuerunt. Et quamdiu Cyrum regem ipsius sacrificuli astu securo sefellent? Mentiebantur nebulones splendidissimè quidquid eduliorum & potionum offerret in sacrificium, à Deo Bel absumi. Ita diebus singulis huic voracissimo, Deo liberalissimè esculentæ & poculentæ ministrabantur: duodecim modii similia, oves quadraginta, & sex amphoræ vini. Lautum profectò prandium pro Deo mortuo. Rex stultè credulus putavit ea omnia consumi à Bel, id enim persuadere visus Daniel: Non videris tibi, inquit, esse Bel videns Deus: an non vides, quanta comedat, & bibat? Ad quæ subridens Daniel: Ne erres, rex, inquit, luteus & æreus hic truncus nec comedit, nec bibit. Et exandescens rex accitis ad se Sacerdotibus: Moriendum est vobis, ait, nisi fateamini, quis tantum cibi & potus absumat. Sin autem à Bel ista consumi monstraveritis, Daniel contemptum Numinis luet capite. Assensus in pacta Daniel. Belis autem Sacerdotum septuaginta erant præter liberos & uxores, qui regem antiquis officiis deludere conati: En, inquit, ponatur Beli consueta cena; nos strâs egrediemur omnes, claudatur ostium, & annulo regio consignetur, nisi manè omnia Bel comesta reperiantur, nos fraudem luemus morte. Hanc illis loquendi audaciam suggererant abditæ & furtivi sub terra meatus, cæcūque ostium, per quod in templum noctu irreperant, & apposita vel devorabant, vel asportabant. Illis igitur egressis posita est Beli consueta mensa. At Daniel adferri mox cibum, & per omne templum cinerem spargi præcepit spectante Rege, ita obsecratum est templum, ostiumque regis annulo signatum. Nocte intempestâ Sacerdotes cum uxoribus & liberis veluti ad paratum epulum adreperunt, edentes & bibentes affatim. Primo mane cum Daniele rex adfuit, qui ubi vidisset signa minimè violata, & mensam cibis vacuum, exclamavit: Bel magnus Deus! Subridens Daniel: Nemo ultra, inquit, pedem proferat; lubeat hoc loci consistere. Hic jam regum optime pavementum inquirere, & quorum hæc vestigia sint, considera. Rex admiratione & exandescentiâ mixtis: Cerno, inquit, virorum, mulierum,

¶ y 3

& par-

Niceph. l. 14. hist. Eccl. cap. 18. milii pag. 313.

Fallacia sacrificulorum Cyri.

Artab.

Dan. c. 14. v. 5. & seqq.

& parvulorum vestigia. Deprehensis ergo fraudibus coacti sunt miserè ostiola furtiva pandere. Mendacissimæ religionis convicti supplicio extremo sunt affecti. Patuerunt tandem, quæ diu tægebantur ostiola furtiva: sol demum detexit abditos sub terrâ cuniculos; & helleationes nocturnas in lucem proraxit tempus. Nihil opertum, quod non reveletur; neque occultum, quod non sciatur, modò nos possimus proistolari suum cuique rei destinatum tempus.

Fraterum
Iosephi
invidia.

Poterant Iosephi fratres facinus suum annis viginti tribus contegere; oblitus videbatur Deus tam truculentæ invidiæ, jam pridem extinctum omne hoc crimine concidisse putabat; vix ullus erat, qui Iosephum refoderet; ex oculis, ex animo apud plerisque evulserat. Invenit tandem Deus iniquitatem servorum suorum; hoc ipsum demum facti, quamvis nescii. Qui tegit nequitiam, cogitè videlicet, quantumvis seram; differt & cunctatur; credat se nondum patibulo, nondum Orco maritum. Furem, qui jam ematuruit, vel claudus licitor fugientem assequitur. Multi hauriuntur fluctibus marinis, glutit illos Oceanus & absorbet, suo tamen tempore hos ipsos evomens reddit, & rem suam terræ non negat. Nequam duo senes alienæ pudicitie subsefores, subtilissimum texerunt filum, ut Susannam lapidibus obruendam evincerent, sed patuit demum tragicus, inpurissimus dolus. Anania & Saphira callidè & obscure rem suam egerunt; fraus denique detecta est, & rigidè punita. Nil occultum, quod non sciatur. Tandem omnia suo quavis tempore ad solis tribunal educuntur. Interea temporis toleremus, & perferamus vel iniquissima quæque; veniet qui operata hæc revelet, qui iudicet, dies. Erunt sua vitii supplicia, erunt & sua virtuti præmia. Veritas temporis filia ad solem ducit omnia.

Impurus
duorum
seorum do-
lus erga
Susannam.
Anania &
Saphira
fraus &
furtum.

CAPUT XVI.

Iosephus se noscendam aperit, & iniuriis omnibus sepultus fratres suos amantissimè completur. Christiana generositas inimicos & veniam & beneficium prosequitur.

Gen. cap. 45.
v. 1. ad 15.

Non se poterat ultro cohibere Ioseph multo coram adstantibus: unde præcepit, ut egredierentur cuncti foras, & nullus interesset alienus agnitioni mutæ: Elevavitq; vocem cum fletu, quam audierunt Ægyptii, omnisq; domus Pharaonis. Et dixit fratribus suis: Ego sum Ioseph: adhuc pater meus vivit? Non poterant respondere fratres nimio terrore perterriti. Ad quos ille clementer: Accedite, inquit, ad me. Et cum accessissent propè: Ego sum, ait, Ioseph frater vester, quem vendidistis in Ægyptum. Nolite pavere, neque vobis durum esse videatur, quod vendidistis me in istis regionibus: pro salute enim vestra misit me Deus ante vos in Ægyptum. Biennium est enim, quod cepit fames esse in terrâ, & adhuc quinque anni restant, quibus nec arari poterit, nec meti. Premisitq; me Deus, ut reservemini super terram, & escas ad vivendum habere possitis. Non vestro consilio, sed Dei voluntate huc missus sum: qui fecit me quasi patrem Pharaonis, & dominum universa domus ejus, ac principem in omni terrâ Ægypti. Festinate & ascendite ad patrem meum, & dicitis ei: Hæc mandat filius tuus Ioseph: Deus fecit me dominum universa terra Ægypti, descende ad me, ne moreris. Et habitabis in terrâ Gessen, crissq; juxta me tu, & filii tui, & filii filiorum tuorum, oves tuæ & armenta tua, & universa, quæ possides. Ibiq; te pascam (adhuc enim quinque anni residui sunt famis) ne & tu pereas, & domus tua, & omnia quæ possides. En oculi vestri, & oculi fratris mei Benjamin vident, quod os meum loquatur ad vos. Nuntiate patri meo universam gloriam meam, & cuncta, quæ vidistis in Ægypto: festinate, & adducite eum ad me. Cùmque amplexatus recidisset in collum Benjamin fratris sui, flevit, illo quoque flente super collum ejus. Osculatus-

que est Ioseph omnes fratres suos, & ploravit super singulos: post que ausi sunt loqui ad eum. Auditumque est, & celebri sermone vulgatum in aula regis: Venerunt fratres Ioseph, & gavisus est Pharaon, atque omnis familia ejus. Dixitq; ad Ioseph, ut imperarer fratribus suis, dicens: Onerantes jumenta, ite in terram Chanaan, & tollite inde patrem vestrum, & cognationem, & venite ad me: & ego dabo vobis omnia bona Ægypti, ut comedatis medullam terræ. Præcipe etiam ut tollant plaustra de terrâ Ægypti ad subvektionem parvulorum suorum ac conjugum; & dicit: Tollite patrem vestrum, & properate quanto citius venientes. Nec dimittatis quidquam de suppellectili vestra, quia omnes opes Ægypti vestra erunt. Efecerantque filii Israël, ut eis mandatum fuerat. Quibus dedit Ioseph plaustra secundam Pharaonis imperium: & cibaria in itinere. Singulis quoque proferri iussit binas stolas: Benjamin verd trecentos argenteos cum quinque stolis optimis. Tantundem pecunie & vestium mittens patri suo, addens eis asinos decem, qui subveherent ex omnibus divitiis Ægypti, & totidem asinos, triticum in itinere panisque portantes. Dimisit ergo fratres suos: & proficiscentibus ait: Ne irascamini in via.

Postquam Judas Iosephi frater anxia proflus eloquentiâ causam suam peroraverat. Non potuit ultra se Ioseph cohibere, sed lacrymis & affectibus inter se certantibus facessere iussit è loco arbitros omnes, solique fratres retentis, in lacrymas simul & gesticentem vocem erumpens: Ego, inquit, ego sum Ioseph frater vester. Num adhuc pater meus vivit? Attoniti ad hanc vocem fratres, nec verbum mutire poterant. Mox iterum humanissimè Ioseph: Accedite, inquit, ad me. Accesserunt. Ad quos dicit: Ego, inquit, frater vester sum Ioseph, ille ipse, quem vos vendidistis in Ægyptum. Mitrite pavorem animis: non vos torqueat, me à vobis venditum esse Ægyptiis. Deus me in vestrum bonum præmisit in Ægyptum. Jam biennium est, quod fames terras cepit depopulari; superest quinquennium, quo nec arari poterit, nec meti. Idcirco me providentissimus Deus prodromum vestrum huc misit, ut vita vobis servaretur à fæste defensis. Non vestro consilio, sed Dei voluntate huc missus sum. Videte potentiam divinam, quæ me Pharaonis pæne patrem, totius palatinate domus dominum, Ægypti principem constituit. Festinate, & ad patrem meum quamprimum redite, illique nomine Ægypti meo dicit: Ioseph filius tuus vivit, Ægypti universæ dominus, mandataque ut sine mora descendas ad ipsum. Habitabis terram Gessen, crissq; juxta me tam tu, quam filii tui, tui nepotes, omne tuum pecus, omnesque facultates tuæ. Hoc loco te pascam, nam anni quinque famis etiamnum restant superandi. Illa te tuaque omnia consumeret, si solum non mutares. En oculi vestri, & oculi fratris mei Benjamin vident, quod os meum, & cor meum ad vos loquatur. Nuntiate igitur patri meo universam gloriam meam, & quidquid ipsi oculis in Ægypto cernitis. Properate, & meum ad me parentem adducite. Quibus dictis singulos suavissimè complexus est. Cùmque in Benjamin collum rueret, flevit largiter, non minus flente Benjamin. Ita ceteros fratrum complexus Ioseph & osculatus omnes ordine, singulos suis perfudit lacrymis. Mox per omnem Pharaonis aulam fama est didita, venisse fratres Ioseph. Ad hanc audicionem gavisus est Pharaon, & omnis palatina familia. Erat rex suum testaretur gaudium, prompta liberalitate ad Iosephum: Manda, inquit, tuis fratribus, ut quamprimum reverti in Chanaan, vestrum parentem, & omnem secum cognationem huc ducant. Mecum eos esse volo, & regni mei divitiis frui: Ego dabo vobis omnia bona Ægypti, ut comedatis medullam terræ. In eam rem hinc plaustra secum accipiant ad conjugum & liberorum vecturas.

Hæc etiam omnem suam convehant suppellectilem, nam omnes opes Ægypti vestra erunt. Faciam quod imperatum. Iosephus & plaustra & alimenta in viam addidit, prout rex iusserat. Singulis præterea suorum fratrum

geminam

gemina in vestem, Benjamin autem quinque vestes, quingentos insuper argenteos donavit. Tantundem pecunie, ac vestium patri mittens adjunxit decem asinos totidemque asinos oneribus subvehendis. Jamque accinctis ad iter fratribus: Ne, inquit, irascimini in via.

Hic præceptionum optimarum leges largissima. Cum poterat hic dixerim:

Non mihi si lingua centum sint, oraque centum, satis omnia exposuero. Sed pauculos pro more nostro manipulos colligamus.

I. Palatium sine invidia, prodigium ingens, albo corvo prodigiosus. Iosephi fratribus jam cognitis, gavisus est Pharaon atque omnis familia ejus. Hactenus subinde spargebantur susuri clancularii, Iosephum hominem exterum, obsecuti sanguinis, servum captivum & latebris emeruisse fingunt. Jam seitur primarii viri esse filium, invideatur, sed gaudetur.

II. Nil dulcius amantium aut lætantium lacrymis. Cum Iosephus larvam, quam prudenter suspserat, humaniter ac comiter deposuisset, utrimque liberales admodum fuisse sunt lacrymæ, sed lacrymæ amoris, atque gaudii, quæ saccharum decoctionis seprimæ, omnemque melleam superant promulsidem.

III. Regius animus, gratus animus. Nec enim generosum pectus quidquam sibi permittit fieri gratis. Rex Pharaon Iosephi merita non levitratina æstimans, Iosephum non solum Ægypti principem constituit, sed omnem ipsius familiam amplissimè ditavit: Venite ad me, inquit, ego dabo vobis omnia bona Ægypti, ut comedatis medullam terræ; omnes opes Ægypti vestræ erunt. Tam humanus, tam liberalis, tam gratus in famulum suum rex Ægyptus fuit.

IV. Generositas Christiana culmen est, injurias oblivisci, inimicis benefacere. Iosephi fratres flagitii & parricidæ optimam fratrem in extremas conjeecerunt angustias. At ille tam truculentum in se facinus beneficiis est ultus. Hæc nobilitatis Christiana generositas factum illustre ac gloriosum est, benefacere inimicis. Aque istud jam explicatius, ex ipsa rei gestæ historiâ sub oculos ponemus.

§. I.

Amnistiam, seu, generosissimam injuriarum oblivionem compluribus documentis Iosephus exhibuit imitandam.

I. Errores fratrum suorum textit. Jam enim agnitionem & cõplexum mutuos instituturus, præcepit ut egredierentur cuncti foras, & nullus intresset alienus salutationis munus. Nec enim voluit ullo modo sciri ab Ægyptiis se venditum à fratribus. Hinc de immuni hoc facinore in aula regni nihil innouit, Iosepho peramanter suorum nequitiam celante. Hoc generosum, hoc Christianum est. Si nobis sint hostes, qui variis in nos maleficiis certent, faruæ sunt querelæ nostræ, si obvis quibuscunque dicamus: Hic capitalis meus hostis, hanc mihi fecit injuriam, ille istud mali in me machinatus est, sic isti & isti me læserunt. Hoc non est diligere inimicos, eorum nequitas detegere. Hæc talia eorum duntaxat auribus committenda, quorum interest ea scire, qui & jvare possunt. Apud alios dissimulanda sunt injuria. Quomodo Christus Dominus immansissimum Hæriozæ proditoris facinus velavit? Ipsum quidem cogitati sceleris, ut respiceret, admonuit, detectam sibi proditorem monstravit, ab inauditi criminis immanitate miserum modis omnibus avertere conatus est, moderatione tamen sua vi, ut id nullus Apostolorum, sed Judas solus intelleret. Perinde si dixisset Christus: Post paucas quidem horas seipsum proditurus est miser, ego tamen etiamnum illi parcam, nec publicè coram aliis meis discipulis pudefaciam: ipse sibi culpam imputet, si hoc alii rescierint. Chrysostomus non malè morbum appellat

A hanc effutiendi libidinem, quâ quis alterius probra, defectus, vitia non sine voluptate narrare ac detegit. Os parturiens hic oppillandum est, ne multat vel verbulum de alienis sceleribus. Vide Iosephi & Christi exempla. Et quanto Ioseph suos fratres accessisset pudore, si coram aliis dixisset: Ego sum Ioseph, quem vos vendidistis in Ægyptum. Hic alius pronissimum fuisset dicere: Itane hi homines peccarii germanum fratrem suum venderunt? Istine tam immania auli in tam cognatum sanguinem? Ioseph igitur prudentissimè texit suorum in se immanitatem, voluitque eam etiam ob causam ne prima huic salutationi arbiter ullus interesset. Tegendi sunt aliorum, etiam hostium, naevi.

II. Iosephus pane gratias agit, quod à fratribus fuisset venditus. Nolite pavere, inquit, neque vobis durum esse videatur, quod vendidistis me in his regionibus, pro salute enim vestrâ misit me Deus ante vos in Ægyptum. Est quod agamus gratias divinæ providentiæ. Reverè & nos, si rem ad vivum placeret rescicare, idem faceremus, quod sanctorum hominum multi, & ingenuè profiteremur. Hoc os, hæc manus, hæc lingua ad caelestes me honores provexit, magnas ago gratias inflanæ hujus hominis nequitia, quæ mihi Deum cælitèsq; conciliavit, quæ viam mihi patefecit ad sublime solium. Ita prorsus Ioseph ratiocinatus est. Nisi mei me fratres vendidissent, ut mancipium, nunquam Pharaon jusserit principem. Probra, servitus, ignominia, carcer, vexatio plurima, in altum me evexerunt: Injuriam me beatunt. Proinde non solum veniam iis impertior, sed & ago gratias his patrociniis licet asperis. Hanc Iosephi virtutem laudans Augustinus: Mirari estis, inquit, castitatem Iosephi, aspicite nunc benignitatem, pro odio reddit charitatem. Eodem elogio Ambrosius: Iure ergo mirandus Ioseph, inquit, qui hoc fecit ante Evangelium, ut laesus parceret, appetitus ignosceret, venditus injuriam non deserret, sed gratiam pro contumeliâ solveret: quod post Evangelium, omnes didicimus, & servare non possumus. Discamus ergo & sanctorum invidiam, ut imitemur patientiam, & cognoscamus illos non natura præstantioris fuisse, sed observationis, nec vitia neficisse, sed emendasse.

III. Vindicavit se Ioseph, sed modo planè novo, & prorsus Christiano. Vindicavit se oblivione, silentio, suspiriis, blanditiis, osculis, lacrymis, amplexibus, beneficiis. 1. Oblivione; meminisse non vult injuriarum: Oblivisci me fecit Deus omnium laborum meorum, dominum me constituit universæ terræ Ægypti. 2. Silentio; ut ab omnibus germanissimus frater agnosceretur, illud dicti asjecit (quem vendidistis) cetera tacuit omnia. 3. Suspiriis; Elevavitq; vocem cum fletu, quam audierunt Ægyptii, omnisq; domus Pharaonis. Alii gemitus, profunda suspiria distinxerunt loquentis voces. 4. Blanditiis; ad quos ille clementer: Accedite, inquit, ad me: Nolite pavere. Tanquam si pavidos equos demulceret poppyimis. 5. Osculis; osculatusque est Ioseph omnes fratres suos. Et hæc sincerissima oscula dispensavit in singulos pro parricidali odio. 6. Lacrymis; Et ploravit super singulos. Non tantum, non vindicem, sed matrem se gessit adversus cognatos hostes amantissimam. 7. Amplexibus; Cùmque amplexatus recidisset in collum Benjamin fratris sui, slevit. Non horruit amplexus eorum, qui ei vitam eripere parabant. 8. Beneficiis continuis. Nam omnes illos illorumque familias aluit, suisque apud regem promeritis facile impetravit, ut rex amplissimis pollicitis diceret: Ego dabo vobis omnia bona Ægypti. Videte, obsecro, novum injuriæ vindicandæ modum, largissimum benefacienti animum. Quem Augustinus suspiciens: Odium fratrum, inquit, charitatis lacrymis abluetur. Sed objicias: Non iste semper est odiorum, & injuriarum exitus. Est sanè, modò nos sumus Iosephi, vindices injuriarum tam blandi. Non deerit, in orbe certè altero, merces amplissima, tolerantia promissa. Sed hæc plerunque languidissimè credimus. Hinc præmii tempus non expectamus.

Gen. 45. 1-4.

Gen. 45. 1-4. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Gen. 45. 1-4.

Gen. 45. 1-4.

Gen. 45. 1-4.

Gen. 45. 1-4.

Gen. 45. 1-4.

2. Iosephus pane gratias agit, quod à fratribus fuisset venditus. Nolite pavere, inquit, neque vobis durum esse videatur, quod vendidistis me in his regionibus, pro salute enim vestrâ misit me Deus ante vos in Ægyptum. Est quod agamus gratias divinæ providentiæ. Reverè & nos, si rem ad vivum placeret rescicare, idem faceremus, quod sanctorum hominum multi, & ingenuè profiteremur. Hoc os, hæc manus, hæc lingua ad caelestes me honores provexit, magnas ago gratias inflanæ hujus hominis nequitia, quæ mihi Deum cælitèsq; conciliavit, quæ viam mihi patefecit ad sublime solium. Ita prorsus Ioseph ratiocinatus est. Nisi mei me fratres vendidissent, ut mancipium, nunquam Pharaon jusserit principem. Probra, servitus, ignominia, carcer, vexatio plurima, in altum me evexerunt: Injuriam me beatunt. Proinde non solum veniam iis impertior, sed & ago gratias his patrociniis licet asperis. Hanc Iosephi virtutem laudans Augustinus: Mirari estis, inquit, castitatem Iosephi, aspicite nunc benignitatem, pro odio reddit charitatem. Eodem elogio Ambrosius: Iure ergo mirandus Ioseph, inquit, qui hoc fecit ante Evangelium, ut laesus parceret, appetitus ignosceret, venditus injuriam non deserret, sed gratiam pro contumeliâ solveret: quod post Evangelium, omnes didicimus, & servare non possumus. Discamus ergo & sanctorum invidiam, ut imitemur patientiam, & cognoscamus illos non natura præstantioris fuisse, sed observationis, nec vitia neficisse, sed emendasse.

Ambrosius. 10. 4. 1. de Ioseph cap. 1. mihi pag. 248. Quam librum & alibi locorum in hac scripturae volumus designatum.

3. Vindicavit se Ioseph, sed modo planè novo, & prorsus Christiano. Vindicavit se oblivione, silentio, suspiriis, blanditiis, osculis, lacrymis, amplexibus, beneficiis. 1. Oblivione; meminisse non vult injuriarum: Oblivisci me fecit Deus omnium laborum meorum, dominum me constituit universæ terræ Ægypti. 2. Silentio; ut ab omnibus germanissimus frater agnosceretur, illud dicti asjecit (quem vendidistis) cetera tacuit omnia. 3. Suspiriis; Elevavitq; vocem cum fletu, quam audierunt Ægyptii, omnisq; domus Pharaonis. Alii gemitus, profunda suspiria distinxerunt loquentis voces. 4. Blanditiis; ad quos ille clementer: Accedite, inquit, ad me: Nolite pavere. Tanquam si pavidos equos demulceret poppyimis. 5. Osculis; osculatusque est Ioseph omnes fratres suos. Et hæc sincerissima oscula dispensavit in singulos pro parricidali odio. 6. Lacrymis; Et ploravit super singulos. Non tantum, non vindicem, sed matrem se gessit adversus cognatos hostes amantissimam. 7. Amplexibus; Cùmque amplexatus recidisset in collum Benjamin fratris sui, slevit. Non horruit amplexus eorum, qui ei vitam eripere parabant. 8. Beneficiis continuis. Nam omnes illos illorumque familias aluit, suisque apud regem promeritis facile impetravit, ut rex amplissimis pollicitis diceret: Ego dabo vobis omnia bona Ægypti. Videte, obsecro, novum injuriæ vindicandæ modum, largissimum benefacienti animum. Quem Augustinus suspiciens: Odium fratrum, inquit, charitatis lacrymis abluetur. Sed objicias: Non iste semper est odiorum, & injuriarum exitus. Est sanè, modò nos sumus Iosephi, vindices injuriarum tam blandi. Non deerit, in orbe certè altero, merces amplissima, tolerantia promissa. Sed hæc plerunque languidissimè credimus. Hinc præmii tempus non expectamus.

Gen. cap. 45. vers. 4. Ibid. v. 2. Ibid. v. 4. Ibid. v. 4. Ibid. v. 15. Ibid. v. 15. Ibid. v. 14. Ibid. v. 28.

5. Osculis; osculatusque est Ioseph omnes fratres suos. Et hæc sincerissima oscula dispensavit in singulos pro parricidali odio. 6. Lacrymis; Et ploravit super singulos. Non tantum, non vindicem, sed matrem se gessit adversus cognatos hostes amantissimam. 7. Amplexibus; Cùmque amplexatus recidisset in collum Benjamin fratris sui, slevit. Non horruit amplexus eorum, qui ei vitam eripere parabant. 8. Beneficiis continuis. Nam omnes illos illorumque familias aluit, suisque apud regem promeritis facile impetravit, ut rex amplissimis pollicitis diceret: Ego dabo vobis omnia bona Ægypti. Videte, obsecro, novum injuriæ vindicandæ modum, largissimum benefacienti animum. Quem Augustinus suspiciens: Odium fratrum, inquit, charitatis lacrymis abluetur. Sed objicias: Non iste semper est odiorum, & injuriarum exitus. Est sanè, modò nos sumus Iosephi, vindices injuriarum tam blandi. Non deerit, in orbe certè altero, merces amplissima, tolerantia promissa. Sed hæc plerunque languidissimè credimus. Hinc præmii tempus non expectamus.

Ibid. v. 28. Ibid. v. 28.

mus, sed præcipites ruimus ad injurias vindicandas. Si sapimus, morte, utique Iosephiano nos vindicabimus; oblivione, silentio, suspiriis, blandimentis, lacrymis, amplexibus, beneficiis.

S. II.

4. Divina voluntatis decretum suis explicavit.

Gen. c. 45. vers. 8.

Act. c. 22. vers. 23.

Deus est auctor omnium poenarum & malorum quæ patimur. Non enim est malum in civitate, quod Dominus non fecerit. Omnis poena, omne supplicium à divina voluntate est, idque, ut scholæ loquuntur, effectivè, positivè. Exemplo, quod dicimus, monstramus.

Amos cap. 3. vers. 6. Exemplo monstratur.

Gen. cap. 45. vers. 8.

5. Pacè suis fratribus imperavit injuriarum omnium immemor.

Ibid. v. 24.

IV. Divina voluntatis decretam suis explicavit. Quis autem, obsecro, p̄sor Iosepho Heliotropium, seu divina voluntatis arcanam exposuit: Ubi hæc legit, ex quo audiit, quis hæc ipso audiente pro concione disseruit? Et tamen tam aperte, tam nervosè voluntatis supremæ mysterium exponens: *Non vestro consilio, inquit, sed Dei voluntate huc missus sum*. Utinam hoc eruditionis Christianæ summarium vel tandem capiamus; Iosephum Deus ad summam amplitudinem extolli voluit; vendi autem, falsè accusari, in vincula rapi permisit, non voluit: quia peccata velle non potest. Ita omnis Theologia loquitur. Ita locutus Apostolorum princeps Petrus: *Hunc desinito consilio, inquit, & præscientiâ Dei tradidit per manus iniquorum affligentes interemit. Deus, ut crucifigeretur Christus, voluit, decrevit; Judæis autem non præcepit, ut ipsi hoc facerent, sed tamen facturos prævidit & permisit.* Hinc Theologorum versiculis:

Actio displicuit, passio grata fuit.

Ita Deus auctor est omnium poenarum & malorum quæ patimur. Non enim est malum in civitate, quod Dominus non fecerit. Omnis poena, omne supplicium à divina voluntate est, idque, ut scholæ loquuntur, effectivè, positivè. Exemplo, quod dicimus, monstramus.

Deliquit in bello miles quispiam infelici arbori suspendendus: sed defuit carnifex, qui miserum fune inderet. Expectatum est aliquantulum, dum fortè fortuna quispiam transfret; transit è vicino pago rusticus, cui miles gallinas rapuit, & horreum incendit. Ad quem rerum capitalium prætor: *Vis, inquit, hæc suspendere?* Libentissimè, ait rusticus, capitalem rusticorum hostem, qui meas mihi gallinas rapuit, pecus abegit, date mihi nebulonem, date, de proximâ arbore suspendam. Hoc quidem rusticus animo vindicandi fecit, & peccavit ultionis libidine, eo tamen obsequio satisfactum est justitiæ & ducis voluntati. Ita planè Deus hunc, aut istum, aut illum punire vult seu obrectationibus, seu rerum jacturis, seu diversis injuriis. Quis autem hæc faciat? Deus ab æterno prævidit homines malevolos hæc ultro ac sponte facturos: ita suo tempore profiliunt, qui vel famam dictis lacerent, vel damnis afficiant, vel injuriis. Quis infert has poenas? Deus, sed per hos, aut illos homines malignos, æquam, invidos, quibus ut instrumentis ab æterno prævisis utitur, ad decreta suæ voluntatis exequenda. Hoc sanè quotidianum est. Ita rectissimè Iosephus dixit: *Non vestro consilio, sed Dei voluntate huc missus sum.* Divina voluntas fratribus Iosephi usâ est instrumentis ad Iosephum honorandum. Fraternalia erant, fratrem jugulare, vendere, in Ægyptum auferre. Scilicet nisi Deus hæc illorum peccata permisisset, & Iosephum his poenarum ac malorum præludiis exercere voluisset, inanissima fuissent hæc eorum consilia omnia. Dei voluntate igitur, Dei nutu & arbitrio, non humano consilio hæc gesta sunt.

V. Pacem suis fratribus imperavit injuriarum omnium immemor. Viaticum illis dedit lautissimum, vestes, pecuniam, panes, cibaria, triticum, & vincti dorsuaria jumenta subvehendis oneribus, insuper equos, pilenta, currus, aurigas & famulos; hoc unum adjunxit moniti: *Ne irascamini in viâ*. Hæc Iosephi præceptio perfectissimam Amnistiam, seu, laudatissimam injuriarum oblivionem, & animum in fratres mitissimum declaravit. *Ne irascamini*, ait, perinde si diceret: Nescire non possum, mei fratres, quid inter vos futurum in viâ, ni præveniam: Alter alteri culpam impinget, quod in

Ægyptum sim venditus, inde lites orientur & verborum pugna: Ne igitur irascamini in viâ. Ite unanimes, ut fratres decet, & cum parente, quamprimum redite. Quis vestrum me primus voluerit vendi, non refert. Præteritum est; ne revocetur in lucem. Injuriarum omnium jam pridem oblitus sum: earundem & vos velim oblitisci. Ullus jam perlanatum est: non tangamus, ne recrudescat. Oblivione sepeliemus æternâ, quidquid inter nos injuriæ præterit. Ite, & non irascamini in viâ. Hoc morale fuit à Iosepho datum viaticum. Non enim ignoravit Ioseph, boni consilii neminem non cupere auctorem dici; cum malum suggestum est consilium, ab altero in alterum derivari culpam. His discordiis cavendis pacem suis & consensum Ioseph præcipit. Hæc Iosephi virtutem Chrysofostomus extollens: *Novè legi philosophiam, inquit, tantè antè & perfectè cognovit, & cuncta cum multatè adimplevit.* Generositate Christianæ culmen est, injurias oblitisci, inimicis benefacere.

Hoc suis è cathedrâ explicavit Constantinopoli Gregorius Nazianzenus: Nam Catholicis sub Valente Imperatore Ariano miserè vexatis & oppressis Theodosius successit, qui restituit rem moderate ac sanctè imperando. Catholici cum sibi viderentur respirare, ac superiores jam esse hostibus, par pari reddendum censuerunt, & Arianos non minùs affligendos. Hic Gregorius pro suggestu: *Non hæc talia, inquit, à nobis Christus poscit, nec Evangelium ista nos docet. Mites animis glorie filii, Cujus animus lenis ac tolerans est, is prudentiâ valet. Præstate illis beneficia, qui vos odio profæquantur. Quid si animus in vindictam astuet, & manus pruriant in adversæ partis subitam runam, nec ira frenos ferat, vindicationem omnem, obsecro, Christo ejusque tribunali permittite: Mea enim ultio, ait Dominus, ego retribuam.* Hæc exhortatio Gregorii.

Eundem indutus animum Turonensis præsul Martinus Bricium presbyterum calumniatorem, officio movere noluit, etsi potuerit, optimâ ratione hac usus: *Si Christus passus est iudam, cur ego non Bricium?* Ita & nos ratiocinemur: Si Christus tulit Iscarioten proditorem, cur ego non feram Acharium, Tiburtium, Titium, Servatium, inimicos & calumniatores meos? Logica hæc Christiana, Syllogismus optimus est.

S. III.

Iustus ut palma florebit. Palma quidem in sublime crevit, & ad nubes sustollit brachia, petitque cælum, illius tamen fructus dactyli respiciunt terram, & ad ima vergunt, quòque plenior est arbor, eò fructus in terram proniores. Probæ mentis homo in altum se erigit, Deumque in excelso solio residentem totis brachiis complectitur, eò certè cogitationibus exerceat; nihilominus sese dimittit ad imbecillitates humanas, tolerat ad imbecillitates humanas injurias, inimicos beneficiis mactat: omnibus suos veluti fructus offert, alieni sceleris in se commisit oblitiscitur, erigitur ad alta. Iosephus, qualis palma, quam sublimis, quam in cælum portrecta: Quam nervosè Dei voluntatem, Providentiam, Bonitatem prædicat: interim fructus suos fratribus suis parricidis portigit amantissimè, tam opes quam honores suos, cum illis partiturus; injurias omnes leni delet spongiâ, quidquid contra se dictum factumque est, penitus vult abolitum. Hoc generositate Christianæ culmen est.

Hanc injuriarum felicissimam oblivionem phrasi notandâ exprimens Itaias: *Utinam attendisses, inquit, ista & ista mandata mea, facta fuisset sicut flumen pax tua.* Quid Humanum cum pace? *sicut flumen, inquit, pax tua.* Videte dictionis artificium. Percutitur aqua baculo, hæstâ, gladio, injiciantur saxa, dividerur quidem aqua, & velut non solent vulnerata circulos complures loco cicatricis ostendit, ubi est oblatio, mox tamen iterum coibit sine omni profus vulneris seruatione signo. *Utinam ergo attendisses mandata mea.* Nam ubi oblatio est legis divinæ, hæc vindicati non solent injuriarum.

ria, miniatulā non opprimitur offensa, non scribit mar- more læsus, sed velut aqua ferro aut saxo turbata mox obliterat plagarum notas, in concordiam redit, obli- vionem sponder injuriarum, pax illius sic sicut flumen, quod verberibus nec vulnerari potest, nec efferari. His artificii inimici expugnantur, ut in amicos transeant. Ars nobilissima longē antefans illi, quæ plumbo nobi- litatem auri induit. Quid igitur faciendum? Quæ præ- ceptiones sunt hujus artis?

Vir magni & primi nominis interrogatus, quā tan- dem ratione omnium sibi amicitiam conciliaret, nec enim quemquam sciri, qui illum odisse veller: philerum igitur quod omnibus propinaret, alios etiam doceret: Pileo, inquit, & marsupio. Verbo humanus, factō benefi- cus. Dicamus bona verba, & loculos aliquantulum mulgamus in aliorum obsequia, nunquam deerunt amici, omnium in nos benevolentia conspirabit. Que- relas plurimorum audias, qui dicunt: Invidentia premi- mur variē, ab his & his exagimatur, odium apud ple- rosque omnes adipiscimur. Sæpius, o boni, vos ipsi ho- rum causa estis adducto supercilio manūque nimium contractā. Pileus vester plumbeus est, & manus vestra lapidea, vix quidquam opis aut obsequii à vobis sperari potest; crumena vestra pluribus nodis constri- cta nummos retinet tenacissimē; os vestrum humanitate vacuum lapides non rosas loquitur. Ita nec Pileo, nec Marsupio benevolentiam captatis, nec verbo humani, nec factō benefici. Sed vos ipsi conscientiam vestram interrogate, num in vestro pileo, an in marsupio vestro major sit defectus: nam sunt qui pollent opibus, gratiā, honoribus, non tamen alienā fatigantur invidentiā, quia sancti humani, affabiles, modesti, comes, obsequiosi, sua- ves, munifici, pileo pugnant & marsupio. Difficile est illis invidere aut famam illorum imminuere, omnium voce viri boni audiunt sine fastu & supercilio, ad grati- ficandum prompti, parati. Hi tales sibi omnes devin- ciunt. Hi virgæ Aaronicæ simillimi sunt, quæ licet arida fuerit, fronde tamen & fructu dulcium amygdalarum triumphabat: ita illi foliis abundant mitium verborum; nec fructus iis defunt; dulces amygdalas ferunt, consi- liis, manu, solatiis, nummis juvant. Nota vastitatis est eorum, qui auxilium rogati sibi supplices amandant alio; & illum, inquit, accede, ille te juvabit: ad istas ædes pulsa, hinc impetrabis opem. Ah, fatui: Benefa- cendi occasione negligere, damnosus est, quā oblati beneficia repudiare.

Cur Christus, obsecro, discipulos sine perā, sine pec- unia, sine virgā, Evangelium docturos misit? Ambro- sius ad quæstionem respondens: *Vt & incentiva liris*, in- quit, *instrumenta eriperet ultionū*. En Christus suos voluit, & verbis humanos, & factis beneficos; ideo ab eis pec- uniam, jurgiorū causam maximam, removit. Idcirco non tam fordidē parcamus pecuniā, ut parcere possi- mus concordia. Et quis suavium verborum sumpus est? nequissima est avaritia, quæ nec bonis quidem ver- bis liberalem esse permittit. Pileo & Marsupio, Huma- nitate ac Liberalitate omnium mercamur amicitias.

CAPVT XVII.

Iosephus fratres suos instruit, quid Pha- raroni regi respondeant. Omnes dum vidimus, pastores sumus.

Qui ascendentes ex Ægypto venerunt in terram Chanaan ad patrem suum Iacob. Et nuntiaverunt ei, dicentes: Ioseph filius tuus vivit: & ipse dominatur in omni terrā Ægypti. Quo audito Iacob quasi de gravi somno evigilans, tamen non credebatur eis. Illi contra referebant omnem ordinem rati. Cūm-

A que vidisset planstra & universa, quæ miserat, revixit spiritus ejus, & ait: Sufficit mihi si adhuc Ioseph filius meus vivit: Vadam & videbo illum, antequam moriar. Profectusque Israël cum omnibus, quæ habebat, venit ad puteum juramenti: & ma- catis ibi vicinis Deo patri sui Iaac, audivit eum per vi- sionem nocte vocantem se, & dicentem sibi: Iacob, Iacob. Cui respondit: Ecce adsum. Ait illi Deus: Ego sum fortissimus Deus patris tui, noli timere, descende in Ægyptum, quia in gentem magnam faciam te ibi. Ego descendam tecum illuc, & ego in- de adducam te revertentem: Ioseph quoque ponet manus suas super oculos tuos. Surrexit autem Iacob à puteo juramenti: tu- leruntque eum filii cum parvulis & uxoribus suis in planstris, quæ miserat Pharaon ad portandum senem. Et omnia quæ pos- sederat in terrā Chanaan, venit, in Ægyptum cum omni semine suo. Filii ejus, & nepotes filia & cuncta simul progenies, &c. Omnes animæ domus Iacob, quæ ingressæ sunt in Ægyptum fuere septuaginta. Misit autem Iadam ante se ad Ioseph, ut nuntiaret ei, & ille occurreret in Gessen. Quo cum pervenisset juncto Ioseph curru suo, ascendit obviam patri suo, ad eundem locum: vidensque illum, irruit super collum ejus: & inter am- plexus flevit. Dixitque pater ad Ioseph: Nam lætus moriar, quia vidi faciem tuam, & superstitem te relinquo. At ille locutus est ad fratres suos, & ad omnem domum patris sui: Ascendam & nuntiabo Pharaoni dicamque ei: Fratres mei, & domus patris mei, qui erant in terrā Chanaan, venerunt ad me. Et sunt viri pastores ovium, curamque habent alendorum gregum: pecora sua, & armenta, & omnia, quæ habere potuerunt, adduxerunt secum. Cūmque vocaverit eos & dixerit: Quod est opus vestrum? Respondent, viri pastores sumus servi tui, ab infantia nostrā usque in presens, & nos, & patres nostri. Hæc autem dicetis, ut habitare possitis in terrā Gessen: Quia deficiunt Ægypti omnes pastores ovium.

Iosephi fratres optimo viatico instructi redierunt in Chanaan ad parentem, cui mox faustissima nuntiantes: O pater, inquit, Ioseph tuus filius noster frater etiam- num vivit, & est princeps ac dominus Ægypti. Hoc au- dito Iacob velut de gravi somno evigilans, non satis cre- didit, quæ dici audivit. At illi junctis vocibus omnem rei ordinem narrare, ostendere jumenta, currus, & planstra à Iosepho submissa monstrare, opes & gloriam fratris extollere. Cūmque jam non auribus solum, sed & oculis fuisset fides facta, senex Iacob veluti à mortuis excitatus cepit reviviscere, inde in lætas voces erui- tur. Inde læta- pens: Sufficit mihi, ait, sufficit, modò filius meus Ioseph etiamnum vivat: ibo & videbo illum priusquam moriar. Non distulit ergo Iacob destinatum iter: Cum om- ni familiā, omnique supellestili & pecore in viam se dedit, venitque ad puteum juramenti, ubi macatis vi- citimis audivit Deum nocte hæc sibi dicentem: Ego sum fortissimus Deus patris tui: Noli timere, descende in Ægyptum, quia in gentem magnam faciam te ibi. Ego descendam tecum illuc, & ego inde adducam te revertentem. Ioseph quoque ponet manus suas super oculos tuos. Iacob igitur divi- nis vocibus ad iter perseverandum confirmatissimus,

D cum omnibus liberis & nepotibus, cum facultatibus omnibus venit in Ægyptum. Capita hominum in fami- liā Iacob universæ fuerunt septuaginta. Quod ut Jo- seph per fratrem suum Judam agminis totius prodro- mum intellexit, parenti obvius curru vehens prodit. Cūmque jam in mutuum venissent conspectum, in am- plexus & oscula ruebant pater & filius, qui prius lacry- mis loquebantur, quā verbis. Pater ad aspectum filii exultans gaudio: Iam, inquit, lætus moriar, quia vidi faciem tuam, & superstitem te relinquo. At Ioseph omnibus aman- tissimè salutatis: Nuntiabo, inquit, Pharaoni regi, pa- rentes meos & fratres cum omni familiā, & cunctis fa- cultatibus suis venisse ad me, viros alendi pecoris gna- ros esse. Si vos ergo rex accersitos ad se interrogaverit, quid artificii calleatis, dicetis: Servi tui pastores sumus, & nos, & majores nostri. Hoc ideo respondendum censo, ut terra Gessen vestræ habitationi cedat: Ægy- ptus

Reditus fratrum Iosephi in Chanaan. Narrant patri Ioseph fratre vivere.

Inde læta- tur.

Ægyptum proficisci- tur. Deus ei apparet, & multipli- cationem gentis suæ promittit. Gen. c. 46. v. 3. & 4.

Ioseph obvius occurrat patri.

Gen. c. 46. vers. 30.

Quid respondeant Pharaoni edocet.

Pileo & marsupio omnium amicitia concilianda

Lu. c. 10. vers. 4.

Gen. c. 45. vers. 25. ad Iacob.

5. Monita. ptiis enim pastores ovium exosi sunt. E dictis manipu- A
los colligamus.

1. Probat- I. *Proba me, is homo nunquam est sine Deo.* Tameſi
mentis ho- Jacob nihil in Orbe terrarum maluisse videre, quam
mo nun- filium ab annis viginti tribus non visum, nonnihil tam-
quam est- men hærebat, an sibi cum omni familiâ sit eundem in
sine Deo. Ægyptum. Cui Deus secundum quietem visus: *Descen-*
Gen. c. 46. *de, inquit, in Ægyptum. Ego descendam tecum illuc, & ego inde*
v. 3. & 4. *adducam te revertentem.* Perinde si dixisset: Ego semper
tecum ero. Hoc hominem vel in extremâ Orbis solitu-
dine versantem suavissimè soletur: Dominus mecum
est. Porro Jacob ex Ægypto reversus non est nisi in
posteris.

2. Pietas in II. *Pietas in parente, longævitæ.* Filii Jacob in paren-
parentes. tem hac in re pii. *Tulerunt eum cum parvulis & uxoribus*
logæras. *suis in fraustis, quæ miserat Pharao ad portandum senem.*
Ibid. v. 5. *Ascensurum & descendurum è curru patrem suis illi*
manibus & levaverunt, & deposuerunt, velut infantu-
lum. Huic pietati Deus prolixiorum promisit vitam: B
Honora patrem tuam, & matrem tuam, ut sis longævus super
terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi.

3. Humili- III. *Humilitas honorata, prodigium rarum ac pretiosum.*
tas hono- Optimè dixit Bernardus: *Non magnum est esse humilem in*
rata, prodi- *abjectione: Magna prorsus & rara virtus, Humilitas honorata.*
gium rari- *In alto non altum sapere difficile est, & omnino iniustitiam;*
ac pretio- *sed quando iniustitiam, tando gloriosus.* En Ioseph, pater
sum. Pharaonis, Dominus Ægypti, Salvator mundi, Princeps
Bernard. maximus, positus tamen falcibus, occurrit obviam pa-
hom. 4. super- *renti, viro pastoritio, quem filii pastores cinxerant. His*
missus est, *opilionibus obviam venit Iosephus in terram Gessen,*
Epist. 42. *Ægypti fines.* Aded familiam & originem suam non
m. p. 1463. *erubuit, publicè professus suam patrem suosque fratres*
esse pastores. Cùm autem jam in conspectum sui patris
verberet, irruit super collum ejus, & iter amplexus slevit.

4. Summus IV. *Summus lætus, summum gaudium.* Quàm libera-
luctus, liter Deus suorum omnem tolerantiam refocillat, &
summum nonnunquam etiam in hac vitâ. Viginti tribus annis
gaudium. *velut orbis filie Jacob, in lætu vixerat: nec enim ulla*
inquam à filio tabellâ, schedulam nullam, nullum epi-
stolium accepit de superſtite filio. Denique graſſante fame
in Ægyptum amittendi filii erant, è quibus Simeon
in vinculis retentus, Benjamin satis violenter abſtractus.
Ita mæror auxit mæriorem, ærumnas veteres exceperunt
novæ. Optimus senex mæroribus potuisset confici.
Tandem omnia gaudiis emutata sunt. Iam lætus mori-
ariar, inquit, quia vidi faciem tuam. Centum triginta anno-
rum erat Jacob cùm ingrederetur Ægyptum, at verò
Ioseph annum agebat trigefimum nonum.

5. Pastoris V. *Pastoris est, non se, sed pecus curare.* Et: *Pastor, is est non*
est, non se, *pecus, sed se curare.* Sed quomodo hæc sibi adversa sunt
sed pecus *curare. Et: Pastoris est non pecus, sed se*
Pastoris *curare. Hic duo nobis penitiùs explicanda: Primum in hac*
est non pe- *fratrum instructione eximiam Iosephi virtutem eluxif-*
cus, sed se *ſe. Alterum, nos omnes esse pastores, quos geminum*
curare. *illud effatum spectet.*

S. I. Iosephi fratres ceremoniarum, rituum, deliciarum
Ioseph in- *Iosephi fratres ceremoniarum, rituum, deliciarum*
struit fra- *laularum tam erant ignari, ut à Iosepho fratre fue-*
tres. *rint instruendi velut rudes pueruli in principalem do-*
rum ducendi, quibus dici solet: Ita manus tenete, ita

In fratrum VI. *In fratrum catechesi Ioseph egregias virtutes, Pru-*
catechesi *dentiam præsertim, Simpliciter, & Modestiam ex-*
Ioseph tres *hibuit,*
virtutes
exhibuit.

I. Prudentiam. Fratres suos in aulâ versari noluit, ne in aulicâ desidiâ idololatriam, & omnia simul vitia tiam
condiscerent. Perinde si apertè dixisset: Nihil vobis sit
cum aulâ; salubribus inter labores sudabitur; procul à vo-
bis otium, & mores aulicis; majorum nostrorum vesti-
giis hæreamus. Deinde voluit illos dicere, pastores se
esse, ut terram Gessen tantò certius obtinerent, & sic
ab Ægyptiis separarentur, idque ob complures causas,
ne scilicet inaniam Deorum cultum, & flagitiosum vi-
vendi ritum cernerent, & quod pronissimum est,
æmularentur; nève perpetuis rixis ac jurgis implica-
rentur: etenim Ægyptii detestantur omnes ovium pa-
stres. Habuerunt quidem & illi opiliones suos, sed vo-
luptati, atque ut lac solùm & lanam ab iis acciperent;
ovem aut aliam pecudem jugulare nefas; illorum Dii
erant. Cogitabat insuper Ioseph: Si aliquando (ut vices
temporum sunt) reditus in terram Chanaan sit paran-
dus, expeditum erit iter è terrâ Gessen, sinibus Ægy-
pti. Hæc terra ab omnibus Ægyptii regni supplicis &
publicis calamitatibus fuit immunis. Ex hac terrâ iter
expeditissimum ac brevissimum in Chanaan. Hanc
Hebræi ducentis quindecim annis habitarunt. Pruden-
tia magna Iosephi, qui reversionem hanc tam ma-
turè prævidit.

II. Simpliciteratem ingenuam Ioseph exhibuit, qui a Simp-
noluit suos fratres supra simplicem victum & cultum
avorum sapere, & in album dominorum transire. Ori-
ginis nostræ memores simus, nec in novam nos ampli-
tudinem efferamus. Hoc certè multò laudabilis, se
suosque intra moderatæ limites servare, quàm idem
dem altioribus imminere, & volatuum meditati aliis
nondum adultis. Expectandum, dum dicat Deus tem-
pore: *Amice, ascende superius.* Hoc honori est; alterum am-
bitionem olet, quod hoc unum laborat, ut in alto sit,
quocunque demum modo in altum evadat. Pulchrum
est hominem originis modicum intra suam se fortunam
contineret. Malè miscntur aquilæ columbæ. Culina
non excipat sensum. Utunque fortuna permittit, ita
aut explicabimus nos, aut contrahemus. Pastori pedum
non scriptum convenit. Pastores sumus nos & patres
nostri.

III. Modestiam insignem docuit Iosephus; Nam 3. Mod-
voluit in aulâ regiâ sciri tam patrem, quam fratres pa-
stores esse; familiam suam modestissimum princeps ne-
quaquam erubuit; cum se origine factus est esse, qui erat;
jare potestatis non intumuit, optum affluxu non super-
bivit, re nullâ insolenter sese extulit, Pastoris se filium
esse neutiquam negavit. Quàm longè nunc alii mores
sunt; nos talem consuetudinem non habemus. Saryra
prisca feminam suis memorat, quæ cubito nares exte-
rerit, aspirante dein fortunâ nimmis modio metebat-
tur, domina imperiosissima omnibus aspera sui conjugis
opanta.

S. II.

Vilitatis pristinae oblivisci non Modestiam, & Vilitatis
Simpliciteratem, sed etiam Prudentiam graviter
lædit. Reverà regis Agathoclis laudes famamque in-
gniter auxit, quod è abacos luto Samio, tellesque vasis
ornavit, quæ patrem figulum fuisse dicerent. Ita Willi-
gulum Moguntinum episcopum episcoporum antisti-
tem rota ex officinâ patris carpentarii translata, & in-
signibus infera plurimùm commendavit. Ita plurimis
honori & laudi est, loco quidem humili natos, ingenio
tamen & industriâ, eruditione ac virtute in altum emer-
sisse. Qui prudentiam amant, & modestiam, ut pater-
næ rotæ, figlini operis, acûs & forficis, subulæ ac modu-
lorum, aratri ac rastorum nunquam obliviscantur, hæc
sibi ponunt sub oculos, & suæ originis commoneat sei-
pso, ne unquam insolescant: Verbo humani, Facto be-
nefici, suâ se pelliculâ continent, nemini insultant, ne-
que

que se supra alios ullos efferunt; & licet à trecentis, aut quadringentis annis suas derivent origines, illud tamen in ore habent: Et nostri majores tenui censu inter ignobile vulgus stabant. Inter Platonis dicta numerat Anaxenus: Neminem regem non ex servis oriundum, quem admodum ingentia flumina ortum suum plerunque tenui debent rivulo. Sed quid opus tot monitis? Summus opifex protoplastis, nobisque omnibus feris nepotibus domum hibrumque natalem oculis ingerens: Pulvis es, inquit, & in pulverem reverseris. Simillimas voces ab ore divino excipiens Hieremias vates proclamavit: Terra, terra, terra, audis sermonem Domini. Et etiam filicant prophetæ, ipsa tamen ratio modestè nec ultra metas sapiendum docet.

Phocioni Atheniensium clarissimo principi legati regis Philippi magnam vim auri obtulerunt. Repudiavit Phocion. Ulerunt illi & rogant, saltem in liberorum gratiam aliquid liberalitatis regiæ admitteret, nec enim illos patris honorem propagaturos sine novarum opum accessu. Quibus Phocion: Si mores, inquit, paternos æmulentur, sufficient illis, quæ mihi suffecerunt, prædiola: Sin autem patrem exuant, nolim ego luxui eorum fomentis talibus patrocinari.

Haud aliter se gessit, cum ei Menyllus ab Antipatro ferret munera, quæ peræquè repudiavit. Menyllus roganti, saltem Phocum filium velle esse participem oblati muneris. Neque sic quidem expugnari se passus: Si filius meus desinat rem infringere, inquit, & frugi esse velit, suum ei patrimonium sufficere: Nam, ut nunc se gerit, nihil ei satis erit. En homines incorruptos & tam excelsi, quam modesti animi, qui nullum metuebant probum, nisi vitium. Hos inter eminentes Iosephus modestiâ, simplicitate, prudentiâ: Pastores sumus, inquit, & nos, & patres nostri.

Nemo hoc sibi probro ducat: Pastores sumus nos omnes, qui homines sumus. Sunt quibus id nominis convenientissimum, uti sunt Episcopi, Præpositi, Cutiones, animarum Pastores; ita & Reges, Principes, Magistratus, Domini, Patresfamilias, quibus oppida, urbes, provinciæ, regna committuntur, velut pastori oves, curanda. Poëtarum princeps Homerus, Priamum, Agamemnonem, Menelaum reges, *ποιμνας* vocat. Doctissimus Philo regem & pastorem uberrima dissertatione confert. In divinis paginis Deus non tantum Reges & Imperatores, sed & Angelos vocat pastores. Per Isaiam ita loquitur: *Quia dico Cyro: Pastor meus es, & omnem voluntatem meam complebis.* Per Ezechielem pollicetur: *Et suscitabo super eas pastorem unum, qui pascat eas, & ipse erit eis in pastorem.* Michæas vates: *Et suscitabimus super eum, inquit, septem pastores, & octo primates homines.* Septem pastores, septem fuerunt Angeli.

Ad pastores hos omnes præceptio illa pertinet, Pastoris est, non se, sed pecus curare. Veteri verbo dicebantur præfici: Lex pastoris est, amor gregis. Quemadmodum enim paterfamilias domesticos suos amore sollicito complectatur necesse est; ita pastor suas oviculas curabit & tuebitur, pastoris officium ignorat, qui seipsum curat. Bernardus ad Archiepiscopum Senonensem Henricum, epistolam, qui liber sit, perscribens: *Non vos ergo felicem, inquit, quia præfatus, sed si non prodestis, infelicem putate.* Petrus Damianus Gregorium VI. epistolâ non ab simili erudiens: *Noverit beatitudo vestra, inquit, piissime Domine, quia clerici digni episcopatus officio non inveniuntur. Omnes, quæ sua sunt, querunt. Præfesse inhiant, præfesse non curant.* Præcoram est monitum: Ut profis, præfisi; si prodesse non vis, neque præfesse velis. Officium pastoris est pingue, sed difficile. Pingue, quia lac, lanam, carnes porrigit; difficile, quia rationes severas exigit. Princeps pastorum luculenter id testatur est Marcellus II. Pontifex summus anno millesimo quingentesimo quinquagesimo quinto. Viderat bonus hic

A pastor, quanta cogeret necessitas Romanam Curiam corrigere, & labentem Cleri disciplinam legibus coercere, pravarum consuetudinum certam agere; nec animus defuit lapsa restitueret, sed desesse videbantur consilia, quibus ea res expediret, ingentia sese opponerent obstacula. Ad epulas ergo accubens, & mensam manu feriens: Non video, aiebat, quomodo, qui locum hunc altissimum tenent, salvi esse possint. Exaltissimam Deas rationem repetit à pastoribus.

§. III.

Hinc illa Numinis minæ: *Vae pastoribus Israël, qui pascebant semetipsos.* Præfisi igitur, ut profis. Pastoris est non se, sed suum gregem curare. Quod Salomon documento saluberrimo instans: *Diligenter, inquit, agnosce vultum pecoris tui.* Talis in suas oves Servator Orbis: *Ego sum, inquit, pastor bonus, & cognosco oves meas, & cognoscunt me mea.* Philonis animo, qui summus est in arte pecuariâ, facile bonus rex evadit. Paterfamilias, ut domus suæ pastor, norit quid domesticis desit, quis singulorum labor, quæ quemvis necessitas perturbet: sciat hæc, inquam, & de remediis cogitet, omni quâ potest ope adjuvet: ita pagi, oppidi, urbis, provinciæ dominus cognoscat oves suas, indaget diligentissimè, quæ subditorum facultates, quæ onera, quæ subsidia, quæ clades, quæ dispendia eorum sint, num meri pauperes, num annus fertilis an sterilis, num iratum cælum segetes jugulaverit, an verò favens secundo ritu hortæ distenderit: expendat singula, & suorum se subditorum patrem meminere, non tortorem, non carnificem, qui sanguinem & medullas lambat. O domine diligenter agnosce vultum pecoris tui. Nam uti pecus mutum nequit pabulum sibi debitum postulare, ita subditi velut ovicula misellæ necessitates suas etsi possent, plerunque tamen non audent explicare. Non admittuntur, non audiuntur, nisi niuium queruli: Indecorum videtur, nonnunquam etiam periculofum est, hæc talia domino in os à subditis occurrere. Tu ergo ipse, mi domine, tui pecoris vultum diligenter agnosce, & pauperum exactionibus hanc serva legem, ut potius minus, quam plus æquo possas. Ita si pastores conscientiam bonam non offendunt, rationes cum Deo expeditas conficiunt præmium à Deo copiosissimum recepturi. Qui verò à subditis plus æquo exigunt, suam conscientiam lædunt, alienam torquent & affligunt, reddendam rationem impeditis faciant, non præmia sed supplicia sibi colligunt. Pauperi lacrymanti reculam suam auferre durissimum, & sepiissime letale delictum. Agnosce igitur, & diligenter agnosce tui pecoris vultum. Pecus tuam macie pereditur, & id queri non potest; agnosce.

Verum pastores nos omnes sumus, quotquot animum & corpus accepimus regendum. His pastoribus identidem illud ingerendum: Pastoris est non pecus, sed se curare; non carnem mulcere, sed animum excolere; non bruto corpori, sed animo ac rationi obsequi. Lex divina omnibus illis pastoribus præcipiens: *Custodi igitur teipsum, inquit, & animam tuam sollicitè.* Idem ingeminat: *Custodite igitur sollicitè animas vestras.* Pastores sumus, & corpus & animus nobis pascendus, suum cuique pabulum præbendum. Atque hic eadem quæ prius ingerenda præceptio: *Diligenter agnosce vultum pecoris tui.* Si quis serò perpendat, quâ nobilitate animus vilitatem & sordes corporis excedat, quàm caro in pigritiam omnèque nequitias sit prona, dolis & vastantiam plena, otii & libidinis avidissima, & hoc unum, agat, ut sibi bene sit, certè pecus istud non molliter habebit, fame domabit, laboribus fatigabit, potum cibumque ad dimensum dabit, tractabit ut inimicum pecus; animum verò divinæ particulam auræ, Numinis effigiem, Angelorum cognatum, curabit & excoler, animo principes, curas omnes impendet: *Custodi igitur teipsum & animam tuam sollicitè.*

Consi-

Omnes amici Christi rigide carnem suam habuerunt.

Consideremus, obsecro, & attentè intueamur omnes Christi amicos, quomodo suum illi corpus tractaverint: Nemo illorum non noverca fuit in suam carnem; rigidè, duriter, parè, asperè Nam habuerunt. Ut se curarent, pecus suam non curant. Cultum, quem negant corpori, impenderunt animo, tantò attentiores ad meliorem sui partem, quantò eis videbatur onus luteum neglectius curandum.

Macarius annis viginti non pane, non aqua, non somno unquam satur fuit. Mille tales nominare possim, quorum perpetuum ac unicum fuit studium suas cupiditates frangere, genium in esu potuque defraudare, novos quotidie rigores in carnem invenire, modis omnibus corpori facere agere.

Pallad. 6. 2. Dorotheus.

Dorotheus, teste Palladio, ad eò parè ac duriter se ipsum habuit, ut ejus discipulus amicissimè quærens: Quid Pater facimus, ajebat, hac senii declivitate hiis rigoribus corpus conficietur penitus. Cui Dorotheus: Occidit me, inquit, & ego illi parcam? Caro nequam & improba esse solet, nisi laboribus, abstinentiâ, fame cicuretur. Inter omne edomandæ carnis exercitationes non est præstantior, sed nec salubrior jejunio, & abstinentiâ. Pharmacum planè divinum petulantæ carnis curandæ jejunium. Pharmacum initio nonnihil insuave, sed supra omnem modum salubre, præ ceteris omnibus summi faciendum, quod usu ipso mirificè dulcescit. Pastores igitur simus, & nos ipsos, seu animum potius curemus, quàm pecus nostrum, corpus. Te ipsum, o pator, & animam tuam sollicitè custodi.

Inter edomandæ carnis exercitationes non præstantior jejunio & abstinentiâ.

C A P U T XVIII.

Iosephi pater cum rege loquitur, & peregrinum se, vitam suam peregrinationem nōminat.
Omnes dum celo absumus, peregrini sumus.

Gen. c. 47. v. 1. ad 15.

Ingressus ergo Ioseph nuntiavit Pharaoni, dicens: Pater meus, & fratres, oves eorum, & armenta, & cuncta, quæ possident, venerunt de terrâ Chanaan, & ecce constunt in terrâ Gessen. Extremos quoque fratrum suorum quinque viros constituit coram rege. Quos ille interrogavit: Quid habetis operis? Responderunt: Pastores ovium sumus servi tui, & nos, & patres nostri. Ad peregrinandum in terram tuam venimus: quoniam jam non est herba gregibus servorum tuorum ingravescente fame in terrâ Chanaan: petimusque ut esse nos jubeas servos tuos in terrâ Gessen. Dixit itaque rex ad Ioseph: Pater tuus & fratres tui venerunt ad te. Terrâ Ægypti in conspectu tuo est, in optimo loco sic eos habitare, & trade eis terram Gessen. Quod si nosti in eis esse viros industrios, constitue illos magistros pecorum meorum. Posthec introduxit Ioseph patrem suum ad regem, & stavit eum coram eo: qui benedicens illi, & interrogatus ab eo: Quot sunt dies annorum vita tua? Respondit: Dies peregrinationis vite meæ centum triginta annorum sunt, parè & mali, & non pervenerunt usque ad dies patrum meorum, quibus peregrinati sunt. Et benedicto rege egressus est foras. Ioseph verò patri & fratribus suis dedit possessionem in Ægypto in optimo terre loco, Ramesses, ut præceperat Pharaon. Et alebat eos, omnemque domum patris sui præbens cibaria singulis. In toto enim Orbe parè deerat, & opprèsserat fames terram, maximè Ægypti & Chanaan. E quibus omnem pecuniam congregavit pro venditione frumenti, & intulit eam in ararium regis.

Adventum patris cum totâ familiâ nuntiat Pharaoni.

Salutatis parentibus Ioseph mox regi nuntiavit parentes suos cum omni familiâ & facultatibus è Chanaan in terram Gessen advenisse, ibique voluntatis regis iussu prætolari. Unâ etiam quinque fratrum suorum natu maximos stitit coram rege. Quos ille interrogans: Quam, inquit, artem facitatis? Illi unâ fratre jam edocti erant: Pastores sumus, inquirunt, servi tui, & nos, &

A majores nostri. Peregrini concessimus in regnum istud cogente fame, nam alimonia nobis, pabulum defecit pecori. Quocirca submississimè rogamus, ut regia benignitas in terrâ Gessen nos jubeat morari. Facilis in hæc vota rex Pharaon ad Iosephum versus: Tui parentes, inquit, & tui fratres ad te venerunt. Ægyptus in manu tuâ est, terram fecundissimam eorum habitationi assigna. Quod si eorum aliqui probatæ indutria viri sint, pecorum meorum magistros constitue. Non diu post Ioseph & patrem suum in conclave regum introduxit. Rex faultissimâ precatione senis acceptâ, primum illud interrogare habuit: Quot annos agis, mi senex? Cui Jacob: Dies peregrinationis vite meæ, quos vixi, centum triginta annorum sunt, pauci & mali, nec ad majorem metam pervenerunt. Finito colloquio, iterum faultissima precatus regi Jacob è regio conclavi abiit. Ioseph ad mentem regis terram pinguisissimam suis attribuit, aluitque omnem suorum familiam. Nam Orbito panis erat penuria, Ægyptum maximè ac Chanaan fames exercebat. Hinc vendito frumento ingens in regium ararium illara pecunia. Cum es defecet emptores, adduxerunt pecora ne animas coegerent oppugnare fami. Cùmque jam & pecuniæ simul & pecudes deficerent, agros, prædia, fundos, lubentes volentes obtulerunt. Nec enim, ajebant, præter terram, & corpora quidquam in facultatibus retinemus. Quid autem profuit latifundia, si ab eis nihil nisi sepulchri locum impetremus? Ita omnem Ægypti terram Ioseph coëmit. Si quidem dira fames cogebat fundos & agros emutare tritico. Ita in Pharaonis potestatem omnis Ægyptus à novissimis finibus redacta est emptione. Sola immunis mansit terra Sacerdotum, quibus annona præbebatur è publicis horreis, idecirco possessiones non cogebantur vendere. Plebi autem undequaque concurrenti dixit Ioseph: Rex Pharaon & vos, & agros vestros emptiois jure possidet: Accipite semina & arva conserite in futuram messem. Quintam partem dabitis regi: reliquas quatuor permitto vobis in sementem & familie alimonia. At Ioseph certatim omnes acclamarunt: Salus nostra in manu tuâ est: modò nobis cum domino nostro magna sit gratia, & regi cum voluptate serviemus. Ex eo tempore hæcenus semper Ægyptus univèrsa quintam frugum partem regibus pendit stabili lege. Terrâ Sacerdotum eximâ. Jacob igitur cum omni familiâ terram Gessen habitavit auctus numero & divitiis. E

I. Terra senis optimum, honestissimum.
O fortunatos nimium: sua si bona norint,
Agricolæ, quibus ipsa procul discordibus armis
Fundit humo facilem tellus justissima victum.
Ægyptii non pecora solùm, sed & agros Iosepho annona principi præfecto vendentes; Et nos, inquirunt, & terra nostra tui erimus, eme nos in servitutem regiam. Emit igitur Ioseph omnem terram Ægypti vendentibus singulis possessiones suas præ magnitudine famis. Ob famè potest quis, Theologorum sensu, & liberis, & seipsum vendere. Sed videre quàm mercatio & contractus iste placidus fuerit ac tollerabilis! nemo gravatur, nemo ingemiscit, nemo lacrymatur. En ut cernitis, ait Ioseph, & vos & terram vestram Pharaon possidet: accipite semina, & serite agros, ut fruges habere possitis. Quintam partem regi dabitis, quatuor reliquas permitto vobis in sementem, & in cibum familiæ & liberis vestris. O dominum modestum & æquum! o dominum minime atrocem & severum! o principem non ferream, sed planè aureum! det illi Deus annos plurimos, etiam de nostris annis. Quàm nil avarè aut fordidè, nihil ad interularium & senebre malum, quàm iniquè nihil in nos statuit, quàm providè, quàm amanter suos subditos tractat, quàm non sua solùm, sed & suorum commoda considerat! Vivat patriæ pater, vivat & respiciat nos tantum noster Dominus, nos læti serviemus regi.

II. HUMA-

II. *Humanitas sceperi formosissima.* Pharao rex hominem pastorem Iacob, & quinque illius filios, rudes & indoctos opiliones ad colloquium admittit, humanissimè ac familiarissimè cum illis egit. Filios interrogavit, quid haberent operis? senex faustissima quæque precatus regi, tam principio colloqui, quam sine, ad quæstionem sibi positam tam prudenter, quam piè respondit. Sublimis dignitas, & suavis humanitas in unâ sede commodissimè morantur. Magnatum certè ac principum benevola humanitas non solum in se laudabilis & decora, sed à vilioribus hominibus per omnem vitam deprecatur. Atqui humanitas sceperi tam rara, quam cara.

III. *Iusti ornamenta sua regunt, infirma produunt.* Ioseph extremos fratrum suorum quinque viros constituit coram rege. Est nonnemo qui hoc ita interpretetur: Extremos, sive, omnium rudissimos, qui minimè auctoritatis videbantur inter ceteros ad regem perduxit, eo etiam consilio, ne quis eorum vel aulæ vel militiæ adscriberetur.

IV. *Des Ecclesia non temeranda.* Subiecit Ioseph Pharaoni regi cunctos populos, à novissimis terminis Ægypti usque ad extremos fines ejus, præter terram sacerdotalem, quæ à rege tradita eis fuerat, quibus & statuta cibaria ex horreis publicis præbebantur, & idcirco non sunt compulsi vendere suas possessiones. Si quis per veterum historias ambulet, & sacerdotes tam Hebræos, quam idololatrias consideret, digniore illos loco habitos, majore reverentiâ cultos reperiet, quàm alicubi sacerdotes Christianos. Et quales illi erant veterum, quæ tractantur, mysteria? num illis cælum referare, vel claudere concessum, num ambrosiam & nectâr, epulas celestes edere, aliis porrigere, Dei filium manibus gestare permittitur?

V. *Omnis via peregrinatio.* Iacob interrogatus à rege, quot hyemes vixisset. Ad quæ senex: *Dies peregrinationis vitæ meæ, aiebat parvi & mali.* In hanc rem plura nunc à nobis dicenda sunt, idque eam etiam ob causam. Nam cum Olympius vir sanctissimus rogaretur vitæ sanctioris documenta pauca traderet, hoc unum dedit. *Vbi que estima te peregrinum.* Hoc Christianæ vitæ compendium, hoc sanctimoniam breviarium est. Iam igitur articulatiùs explicandum quid peregrinus à cælo secum potissimum meditetur, & quibus præcipuè miseris assuescere conetur.

§. I.

Peregrini sumus, quotquot inter homines agimus. Ita Iacob, ita David, ita Salomon, ita sancti omnes de se locuti. Rex David nihil hîc dissimulans: *Advena ego sum apud te, inquit, & peregrinus sicut omnes patres mei.* Neque Salomon aliter: *Peregrini sumus coram te, ait, & advena sicut omnes patres nostri.* Toto aberrat cælo, qui sibi patriam in exilio fingit, qui manentem civitatem in itinere somniat. Medij turbarum sumus; nusquam quies, nusquam manens civitas: ubicunque sumus in exilio degimus. Hinc ille, quem dixi, Olympius solebat monere: *Vbicunque sederis, dic, peregrinus sum.* Sanctus Hieronymus divinatorum voluminum intelligentissimus, in epistolâ quam ad Dardanum dedit, certam loquendi legem observans: *Vbicunque, ait, in scripturis sanctis legitur, habitator, aut habitator terre, si priora, & sequentia spectemus, liquido scripturarum hæc poterit comprobari regula; plerumque habitatores terre, peccatores appellari. Id certè frequentissimum est.*

Ruffinus & Palladius peregrinationem susceptam per superiorem Thebaidam ita depingunt, ut non difficile lectori lacrymas excutiant. Septies de vitâ jam actum videbatur. Diebus quinque per solitudi-

A nem errabant, prope proximè fuit ut fame, sitique necarentur. Paludes & senticeta occurrerant, quæ & viam morabantur, & dolores incredibiles afferebant, nam nudis pedibus, necedebant frigore prope modum extincti. Erat autem via tam aspera, & vepribus ad eò robustis plena, ut non pedes tantum nudos læderet, sed ipsos etiam calceos terebraret ac rumperet. Insuper & cæno hærebant usque ad umbilicummersi, diebus quatuor in aquis ambulabant. In Insulam desertissimam delati triduo toto dies noctesque sub dio inter ventos, pluvias & nimbos hiemali sævo frigore, initio mensis Januarii perdurabant. Nec insidiæ decant: prædones & latrones infestabant vias, peregrinos illos longo itinere, sed frustra infecuti. Et ne quid miseriarum peregrinis deesset, naufragium quoque accedebat, quod eos in Nilo pane submerferat. At tibus crocodilis etiâ ingens imminebat periculum. Illi enim cibo saturi, more suo exibat aquis, B ut apicarentur in sole. Dum igitur jacerent in litore extensi velut mortui, Ruffinus & Palladius immania hæc cadavera spectaturi adibant. At ubi belluæ pedum sonitum sentiebant, subito excitatæ in hospites illos irruere parabant. At illis unicum hoc fuit præsidij, IESVM inclamare, & inde sese quam celerrimè propere. Adfuit hîc peregrinis Angeli tutelaris subsidium. Nam crocodili abditâ vi a cæli sub undas præcipiti fugâ properarunt.

Quemadmodum autem peregrino nihil eorum, quæ quotidie accidunt moleste, aut iracundè, aut iniquo animo ferendum; nihil quantumvis asperum in contumeliâ accipiendum: ita viator ad cælum tendens, quidquid ei miseriarum aut calamitatum occurrerit, nec indignè ferat, nec atrociter, sed illud assiduè verber animo: *Peregrini sumus; extra patriam inter solitudines erramus, miseris omnibus expositissimi. Quas omnes in septem capita reducimus.*

Primum est. *Peregrino inficta non sit fames, sitis, frigus, item sarcinæ, & onera, quæ per viam portanda.* Viatorem ad cælum curæ & molestiæ quotidianæ non terreat. In eam rem Cyprianus nos animans: *Nullus in dolor est de incurfatione malorum presentium, quibus fiducia est honorum futurorum.* Quotidianum & vetus peregrinantium verbum est: *Hodie hîc, cras alibi.* Nullo consistere loco peregrini proprium est.

Alterum: *Viarum difficultas.* Viæ sæpissime sunt fractæ, cænosa, lubrica, aspera, saxosa, inæquales, voraginosa, acclives, declives, vallibus, aquis, paludibus, montibus, glacie, nivibus impeditæ. Ita prorsus viatorum ad cælum varij status, diversæ conditiones, difficultates & onera quamplurima. Nec enim ullus tam felix, qui suis semper miseris pascatur, plerumque quò altior dignitas, hòc crebrior calamitas. Quod Marcellus II. Pontifex maximus affirmans: *Status, aiebat, sublimior, plerumque periculosior.*

Tertium. *Comites importuni, garruli, infidi, molesti, subinde nulli, servi negligentes, in cauporis fures, Vxor, liberi, fratres, sorores, cognati, amici in viâ ad cælum sunt comites, sed sæpe molestiores, quàm ipsi hostes.* De peregrinatione mentionem injiciens Augustinus: *Omni, inquit, qui ad supra quam pertinet civitatem peregrinus est mundi, & dum temporali utitur vitâ, in patriâ vivit alienâ, inter multa illecebrosa, & multa fallacia, Deum nosse & amare paucorum est.* Comites diversissimos, molestissimos peregrinus non ægrè ferat.

Quartum: *Prædones, grassatores, latrones; luporum, canum, molossorum, urforum, aliarumque ferarum incurfus peregrinis nil novi est.* Subinde canis villaticus subitò prorumpit è tugurio, & transeuntem peregrinum invadit. Quisquis ad cælum tendit, ad omnigenas se patet injurias, peregrini sumus, nusquam ab injuriis & calumniis securi. Hæc via aliter

Z z non

Septem miseriarum capita, quibus peregrini sunt expositi. 1. Fames, sitis, frigus, sarcinæ & onera per viam portanda. Cyprian, ad Demetriad.

2. Viarum difficultas.

3. Comites Garruli, importuni, infidi, &c.

4. Prædones, grassatores, latrones, &c.

Humana... Iusti ornamenta... Des Ecclesia... Omnis via peregrinatio... Peregrini sumus... §. I. Peregrini sumus... Ita Iacob, ita David, ita Salomon, ita sancti omnes de se locuti... Rex David nihil hîc dissimulans: Advena ego sum apud te, inquit, & peregrinus sicut omnes patres mei... Neque Salomon aliter: Peregrini sumus coram te, ait, & advena sicut omnes patres nostri... Toto aberrat cælo, qui sibi patriam in exilio fingit, qui manentem civitatem in itinere somniat... Medij turbarum sumus; nusquam quies, nusquam manens civitas: ubicunque sumus in exilio degimus... Hinc ille, quem dixi, Olympius solebat monere: Vbicunque sederis, dic, peregrinus sum... Sanctus Hieronymus divinatorum voluminum intelligentissimus, in epistolâ quam ad Dardanum dedit, certam loquendi legem observans: Vbicunque, ait, in scripturis sanctis legitur, habitator, aut habitator terre, si priora, & sequentia spectemus, liquido scripturarum hæc poterit comprobari regula; plerumque habitatores terre, peccatores appellari. Id certè frequentissimum est... Ruffinus & Palladius peregrinationem susceptam per superiorem Thebaidam ita depingunt, ut non difficile lectori lacrymas excutiant. Septies de vitâ jam actum videbatur. Diebus quinque per solitudi-

non constat. Gregorius Nazianzenus Basilium Magnum funebri oratione laudans, hæc ceteris inseruit: Minabatur ei Valentis Imperatoris præfectus Prætorio, eiciendum sede sua in exilium. Cui animosè Bafilus: nihil horum ajebat, quæ dixisti, curo; nihil possidens ab exilij metu liber sum; unam omnium cognosco patriam, paradisum: peregrini fumus. Accepto exilij decreto, dixit comiti suo: Libellum hunc accipe, & veni mecum. Prius pannosam vestem, postea aliquot libellos obtulit præfecto. Hæc omnis illius fuerat suppellex. Hi tales animo, & re ipsa possunt dicere; peregrini fumus. Gregorius Neocæsareæ Episcopus, namaturgus moriens rogavit sollicitè, ne proprio ac singulari humaretur sepulchro: Nam vitam egi, ajebat, ut inquilinus & peregrinus, nullius loci dominus, ita & mori & sepeliri cupio. Volebat vir sanctissimus hoc scire posteros, se nec vivum, nec mortuum eximi; aliquid aut sui possidisse.

§. II.

Quintū: Nulla peregrino tempestas formidanda: pluvie, nives, nimbi, venti, grando, turbines, ætus, frigus, fulgura, tonitrua, fulmina, quæcumque demum gravitas, cal, aut atrocitas peregrino non metuenda. Haud aliter viatori, qui magnis itineribus ad cælū tendit, nihil ad versarum rerum est expavescendum: cur, luctus, mætores, morbi dolores, insectationes, angæres, & quidquid humanarum miseriarum est, peregrino nequam reformidandum est. Rebus adversis Deus exilij tedium movere vult in viâ, ut cæli desiderium tantò magis crescat in assequendâ patriâ. Hugo Victorinus: Ille adhuc delicatus est, inquit, cui patria dulcis est; fortis autem, cui omne solum patria est; perfectus verò, cui totus mundus exilium est. Ille mundo amorem fixit, ille sparsit, hic exiit. Magnam virtutis principium transitoria primùm cõmutare, dein derelinquere. Peregrini fumus; Eluctandum per adversa omnia. Interrogatus Socrates cujus esset: Cosmopolita sum, inquit. Nimirum omne solum viro forti patria est. Nos omnes mundi cives, & semper in itinere sumus. Atqui nullum, ut Chryso- stomus loquitur, nullum sine exitu iter est.

6. Varij & tristes eventus, naufragia, &c.

Sextum: Quod peregrinos exercet, varij & tristes eventus, naufragia, incendia, equorum lapsus, pecuniæ defectus; cum currus evertitur, aut rumpitur, brachia, cervix, crura franguntur, morbi contrahuntur qui in itinere peregrinum cogunt sistere. Venustus vates iter faciens, in hospitium pervenit, ubi, cum macilentæ aviculæ assarentur, ignis culinam corripuit, inde evolavit in tectum; peregrini hospites cenulam suâque sarcinas rapuerunt, eam subducentes Vulcano. Inde in oppidulum delatus est, ubi lapideus panis, & aqua venalis deliciæ fuerant. Poëta sic canit:

Horat. lib. 1. serm. sat. 5.

Tendimus hinc rectâ Beneventum: ubi sedulus hospes,
Panis arsit, macros dum turdos versat in igne:
Non vaga per veterem dilapsa flamma culinam
Vulcano summum properabat lambere tectum:
Convivas avidos cenam, servosque timentes
Tum rapere, atque omnes vestigare velle videres.
Quatuor hinc rapimur, viginti & millia rhedis,
Mansuri oppidulo, quod versu dicere non est:
Signum per facile est. Venit vilissima rerum,
Hic aqua: sed panis longe pulcherrimus, ultra
Callidus, ut soleat humeris portare viator.
Nam Canusi lapidosus.

Peregrinus, si egenus, si æger, si fortunis omnibus evolutus sit, nemo miretur. Homines sunt peregrini, humanas ergo miseras non putent à se alienas. Nihil humanorum casuum videri debet peregrino grave nimium toleratu. Hodie hîc, cras alibi fumus; sive

A autem hîc, sive alibi fumus, in viâ, & nondum in patriâ fumus. Tantisper igitur adversa omnia perferamus, dum perveniamus in patriam.

Septimum: Hospitia sæpe miserima peregrinis obtingunt, quandoque nulla sunt. Vtrumque peregrino non iracundè ferendum. Omne autem hospitium plerumque non est nisi unius noctis, aut prandij, vel cenæ. Mox illud occiditur: Exi hospes, da locum aliis. Sæpe ipsi loculi, aut itineris ratio peregrinum diverforio eiciunt. Mallet ille nonnunquam in diverforiolo quantumvis incõmodo hæere, & pascere largiùs, sed exundum & pergendum est, defendenda taberna, ingredienda viâ; vocat viâ tenuitatis. David rex filium Absalonem fugiens conversus ad Ethai: *Heri venisti, ait, & hodie compelleris nobiscum egredi?* Eadem peregrinorum lex est; qui heri venerunt, hodie compelluntur abire: sæpe miserum ac pauperitimum laudarent hospitium, modò illic moras liceret longiores trahere, sed exire compelluntur. Optime dixit Augustinus: *Quid aliud est viâ, quam cursus ad mortem?* Et quidem assiduis. Non horula una, non ullâ horula particulâ morari licet, ad sistere: velis nolis, perpetuo, mentis omnibus progrediendum, ad metam moris. Hic jubebit Plato quiescere. Gregorius Nazianzenus de seipso: *A tumulo, ait, tumulum peto. Idem in oratione de mortuis: Desuncti, ait, tanquam in communi viâ paratiores, ad hospitium prius pervenerunt. Peregrini fumus nos omnes, nec ullum sine exitu iter est.*

§. III.

Iustus Lipsius, eruditionis facile princeps, molestissimum iter suam festivè prorsus describit hunc in modum: Ego, mi Heurni, inquit, quod vos Medici miramini, vivo. Passus enim ea in hoc itinere sum, quæ nemo olim Cynicus, aut patientiam professus. Omnia humana mala me exagitârunt, ab aère, ab aquis, à cibis. Venti & pluvia perpetuæ: cibi non dicam barbari, sed vix humani. Valetudinem meam nôsti, & quàm ea præcipue mihi firmanda delectu dapum. Ecce autem in hospitium (sic appellabo: etsi reverè tabula illa aut haræ potius) primo initu poculû aliquod obtrusum cerevisiæ calentis; nec reculare fas est, nisi elegisses expelli. Hic gustulus erat, & ad ignem cum aurigis aliquot aut serophipais eadem illa potius sepius iteranda, cum solenni elegantia ad singulos potus porrectæ manus. Interea mensa sternebatur (nec dicam de mappâ; nôsti.) Et jam calor meus inhiabat in cibum: Sed, heu, primum ferculum è lardo spisso, pingui, & addo, crudo. O rem mei stomachi! quid facerem? poscere aliud nefas. Specto igitur & taceo, & buccellas aliquot panis frango; atq; utinam panis! sed reverè, mi Heurni, si colorem, si pondus, si totam faciem vidisses: juro tibi pejerasses de pane. Ater ille, gravis, acidus, & formatus in massam quæternos aut quinos pæne pedes longam, quam ego nec elevassem. Plinius mihi in mente, qui de hac aut nitimâ gente scribit, Miseram eam, quæ terram suam ureret. Ego verius, Miseram quæ terram ederet. Sed vide alios missus. Diu expectato, ecce tibi caput jam cenæ, patina grandis, plena brassicæ confectæ. Ea jurulenta est (virulentam mihi calamus scribebat) adipe porcino ad digitum eminentem, aut superstantem. Hanc ambrosiam non comedunt illi, sed vorant. Ego quid? Nauseo, & fameo; atque ad extremum pastulas aliquot è faccierio meo haurio, quas cum pane lentè gusto. Invidiam ea res habuit & sermonem. Sed ego cum hospite convivas iratos habere malui, quàm Hygeiam. Denique & famulus meus insulurrabat is de morbo. Extremum ferculum caesus fuit, sed ita putridus, ut dissueret; hoc ipsum tamen illi habent, ut cerebrum Iovis. In pagis ista: in oppidis haud maled

mulo meliora; nisi quoddam illie tamen piscis nobis plerumque apposti, ex his, qui Norwegia adferuntur sale indurati & vento; at panis e siligine eadem. Hos tamen cibos edere jam didici, imò concoquere: & si ad vos unquam redeo, virum videbis sive passerem marinum potius; qui vorare didicerim ferum. Hæc in mensa, vis etiam & lectum? plane electum. Lectica plerumque in ordinem ad utrumque latus; iuxta eas vacca, equi, vituli: supra pulli & galinae: siber (testor fidem) porci. De pulvino aut linteis; oro te, noli querere. Mendicorum nostrorum tegetes longè meliores ac puriores; ac centones. Itaque per dies totos octo vestem non posui. Jam illud corollarium pulchrum: quod duas noctes dormivi in aperta navi sive cymba, in Hontâ flumine, sub puro Iove, idque caeloplavio & ventoso.

Quid Liplius ad hæc omnia peregrinationis incommoda dixerit, nisi unum illud: Peregrinus sum, nihil peregrinantium à me alienum puto, peregrinationes aliter non constant. Ita & nobis omnibus sentiendum, quidquid demum occurrat ad versorum, Peregrini sumus: & peregre vivimus, peregrinis nihil familiarius, quam nova quotidie ferre incommoda.

Jacob grandævus natus: Dies peregrinationis, inquit, vite mea centum triginta annorum sunt parvi & mali, hoc est pauci & malorum pleni, nec pervenerunt usque ad dies patrum meorum, quibus peregrinati sum. Abraham vixit annis centum & septuaginta quique. Isaac centum octoginta: Jacob centum quadraginta septem; & in Ægypto quidem septemdecim vixit annis. Non mirum iacob annis paucioribus vixisse, quam parens, quam & avus vixerit, in promptu causa est, diuturnis microribus conficiebatur. Animus gaudens etatem floridam facit; spiritus tristis exsiccat ossa. Vis esse longævus? sis semper lætus. Conscientia bona nunquam sine lætitiâ est, de suo gaudet, intus sibi canit, & plaudit. Homo bonæ conscientia, divinæ voluntati ac providentiæ se totum plenissimè committit, securus futurorum, hoc uno semper lætissimus, quod à Deo omnia sciente amantissimè regatur simul ac providentissimè. Hoc animus gaudens est, hoc etatem facit floridam. Hoc peregrinum in maximis incommodis, in adversis omnibus solatur. Peregrini nos omnes sumus. Post annos quinquaginta ubi erimus? Tendimus, tendimus; sed nondum venimus in cælum. Hic peregrino duplicè, sed brevem figo legem.

Prima; *Vbiq; peregrinum te esse memento.* Hoc Olympius identidem monebat. Hæc memoriæ nostræ labes est, obliviscimur id quod sumus. Memento opulente, libidinose, potulente, iracunde, fastuose homo, memento te peregrinum esse, & ad unam cum omnibus properare metam mortis, memento.

Alterâ; *Patientia peregrinis omnibus necessaria.* In eam rem eleganter Franciscus Petrarcha hoc docet compendij. Vis ut longum iter breve fiat, volens i. Quandoquidem non possumus non peregrinari, faciamus id non repugnantè, non gravatè, sine reculatione, egregiâ animi alacritate, summo studio, voluntate promptâ; quisquis peregrinus es, i. volens & libens, & omnia mitigabis incommoda. Si fames aut sitis, æstus, aut frigus vexet; si via canosa aut aspera; si comites importuni sint & molesti; si prædones, viarum infestores, obvij, si tempestas foeda, immoderata, atrox; si paupertas insequatur, si jumenta, currus, naves aut delint aut periculis obijciant; si hospitia vel nulla sint, vel paupertina, hæc omnia, quæ nec vitare potes nec emendare, quæso tolerare non pigeat; i. volens. Incommoda & adversa, mi peregrine, quotidie perferre propriè tuum est. Gregorius Nazianzenus fortiter dixit: *Nobis omnis terra, &*

Nulla terra patria est. Vbiq; & nusquam domi sumus, dum extra cælum agimus.

CAPUT XIX.

Iosephi pater moritur & sepelitur. Moritur deamum & Iosephus. Omnes besterni sumus.

Habitavit ergo Israël in Ægypto. Id est, in terrâ Gesen, & possedit eam: auctusque est & multiplicatus nimis. Et vixit in eâ decem & septem annis, factique sunt omnes dies vitæ illius centum quadraginta septem annorum. Cùmque appropinquare cerneret diem mortis suæ, vocavit filium suum Ioseph & dixit ad eum: Si inveni gratiam in conspectu tuo, pone manum tuam sub femore meo: & facies mihi misericordiam & veritatem, ut non sepelias me in Ægypto: Sed dormiam cum patribus meis, & auferas me de terrâ hac, condâque in sepulchro majorum meorum. Cui respondit Ioseph: Ego faciam, quod iussisti. Et ille: Iura ergo, inquit, mihi. Quo jurante adoravit Israël Dominum, convulsus ad lectuli caput. His itaque transactis nuntiatum est Ioseph, quod agrotaret pater suus: qui adsumptis duobus filiis Manassè & Ephraim, ire perrexit. Dictumque est seni: Ecce filius tuus Ioseph venit ad te. Qui confortatus sedit in lectulo. Et ingresso ad se Ioseph ait: Deus omnipotens apparuit mihi in Luzâ, quæ est in terrâ Chanaan: benedixitque mihi & ait: ego te augebo & multiplicabo, & faciam te in turbas populorum: daboque tibi terram hanc, & semini tuo post te in possessionem sempiternam. Duo ergo filij tui, qui tibi nati sunt in terrâ Ægypti, antequam huc venirem ad te, mererunt. Ephraim & Manassès sicut Ruben & Simeon reputabuntur mihi. Reliquos autem quos genueris post eos, tui erunt, & nomine fratrum suorum vocabuntur in possessionibus suis. Mihi enim, quando veniebam de Melopotamiâ, mortua est Rachel in terrâ Chanaan in ipso itinere, eratque vernum tempus, & ingrediebar Ephratam, & sepelivi eam iuxta viam Ephratæ, quæ alio nomine appellatur Bethlehem. Videns autem filios ejus dixit ad eum: qui sunt isti? Respondit: filij mei sunt, quos donavit mihi Deus in hoc loco: Adduc, inquit, eos ad me, ut benedicam illis. Oculi enim Israël caligabant præ nimia senectute, & clarè videre non poterat. Applicitosque ad se deosculatus, & circumplexus eos, dixit ad filium suum. Non sum fraudatus aspectu tuo: insuper ostendit mihi Deus semen tuum. Cùmque tulisset eos Ioseph de gremio patris, adoravit pronus in terram. Et posuit Ephraim ad dexteram suam, id est, ad sinistram Israël: Manassè vero in sinistra suâ, ad dexteram scilicet patris, applicuitque ambos ad eum. Qui extendens manum dexteram posuit super caput Ephraim minoris fratris: sinistram autem super caput Manassè, qui major natus erat, commutans manus, benedixitque iacob filiis Ioseph, & ait: Deus, in cuius conspectu ambulaverunt patres mei, Abraham & Isaac, Deus, qui pascit me ab adolescentiâ meâ usque in præsentem diem; Angelus, qui eruit me de cunctis malis; benedicat pueris istis, & invocetur super eos nomen meum; nomina quoque patrum meorum Abraham & Isaac, & crescant in multitudinem super terram. Videns autem Ioseph, quod posuisset pater suus dexteram manum supra caput Ephraim, graviter accepit: & apprehensam manum patris levare conatus est de Ephraim, & transferre super caput Manassè: Dixitque ad patrem: Non ita convenit pater, quia hic est primogenitus, pone dexteram supra caput ejus. Qui renuens ait: Scio fili mi, scio: & iste quidem erit in populos

Gen. c. 47. v. 27. usque ad finem.

Gen. c. 48. v. 1. per totum.

pulos & multiplicabitur: sed frater ejus minor, major erit illo, & semen illius crescet in gentes. Benedictique eis in tempore illo dicens: In te benedicetur Israël, atque dicitur: faciat tibi Deus sicut Ephraim, & sicut Manasse. Constituitque Ephraim ante Manasse. Et ait ad Ioseph filium suum: En ego morior, & erit Deus vobiscum, reducetque vos ad terram patrum vestrorum. Do tibi partem unam extra fratres tuos, quam tui de manu Amorrhæi in gladio & arcu meo, &c. Finisque mandatis, quibus filios instruebat, collegit pedes suos super lectulum & obiit, appositusque est ad populum suum.

Gen. c. 49. vers. 32.

Jacob moritur, rogatque sepeliri in monumento majorum. Obiit Jacob anno mundi 2256. cum Ioseph annum ageret quinqueagesimum sexagesimum. Mors Jacobi egressum Hebræi populi ex Ægypto præcessit anni 190. Dum vero in Ægypto fuit Jacob, natus est Iob patientia speculum.

Illustrissimum Iacobitum.

Gen. c. 50. vers. 11.

Fratres Ioseph obsecrant ut fraterni sceleris obliviscatur.

Id. v. 19.

Ioseph vicinus morti ageret futurorum præsciis his monitis migrat.

A fratres imbuat: Visitabit vos Deus post meum obitum, & Ægypto faciet migrare: vos autem istud humanitatis mihi exhibete, & ossa mea de loco isto asportate vobiscum. Ita & Ioseph diem suum obiit expletis centum & decem vitæ annis. Et conditus aromatis repositus est in loco in Ægypto. Hic nostrum omnium terminus est. Moritur Abraham, moritur Isaac, moritur Iacob, moritur & Ioseph. Omnes morimur, & velut aqua dilabimur in terram. Hæsterni quippe sumus, canit Iob, & ignoramus, quoniam sicut umbra dies nostri sunt super terram.

Diximus capite decimo septimo: Pastores sumus nos omnes. Subjuximus sequente Decimo octavo capite: Peregrini sumus nos omnes. Hoc igitur ultimo rectè sequitur: Hæsterni sumus omnes. Istud ad obitum Iosephi quinque conclusionibus paulò enucleatius trademus.

§. I.

I. Conclusio. Vita iustorum ærumnosa, mors pretiosa, merces gloriosa. Patriarchæ Iacob vita fuit sanè ærumnosissima. Decemplicem peculiarem viri luctum est numerare. Redigamus in numerum compendio. I. Luctus: Ob iram & minas Esau fratris relicta domo paternâ profugere coactus est in Haran. II. Apud Labanum avunculum durissimam servitutem toleravit. III. Redux in patriam, Esau fratrem cum quadringentis viris occurrentem ingenti metu percussus extumuit. IV. Stupro filia Dina, & filiorum in urbe Sichem cædibus patris valde afflictus, ne à Chananijs opprimeretur, formidavit. V. Mors Rachelis conjugis in ipso partu extinctæ illum utique magno luctu affectit. VI. Incestus filij Ruben non leviter eum turbavit. VII. Iosephum annis viginti tribus tanquam à serâ discerpit assiduo & ingenti luctu est profectus. VIII. Fames & annonæ caritas in Chanaan, panis è regione alienâ petendus. IX. Simeonis filius in vinculis detentus, Benjaminus in Ægyptum abductus. X. Tot itinera & profectio- nes quas Deus, vel ipsa necessitas indixit. Nec ultima illa in Ægyptum ipsi & patribus invisam, incommodo & metu omni caruit. Post ista æquanimiter tolerata, mors illum à Iosepho ceterisque filiis ac nepotibus abstrixit.

Parentis obitum eadem viâ secutus est & Iosephus filius. Quam autem non luctuosa Iosephi senis optimi mors fuit, quàm merces gloriosa, in hoc etiam orbe! quàm suaviter cantavit hic centum & decem annorum cygnus, quàm pulchra sub vitæ finem edidit vaticinia? Iosephi vita pluribus annis erat ærumnosa, mors admodum felix & pretiosa: non minus quàm parens futurorum conscius plurima prædixit etiamnum juvenis. Sub vitæ epilogum aperitissimè vaticinatus: Post mortem meam, inquit, Deus visitabit vos & ascendere vos faciet de terrâ istâ, ad terram, quam juravi Abraham, Isaac, & Jacob.

Veterem novamque legem omnem iustrate, profanam sacrâmque; historiam excutite, in omnibus Christi amicis deprehenditis vitam ærumnosam, & mortem pretiosam. Ab ave domesticâ id discamus. Gallina, dum vivit, in cæno & sordibus oberrat, in sterquilino sibi converrit ossulam; Nisus gestatur manibus, in honore magno est; gallina jugulata deplumatur, coquitur in patinis argenteis, principibus & regibus apponitur; Nisus mortuus in fimetum abjicitur. Ita purpuratus epulo Hierosolymis omnium oculis, manibus, encomiis ferebatur, dum viveret; mortuus, in inferno sepultus est; Lazarus, dum viveret, hominum abjectissimus; mortuus, Angelorum manibus in Abrahamæ gremium est deportatus. Lazari vita ærumnosa, mors pretiosissima; Epulonis purpurata vita

Gen. c. 49. vers. 32. Iacob moritur, rogatque sepeliri in monumento majorum. Obiit Jacob anno mundi 2256. cum Ioseph annum ageret quinqueagesimum sexagesimum. Mors Jacobi egressum Hebræi populi ex Ægypto præcessit anni 190. Dum vero in Ægypto fuit Jacob, natus est Iob patientia speculum. Illustrissimum Iacobitum. Gen. c. 50. vers. 11. Fratres Ioseph obsecrant ut fraterni sceleris obliviscatur. Id. v. 19. Ioseph vicinus morti ageret futurorum præsciis his monitis migrat.

vita sanè pretiosa, mors multò fuit ærumnosissima. Sic vertunt vices. Non formidemus vitam ærumnis variis onustam, modò mortem obeamus cælestibus præmiis honoratam. Hæsterni sumus nos omnes; cum tota deserit vita, videbitur transisse dies hæsterna.

§. II.

II. **C**onclusio. *Mors bona bonis omnibus preferenda.* Non est majus bonum, nec gratia major in orbe, quàm vitam piè sanctèque finire. Hanc summam gratiam mereri nunquam possumus de condigno (uti loquuntur scholæ) sed tantùm de congruo. Quod sæpius inculcandum. Hanc gratiam etsi centum annorum obsequiis accuratissimis ambiremus, nihilominus æquissimè responderet Deus: Nihil tibi debeo; merita, merissima est gratia, in bono perseverantia. In hanc omnis cogitatus humanus assidue sit intentus. Explicamus hoc.

Statuarius artificiosissimè finxit è marmore Damoclem Dionysij regis Assentatorem in sella sedentem eo habitu, sicutque, ut gladium cervicibus imminetentem fixissimis oculis perdidit & pernox suspiceret. Quisquis faxeum hunc hominem vidit, hoc ferè de illo pronuntiavit: Hic homo dies noctesque in gladium impendentem oculos erigit, perpetuus sine cessatione spectator. Huic similes sumus, gladius nostro impendet capiti. Tandem cadet. Certissimum, nil certius. Sed refert, quà cadat, num dextrâ, num lævâ. Ideo casurum denique horis omnibus suspiciamus. Huc cogitationes, huc labores, huc nostra omnia spectent. Hæsterni quippe sumus. De Jacob mortituro dicunt divinæ paginæ: *Cumque appropinquare cerneret diem mortis sue, vocavit filium suum Ioseph. Hæc miseriarum exitiosissima est hominum focorderit videntium, quòd mortem non cernant appropinquantem, nec in letali quidem morbo, cum jam cominus adreperit. Moneri nolunt imminetis fati. Medicus plerumque fausta pronuntiat, aut silet tristitia, & spem vitæ facit; solantur amici solatiolis inanissimis. Ita memoriam mortis excludit brevè moriturus. Hi tales moriuntur sicut Ægyptij, qui Hebræum populum migrantem insecuti sunt: subito coitè reductum mare, & oppressit vociferantes: Fugiamus; Dominus pugnat contra nos. Sed nimitum hæc clamatis, o viri, serò nimitum circumspicetis fugam. Fugientibusque Ægyptiis occurserunt aquæ, & involvit eos Dominus in mediis fluctibus.*

A mat David: *Quoniam mille anni ante oculos tuos tanquam dies hæsterna, que præterit. Idem affirmandus & Petrus: Unum, inquit, verò hoc non lateat vos carissimi, quia unus dies apud Dominum sicut mille anni, & mille anni sicut dies unus. Atqui longævorum hominum nemo unquam totis mille annis vixit. Ad hujus dici metam proximus accessit Matherusalem, non tamen diem totum, hoc est mille annorum nostratum pervixit. Rosa fuit: Quam modo nascentem rutulus conspexit Deus, Hanc rediens sero vespere vidit anum.*

Prudentius vates Christianus hominem rosæ confrensens ita cecinit: *Salvete flores martyrum, Quos lucis ipso in limine, Christi insecutor sustulit, Ceu turbo nascentes rosas.*

Rosæ sumus, manè floremus, vespere languemus, cadimus extingui. Hæsterni quippe sumus nos omnes.

III. *Iusti in vitâ pugnant, in morte triumphant.* An non pugnavit Ioseph? Certamen forte dedit illi Deus ut vinceret. Complures hostium in unum Iosephi caput conjurarunt: Fratrum invidia, dominæ luxuria & calumnia, domini sævitia, ingratus animus pincerne, multiplex miseria. Pugnavit sanè acriter & vicit. Pugnavit & Jacob pugnas sanè difficiles. Ipsemet de seipso: *Do tibi partem unam, inquit, extra fratres tuos, quam tuli de manu Amorrhæi, in gladio & in arcu meo, hoc est, in oratione ac deprecatione meâ. Pugnavit Jacob viginti tribus annis ob amissum filium carissimum. Arduas pugnas pugnavit Jacob, Nam Simeoni & Levi filiis dixit: Turbasti me, & odiosum fecistis me Chanaanis & Pherezæis habitatoribus terra hujus. Nos pauci sumus; illi congregati percussent me, & delebor ego & domus mea. At verò in morte triumphavit; benedixitque singulis, benedictionibus propriis. Iusti in vitâ pugnant, in morte triumphant. Pugnemus strenuè dum pugandum est. Militia est vitâ hominis super terram. Recusat vivere, qui detrectat pugnare. Nec ipsa mors sine gravi luctu appetitur; & plerumque quantò vicinior sint fit vita, tantò gravior exurgit pugna. Hic depugnandum est, & aut vincendum, aut ardens. Pugnemus, dum hostis nostros pulsat limites. Brevi fortietur finem pugnandi tempus: Hæsterni quippe sumus nos omnes.*

§. III.

IV. **M**ors justorum æterni paschatis initium. De Christo ocellus, Christi Ioannes: *Ante diem festum Paschæ, inquit, sciens Iesus, quia venit tempus ejus, ut transcat ex hoc mundo ad Patrem. En exemplar, & imaginem istorum omnium morte occumbentium. Quid aliud est omnis vita nisi cineraria & foteria? Luctus è luctu nascitur, calamitas calamitatem excipit, alij super alios mœrores ingruunt, catenatæ sunt miseriæ nostræ; cineribus largè perpluimur; modò fames, modò sitis, modò aliud triste quippiam nos exereet; semper aliquid cineris lambendum, vix unquam è toto læti sumus. Tandem vicina mors pascha proximè esse denuntiat. Venit hora ut transcant. Terminus à quo, & Philosopherum cathedra loquuntur, mundus est, lacrymarum, periculorum, miseriarum, malorum omnium plenus. Terminus ad quem, cælestis Patria est. Transitur ex hoc mundo ad Patrem. Mors horum talium Transitus, seu paschatis principium est. In istam spem certissimam nos erigens Augustinus: Ecce pascha, inquit, ecce transitus. Unde & quo? De hoc scilicet Mundo ad Patrem. Spes membris in capite data est, quòd essent illo transiente sine dubio securatura. Quid ergo infideles, nōne & ipsi transcant, quia non permanent. Transcant planè & ipsi, sed aliud est transire de mundo,*

3. Iusti in vitâ pugnant, in morte triumphant. *Gen. c. 48. vers. 22. Gen. c. 34. vers. 30. Gen. c. 49. vers. 28. Job c. 7. v. 1.*

Mundus est terminus à quo. Cælestis patria terminus ad quem. *Aug. tom. 9. tract. 55. in Ioan. c. 13. pag. 160.*

Gen. c. 47. vers. 23. *Locum in viciniam adreperit.*
Ezek. c. 14. vers. 25. *Id est, v. 27.*
Ps. c. 137. v. 4. *Idcirco rex David maturè vociferatur: Illumina oculos meos, ne unquam obdormiam in morte: ne unquam sine pio sensu, erectâ cogitatione, tuique desiderio deprehendam. Probe mentis homo previdet mortem, mors illum non invenit dormientem, aut exitioso torpentem frigore. Eam ob causam Christus præmonens: Orate, inquit, ut non fiat fuga vestra in hieme. Iusti omnes moriuntur verè, quocumque denum anni tempore moriantur: nam Deus illos velut vernantes rosas colligit. Pharmacopolæ sub vernum tempus uno quandoque die aliquot rosarum millia carpunt: ita Deus quotidie veris opes, suas decerpit sibi rosas; quotidie beatorum numerus augetur morientium decessu. Cælestis sponsa gratulatur sibi: Dilectus meus descendit in hortum suum. Quod Theodoretus explicans: De spinis colligit lilia, inquit, rosasque, scilicet animas de corporis sollicitudinibus. Quid corpus nisi veptum, sub quo dilatescit anima, & crebrò malè compungitur. Ex hoc veptro Deus animam velut nobilissimam rosam sibi seligit. De brevi rosarum ævo eleganter canit Aufonius: Quam longa una dies, atas tam longa rosarum. Nec longior est hominis. Nam mortalium nemo, si horas numeremus ad Dei Calendarium, die uno toto supervixit. Deo mille anni dies unicus sunt. Affir-*

in mundo, aliud est in mundo: Aliud transire ad patrem, aliud ad hostem. Nam & Ægyptij transierunt. Non enim persequendo manserunt. Non tamen transierunt per mare ad regnum, sed in mari ad interitum. Cum ergo nos transierit, seu Pascha vocat, transeamus læti, spe bonâ pleni, transeamus cum pastoribus usque Bethlehæm, transeamus usque ad patrem, electum, & ut Augustinus loquitur, ad ejus fundatissimum regnum. Transeamus sine cum mundo pereamus, transeamus ad Patrem; Hæsterni quippe sumus nos omnes.

V. Ut non metuamus venturum judicem, amplectamur nunc Dominum in cruce morientem. Hic duo nobis sedulo consideranda. Metus venturi iudicis, amplexus Christi morientis. Sifos Iosephus filios Manassen & Ephraim ad Iacob parentem duxerat, ut ab avo precatione solenni lustrarentur. Quapropter natu majorem ad avi dexteram, natu minorem Ephraim ad lævam collocat. Senex Iacob quantumvis caligantibus oculis, hos nepotum situs perquisitè observans, commutavit brachia, manûque decussatam applicans dexteram Ephraim, Manasse autem finitram imposuit. Hic Ioseph errorem caligantium oculorum emendaturus, apprehensam patris dexteram ex Ephraim capite in Manasse caput conatus est transferre, & ad patrem aliquantulum commotior: Non ita convenit pater, inquit, quia hic est primogenitus; pone dexteram super caput ejus. At reluctatus pater: Scio, fili mi, scio, ait, & iste quidem erit in populo, & multiplicabitur, sed frater ejus minor, major erit illo. Hoc nobis Deus ab orbe condito sub imaginibus diversis proposuit, ut id animo & cogitatione probe comprehenderemus, quæ videlicet supremi iudicij futura sit ratio, quam distinctæ ac dispares duæ partes constituendæ, Massa damnatorum & chorus Angelorum. Hoc certè iudiciû providus pater ab orbis incunabilis & verso schemate spectandû ingessit: Apostatas Angelos à se repellit æternum, hominem hæteum jam perditû è sordibus erexit; Abelem elegit, Cainum rejectit; Isaacum extulit, Ismaëlem repulit; Iacobum approbavit, Esau repudiavit; Iosephum natu pæne minimum in sublimè erexit, Ruben primogenitum depressit; Davidem in regem evexit, Davidis fratres solio procul amovit; Hebræum populum abdicavit, eorum vicem gentes substituit; latronem unum cum filio crucifixo assumpsit, alterum præcipitavit. Hæc facies erit novissimi tribunalis; geminæ partes stabunt dexterâ lævâque, hinc beati, illinc damnati. Et quod obstupescendum in illis omnibus, quas diximus, electionibus natu minores, & qui videbantur viliores ac abjectiores, prælati sunt majoribus, quibus præeundi jus competere credebatur. Hinc illæ Iacob voces: Scio, fili mi, scio quid agam, nec hujus rei modum definiri mihi patior: Minor erit major major. Hæc admodum tremenda sunt iudicia, Hæc dies noctesque toto animo cogitanda sunt. Heu quanti nunc in honore, & in pretio sunt, florent, fulgent, nomen & decus gerunt, gloriâ circumfluunt, ubique ad dexteram consistunt, qui tamen ante tribunal Christi ad lævam hircorum partem stabunt. Non enim cogitationes meæ, cogitationes vestræ, neque via vestra, via mea, dicit Dominus. Quia sicut

Isa. 6. 55.
2. 8. & 9.

1. Cor. 1. 1. v. exaltantur cali à terrâ, sic exaltate sunt via mea à vis vestris & cogitationes meæ à cogitationibus vestris. Non multi

A sapientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles: sed quæ stulta sunt mundi elegit Deus, ut confundat sapientes; & infirma mundi elegit Deus, ut confundat fortia; & ignobilia mundi, & contemptibilia elegit Deus, ut ea quæ non sunt, & ea quæ sunt destrueret. Ita Deus iudicat, sed longè aliter, fatemur, quàm homines. Manè, manè iudicium suum dabit in lucem, & non abscondetur. Adhuc modicum, qui venturus est, veniet, & non tardebit. Leo rugiet (altâ iride) quis non timebit? Verè formidabilia sunt Domini iudicia. Hæc æstimatione secretâ assidue sunt pensanda. Verum, ne metuas venturum judicem, amplectere Dominum IESVM in cruce morientem.

Decussatæ manus Iacob mysterium crucis tantò antè prævisè repræsentant. Servator orbis decussato palo suffixus unum oculum habet clausum, apertum alterum. Icone non ab simili hoc explicamus. In Lusitanâ urbe Bausas imago Crucifixi Domini magna è ligno facta visitur. Narrat, qui accurate spectavit. Hoc pendens IESV signum admirationi omnibus & venerationi est. De hac religiosus, quem dixi spectator: Potui, ait, quietè, & seriò augustissimam patris Christi effigiem spectare. Situs hic erat. Caput aliquantulum in latus dexterum vergebat, dextero itidem oculo clauso, sinister, oculis omnium testibus, apertus, tota facies erecta prospiciebat caelum. Huc spectatum tota excurrit venerabunda Lusitania. Prisco sermone fertur à Nicodemò sculptam. Vt ut fit de imagine. Verè Christus in trabem affixus, oculum unum exhibet compressum, alterum referatum, Germani gratiam facturi connivent, alterum oculum dicunt claudendum. Christus Dominus à ligno regnans dextrum oculum claudit in omnes omnium electorum noxas, dissimulans peccata hominum propter penitentiam. Et hoc est, quod ad eum efflictim rogatur: Averte faciem tuam à peccatis meis. Convine Domine, ac dissimula, qui misereris omnium, quia omnia peccata tua & diligis omnia, quæ sunt, & nihil odisti eorum, quæ exististi. Ita Christus claudit oculum iustitiæ, ut aperiat gratiæ, ac veniæ. At enim in sceleratum latronem, ceterosque omnes pernicaces & impios apertus vigilat oculus. Quoties per Ezechielem monet & minatur: Non parcat oculus meus super te, & non miserebor. Vultus Domini super facientes mala, ut perdat de terrâ memoriam eorum. O homo scelestè, hic oculus etiamnum apertus vigilat & videt te. O fastuose, ô adulter, ô avarè, ô impure & libidinose, ô livide & ambitiose, ô piger & ebriose, adhuc vigilat hic oculus, apertus est, & videt te!

Amplectamur ergo crucifixum Dominum IESVM, ne metuamus æquissimum judicem venturum. Iacob moriturus adoravit Dominum, conversus ad lætuli caput. Convertamur, ô Christiani, ad lætuli caput. Iacutus forsitan hætenus in suo quisque lætulo, suis quisque vitii detinebatur. Ad caput hujus lætuli vertamur, pro se quisque sic ratiocinetur: Quodnam hætenus præcipue vitium me ligabat, quibus potissimum sordibus volutabar, quo in ceno ad id temporis hærebam? Huc me vertam, in hoc curas & cogitationes meas omnes impendam, hoc omnibus viribus agam, ut è vitiorum lætulo emergam. Adorabo Dominum ad lætuli caput.

Finis Iosephi Ægypti Proregis descripti.